

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РАДА З НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ,
МОЛОДИХ УЧЕНИХ

ДЕБЮТ

***ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ СТУДЕНТІВ
ФАКУЛЬТЕТУ ГРЕЦЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ***

Маріуполь – 2016

ББК 94 я 43

УДК 08 (063)

Дебют: Збірник тез доповідей студентів факультету грецької філології за результатами участі в Декаді студентської науки – 2016 / За заг. ред. д. політ. н., проф. К.В. Балабанова, к.е.н., проф. О.В. Булатової. – Маріуполь, 2016. – 240 с.

Редакційна колегія: к.філол.н., проф. Шепітько С.В.; к.і.н., доц. Лисак В.Ф.; д.філол.н., проф. Безчотнікова С.В.; к.ю.н., проф. Ніколенко Л.М., д.пед.н., проф. Соколова І.В.; Чередніченко І.В.

Матеріали збірника висвітлюють результати науково-дослідної роботи студентів МДУ, які присвячені питанням мовознавства, літературознавства, країнознавства, соціальних комунікацій, педагогічної науки та сучасної психології.

Рекомендовано до друку радою з науково-дослідної роботи студентів, аспірантів, молодих учених Маріупольського державного університету.

Протокол № 4 від 26 січня 2016 р.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

© Маріупольський державний
університет, 2016

СЕКЦІЯ
ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ МОВНИХ ОДИНИЦЬ РІЗНИХ РІВНІВ НОВОГРЕЦЬКОЇ
ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ

УДК 811.14'06'373.43(043)

Іванюк П.М.

ДИНАМІКА СЕМАНТИЧНОЇ СТРУКТУРИ СЛОВА ЯК МЕХАНІЗМ
НЕОЛОГІЗАЦІЇ МОВИ (НА МАТЕРІАЛІ НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ)

Зміна семантичної структури слова в історії мови – одна з актуальних проблем сучасної семасіології. Системний підхід до вивчення семантичної структури слова включає в себе розгляд семантики слова з урахуванням зв'язків з іншими словами усередині семантичного поля. Сучасна динаміка мов багато в чому визначається активізацією різних процесів, що протікають в рамках його семантичної неологізації. Якісні трансформації лексичного складу відбуваються за рахунок породження значень нових слів і перетворення значень вже існуючих. Даний процес детермінується когнітивною діяльністю людини. Н. Ф. Алефіренко вважав, що оскільки пізнання оточуючого нас світу безмежно, то зміну цін і вдосконалення наших знань про нього, пов'язане з виявленням нових ознак і властивостей об'єктів пізнання, призводить, природно, до зміни значень і пов'язаним з ним семантичним процесам [1, с. 86].

Актуальність даної роботи полягає в тому, що процес неологізації мов в сучасному інформаційному світі відбувається майже щодня. Нові слова приходять в мову постійно, на всіх етапах її існування; це явище закономірне і історично обумовлене. Неологізація мов відбувається також за рахунок постійного виникнення та розширення зв'язків між країнами. Отже, проблема мовних перетворень завжди знаходиться в центрі уваги лінгвістів, але дослідження процесів семантичного оновлення саме новогрецької мови потребує систематизації вже існуючих понять та поглиблення знань у цій сфері, що обумовлено зростаючим інтересом до україно-грецького перекладу.

Об'єктом дослідження є процес неологізації мовної системи на матеріалі новогрецької мови.

Предмет дослідження – це динамічні зміни семантичної структури слова.

Семантична неологізація лексики, на думку Т. Л. Містюк, є результатом еволюційних процесів у мові, що зумовлено дією комплексу чинників [3]:

1) соціальних (зміна векторів суспільного розвитку, кардинальне трансформування певних політичних, соціально-економічних реалій або поява нових);

2) універсально-психологічних (тенденції до узагальнення, експресивності та образності, зміні способів позначення одного і того ж денотата) і індивідуально-психологічних (прагнення дати суб'єктивну оцінку об'єкту номінації, виділити певні якості, властивості, функції предмета чи явища, нестандартно найменувати об'єкт з метою залучення до нього особливої уваги адресата);

3) інтралінгвістичних, обумовлених потребою у вдосконаленні засобів мовного позначення, системності мовних одиниць, а також пов'язаних із структурою, строем того чи іншого системного рівня мови.

Нове в навколишній дійсності не завжди пов'язане з появою в мові нових слів. Нові реалії та ситуації можуть позначатися і старими позначуваними словесними знаками при нових позначеннях. Поняття неологізму, на думку Н. З. Котеловой, відповідно до внутрішньої форми та етимології цього терміна, відноситься до одиниці лексики, слову. Закономірно воно охоплює і нове значення слова (семолексу, або лексико-семантичний варіант слова), що також є новоутворенням [2, с. 16]. Такі типи новоутворень прийнято називати семантичними неологізмами.

Залежно від характеру зв'язку нового і вихідного значень слова прийнято виділяти (В.Г. Гак, Н.З. Котелова та ін.) такі основні типи лексико-семантичного словотворення: метафора, метонімія, розширення значення, звуження значення. При розгляді семантичного аспекту мови, кожен з цих видів являє собою стійкий механізм утворення нових лексичних одиниць [5, с. 82]. У результаті дії цих механізмів, що призводять до формування нових найменувань, відбувається перекатегоризація вже відомого, підведення його під нові категорії.

Новогрецька мова має дуже велику історію. Тому динаміка саме семантичних структур слів є визначним механізмом неологізації мови. Семантичні процеси протікають в новогрецькій мові активно, різноманітно і плідно, засвідчуючи про життєву силу самої мови і творчій потенціал людей, які на ній розмовляють. Найбільш цікавим є *розширення значення слова*. Це пов'язано, з одного боку, з природою людського мислення – здатністю людини узагальнювати і систематизувати в слові відразу кілька явищ об'єктивного світу, з іншого боку, визначається внутрішньою тенденцією мови – прагненням до економії як лексичних, так і словотворчих ресурсів. Прикладом цього способу є слово *η μνήμη – пам'ять* – функціональна частина комп'ютера, предназначена для приєма, хранения и выдачи данных [4, с. 551]. Приклад використання: *Υπάρχουν δύο βασικοί τύποι της μνήμης του υπολογιστή – εσωτερική και εξωτερική. – Розрізняють два основних види пам'яті комп'ютера – внутрішню і зовнішню.*

Ще один приклад – слово *ο διάλογος – діалог*. Раніше визначенням цього терміна було «розмова між двома особами», зараз у публіцистиці журналісти переосмислили це слово та розширили його значення до «переговори з метою мирного врегулювання конфлікту». Приклад використання: *Εκπρόσωποι των ανταγωνιστριών εταιρειών θα πρέπει να αναζητήσουν τρόπους για τον κοινό διάλογο. – Представникам конкуруючих компанії доведеться шукати шляхи до спільного діалогу.*

Метафора як засіб лексико-семантичного словотворення найбільш поширений в художньому стилі. Це троп, слово або вираз, що вживається в переносному значенні, в основі якого лежить неназване порівняння предмета з яким-небудь іншим на підставі їх загальної ознаки [4, с. 376]. Широко відомий вірш К. Кавафіса «Ітака» вже у самій назві має признаки використання метафори. Під топонімічною назвою Ітака Константинос Кавафіс мав на увазі не острів в Іонічному морі, а шлях до пізнання, мудрості. Але ця назва була обрана не випадково. Ітака вважається батьківщиною Одиссея, героя давньогрецького епосу. У міфах про Одиссея він славився розумом, рішучістю, кмітливістю, хитрістю і красномовством. Тому цей твір описує нестримну жагу пізнання, самовдосконалення і нескінченний розвиток до останніх днів свого життя. Автор оригіналу закликає своїх читачів *Πάντα στον νου σου νάχεις την Ιθάκη*. Г. Кочур перекладає думку К. Кавафіса наступним чином: *Ніколи не забувай про Ітаку.*

Метонімія – це слово, значення якого переноситься на найменування іншого предмета, пов'язаного з властивим для даного слова предметом за своєю природою. Прикладом цього перетворення є наступні вирази: *Ολόκληρο το θέατρο χειροκρότησε – Весь театр аплодував* (не і маємо на увазі те, що аплодував не театр, а глядачі, які в ньому знаходилися); *Ο αθλητής πήρε το χρυσό – Спортсмен узяв золото* (тобто золоту медаль); *Διαβάζω τον Σαίξπηρ – Я читаю Шекспіра* (замість твору Шекспіра).

Останнім типом лексико-семантичних словотворень є *звуження значення*. Слово *ο πάπυρος – папірус* раніше мало значення запису матеріалу, зараз звузило значення до одного з виду папера. Наступний приклад *η επιστήμη – наука* раніше мал значення здобуття знань, а зараз вже йдеться мова про систему знань.

Отже, неологізми – категорія історично змінна, один з розрядів пасивного словника, тобто це одиниці, які ще не встигли ввійти (або вже не ввійдуть, оскільки, виникнувши, майже відразу ж і зникли) до активного слововжитку. Неологізми виникають тому, що з'являються нові предмети і поняття. Сучасна лінгвістична наука поповнилася значною кількістю теоретичних даних завдяки виникненню і розвитку нової галузі мовознавства – неології, що вивчає процеси лексико-семантичного оновлення мови. Дослідження процесу неологізації не тільки сприяє вивченню певних питань лексикології; воно має велике значення для вирішення складних проблем загальної теорії мови, зокрема, проблеми мовного розвитку, ролі соціальних і внутрішньосистемних чинників в еволюції мови.

Безперечно, вивчення нових слів має велике значення в суспільно-історичних, культурно-пізнавальних і лінгвістичних відносинах; дана обставина в свою чергу дозволяє висловити деякі міркування з приводу перспектив подальших досліджень у сфері неології. Насамперед, необхідно приділити пильнішу увагу вивченню інновацій на різних рівнях системи мови, що надасть можливість передувати появу нових мовних фактів в межах єдиного всеосяжного процесу семантичних змін.

Література

1. Алефиренко Н. Ф. Спорные проблемы семантики: Монография / Н. Ф. Алефиренко. – М.: Гнозис, 2005. – 326 с.
2. Котелова Н. З. Первый опыт лексикографического описания русских неологизмов / Н. З. Котелова // Новые слова и словари новых слов. – Л.: Наука, 1978. – 456 с.
3. Мистюк Т. Л. Тенденции семантической эволюции современного русского языка (на базе неологической метафоризации общеупотребительной лексики в газетной публицистике 1992-1998 гг.) / Т. Л. Мистюк. – Новосибирск, 1998. – 205 с.
4. Українська мова: Енциклопедія / Редкол.: Русанівський В. М., Тараненко О. О., Зяблюк М. П. та ін. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Вид-во "Українська енциклопедія" ім. М. П. Бажана, 2004. – 824 с.
5. Черникова Н. В. Метафора и метонимия в аспекте современной неологии / Н. В. Черникова // Филологические науки. 2001. – № 1. – С. 82-90.

УДК 81'276.6.62(043)

Никифорова Н.І.

ЖАНРОВО-СТИЛЬОВІ ОСОБЛИВОСТІ ТЕКСТУ ІНСТРУКЦІЇ ДО ПОБУТОВОГО ПРИЛАДУ

В епоху швидкого науково-технічного прогресу переклад технічної літератури відіграє важливу роль. Якісний переклад технічної документації передбачає велику відповідальність, адже цей вид перекладу має певну специфіку. Ця специфіка полягає в тому, що технічні тексти створюються для опису тих чи інших технологічних процесів, в результаті чого неточність, яку може містити переклад даної технічної документації, нерідко призводить до небажаних наслідків. Саме тому важливо, щоб технічний переклад документів якомога точніше передавав зміст оригіналу.

Актуальність даної проблеми зумовлена світовим підвищенням інтересу до сучасних технологій, збільшенням товарообігу побутових приладів (поповнення ринку побутових приладів швидкими темпами), а тому, зростає й потреба розповсюдження та перекладу технічної документації на різні іноземні мови.

Мета – дослідити проблему стильової приналежності технічної документації а також шляхи досягнення адекватності та еквівалентності перекладу технічних текстів.

Розглянемо поняття та специфіку термінів «науково - технічна література», «інструкція з використання побутового приладу» вітчизняними та грецькими науковцями.

І.В. Корунець у своїй праці зазначив, що характерною особливістю науково-технічної літератури є точність і стислість вираження думки, з одного боку, та суворості логічна послідовність та повнота висловлення - з іншого. Саме цим зумовлено певний характер мовних засобів, типових для цього виду літератури. Найголовнішою визначальною рисою науково-технічного типу тексту є його когнітивність, інформаційна насиченість [1, с. 23].

А. Ю. Циркаль дає таке визначення: «Інструкцією слід вважати нормативний документ, в якому наведені правила й порядок експлуатації» [2, с. 49]. Г. М. Петрова визначає інструкцію як «список об'єднаних однією комунікаційною установкою цілеспрямованих дій, які необхідно здійснити адресатові для реалізації поставленого завдання» [3, с. 15].

Згідно з жанровою класифікацією, запропонованою В. С. Віноградовим, тексти інструкцій до побутових приладів належать до науково-технічних текстів [4, с. 17].

Терміни, що вживаються при перекладі науково-технічної літератури, повинні забезпечувати точну вказівку на реальні об'єкти та явища, а також встановлювати однозначне розуміння отриманої інформації. При перекладі технічної літератури перекладач повинен чітко стежити за точністю термінів. Термін повинен бути однозначним, тобто мати своє точне значення, вказане його визначенням, у всіх випадках його вживання в будь-якому реченні, щоб не треба було кожного разу вирішувати, в якому з можливих значень він вживається [5, с.110].

Серед мовознавців існують різні точки зору на проблему визначення перекладу технічного тексту: переклад тексту вузькоспеціальної тематики, переклад технічної документації на промислове та торговельне обладнання, переклад інструкції з експлуатації побутової та комп'ютерної техніки, переклад стандартів нормативів і правил для різних галузей науки і техніки та багато іншого [6, с.100].

Узагальнюючи вищесказане, можна зробити висновок, що технічний переклад - це переклад технічної спеціалізованої літератури, до якої відносяться різні описи апаратури і устаткування, будівельної, кошторисної, проектної документації, ГОСТ, специфікацій і тому подібні документи.

Прийнято вважати, що технічній літературі властивий нейтральний стиль. В науковій літературі майже не зустрічаються такі виразні засоби, як метафори, метонімії та інші стилістичні засоби, які широко використовуються в художніх творах для додання мови емоційного характеру.

Складність науково-технічного перекладу полягає в тому, що переклад має бути виконаний у манері викладу, прийнятої в цій сфері. Здебільшого, при перекладі технічної документації не припускається будь-яке відхилення від прийнятих формулювань і термінів, а також заміна зазначених мовних виразів на синоніми.

Література

1. Корунець І. В. Вступ до перекладознавства / І.В. Корунець. - Вінниця: Нова книга, 2008. - 512 с.
2. Циркаль А. Ю. Особливості відтворення науково-технічних текстів / А.Ю. Циркаль // Вісник НТУУ «КПІ». Філологія. Педагогіка: збірник наукових праць. – 2013. – Вип. 2. – С. 46–53.
3. Петрова Г. М. Моделирование технических текстов инженерного профиля как методологическая проблема: автореф. на соискание науч. степени канд. пед. наук / Г.М. Петрова. – М., 2002. – 23 с.
4. Виноградов В. С. Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы) / В.С. Виноградов. – М.: Издательство института общего среднего образования РАО, 2001. – 224 с.
5. Комісарів В.Н. Теорія перекладу (лінгвістичні аспекти): Учеб. для ін-тів і фак. іноз. яз. / В.Н. Комісарів. - М.: Вища. шк., 1990. - 253 с.
6. Алексеева І.С. Професійне навчання перекладача [Текст] / І.С. Алексеева. - СПб.: ИИЯ, 2000. – 192 с.

УДК 811.14'06'255.2 (043)

Горбенко Ю.О.

ТЕРМІНОСИСТЕМА БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ

Переклад термінів Болонського процесу є особливо актуальним в сучасних умовах, коли поширюється академічна мобільність викладачів і студентів, що дозволяє студентові отримати подвійний диплом, або навчатися у європейських вищих навчальних закладах із перезарахуванням предметів, та без втрати семестру навчання. Введення нових стандартів освіти, процес структурного реформування національних систем вищої освіти, та інституційні перетворення у вищих навчальних закладах збагатили науку новими поняттями, посилили потребу в систематизації чинної терміносистеми. Виникли нові поняття і терміни, що стосуються наукового та освітнього простору, атестації та акредитації навчальних закладів, науково-дослідницької праці, присудження академічних ступенів. Терміносистема Болонського процесу поповнюється новими термінами, тому все більше з'являється глосаріїв з термінологією Болонського процесу. Вивчення термінології Болонського процесу є важливим напрямком перекладознавства, у зв'язку з недостатнім вивченням цього напрямку та з розширенням міжнародних відносин України та Греції в галузі освіти.

Предметом дослідження є терміносистема Болонського процесу.

Мета дослідження - прослідкувати особливості термінології Болонського процесу.

Болонський процес — процес структурного реформування національних систем вищої освіти країн Європи, зміни освітніх програм і потрібних інституційних перетворень у вищих навчальних закладах Європи. Його метою є створення європейського наукового та освітнього простору задля підвищення спроможності випускників вищих навчальних закладів до працевлаштування, поліпшення мобільності громадян на європейському ринку праці, підняття конкурентоспроможності європейської вищої школи. На сьогодні 46 європейських країн, включно з Україною, є його учасниками. Греція приєдналася до Болонського процесу у 1999 році, разом з багатьма іншими країнами Європи.[1]

У процесі дослідження було з'ясовано, що основними термінами Болонського процесу є терміни, що використовуються лише в документах Болонського процесу. Проаналізуємо їх детальніше:

Акредитація (Διαπίστευση) – це процес, в якому один заклад одержує повноваження присвоювати свої кваліфікації та/або одержує їх визнання від іншої вищої владної установи. Це може бути держава, урядова організація або інший національний або іноземний навчальний заклад. Цей термін походить з американської системи і використовується в деяких європейських країнах в тому ж значенні, що і «визнання».

Кредит (πιστωτικές) – «засіб», що забезпечує вимірювання результатів навчання, досягнутих на певний час на даному рівні. Звичайно асоціюється з кредитно-модульними курсами.

Диплом (Δίπλωμα) - в даному випадку відноситься до будь-якої формально присвоєної кваліфікації/атестата. У деяких системах освіти цей термін відноситься до специфічної категорії або типу кваліфікації. Тут цей термін не розглядається в такому вузькому значенні.

ECTS – європейська кредитно-трансфертна система (розроблена Європейською Комісією). Ця система базується на ECTS кредитах (об'ємі роботи студента) і створена для сприяння мобільності, накопичення і трансферту кредитів, і міжнародного визнання термінів навчання, здійсненого за кордоном.

Модуль (ενότητα) – окремих і зв'язаний блок навчання. Є частиною модульної програми навчання, в якій навчальний план підрозділений на ряд схожих за об'ємом сегментів.

Академічне визнання (η ακαδημαϊκή αναγνώριση) - відноситься до визнання курсів, кваліфікацій або дипломів одного (національного або іноземного) вузу іншим. Звичайно це необхідне як основа для доступу до нового подальшого навчання в іншому інституті (кумулятивне визнання) або к визнання, що дозволяє деякого роду звільнення від необхідності наново вивчати елементи програми (визнання просунутого стану). Наступним типом академічного визнання є визнання навчання в якому-небудь іншому інституті, яке заміщає сумірний період навчання в своєму інституті. Таке визнання (визнання заміщенням) функціонує в Європейській кредитно-трансферній системі (див. ECTS).

Вища освіта (η τριτοβάθμια εκπαίδευση) - всі типи курсів навчання або групи курсів (програм), тренінги або підготовка для досліджень на рівні вище середнього освіти, які визнані відповідними уповноваженими органами як такі, що належать до системи вищої освіти. Вища освіта будується на рівні компетенцій, знань і навиків, здобутих на основі середньої освіти.

Додаток до диплома (Εκτός από το δίπλωμα) - Європейська комісія, Рада Європи та ЮНЕСКО розробили додаток до диплома, щоб установити міжнародне пересування та спростити академічне та професійне впізнавання кваліфікацій (дипломи, рівні, сертифікати тощо). Документ, закріплений за дипломом про вищу освіту, складають національною та англійською мовами із зазначенням сутності, рівня, змісту та статусу навчання, яке успішно здобуто. Додаток до диплома містить додаткову інформацію про національну систему вищої освіти, яка відповідає кваліфікації суттєвого контексту освіти.

Дисертація (Διατριβή) – письмовий звіт про результати самостійної науково-дослідницької праці в певній галузі знання, що представляється для публічного захисту з метою присудження академічного ступеню магістра або доктора.[2]

В процесі дослідження ми виділили та проаналізували головні проблеми перекладу термінології Болонського процесу. Незважаючи на актуальність та терміносистему, що постійно змінюється, ця проблема не є достатньо розробленою. Багато перекладачів називають терміни Болонського процесу суперечливими, такими, що не відповідають своєму поняттю. А за недостатньою кількістю спеціальної літератури, термінологічних довідників та основ для перекладу, вони перекладають терміни Болонського процесу не дотримуючись правил перекладання термінів. Таким чином, проблема упорядкування терміносистеми Болонського процесу є невідкладною і вимагає до себе уваги спеціалістів, науковців, перекладачів. У роботі ми проаналізували терміносистему Болонського процесу та особливості її перекладу для пари мов: новогрецька – українська. Для обох мов термінологія Болонського процесу є перекладеною термінологією, тому в обох системах є багато спільного. Окрім цього спільним є проблема адаптації термінів. Перекладені терміни Болонського процесу вже невідокремлені терміни

української мови в різних сферах. Термінологія будь-якої науки розвивається разом із наукою і Болонський процес не стає виключенням з цього.

Література

1. Загородній А. Європейська система забезпечення якості вищої освіти / А. Загородній. – К.: Вища школа. – 2006. - №4. – С. 15-22
2. Професор Байденко В. І. Болонський процес: Глосарій / В.І. Байденко. – Москва, 2006. - С. 12 - 25

УДК 811.14'06''255.2(043)

Бойцова А.В.

ТЕРМІНОЛОГІЯ ДОКУМЕНТАЦІЇ КРЮІНГОВИХ КОМПАНІЙ

В усьому світі постійно зростає потреба спілкування в таких сферах діяльності, як наука, культура, торгівля й т.п. У більшості випадків така взаємна комунікація можлива за допомогою перекладу. Саме тому в останні десятиліття став проявлятися великий інтерес не тільки до художнього й поетичного перекладу, але й до перекладу публіцистики, науково-технічної літератури, та перекладу документів. Поява багатьох компаній та фірм на економічній арені сприяла зросту попиту на їх послуги. Не є винятком крьюінгові компанії України, Греції та Кіпру. Кожна компанія має певні регламенти згідно зі складання документації, що стає цікавим для нашого дослідження щодо їх перекладу.

Предмет дослідження: Термінологія документації крьюінгових компаній.

Мета: визначити сутність та основні поняття документації крьюінгових компаній у новогрецькій на українській мовах.

Крьюінг - це своєрідний посередник між судовласником і моряком. Компанія, що отримала ліцензію у держави на даний вид діяльності, займається підбором морських кадрів і надає інтереси судовласника або групи судовласників. Пошук фахівців, оформлення візи і паспортів, сприяння у проходженні медкомісії, страхівка, покупка квитків на літак і трансфер до аеропорту і назад, підтримка моряків під час роботи на судні і т.п. Усім цим займається крьюінг.

Документація — сукупність офіційно визнаних, взаємопов'язаних та складених у визначеній формі документів, які містять передбачувану інформацію про виріб, процес або діяльність даного підприємства [4].

Термінологія документації крьюінгових компанії – це сукупність понять та слів, які використовуються в цієї галузі. Тобто певні кліше, завдяки яким складається той чи інший документ. Їх переклад є стійким у кожній із досліджуваних мов.

До документації належать певні організаційні документи. Організаційні документи, у свою чергу, належать до безстрокових і діють до їх скасування чи до затвердження нових. В установі, що працює стабільно, необхідність перегляду, зміни чи доповнення організаційних документів може виникати один раз на декілька років. Залежно від характеру та глибини змін діяльності установи організаційні документи розробляють заново або в них вносять необхідні зміни, доповнення розпорядчими документами.

Організаційні документи за своєю формою бувають типові та індивідуальні [3, с. 35].

Тож, організаційна документація закріплює конкретні функції, права та обов'язки органів управління окремих посадових осіб, регламентує організаційні, трудові та інші відносини з конкретного питання.

На думку В. В. Калюжної, для документів невід'ємними є такі риси як логічність, офіційність, відсутність емоційності, точність, стереотипність та імперативність при їх перекладі. У залежності від різновидів документів деякі риси набувають першорядного значення, інші - другорядного. Так, логічність - це, по-перше, наявність понятійного апарату, друг-другу, логічна спаяність (зрощення) та витримана логічна послідовність, по-третє, логічне виділення. Мовні засоби, що забезпечують логічність як стильову рису документів є найбільш очевидними - це ряд синтаксичних особливостей, які створюють послідовність викладу - чітка архітектонічна побудова тексту, складні речення тощо [2, с. 320].

Офіційність юридичного документу забезпечується сталою, сукупністю мовних засобів, які створюють ефект нейтральності, формальності, діловитості, а саме: нейтральна лексика, запозичені слова, спеціальна термінологія, вживання якої пов'язано з екстралінгвістичними

властивостями дискурсу. Варто зазначити, що юридичний дискурс документів поступово набуває характерних особливостей української та новогрецької мов

Не менш важливою рисою при перекладі документів є точність, що включає розуміння самоцілі й засобів її досягнення. Позначка документу офіційного стилю полягає в точному перекладі думки, а насамперед в її вираженні, у викладенні певних положень й досягається шляхом оптимального відбору слів, форм та конструкцій, запобіганні неоднозначних тлумачень. Задля цього використовуються певні кліше. Розглянемо декілька з них:

Το έγγραφο, η τεκμηρίωση, η ναύλωση, οι ναυλωτικές πράξεις, ο αγοραστής, ο πωλητής, η θαλάσσινη μεταφορά, οι ναυλωτικοί τιμάριθμοι, η ναυλωτική αγορά, η ναυλωτική εταιρία, το πλοίο, το συμβόλαιο.

Тобто ці стійкі вирази є еквівалентами в українській мові: *документ, документація, фрахтування, чартер, продавець, морські перевезення, фрахтові індекси, фрахтовий ринок, фрахтова компанія, корабель, контракт*

Будь-яка виробнича організація зобов'язана дотримуватися встановлених правил щодо ведення своєї діяльності. Від правильності постановки та дотримання технічного процесу та його показників залежить в кінцевому підсумку якість та правильність перекладу цієї документації.

Отже, правильне складання документації гарантує замовнику професійність і передбачуваність кінцевого результату, який можна оцінити і перевірити по заявлених у проекті технічних характеристиках обладнання його функціональності. Тож саме правильний переклад цієї документації виводить компанію на міжнародний рівень та дає змогу співпрацювати з іншими країнами.

Література

1. Биби́к С. П. Ділові документи та правові папери: Листи, протоколи, заяви, договори угоди. -Х.: Фолио, 2005. -491 с.
2. Калюжна В.В. Практичні основи перекладу. English (Russia).-Серія: Вивчаємо іноземні мови. - Спб.: Ніва- 2000, - 320 с.
3. Садовнича В.В. Сучасні ділові документи. Як правильно оформити і підготувати, 2007. – 35 с.
4. uk.wikipedia.org/wiki/Документація

УДК 811.14'06'373.46 (043)

Копиченко А. В.

МЕДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ ЯК СКЛАДОВА ТЕРМІНОСИСТЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Терміносистема сучасної української мови є потужною лінгвістичною базою, на основі якої формуються, усталюються і функціонують усі сфери науково-професійної діяльності.

Розвиток медичної термінології тісно пов'язаний із формуванням української термінології взагалі. На сьогодні українська наукова термінологія тягнє до міжнародних стандартів, водночас посилюється інтерес до власне українських лексем. Тому проблема доцільності використання іншомовних елементів є загальною та актуальною.

Необхідно заключити, що найважливішим завданням для медичної термінології сьогодні є упорядкування та кодифікація медичних термінів. Проблема остаточного винормування та уніфікації української медичної термінології ще не вирішена [16, с.144-145].

Медичну термінологію вивчали І. Беженар (французькі медичні терміни), Ю.Віт (офтальмологічні англійські терміни), Д. Кондратьєв (російські медичні терміни, їх переклад), І. Гнатишена (сучасні українські медичні терміни, епоніми), Р.Стецюк (кардіологічні терміни), Н. Міцик (клінічні медичні терміни), Т. Лепеха (судово-медичні терміни) [2, с. 55-63].

Медичні терміни – це слова й словосполучення, що позначають спеціальні поняття в даній галузі науки.

Грецька мова легко створює нові поняття, нові терміни.

Термін (походить від terminus – край, межа – латинського походження) має значення – семантику (від грецького semantikos – визначаючий) [20], визначає спеціальні наукові поняття, формує наукові теорії, концепції, закони. Сукупність термінів формує медичну і фармацевтичну термінологію, яка являє собою систему систем.

Сучасна медична термінологія – одна з найширших і складних у понятійному відношенні систем [10, с.163].

Вся сукупність медичних і фармацевтичних термінів сягає сотні тисяч, а терміносистема лікарських засобів включає понад 80 тисяч мовних одиниць [18].

Кожний термін являє собою елемент анатомічної (гістологічної), клінічної (патолого-анатомічної, терапевтичної, гінекологічної, офтальмологічної, стоматологічної), фармацевтичної (ботанічної, фармакогностичної, хіміко-токсикологічної) терміносистем.

Епонім (гр. *εponυμος* – той, що дає ім'я, назву) – особа, від імені (прізвища) якої утворено назву місцевості, країни, народу; сама назва такого типу [20, с.216].

Епоніми – медичні терміни, що мають у своїй основі власні назви – антропоніми й топоніми, що називають лікаря – винахідника або регіон масового поширення хвороби. Такі назви ніяк не характеризують денотат, а новоутворений медичний термін перебуває в різних термінологічних полях, підсистемах української мови.

У науці епонім – назва явища (наприклад, хвороби), поняття, структури або методу по імені людини, що вперше виявила або описала їх (Квінке, закон Вакернагеля, символ Кронекера і т. п.)

Епоніми широко поширені в медицині, проте останнім часом все частіше виникає необхідність в їхній заміні на більш описові терміни.

Дослідженням епонімів в лінгвістиці займалися також Д.С.Лотте, О.В. Суперанська, О.В. Данильченко, Г.І. Боженар, Б.П. Михайлишин, Ю.О. Карпенко та ін. За даними М.М. Чернявського, епонімічні назви складають значний відсоток і в деяких медичних терміносистемах. Так, за його підрахунками в неврології на долю термінів-епонімів припадає 30% від загальної кількості термінів [18, с. 410-425].

Джерелами фактичного матеріалу дослідження є словники медичних термінів, праці з медицини, опубліковані в періодичних виданнях, підручники.

Особливе місце в лексиці української мови займають слова латинського та грецького походження, більшість із яких використовуються в медицині: консиліум, ампула, екстра, розеола, табес, глюкоза, санітар, кардіограма, госпіталь, генетика, еритроцит, фурункул, валідол. Формування цих термінів розпочалося ще з V століття до н.е. Тоді в Афінах жив “батько” наукової європейської медицини Гіппократ (460-370 рр. до н.е.). У його працях ми знаходимо витоки медичної термінології. Велика кількість термінів, якими у своїх творах користувався Гіппократ, увійшла до міжнародного словника медицини [13, с.100].

Необхідно зауважити, що терміни грецького походження частіше використовують в клінічній термінології, які разом з терміноутворюючими елементами (префіксами, коренями, суфіксами) складають терміноелемент [5].

Наприклад: 1. *pari-splen -itis* (запалення капсули селезінки), де: *pari-* префікс, *splen-* корінь, *itis* – суфікс.;

2. *gonalgia* (біль в коліні), де: *gonu* – корінь (коліно), *algos* – корінь (біль), *-ia* – суфікс [8].

Грецькі кореневі клінічні терміноелементи часто є еквівалентами, або дублетами, латинських анатомічних назв.

Сучасний досвід термінотворення доводить, що поєднання у медичній термінології як запозичень, так і національних слів є позитивним. Це допомагає медичній сфері розвиватися разом із світовою наукою.

Позитивною вважаємо і тенденцію до перекладу запозичень шляхом калькування або шляхом підбирання національних відповідників. Іншомовні ж терміни можуть входити в українську медичну термінологію лише за умови відсутності національних відповідників, адже не слід зловживати іншомовними словами, якщо існує прийнятний український відповідник. Запозичення – не єдиний засіб позначати нові поняття. Власним науковим термінам варто надавати перевагу [7].

Медична лексика є однією з найдавніших фахових термінологій. Вона формувалась на власній мовній основі, засвоюючи все те, що на час її творення виробила світова цивілізація.

Наукова термінологія не є сталою системою, вона живе, змінюється, пристосовується до потреб сучасності.

Історія розвитку даної науки, зміна наукових поглядів, інтеграція та диференціювання

наукових дисциплін, культурні зв'язки, вплив лексико-семантичної системи мови – усе це відображається на стані як термінологічної системи, так і окремих термінів [15, с.152-155].

Таким чином, розвиток української медичної термінології тісно пов'язаний з формуванням термінології загалом. Варто наголосити на тому, що сучасна українська термінологія прагне розвиватися відповідно до міжнародних стандартів. Тому проблема співвідношення українських та новогрецьких медичних термінів є надзвичайно актуальною.

Крім того, відомо, що сучасна медицина активно розвивається. Відповідно, не тільки широко використовуються медичні терміни, які побутують вже певний період часу, а й з'являються нові поняття, які вимагають номінації.

Розвиток медицини забезпечує і постійний обмін інформацією, що призводить до поповнення словникового складу мови новими спеціальними термінами.

Література

1. Дзюба М. Епонімічні найменування в українській науковій термінології / М. Дзюба// Українська мова. – 2010. – №3. – С.55-63.
2. Калашник В.С. Проблеми перекладу медичної термінології / В.С. Калашник, М. Пилипенко, І. Корнейко // Людина та образ у світі мови: вибрані статті. – Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2011. – С. 328-333.
3. Канделаки Т.Л. Семантика и мотивированностьэпонимов-терминов / Т.Л.Канделаки. – М.: Наука, 2007. – 168 с.
4. Кочан І. Іншомовні слова: кальки чи національні відповідники? // Українська наукова термінологія. Збірник матеріалів науково-практичної конференції «Українська наукова термінологія. Проблеми перекладу» – К., Наукова думка, 2009. – №2. – С. 9-26.
5. Навчук Г.В. Українська медична термінологія на сучасному етапі: проблеми впорядкування / Г.В. Навчук, А.В Ткач // Буковинський медичний вісник. – Чернівці, 2010. – т. 14, № 4. – С.163-166.
6. Самойлов Д. В. О переводе медицинского текста / Д. В. Самойлов. – Издат. дом “Практика”, 2006. – 148 с.

УДК 811.14'06'373.46(043)

Гаврилова О.М.

ДЕФІНІЦІЇ ПОНЯТТЯ «ДИДАКТИКА» У НОВОГРЕЦЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

В сучасних умовах розвитку людства особливої уваги набуває питання про вимоги до прогресивного розвитку школи. Педагоги практики, відчуваючи потребу наукового осмислення свого досвіду та підвищення його продуктивності, звернулися до дидактики та дидактичних засобів. Застосування у сфері освіти дидактичних засобів розвиває системність мислення; підтримує всі види пізнавальної діяльності в придбанні знань, розвитку і закріпленні вмінь і навичок; реалізує принцип індивідуалізації навчального процесу при збереженні його цілісності; підвищує ефективність науково-педагогічних досліджень, якість і продуктивність навчально-виховного процесу.

Предмет дослідження – поняття «дидактика» в новогрецькій та українській мовах.

Мета дослідження – дослідити та визначити основні дефініції поняття «дидактика» в новогрецькій та українській мовах.

Предметом загальної теорії термінології є вивчення формування і вживання спеціальних слів, за допомогою яких акумулюються і передаються накопичені людством знання; вдосконалення існуючих термінологічних систем; пошуки оптимальних шляхів створення нових термінів та їх систем; пошуки універсальних рис, властивих термінології різних областей знання [3].

Вважаємо необхідним визначити базові поняття дослідження. Термінологія – сукупність термінів певної галузі знання або виробництва, а також вчення про освіту, склад і функціонування термінів.

Визначимо сутність поняття «термін». Термін (лат. Terminus - кордон, межа, кінець) - це спеціальне слово або словосполучення, прийняте в певній професійній сфері і вживане в

особливих умовах. Термін являє собою словесне позначення поняття, що входить в систему понять певної області професійних знань [9].

«Співвідношення терміна з конкретною системою понять є суттєвою ознакою поняття «термін», без наявності якого неможливе виконання терміном своїх функцій» [5].

Термінологія (як сукупність термінів) становить автономний сектор будь-якої національної мови, тісно пов'язаний з професійною діяльністю. Терміни кожної галузі науки, техніки, виробництва формують свої системи, що визначаються, в першу чергу, понятійними зв'язками професійного знання при прагненні висловити ці зв'язки мовними засобами [2].

Л. Л. Нелюбін під термінологією розуміє сукупність термінів певної галузі знання, виробництва, діяльності [6].

Я. А. Клімовицький зазначає, що співвідношення терміна з конкретною системою понять є суттєвою ознакою поняття «термін», без наявності якого неможливе виконання терміном своїх функцій [4].

Сучасна термінологія – «це штучно створений лексичний пласт, кожна одиниця якого має певні обмеження для свого вживання і оптимальні умови для свого існування і розвитку» [2].

На думку Б.М. Головіна і Р.Ю. Кобринна «головною одиницею термінології є слово – найменша смислова одиниця мови, вільно відтворювана в мовленні для висловлювання» [1].

Довгий час поряд з терміном «педагогіка» у тому ж значенні використовувався і термін «дидактика». Термін «дидактика» з'явився у творі чеського педагога Яна Амоса Коменського «Велика дидактика», який стверджував, що дидактика - «це універсальне мистецтво навчання всього і всіх, і при тому вчити з надійним успіхом, так, щоб не могло бути невдач, щоб ні в учнів, ні в тих, хто вчить, не було нудьги, щоб навчання проходило з радістю, вчити ґрунтовно, не поверхнево, не для форми, а наближаючи учнів до істинної науки, вчити добрим правилам поведінки і глибокому благочестю» [5].

Сьогодні дидактика (дав.-гр. διδακτικός - повчаючий) - один із розділів педагогіки, який вивчає закономірності засвоєння знань, умінь і навичок, формування переконань; визначає обсяг і структуру змісту освіти, вдосконалює методи й організаційні форми навчання, вплив навчального процесу на особу [7].

На сьогодні дидактика відповідає на 3 питання: 1) для чого вчити? (зміст освіти) 2) як навчити? (методи і принципи) 3) як вчитися? (методи і прийоми самостійної діяльності). Дидактика науково обґрунтовує зміст, методи і форми навчання. Об'єктом дидактики є навчання як вид діяльності.

У сучасному розумінні дидактика є найважливішою галуззю наукового знання, яка вивчає і досліджує проблеми освіти і навчання. Дидактика - теоретична і одночасно нормативно-прикладна наука. Дидактика - галузь педагогіки, що вивчає питання теорії освіти і навчання. Навчання - цілеспрямований процес взаємодії вчителя і учнів, в ході якого відбувається засвоєння нових знань, умінь, навичок, здійснюється виховання і розвиток учнів. Освіта - та сторона виховання, яка включає в себе систему культурних і наукових цінностей, накопичених людством [8].

Проаналізуємо детальніше основні терміни дидактики, які, за нашими розвідками, є ідентичними в українській та новогрецькій мовах.

Знання (γνώση, η) - сукупність ідей, що втілюватимуть теоретичне оволодіння предметом. Відображення в свідомості учня навколишньої дійсності у вигляді понять, схем, конкретних образів.

Зміст (περιεχόμενα, το) - система наукових знань, практичних умінь, навичок, способів діяльності і мислення, якими учні оволодівають в процесі навчання.

Викладання (διδασκαλία, η) - упорядкована діяльність педагога з реалізації мети навчання (освітніх завдань), забезпечення інформування, виховання, усвідомлення і практичного застосування знань.

Навчання (δασκάλεια, το) - упорядкована взаємодія вчителя з учнями, спрямована на досягнення поставленої мети. Це двосторонній процес їхньої спільної діяльності.

Уміння (δεξιότητα, η) - оволодіння способами (прийомами, діями) застосування засвоєних знань на практиці.

Вчення (μάθησις, η) - процес, в ході якого на основі пізнання і набутого досвіду в учня виникають нові форми поведінки і діяльності, змінюються раніше придбані.

Навички (πράξις, η) - уміння, доведені до автоматизму, високого ступеня досконалості.

Таким чином, дидактика - це наука про навчання і освіту, їх цілі, зміст, методи, засоби, організації, результати. Основними категоріями дидактики, які є ідентичними у новогрецькій та українській мовах є викладання, навчання, освіта, знання, вміння, навички, а також мета, зміст, організація, види, форми, методи, засоби, результати навчання.

Основними дефініціями поняття «дидактика» у новогрецькій та українській мовах є навчальний процес, принципи навчання, методи навчання, зміст освіти, форми організації навчальної роботи тощо. Термінологія дидактики має свої характерні особливості та закономірності, вимагає своїх особливих методів і організаційних форм навчання.

Література

1. Головин Б.Н. Лингвистические основы учения о терминах: Учебное пособие для филологических спец. вузов. / Головин Б.Н., Кобрин Р.Ю. – М.: Высшая школа, 1987. – 30с.
2. Давлетукаева А.Ш. Труднощі навчального перекладу термінів та прийоми їх подолання. – М., 2005. - 314 с.
3. Дидактика. Об'єкт і предмет дидактики [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Дидактика>
4. Климовицкий Я.А. Трудности учебного перевода терминов и приемы их преодоления / Я.А. Климовицкий.- М., 2005. – 230 с.
5. Климовицкий Я.А. Сучасні проблеми перекладу в науці і техніці / Я.А. Климовицкий.- М., – 1969, - 39 с.
6. Малафійк І. В. Дидактика. Навчальний посібник / І. Малафійк. – К.: Кондор, 2009. – 406с.
7. Нелюбин Л.Л. Толковый переводоведческий словарь / Л. Л. Нелюбин. — 3-е изд., перераб. — М.: Флинта: Наука, 2003. — 320 с.
8. Оконь В. Введение в общую дидактику / В.Оконь . – М.: Высш. Шк., 1990. – 381с.
9. Энциклопедия Кругосвет. Универсальная научно-популярная онлайн-энциклопедия. Терминология [Електроний ресурс]. – Режим доступу: http://www.krugosvet.ru/enc/gumanitarnye_nauki/lingvistika/TERMINOLOGIYA.html

УДК 811.14'06'255.2 (043)

Сковородка Т.Я.

ОСОБЛИВОСТІ ЕКОНОМІЧНИХ ТЕРМІНІВ В НОВОГРЕЦЬКІЙ МОВІ

З давніх часів суспільство та економіка нерозривно пов'язані. Економічна термінологія є невід'ємною частиною людської комунікації, тому детальне вивчення термінологічної системи має велику цінність для розвитку будь-якої мови.

Термінологія банківської справи новогрецької мови є актуальним питанням для сучасних лінгвістів, що зумовлено розвитком грецько-українських відносин та інтересом науковців до терміносистем інших мов.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що поняття «економічний термін» потребує детального вивчення та доповнення, адже воно розвивається кожного дня завдяки науково-технічному процесу та поширенню міжкультурних комунікацій.

Об'єктом дослідження є вивчення лінгво-семантичних особливостей термінів, що використовуються в банківській сфері.

Предметом дослідження є грецькі та англійські банківські терміни, які притаманні текстам економічного характеру української та новогрецької мов.

Мета дослідження полягає у вивченні особливостей економічних термінів в новогрецькій мові, що досягається шляхом аналізу економічних термінів у статтях таких грецьких інформаційних сайтів як bankingnews.gr та tanea.gr.

У процесі досліджень, що проводяться в рамках даної роботи, нами був проведений аналіз економічних термінів новогрецької мови. Було з'ясовано, що термін економічної сфери зазвичай передається за допомогою слів або словосполучень у вигляді іменників, прикметників, дієслів і вживається для найменування певних понять.

Сьогодні відбуваються процеси по заміні старих економіко-правових відносин на нові, а також виникають нові міжнародні фінансово-економічні відносини в умовах світової економічної кризи. Як наслідок, відбувається формування нових стереотипів мислення та спілкування. Крім того, подальший економічний розвиток формує умови, при яких виникає необхідність запозичення великої кількості банківських термінів. Процеси по входженню в сучасну банківську термінологію слів англійського походження в даний час стали незвично інтенсивними. Більшість повних запозичень з англійської мови складають терміни економічного характеру.

Наведемо приклад: термін *financial* в грецькій мові буде *χρηματοοικονομικός-ή-ό*, а в українській мові *фінансовий*; *financial accounting* або *χρηματοοικονομική λογιστική* означає

фінансовий облік; *financial items* або *χρηματοπιστωτικά στοιχεία* – це фінансові активи; *financial revenue* або *χρηματοπιστωτικά έσοδα* означають фінансові витрати.

Як бачимо, спостерігається використання як англомовних термінів так і власне грецьких. Таким чином, поступово відбувається руйнування наукової термінології української та грецької мов. Також деякі вчені використовують у власних доповідях нову термінологію, вже не вважаючи за необхідне перекладати її на українську мову. І, хоча, цей спосіб дає можливість зберегти точний сенс понять і не спотворює його первісної суті і значення, з іншого боку, люди, які не володіють англійською мовою, не зможуть його запам'ятати.

Ця тенденція просліджується при перекладі з новогрецької на українську мови. Наприклад, речення *Ο ελληνικός τραπεζικός κλάδος διασύρθηκε – Ιστορικό ρεκόρ απαξίωσης* має такий переклад:

Грецькій банківській сектор зазнає краху – абсолютний рекорд амортизації.

Як бачимо *απαξίωση* є суцільно грецьким словом, що процес перенесення вартості основних фондів на вартість новоствореної продукції з метою їхнього повного відновлення. Отже грецькі економічні терміни можна поділити на дві групи:

1. Терміни, які притаманні вузьким профілям економіки і які дуже важко зрозуміти без тлумачних словників, як у мові-оригіналу, так і у мові-перекладу. Це можуть бути наступні приклади: *cash basis, first loss policy, net interest cost, additional voluntary contributions, secular trend*;

2. Терміни, що мають загальне використання та значення, такі як: *η απόλεια, οι επιθέσεις, τα επιτόκια, η τράπεζα, οι χρηματοπιστωτικές αγορές, η τιμή* та інші.

Ця тенденція відбувається внаслідок швидкого переходу від планової до ринкової економіки. Завдяки даному процесу, з'явилася величезна кількість термінів, які зберігають свою первозданну форму, зазвичай, з англійської мови.

Таким чином, було встановлено, що терміни вимагають вельми уважного підходу, роботи з корекції, анування і реферування фінансово-економічної лексики, інтерпретації. Новогрецька мова містить як запозичення з англійської мови, так і власне новогрецькі економічні терміни.

Література

1. Ганич Д. І. Словник лінгвістичних термінів / Д. І. Ганич, І. С. Олійник. - К.: Вища школа, 1985. - 360 с.
2. Головін Б. Н. Лінгвістичні основи вчення про термінах / Б. Н. Головін, Р. Ю. Кобрин. - М.: Вища школа, 1987. - 104 с.
3. Економічний енциклопедичний словник: у 2 т. / С. В. Мочерний, Я. С. Ларіна, О. А. Устенко, С. І. Юрій; за ред. С. В. Мочерного. - Львів: Світ, 2006.
4. Пілецька Н. Українська термінологія як об'єкт дослідження / Н. Пілецька // Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: Сер. «Проблеми української термінології». - 2008. - № 620. - С. 175-182.
5. Чорновол Г. В. Новітня економічна термінологія та її стилістичне вживання в сучасній українській мові (на матеріалі періодичних видань): автореф. дис. на здобуття наук. ступенів канд. філол. наук / Г. В. Чорновол. - К., 2004. - 23 с.

УДК 811.14'06'255.2(043)

Маліч Е.М.

СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

Переклад економічних текстів в сучасному світі став дуже затребуваним у зв'язку з розвитком торговельної справи. Головна мета перекладача - передача змісту вихідного тексту.

У термінознавстві широко відомі імена таких видатних вчених, як О. Вюстер, П. А.Флоренський, Д. С. Лотте, Б. Н. Головін, В. М. Лейчик, М. Я. Блох, В. П. Даниленко, К. Я. Авербуха, В.А. Татаринів та ін. Структурно-морфологічні і лексико-семантичні властивості термінів різних терміносистем також стали об'єктом наукового опису Т. С. Кондратьєва, Ю. Н. Сидоренко, Н. А.Назаренко, І. А.Пушкарьова. Термін - це слово або словосполучення, яке утворює поняття певної галузі, емоційно знебарвлене, чітко окреслене однією дефініцією. Для термінологізації певного поняття необхідно вичленувати смисл із реальної дійсності, співвіднести у свідомості з певним об'єктом, тобто приписати йому дефініцію. Основна функція терміна - чітке визначення певного поняття. Термін відрізняється від звичайного слова

своєю однозначністю та стійкістю до варіативності. Термін є елементом термінологічної системи. Терміносистема — це система термінів у певній галузі, підгалузі наукового або технічного знання, що обслуговує наукову теорію або наукову концепцію.

Всі термінологічні одиниці можна поділити на дві великі категорії - однокомпонентні та багатокомпонентні. Однокомпонентні терміни складаються лише з однієї лексичної одиниці. До складу багатокомпонентних термінів входять кілька лексичних одиниць. За своєю структурою терміни поділяють прості, складні та словосполучення. Так як серед економічних термінів переважають терміни-словосполучення, вони являються основною проблемою при перекладі економічного тексту. Правильний та еквівалентний переклад є запорукою успішних переговорів і високо цінується у діловому середовищі. Вибір способу перекладу терміну визначається рядом факторів: логіко-предметним, власне лінгвістичним та стилістичним. Головним прийомом перекладу термінів є переклад за допомогою лексичного еквіваленту.

Одним із поширених способів перекладу є описовий спосіб, тобто передача слова за допомогою поширеного пояснення значення слова відповідної мови. Цей прийом вживається як у випадку відсутності відповідного за значення слова в рідній мові, так і при поясненні слова у словнику. Наприклад: *τα δεδουλευμένα άμεσα* - суми нараховані до сплати, *τα οδιоторικά* - дорожні витрати.

Спосіб калькування – переклад новогрецького слова чи словосполучення за його частинами з наступним складанням цих частин -відтворює новогрецьке слово дослівно. Наприклад: *το στικτό διάγραμμα* - точкова діаграма; *το σημείο πωλήσεως* - торгова точка.

Найбільш складними є багатозначні терміни, наприклад, *το κλίμακα* - шкала, *масштаб*; *το κοστός* - витрати, вартість, собівартість.

Основними причинами розвитку явища багатозначності в лінгвістичній термінології є:

1) зміна наукової парадигми в мовознавстві, що зумовлює схильність вчених упроваджувати нові терміни без достатнього обґрунтування;

2) процес термінологізації, адже значна частина лінгвістичних термінів побудована на загальноживаній лексиці. Досягнення перекладацької еквівалентності неможливе без перекладацьких трансформацій, а саме: перестановки, заміни, додавання, опущення.

Наприклад: 1) додавання: ... *Сказав він, за даними Бі-Бі-Сі ...*

...*Αυτός είπε, σύμφωνα με την Βρετανική Εταιρεία Μεταδόσεων πρακτορείο ειδήσεων (Μπι Μπι Σι)...* 2) опущення: ...*Америка може внести близько 80 мільярдів євро (\$100bn) у фонд...* - ... *Η Αμερική μπορεί να πληρώσει περίπου 80 δις ευρώ (\$ 100) ...* У даному прикладі опущено «у фонд» - «στο κεφάλαιο», так як дана інформація є зрозумілою без будь-яких пояснень у новогрецькій мові.

Відсутність у мові перекладу термінів-еквівалентів вказує на тимчасове відставання у розвитку певної системи понять даної мови. Розвиток науки неминуче супроводжується появою спеціальних слів для позначення досліджуваних об'єктів. Тому перекладачеві треба постійно читати нову економічну літературу і збагачувати свій словниковий склад. Для досягнення адекватного перекладу у економічних торгових текстах та документах, перекладачеві слід розбиратися не тільки у перекладацьких трансформаціях, але і у самій економіці.

Література

1. Бархударов Л. С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода) / Л.С. Бархударов. - М., «Международ. отношения», 1975. - 240 с.
2. Д'яков, А. С. Основы терминотворения: Семантические та социолінгвістичні аспекти / А. С. Д'яков, Т. Р. Кияк, З. Б. Куделько. – К.: Вид. дім «КМ Academia», 2000. – 218 с
3. Лейчик, В.М. Терминология информатики: теоретические и практические (вопросы Текст. / В.М. Лейчик, И.П. Смирнов, И.М. Суслова // Итоги науки и техники. Сер. «Информатика». - М., 1977. - Т. 2.-С.36-45.

УДК 811.14'06'255.2(043)

Покорєєв В.В.

ПЕРЕКЛАД ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ З НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ

Переклад як один з видів мовної діяльності являє собою процес адекватної і повноцінної передачі думок, висловлених однією мовою, засобами іншої мови. Адекватний і повноцінний переклад обумовлює правильну, точну і повну передачу особливостей і змісту оригіналу і його мовної форми з урахуванням всіх особливостей структури, стилю, лексики та граматики. Військовий переклад є один з видів спеціального перекладу з яскраво вираженою військовою комунікативною функцією. Відмінною рисою військового перекладу є велика термінологічність і гранично точне, чітке викладення матеріалу при відносно відсутності емоціональних виразних засобів.

Предмет дослідження: Переклад військової термінології з новогрецької мови на українську.

Мета: визначити сутність та основні поняття перекладу військової термінології з новогрецької мови на українську.

Термінологія – це сукупність термінів, тобто слів або словосполучень, що висловлюють специфічні поняття з певної галузі науки, техніки чи мистецтва, а також сукупність усіх термінів, наявних у тій чи іншій мові [1].

Термін – слово або словосполучення, що виражає чітко окреслене поняття певної галузі науки, культури, техніки, мистецтва, суспільно-політичного життя [2].

Військовий переклад є ізольованою лінгвістичною дисципліною через високі вимоги до якості і точності перекладу, помилки у якому, у кращому разі, призведуть до призвільного і суб'єктивного тлумачення тексту і непорозумінь під час переговорів, а у гіршому можуть коштувати комусь життя або спричинити серйозні матеріальні витрати.

Такий переклад вимагає бездоганного володіння як іноземною військовою термінологією, у нашому випадку – новогрецькою військовою термінологією, а й адекватною українською військовою термінологією, яка регулярно поповнюється за допомогою запровадження нових видів зброї, інновацій у сфері матеріалів і спорядження, появи нових стратегій і методи ведення бою.

З іншого боку, перекладачеві необхідно мати глибокі пізнання культурологічного характеру, оскільки підхід до військової справи за кордоном має суттєві відмінності, що виявляється як у структурі військових статутів, так і у стилі подачі матеріалу [3, с. 1-2].

Згідно з Л.С. Бархударовим, практична діяльність військового перекладача-референта вимагає спеціальної підготовки, навичок і умінь, має бути різноманітною. Вона охоплює всі види та способи перекладу: від письмового перекладу статутів і документів до усного перекладу при радіообміні, не виключаючи і двосторонній переклад при розмові на військові теми, і синхронний переклад, і роботу з військовою кореспонденцією, анотування і реферування військових, військово-технічних і військово-політичних текстів. Отже вимоги, що пред'являються до військового перекладача, зумовлені специфікою роботи і виключно високі [4, с. 13].

У військовому перекладі надзвичайно велике значення має точність перекладу, так як перекладений матеріал може служити основою для прийняття важливих рішень, проведення військових операцій і т. д. Тому адекватність перекладу військових матеріалів передбачає не тільки точну передачу змісту матеріалу, але і більш ретельну передачу його структурної форми, порядку частин і розташування матеріалу, послідовності викладу, а також ряд інших факторів, які можуть здаватися непотрібними, формальними, але мають велике значення для військового фахівця. Наприклад, в бойових документах порядок пунктів і підпунктів, їх позначення (арабськими цифрами та літерами латинського алфавіту), точність передачі дат і часу, координат, географічних назв, нумерація та найменування частин і підрозділів та інші дані [4, с. 19].

У всіх випадках перекладач повинен прагнути передати матеріал оригіналу, використовуючи український військовий стиль викладу відповідних матеріалів, нейтралізуючи українською мовою наявну в оригіналі зайву образність і фамільярно-розмовні та жаргонні елементи, оскільки вони не характерні для українських військових матеріалів. Стиль викладу українською мовою повинен відповідати нормам військової мови, прийнятим для відповідного виду матеріалу.

Одна з найдавніших тематичних груп – номінації українських кораблів та інші групи військових термінів-кліше – свідчення безпосередніх контактів наших предків із греками [5].

Власне національні лексеми поєднуються з виразними грецизмами, латинізмами: *το πλοίο*—*човен*, *το ιστίο*—*парус*, *το πυροβολικό* — *артилерія*, *το τάγμα* — *батальйон*, *ο αντίπαλος*—*супротивник*, *ο βομβαρδισμός*—*бомбардування*, *η αντεπίθεση* — *контратака* та інші.

Саме тому військовий перекладач зобов'язаний добре знати і правильно розуміти не тільки іноземну військову термінологію, але і всі національні особливості військової справи, включаючи концепцію іноземної військової доктрини, організаційну структуру збройних сил, використовуване озброєння, особливості ідеологічної роботи у відповідних збройних силах, форми звертання, форми діловодства, службу штабів, тобто все те, що характеризує іноземні збройні сили як національну армію.

На етапі створення перекладу військовому перекладачеві абсолютно необхідно мати весь цей комплекс відомостей про збройні сили власної країни, щоб правильно дібрати форму вираження, зрозумілу в плані світосприйняття одержувачів перекладу.

Отже, для успішного здійснення військового перекладу військовий перекладач повинен не тільки добре володіти відповідною іноземною мовою і військовою термінологією, але і бути в достатній мірі освіченою в області військової справи взагалі і прекрасно знати всі особливості іноземних збройних сил.

Література

1. Термінологія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: uk.wikipedia.org/wiki/Термінологія
2. Термін у системі професійного мовлення [Електронний ресурс]. - Режим доступу: pidruchniki.com/1727101247606/dokumentoznavstvo/termin_sistemi_profesijnogo_movlennya
3. Стилiстичні труднощі адаптації військового тексту в чужій культурі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: ukreferat.com/109303-Stilisticheskie-trudnosti-adaptacii-voennogo-teksta-v-chuzhoiy-kul-ture
4. Бархударов, Л.С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода) [Текст] / Л.С. Бархударов. - М.: Международные отношения, 1975. - 240 с.
5. Військова термінологія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: writer5.ru/luchshie/luch-69517

УДК 811.14'06''255.2(043)

Палинка В.С.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНОЛОГІЇ НА ПОЗНАЧЕННЯ ОЛІМПІЙСЬКИХ ВИДІВ СПОРТУ

В останні роки проблеми спортивного перекладу у практиці перекладу є актуальними – українські та грецькі спортсмени брали участь у безлічі найбільших міжнародних спортивних змаганнях, чемпіонатах світу та Європи. У 2012 році Україна була однією країною із організаторів Євро 2012 та через особливу значущість у контексті олімпійського руху наперед виступають проблеми виникнення й закріплення в мові нової спортивної термінології.

Предмет: термінологія на позначення Олімпійських видів спорту.

Мета: дослідити термінологію на позначення Олімпійських видів спорту у новогрецькій та українській мові.

Проблема перекладу термінології є предметом безлічі перекладознавчих робіт, проте переклад спортивної термінології досі залишається досить маловивченим питанням. Попри те, спорт, як і будь-яка специфічна галузь діяльності, має свою нині усталену систему термінів, якими позначаються ті чи інші поняття і явища. Без чіткого окреслення основних термінологічних понять можуть виникати труднощі при сприйманні теоретичного матеріалу та в практичній діяльності. Тому до фундаментального їх засвоєння на лекціях зі спеціальних предметів потрібно провести попереднє ознайомлення з ними. Таке визначення деяких з основних термінологічних понять сприятиме однозначності їх трактування [4].

Поряд з цим спорт, який динамічно розвивається, створює все нові термінологічні проблеми. Зароджуються і здобувають широке визнання чимало нових видів спорту: армрестлінг, снобордінг, сьорфінг, кьорлінг, в'індсерфінг, фрістайл, боулінг, таеквондо, картінг, стретчінг, шортрек, бодібілдінг тощо. Знаходження їх відповідників в українській та новогрецьких мовах, або хоча б відповідна їх «натуралізація» згідно правил українського та

новогрецького словотворення і правопису, є нагальною необхідністю.

Багато праць пов'язано із розвитком термінології, але найбільш суттєвого внеску здобули ґрунтовні дослідження спортивної термінології, зокрема її формування, становлення та розвитку, належать М. Паночкові [5]. Історико-методологічний аналіз досліджував І. Янків[7], визначенням основних спортивних термінів займалися В. Осінчук, І. Попеску, співвідношення національних та інтернаціональних спортивних термінів визначала О. Боровська [1]. Існує ряд випадків, коли багатозначний термін вживається в різних видах спорту, і для вибору правильного варіанту перекладу вимагається знання нюансів його значення в цих видах спорту. Навіть якщо в словнику наведено кілька відповідностей терміна з позначкою «спорт», але цього може бути недостатньо.

Доречно буде зробити застереження, що маємо на увазі роботу лише професійного перекладача та лише в умовах професійного перекладу, хоча переклад текстів, що належать до спортивного дискурсу (від правил змагань до спортивного коментаря), може бути актуальним в усіх видах – в професійному, учбовому та побутовому перекладах.

Щодо роботи професійного перекладача, то він має справу з текстами спортивного дискурсу в таких випадках усного та письмового перекладів:

- переклад на міжнародних спортивних зібраннях;
- переклад виступів та інтерв'ю спортивних функціонерів, офіційних осіб та спортсменів, що досягли видатних результатів та їхніх тренерів;
- неофіційний переклад в умовах кулуарного спілкування;
- реферативний та повний переклад іншомовних новин;
- переклад різного роду спортивної документації (правила та регламент змагань, законодавча та нормативна документація з видів спорту, протоколи засідань виконкомів спортивних федерацій тощо) та листування;
- переклад ділових переговорів щодо постачання спортивного устаткування, обладнання та екіпірування або щодо умов контрактів зі спортсменами, тренерами тощо[2].

На допомогу перекладачам, що працюють на великих змаганнях, створюються термінологічні бази, словники, глосарії, довідкові матеріали, але найчастіше їх слабким місцем є відсутність контексту і зайва генералізація або, навпаки, конкретизація значень. Особливо гостро дана проблема відчувається при роботі на так званих мультиспортивних заходах, де одночасно відбуваються змагання з кількох видів спорту. Складність полягає в тому, що перекладачам деколи складно розібратися в нюансах семантики термінів, що мають кілька значень як в рамках одного виду спорту, так і «на стику» різних спортивних дисциплін.

На підставі проведеного аналізу вважаємо доцільним виділити наступні групи багатозначних спортивних термінів:

- терміни, що використовуються у різних значеннях в декількох видах спорту;
- терміни, у яких існує кілька синонімічних відповідностей в мові перекладу в контексті одного виду спорту;
- терміни, що позначають спортивні амплуа;
- терміни, чия полісемія виявляється у складісловосполучень, частиною яких вони є;
- загальноживана лексика, яка має термінологічні властивості в спортивному дискурсі [3].

Існує ряд випадків, коли багатозначний термін вживається в різних видах спорту, і для вибору правильного варіанту перекладу вимагається знання нюансів його значення в цих видах спорту. Навіть якщо в словнику наведено кілька відповідностей терміна з позначкою «спорт», але цього може бути недостатньо.

Підбиваючи підсумки спостереженням цієї роботи, можна зробити висновок, що є велика потреба фахової мови спорту в словниках різних типів та тематики. Звертаємо увагу перекладачів на потребах постійно працювати над фаховою термінологією та фоновими знаннями і закликаємо перекладачів-практиків брати участь в лексикографічній роботі, тобто ділитися з перекладацьким співтовариством та студентами-перекладачами своїми знахідками в роботі над перекладами фахових текстів, що, до речі, сьогодні можливо, навіть не полишаючи свого робочого місця, та потребує мінімального часу, якщо брати участь в роботі «відкритих» лексикографічних джерел.

Література

1. Боровська О. До питання про національні та інтернаціональні терміни в українській спортивній терміносистемі / Молода спортивна наука України: Збірник наукових статей в галузі фізичної культури та спорту. – Львів: ЛДДФК, 2001. – Випуск 5. Том 1. – С. 23-24.
2. Герцик М. С., Вацеба О. М. Вступ до спеціальностей галузі «фізичне виховання і спорт»: Підручник. – Харків: «ОВС», 2005. – С. 10-21.
3. Ковальчук Н., Санюк В. Сучасні проблеми використання термінології загальноорозвивальних вправ у школі // Фізичне виховання в школі. – 2006. – № 2. – С. 35-43.
4. Онуфриенко Г.С., Затова В.П. Термины как важнейшая специфическая единица обучающей системы во ВТУЗе: [Методика преподавания] // Русская филология. Украинский вестник. – 1995. – № 1. – С. 42-45.
5. Панько Т. І., Качан І. М., Мацюк І. П. Українськетермінознавство. – Львів: Світ, 1994. – 214 с.
9. Російсько-український словник з фізичної культури та спорту / Укл. Л. І. Чипиленко, Г. І. Довгаль, Ф. А. Непійвода. – Київ: ІЗМН, 1997. – 160 с.
6. Янків І. М. Українська спортивна термінологія (історико-методологічний аспект). Автореф. дис... канд. наук з фіз. культури та спорту – Луцьк, 2000. – 18 с.

СЕКЦІЯ МІЖКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ

УДК 811.14'06'255.4(043)

Рубан Н.Ф.

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ТВОРІВ ГРЕЦЬКИХ АВТОРІВ В УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ

В процесі побудови української державності збільшується інтерес до історичних витоків народу, особливостям його культурного, духовного розвитку, сучасного стану національних меншин, проблем етнополітики. Наша держава - поліетнічна, на його території проживає більше 130 національностей. [3,94].

Гідне місце в цій багатій етнічній палітрі займає грецька діаспора. Як відомо, перші грецькі поселення в Північному Причорномор'ї з'явилися ще в 8 ст. до н.е. Греки принесли на проукраїнську землю елементи класичної цивілізації, свою культуру, мову, християнство.

Останнім часом стали розповсюдженими дослідження етноспецифічних мовних та концептуальних картин світу як результату розумової діяльності членів етнічної групи, що є носіями конкретної мови, а також індивідуальних мовних та концептуальних картин світу як результату розумової діяльності конкретного індивіда. Текст розглядають як результат мовної діяльності людини взагалі і як носія конкретної мови зокрема, як комунікативне повідомлення, висловлене заради досягнення певної комунікативної мети.

Особливе місце в цьому русі займає ознайомлення етнічних греків з художніми творами грецьких авторів українською мовою. Існує твердження — що, чим ближче явись до наших днів, тим краще ми його знаємо, а далечінь історії ховається від нас за густою імлою невідомого. Щодо грецької літератури, то, навпаки, ми всі маємо хоч мінімальне уявлення про її давній, античний період, далеко менше знаємо візантійську літературу, а з історією новогрецької літератури можемо ознайомитися лише за конспективним викладом в енциклопедіях [2,78].

Актуальність дослідження - світ, в якому живе інший народ, що говорить на іншій мові, його культуру і, зокрема, художню літературу, можливо, пізнати за допомогою перекладу - це підтверджено всією історією взаємин між народами різних національностей. Переклад – це складний і багатогранний вид людської діяльності. Хоча зазвичай говорять про переведення «з однієї мови на іншу», насправді ж в процесі перекладу відбувається не просто заміна однієї мови іншим. У перекладі стикаються різні культури, різні особистості, різні склади мислення, різні літератури, різні епохи, різні рівні розвитку, різні традиції та установки [1,112].

Звичайно, не всякий переклад повністю виражає предмет пізнання, тобто оригінал. Художній переклад є відтворення твору, написаного на одній мові, засобами іншої мови. І перекладання, досліджуючи та узагальнюючи живий досвід практики, займається визначенням

характеру цього відтворення, а також засобів, якими поставлена перед перекладом задача виконана.

Письменник як член конкретної етнічної групи і носій конкретної мови в створенні тексту послуговується засобами, пропонованими цією мовою. Художній текст вважають «відображеною в формах мови і забарвленою свідомістю автора узагальненою картиною світу», вербальним повідомленням, за допомогою якого письменник передає «предметно-логічну, естетичну, образну, емоційну й оцінну інформацію».

Оскільки творча своєрідність перекладного твору, його стиль з найбільшою виразністю проявляються в його мові, перекладач перш за все має справу з мовним рівнем твору, який в працях філологів з повною підставою називається першоелементом художнього твору. Для того, щоб вірно відтворити літературно-мистецький та ідейний рівні художнього тексту перекладачеві необхідно гранично уважно поставитися і кожному слову, кожному рядку, строю фрази, образотворчим засобам. При передачі їх на свою рідну мову перекладачі зустрічаються з багатьма труднощами [4,127].

Метою роботи є комплексний аналіз лінгвостилістичних особливостей у відтворенні сучасних грецьких творів українською мовою.

Для цього були проаналізовані декілька творів грецьких авторів.

Наприклад, у вірші Й.Сеферіса «Αρνηση» («Заперечення») були виявлені такі лінгвостилістичні особливості, як :

1) Епітети:

άσπρο – білий,

γλυφό – солоний

2) Порівняння:

Στο περιγιάλι το κρυφόκι άσπρο σαν περιστέρι - На пустельному березі білому, мов голубка свята, безборонна.

3) Інверсія:

πήραμε τη ζωή μας• λάθος!κι αλλάξαμε ζωή - Ми змінили життя – плин змінили ми!

У перекладі творів Константиноса Кавафіса були виявлені:

1) Порівняння:

Του μέλλοντος η μέρες στέκοντ' εμπροστά μας σα μια σειρά κεράκια αναμμένα – χρυσά, ζεστά, και ζωηρά κεράκια - Рядочком дні майбутні перед нами, мов свічечки засвічені стоять – племінні, золоті, живі свічки.

Είν' η προσπάθειές μας σαν των Τρώων - У намаганнях наших ми — троянці.

2) Епітети:

και γέρος πια ν' αράξεις στο νησί - І ти немолодий вже вернешся додому.

3) Метафора:

Η θάλασσα στα βάθη της πήρ'έναν ναυτη - Морська глибинь матроса проковтнула.

ο ουρανός ένα γαλάζιο ανοιχτό - Лілось блакиттю небо неозоре.

Так чином, при порівнянні мови оригіналу та мови перекладу творів Йоргоса Сеферіса та Константиноса Кавафіса ми можемо стверджувати, що при перекладі на українську мову більшість лінгвостилістичних особливостей мови оригіналу були збереженні. Також було встановлено, що більшість українських перекладачів при роботі з творами, та безпосередньо з тропами у творчості грецьких авторів намагалися зберегти не лише зміст, але і зовнішню форму оригіналів.

Література

1. Бархударов Л. С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода). / Л.С. Бархударов – М.: «Международ. отношения», 1975. – 240с.
2. Ганич Д. І. Словник лінгвістичних термінів / Д. І. Ганич, І. С.Олійник. – К. : Вища школа, 1985. – 360 с.
3. Качуровський І. Основи аналізмовних форм (стилістика). Фігури і тропи / І. Качуровський. – Мюнхен-К., 1995. – 149 с.
4. Сеферіс Й. Вибране: поезії й літературно-критичні статті/ Й. Сефріс // Переклад з новогрецької мови. Упорядники: О. Пономарів, А. Савенко – К.: Журнал «Всесвіт», 2013. – 400 с.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ В ГАЛУЗІ МЕДИЦИНИ НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ ТА НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВ

Переклад термінів в галузі медицини та медичного обладнання вважається досить актуальним у сучасному світі. Це зумовлено значним розвитком медико-фармацевтичної сфери, розповсюдженням на території України більшої кількості останніх розробок медичного обладнання, появою науково-технічної революції, що призводить до великого росту інформації у всіх сферах знання.

Проблемами та особливостями перекладу медичної термінології займалися М.В. Антонова, Т.С. Кирилова, М.П. Павловський, Л.І. Петруха та багато інших.

Незважаючи на довгу історію розвитку, медична термінологія все ще залишається не достатньо дослідженою, хоча її вивчення важливе насамперед для медиків та лінгвістів. Стрімке збільшення кількості термінотворень, яке викликано швидким розвитком у сфері медико-фармацевтичних наук, супроводжується багатозначністю та різним тлумаченням термінів, надмірність номінацій понять, поява невмотивованих термінів та різнобарвність форм написання та подачі термінів з однаковим значенням. Все це доводить значущість дослідження і упорядкування термінології у медичній сфері.

На думку Д'якова А.С. наукова-технічна термінологія - це «широкий шар лексики, що інтенсивно розвивається та активно взаємодіє з іншими шарами лексики [5,с.2000]». Терміни та системи утворення нових термінів використовують для означення конкретної реалії або поняття у певному розділі науки, саме тому вони обмежані рамками використання.

Основою медичної термінології є запозичені греко-латинські терміни, їх кількість вживання у відсотковому відношенні складає 95%, тому майже всі медичні терміни прийнято вважати інтернаціональними. З плином часу та появою нових понять, частина медичних термінів застаріла і виходить із загального вжитку фахівців, деякі терміни змінюють своє значення, інші виникають для вираження нових понять та реалій у цій сфері. Основним критерієм у термінотворенні є чіткість та однозначність, не припустимо існування полісемії.

Кожен термін має своє смислове значення - семантику, та походження - етимологію, які досить часто не співпадають. Смислове значення грає важливу роль тільки у тому випадку, коли воно зафіксовано точним терміном, що не допускає різних тлумачень.

З точки зору В.В. Шкаріна, Ю.В. Григорєва медичну термінологію класифікують таким чином:

- терміни, які давно ввійшли до української мови і складають певну частину професійної мови;
- відомі терміни, що не є професійними;
- терміни, що відображають транскрипцію іншомовних слів;
- псевдонаукові терміни;
- терміни - власне винайдення авторів, що зрозуміле тільки їм;
- загально придатні терміни.

Термінотворчий процес здійснюється кількома шляхами: перекладом, калькуванням (копіювання морфологічної структури слова), запозиченням (перехід однієї мови в іншу), транскрипцією (письмова фіксація усного мовлення з метою можливо більш точної передачі іншомовного звучання), транслітерацією (передача тексту, написаного за допомогою одного алфавіту, засобами іншого).

Найчастіше за допомогою транслітерації та транскрипції з'являються нові іншомовні слова, причиною цього слугує неправильне використання іншомовної лексики, що призводить до індивідуального термінотворення.

Дослідження термінології у медичній сфері є досить перспективним: поява нових технологічних винаходів, розповсюдження термінів-неологізмів та зникнення застарілої термінології – усе це призводить до глибшого вивчення та пізнання спеціальної наукової термінотворчої системи, яка грає важливу роли у існуванні медицини та медико-фармацевтичної галузі.

Література

1. Д'яков А.С. Основи термінотворення: Семантичні та соціолінгвістичні аспекти / А.С. Д'яков, Т.Р. Кияк, З.Б. Куделько. - К.: дім «KM Academia», 2000. - 218 с.
2. Литвиненко Н.П. Українська медична термінологія у фаховій мові лікаря / Н.П. Литвиненко, Н.В. Місник. - К.: 2000.- 157 с.
3. Барсукова М.П. К вопросу изучения медицинского дискурса / М.П. Барсукова // Саратовский научно-медицинский вестник, 2002. - 230 с.

УДК 81'255.4(043)

Зубочек В.С.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ З НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ

Тема політики з давніх часів викликала найбільший інтерес у суспільстві, тому що регулює усі пласти соціального життя. Політичне життя завжди насичене та його особливості і характеристики змінюються дуже швидко. Данна робота присвячена природі політичної промови. У ній було розглянуто структуру її елементів, її характеристику та вимоги до викладання.

Україна має тісні зв'язки з Грецією на політичному рівні завдяки великій грецькій діаспорі яка складається з багатьох громадян України які є грецького походження, а також завдяки економічному та культурному синтезові. Тож, переклад у політичній сфері є дуже затребуваним у контексті україно-грецьких відносин, тому що є своєрідним містком міжкультурної комунікації та взаємного обміну двох країн. Це і зумовлює актуальність даної роботи.

Для вивчення проблеми перекладу політичних промов необхідно розділити суспільно-політичну лексику, як основну одиницю перекладу на окремі групи та вивчити можливі способи перекладу кожного з прикладів.

У ході дослідження було виявлено що, будь-який суспільно-політичний текст поділяється на:

- 1) загальноживану лексику
- 2) терміни
- 3) кліше і штампи
- 4) слова, що мають відношення до суспільно-політичної лексики.

У процесі вивчення структури промови також було перекладено на українську мову терміни, кліше, та іншу спеціальну лексику, яка відноситься до великого пласту суспільно-політичного виміру. Наприклад така, як невід'ємні привітальні слова (Αγαπημένοι φίλοι! – Дорогі друзі! Αγαπημένοι συμπολίτες – Дорогі співгромадяни!), кліше стосовно даної теми (βγάζω (εκφώνω) λόγο – виступати з промовою), також було знайдено українські еквіваленти назвам політичних посад (ο πρόεδρος – президент, ο βουλευτής - депутат).

При дослідженні була розглянута та охарактеризована кожна з частин, які складають політичну промову. Кожній з котрих було зроблено спробу надати назву згідно з її функцією (привітальне слово - προσφώνηση, пролог-вступ - πρόλογος-εισαγωγή, основна частина - κύριο μέρος, оповідь - αφήγηση, головна частина - запевнення βεβαίωση та ін.)

Найголовнішою функцією політичної промови є персуазивна функція. Головна задача такої функції переконати слухача у своїй позиції. І задачею перекладача є саме надання перекладові того ж самого переконливого характеру зі зберіганням усіх акцентів, які поставив оратор. У політичних промовах використовуються переважно слова-терміни тому, що промова носить офіційний характер. Структура політичної промови складається з різних мовних прийомів а також обов'язково правильного письмового та звукового її оформлення. Це ставить перед перекладачем дуже складні задачі. Вимоги до перекладачів таких текстів є дуже високими. Незнання у сфері історії, культури, політики, тощо як на мові оригіналу, так і на мові перекладу може призвести до негативних наслідків. Відсутність спеціалізованих словників суспільно-політичної тематики з грецької мови на українську суттєво ускладнює роботу перекладача, тому що змушує на постійні пошуки такої лексики в іноземних словниках, або складання свого особистого словника.

Політична лексика розвивається дуже динамічно та постійно запозичує нові слова, тому професійний перекладач повинен завжди слідкувати за розвитком політичних подій у світі.

Література:

1. Алексеева І. С. Вступ до перекладознавства / І. С. Алексеева. - М.: Академія, 2010. – 27 с.

2. Латишев Л.К. Технологія перекладу. / Л. К. Латишев. - М: НВИ ТЕЗАУРУС, 2008. – 77 с.
3. Гак В. Г. Теорія і практика перекладу. / В. Г. Гак, Б. Б. Григор'єв. - М.: Інтердіалект+, 1999. – 32 с.
4. Трофімова С. В. Громадсько-політичний переклад та його специфіка. / С. В. Трофімова. - О.: ГО ВПО ОДУ, 2005. – 27 с.
5. Реформатський А. А. Що таке термін і термінологія. / А. А. Реформаторський. - М., 1959. – 47 с.
6. Мурадова Л. А. Семантико-функціональна характеристика суспільно-політичної лексики сучасного французької мови. / Л. А. Мурадова. - М.:Наука,1986. – 29 с.
7. Гнатишена І. М. Словник інтернаціональних терміноелементів грецького та латинського походження в сучасній термінології. / І. М. Гнатшева, Б. Б. Григор'єв. - К.: КМ Academia, 1999. – 19 с.

УДК 81'255(043)

Романенкова С.В.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ ОФІЦІЙНОГО МОВЛЕННЯ З НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ

Останнім часом, з розвитком стосунків між Україною та державами Грецією та Кіпром у сфері економіки, політики та науки, зростає, також обмін інформацією між країнами, зокрема й офіційною документацією. Офіційні документи є одним з найважливіших способів підтримування міждержавних зв'язків, а це свідчить про те, що треба приділити особливу увагу перекладу термінів офіційного мовлення.

Теоретичною базою для досліджень у сфері перекладу офіційної документації можуть послугувати праці сучасних та вже відомих науковців: І.С. Бика [1], Л.С. Бархударова [2], В.Н. Комісарова [3]. Але майже ніхто з дослідників глибоко не торкався проблеми перекладу лексики офіційного мовлення.

Кожний перекладач у своїй практиці рано чи пізно стикається з термінологією мовлення офіційної документації. Вона є причиною багатьох труднощів, що виникають під час перекладу текстів офіційно-ділового стилю.

Завданнями нашої роботи є визначення основних особливостей перекладу термінів офіційного мовлення з новогрецької мови на українську за допомогою розкриття поняття тексту офіційно-ділового стилю, його особливостей та визначення понять «термін» та «термінологія офіційного мовлення» й основних способів утворення термінів офіційно-ділового стилю.

Матеріал для проведення дослідження становить термінологія ділового новогрецького мовлення, що була відібрана зі спеціалізованих словників [4,5].

Було проаналізовано такі терміни офіційного мовлення, як наприклад:

- η αίτηση* - заява (еквівалентний переклад)
- ανεπίσημος, -η, -ο* - неофіційний (калькування)
- η διεύθυνση* - адреса (еквівалентний переклад)
- ο απόφοιτος* - той, хто скінчив навчальний заклад (експлікація)
- η απασχόληση* - діяльність (еквівалентний переклад)
- τα ατομικά στοιχεία* - особистісні дані (калькування)
- το έγγραφο* - документ, акт (еквівалентний переклад)
- η επιστολή* - лист (еквівалентний переклад)
- η υπογραφή* - підпис (калькування)
- ο αριθμός* - номер (еквівалентний переклад)
- το έτος γεννήσεως* - рік народження (калькування)
- ο όρος* - умова (еквівалентний переклад)
- το στάνταρντ* - стандарт (транслітерація)
- η ημερομηνία* - дата (еквівалентний переклад)
- εκδίδω* - видавати (калькування)
- το υπόδειγμα* - зразок (еквівалентний переклад)
- το βιογραφικό σημείωμα* - біографія (конкретизація)
- η σφραγίδα* - печатка (еквівалентний переклад)

το εμπορικό-βιομηχανικό επιμελητήριο - торгівельно-промислова палата (калькування)
καθορίζω - встановлювати (еквівалентний переклад)

У результаті дослідження було з'ясовано, які особливості перекладу термінології офіційного мовлення зустрічаються під час перекладу текстів з новогрецької мови на українську. Також, надано дефініції поняттям, пов'язаним з перекладом лексики офіційного мовлення. Наведені результати роботи можуть слугувати матеріалом для проведення більш глибоких подальших досліджень у цьому напрямку.

Таким чином, більш детальний огляд наведеної теми стане значним кроком у дослідженні термінів офіційного мовлення новогрецької мови, сприятиме підвищенню якості перекладу офіційної документації.

Література

1. Бик І.С. Теорія і практика перекладу / І.С. Бик. - Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2005. - 240 с.
2. Бархударов Л.С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода) Л.С. / Бархударов. - М.: «Международ. отношения», 1975. - 240 с.
3. Комисаров В.Н. Теория перевода (лингвистические аспекты): Учеб. Для ин-тов и фак. Иностран. Яз. / В.Н. Комисаров. - М.: Высш. Шк., 1990. - 250 с.
4. Χρυσοβιτσιώτης Ι., Σταυρακόπουλος Ι. Αγγλοελληνικό και ελληνοαγγλικό λεξικό εμπορικών, τραπεζικών, οικονομικών και χρηματοοικονομικών όρων / Ι.Χρυσοβιτσιώτης, Ι.Σταυρακόπουλος. - Αθήνα: [Εκδόσεις Παλαζήση](#), 2006. -1551 σ.
5. Савенко А.О. Навчально-методичний посібник «Ділове новогрецьке мовлення» / А.О.Савенко. - К.: «ЛЮГОС», 2008. - 96 с.

УДК 811.14`06`255,2:6(043)

Максаєва А.В.

АДЕКВАТНІСТЬ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ В СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ НА НОВОГРЕЦЬКУ МОВУ

Інноваційні технології стрімко розвиваються і мають чітко виражений соціальний характер. Вони дають можливість спілкуватися людям в Інтернет-комунікаціях. Користувачі комп'ютерів та програмісти використовують комп'ютерну лексику, поява якої зумовлена розвитком комп'ютерних технологій.

Актуальність даної теми пов'язана із зростаючою популярністю комп'ютерних технологій, які являють собою термінологічну систему. Інтернет має вплив на різні сфери життя, визиває постійний інтерес серед різних верств масової аудиторії. Мовна середа інтернету зумовлює функціонування мови як системи в загалом. І.Я. Хребтова розглядає когнітивно-прагматичні особливості мови електронних засобів масової комунікації на матеріалі англійської мови. Темою дослідження А.А. Атабекової став порівняльний аналіз мовного оформлення англо- і російськомовних веб-сторінок. Але у цих дослідженнях розглядається дана проблема на матеріалі англійської мови. В той час як в українській та новогрецьких мовах на даному етапі це питання залишається недостатньо вивченим.

Об'єктом дослідження є комп'ютерні терміни.

Предметом дослідження – адекватність перекладу термінологічних одиниць в сфері інформаційних технологій.

Комп'ютерну лексику починають використовувати не лише програмісти, але й люди, які зовсім не мають ніякого відношення до комп'ютера, оскільки досить швидко це явище впливає в життя сучасного суспільства.

При дослідженні комп'ютерної термінологічної системи слід також звернути увагу на такі особливості:

1. Процес аналізу комп'ютерної лексики ускладнюється різноманітністю і неоднозначністю термінології (професіоналізми, жаргонізми, арготизми, сленгізми).

2. Найпоширенішими способами словотворення у комп'ютерній лексиці є афіксальний, безафіксний та лексико-семантичний

3. Для перекладу комп'ютерної термінології використовують :

Транслітерацію - спосіб перекладу лексичної одиниці оригіналу шляхом відтворення її графічної форми за допомогою літер мови перекладу [1], «відповідність встановлюється на рівні графем, тобто передається ... написанням (графічної форми) вихідного слова» [2] :

Internet – інтернет – ιντερνέτ; excel – ексель – εξέλ; powerpoint – поверпоінт-пáουερпóινт.

Транскрибування - спосіб перекладу лексичної одиниці оригіналу шляхом відтворення її форми за допомогою літер мови, на яку здійснюється переклад. При транскрипції відтворюється звукова форма іншомовного слова :

computer – комп'ютер – κομπιούτερ; site – сайт – σάιτ; Microsoftoffice – майкрософт офіс – микросóфт óφις.

Калькування – переклад лексичних одиниць оригіналу шляхом заміни їх складових частин – морфем або слів – їх лексичним відповідниками в мові перекладу. Цей метод частіше застосовується в перекладі складних слів(термінів).[1, с.34].

Наприклад: delete- видалити - διαγραφή; review – рецензування – αναθεώρηση.

Еквівалентний переклад - переклад, що відтворює зміст оригіналу на одному з рівнів еквівалентності. Еквівалентний - рівнозначний, рівноцінний, повністю замінюючий що-небудь у будь-якому відношенні.

Наприклад: address – адреса – διεύθυνση; bookmark – закладка(у браузері) – σελιδοδείκτης;

data – дані – δεδομένα; download – завантажувати - μεταφόρτωση, ανάκτηση ή «κατέβασμα»;

encoding – кодування – κωδικοποίηση; file – файл – αρχείο; folder – папка – φάκελος;

gateway – вхід - πύλη δικτύου; GraphicsUserInterface(GUI) – графічний інтерфейс користувача - Γραφική Διεπαφή Χρήστη; harddisk – тяжкий диск - σκληρός δίσκος;

help – допомога – βοήθεια; implement – виконати – υλοποιώ; installation – інсталяція - εγκατάσταση; IntegratedCircuit – інтегральна схема - ολοκληρωμένο κύκλωμα; interrupt - сигнал переривання (роботи комп'ютера) – διακοπή; keyboard – клавіатура – πληκτρολόγιο;

kernel – ядро - πυρήνας.

Описовий переклад - спосіб перекладу, що використовується в тих випадках, коли не існує ніякої іншої можливості передачі мовної одиниці внаслідок відсутності еквівалентів і аналогів в мові перекладу. Описовий переклад полягає в передачі значення іноземного слова за допомогою більш-менш поширеного пояснення.

Наприклад: MAC address-унікальний ідентифікатор, що привласнюється кожній одиниці активного обладнання, або деяким їх інтерфейсам в комп'ютерних мережах Ethernet - διεύθυνση MAC (Ελέγχου πρόσβασης υλικού) ή διεύθυνση υλικού (Αναφέρεται στην σε έναν σταθερό "μοναδικό" αριθμό που διαθέτουν οι κάρτες δικτύου ανεξαρτήτως αν είναι ασύρματες ή ενσύρματες, για να ξεχωρίζουν μεταξύ τους στο στρώμα ζεύξης δεδομένων της στοίβας OSI)

Отже, у процесі нашого дослідження перекладу комп'ютерної термінології з'ясовано способи перекладу: транслітерація - спосіб перекладу лексичної одиниці оригіналу шляхом відтворення її графічної форми за допомогою літер мови перекладу; транскрибування – спосіб перекладу лексичної одиниці оригіналу шляхом відтворення її форми за допомогою літер мови, на яку здійснюємо переклад; калькування – переклад лексичних одиниць оригіналу шляхом заміни їх складових частин – морфем або слів – їх лексичним відповідниками в мові перекладу; еквівалентний переклад - переклад, що відтворює зміст оригіналу на одному з рівнів еквівалентності та описовий переклад - спосіб перекладу, що використовується в тих випадках, коли не існує ніякої іншої можливості передачі мовної одиниці внаслідок відсутності еквівалентів і аналогів в мові перекладу. Перспективи дослідження перекладання термінологічних одиниць інформаційних технологій полягають у вивченні специфіки різних жанрів даного типу спілкування, у встановленні характеристик комп'ютерних термінів, що впливають із його віртуальності і використання мультимедійних засобів, у розкритті міжкультурних особливостей використання мови як засобу міжнародного спілкування у віртуальному просторі..

Література

1. Комиссаров В.Н. Теория перевода / В.Н.Комиссаров. – М: Высш.шк., 1990. – 253 с.
2. Бархударов Л. С. Язык и перевод. Вопросы общей и частной теории перевода / Л.С. Бархударов 2008.-240с.

3. Купцова Н.С. Особенности языка хакеров / Н.С. Купцова // Язык как структура и социальная практика. – Хабаровск, 2000. - Вып. 1. - С. 37 - 40.

4. Атабекова А.А. Теория коммуникации & прикладная коммуникация / А.А. Атабекова // Вестник Российской коммуникативной ассоциации: Под общей редакцией И.Н. Розиной. - Ростов н/Д: ИУБиП, 2002. - Вып. 1. - С. 8-15.

5. Хребтова И. А. Некоторые аспекты прагматики гиперязыка / И.А. Хребтова // Пелевинские чтения-2001. — Калининград, 2002. — С. 146-159.

УДК 811.161.2'373.46 (043)

Стукало Н.О.

МЕДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА УКРАЇНСЬКОЇ ЛЕКСИКИ

Термінологія є сукупністю термінів, які у свою чергу складають частину спеціальної лексики. Термінологія представляє найбільш динамічну систему мови, яка постійно розвивається, тому проведення досліджень в цій області є історично орієнтованою діяльністю, оскільки досліджується поява, розвиток і зміни у термінологічній системі в залежності від розвитку відповідних наук і загального стилю мислення епохи.

Українська мова має багатовікову історію, а розвиток української термінології в рамках лінгвістики розпочався ще у позаминулому столітті. Але сучасний стан української термінології не є досконалим, оскільки термінологічна лексика будь-якої науки розвивається разом із конкретною наукою. Медицина не є виключенням. Медична термінологія представляє собою одну з найдавніших фахових галузей термінології.

Вітчизняні дослідники зверталися до вивчення деяких проблем медичної термінології. Зокрема, історичний аспект становлення і розвитку медичної лексики (на основі пам'яток української мови до XVIII ст.) розглядали В.Німчук, І.Чепіга, В.Передрієнко та ін. Роботи Г. Краковецької, Р.Беляєва присвячено етимологічному аналізу греко-латинських медичних терміноелементів. Мова медицини та медичний дискурс неодноразово були об'єктом дослідження в таких аспектах: лексико-семантичні особливості медичних термінів (Т. Лепеха та ін.), методологічні підходи до вивчення медичної термінології (Ю. Ющенко та ін.), розроблення принципів унормування медичних термінів (О. Кіцера, О. Павловський, Л. Петрух, Р. Стецюк, А. Ткач та ін.).

Термінологія медичної галузі, у порівнянні з минулими часами, досягла значного розвитку, але досі залишається ще багато питань для досліджень. Медична термінологія відноситься до найбагатших термінологічних систем. Безперервне поповнення її новими термінами потребує постійного вивчення, що зумовлює актуальність нашої роботи.

Метою дослідження є виявлення особливостей вітчизняної медичної термінології та її характерних ознак.

Сучасна українська наукова медична термінологія пройшла досить довгий і складний шлях розвитку – від термінологізації спільнослов'янських і давньоруських загальноживаних слів, прямого запозичення лексичних одиниць з латинської, грецької та західноєвропейських мов до вироблення власних найновіших словотворчих моделей з використанням як національних, так і інтернаціональних терміноелементів [1; с. 23].

Термінологія є невід'ємною складовою частиною словникового запасу будь-якої мови. Через те, що основним завданням термінів є визначення конкретного явища чи предмету у відповідній галузі науки, трактування терміну має бути однозначне. Також небажаним є існування двох різних назв для одного й того ж поняття, тому що це може призвести до помилок та неточностей.

Сучасна мова науки і медицини висуває до термінів кілька вимог [2; с. 97]. Найважливіші з них:

- термін має відповідати граматичній структурі відповідної мови;
- для терміна характерна дефінітивність, тобто кожен термін зіставляється з чітким окремим визначенням, яке орієнтує на відповідне поняття;
- терміну властива відносна незалежність від контексту;
- термін повинен бути точним;

- термін має бути коротким;
- термін має прагнути однозначності;
- терміни експресивно нейтральні.

Питання медичної термінології як складової частини української лексики досить широке. Сучасна медична термінологія – поняття комплексне, до її складу входить тисячі слів і стійких словосполучень, які складають термінологічну базу цілого ряду медико-біологічних дисциплін. Це природно сформована терміносистема, яка має багатовікову традицію.

Характерною особливістю медичної терміносистеми є використання латинської та грецької мов для утворення термінів. Однак зустрічаються й терміни арабського, італійського, німецького, англійського і французького походження.

Маючи багато спільного з термінологією природничих наук, медична термінологія, тим не менш, володіє своїми специфічними особливостями[3; с. 2]:

1. Основу медичної термінології складають запозичені греко-латинські терміни або терміни, створені штучно з греко-латинських терміноелементів. Крім того, анатомічна та гістологічна номенклатури, що входять до складу медичної термінології, складені цілком латинською мовою, на основі її алфавіту, фонетики та граматики.

2. Оскільки греко-латинські терміни лежать в основі медичної термінології практично всіх європейських мов, більшість медичних термінів є інтернаціональними. У професійному мовленні медичного робітника будь-якої країни світу деякі спеціальні вирази вживаються тільки латинською мовою.

3. Активне створення термінів з класичних терміноелементів призвело до свідомого впливу на термінологію: медичні терміни мають високий ступінь вмотивованості і є семантично прозорими.

4. Для поповнення термінології активно використовуються епонімічні терміни.

Медична галузь має розвинену терміносистему, оскільки медична термінологія оперує великою кількістю термінів та відображає загальний стан медицини як науки. Медицина – дуже широка та різностороння галузь для лінгвістичних праць та досліджень, зокрема оновлення термінологічної системи потребує постійного вивчення. За останні роки медична терміносистема досягла значних розмірів, щороку українська лексика поповнюється тисячами медичних термінів. Тому дослідження медичної термінології як складової частини української термінології завжди привертатимуть особливу увагу лінгвістів.

Література

1. Симоненко Л.О. Формування української біологічної термінології / Л.О. Симоненко. – К.: Наукова думка, 1991. – 150 с.
2. Панько Т., Кочан І., Мацюк Г. Українське термінознавство / Т. Панько, І. Кочан, Г. Мацюк. – Львів: Світ, 1994. – 216 с.
3. Терлецька І. М., Кобильченко М. О., Шекера Н. С. Особливості сучасної медичної термінології / І. М. Терлецька, М. О. Кобильченко, Н. С. Шекера. – Суми, 2012. – 8 с.

УДК 811.14'06'255.2(043)

Паскал Н.Ю

ПРОБЛЕМИ АДЕКВАТНОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЕКОНОМІЧНИХ ТЕРМІНІВ НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ

У словниковому складі, колосальне місце належить саме термінологічній лексиці, обсяг якої значно збільшується. До термінологічної лексики належать усі слова, які мають назву терміни. Проблема адекватного перекладу термінів з новогрецької мови на українську була й залишається однією з найбільш поширених у сучасному перекладознавстві. **Актуальність** вивчення проблеми перекладу економічних термінів з грецької на українському обумовлюється потребами нинішньої перекладацької практики і потребою забезпечення чіткого і адекватного перекладу економічних текстів, а також обмеженою кількістю словників грецьких і українських економічних термінів. Базою багатьох сьогоднішніх вітчизняних досліджень, присвячених перекладу термінів, стали праці вітчизняних та іноземних дослідників так само як в галузі термінології (Д.С.Лотте, Е.К.Дрезен, Г.О.Винокур, Н.В.Подольська, О.О.Реформатський,

Є.В.Кротевич, Б.М.Головін, В.П.Даниленко та інші), так і в галузі перекладознавства (І.В.Корунець, В.І.Карабан, Т.Р.Кияк, А.С.Д'яков, З.Б.Куделько та інші).

Грецькі мовознавці Медзелопулос, К.Валеондіс, А.Фотопулу також внесли внесок в економічну термінологію та ін. У вітчизняній та грецькій елліністиці практично відсутні дослідження, присвячені проблемам перекладу сучасної грецької економічної термінології.

Наукова новизна полягає в тому, що вперше проаналізовано проблеми адекватності перекладу економічних термінів новогрецької мови зокрема морфологічної специфіки новогрецьких термінологічних словосполучень.

Об'єктом дослідження виступають економічні терміни новогрецької мови.

Предмет становлять структурні та морфологічні особливості новогрецьких економічних термінів.

Мета: розглянути основні структурні та семантичні особливості сучасних грецьких економічних термінів.

Матеріалом дослідження слугували 200 економічних термінів, дібраних з "Короткого новогрецько-українського словника юридичних та економічних термінів" А.О.Савенка та А.А.Столярової [Савенко 2010] та "Греческо-русского и русско-греческого экономического словаря" Д.В.Валюженича [Валюженич 2002].

Термін – це “слово, або усталене поєднання слів. Конкретно і чітко позначає наукове або ж спеціальне поняття та не називає його, як звичайне слово, а навпаки, поняття, приписується терміну, додається до нього”. За Г.Винокуром, основною диференційною ознакою терміна є те, що він виражає спеціальне професійне поняття [3, с. 35].

Професор О. О. Реформатський трактував термін як спеціальне слово, обмежене своїм призначенням та яке прагне до однозначності як точне вираження понять і назв речей [5, с. 61].

Український дослідник Є. В. Кротевич вважає, що термін виражає чітко окреслене поняття з будь-якої галузі науки, техніки, мистецтва та відрізняється від звичайного слова чи словосполучення точністю семантичних меж [1, с. 194].

Дослідниця Н. Пілецька характеризує економічну термінологію як багатогранну та повноцінну складову сучасної літературної мови, що взаємодіє із загальноновживаною лексику, виражає систему економічних понять, способи зв'язку, що призначені забезпечувати специфічні потреби спілкування у сфері економічної науки та практики, що ієрархічно структурована на підсистеми й групи термінів [2, с. 176].

Переклад новогрецької термінології на українську мову вимагає навички тієї сфери, до якої належить переклад, розуміння змісту термінів новогрецької і знання термінології в рідній мові. При перекладі економічної літератури стосовно новогрецької мови на українську впливову роль відіграє зв'язок та поєднання терміну з контекстом, завдяки чому виявляється значення слова. Досліджено, що грецькі дослідники К.Валеондіс, А.Фотопулу та В.Фуфі все ж дотримуються думки, що в структурному плані терміни можна поділити на однослівні та багатослівні. Погоджуючись із поглядом останніх, зазначимо, що двослівні терміни у своїй будові мають більше ніж один компонент, через що недоцільно виділяти двослівні терміни в окрему групу.

Основний інтерес було зафіксовано у праці елліністичного лінгвіста Медзелопулоса, який базувався на тому, що у своїй структурі, в рамках економічної термінології більш акцентується увага на терміни, котрі утворюються синтаксичним чином. Відомо, що за кількістю компонентів, виділяють:

1) Двослівні: (πιστωτική κάρτα-кредитна карта, ανώνυμο χρεόγραφο-анонімна безпека, αλλη χρεοκοπία-просте банкрутство, ανταλλακτικές σχέσεις-відношення обміну);

2) Трислівні: (έλλειμμα εμπορικού ισοζυγίου-дефіцит торгового балансу, κυκλοφορία κίβδηλων νομισμάτων - поширення підроблених валют, προαιρετικό μέσο συναλλαγών-додаткові кошти від операцій);

3) Чотирислівні: (καθαρή λογιστική αξία κεφαλαίου-чиста балансова вартість капіталу, οι ειδικές κάρτες αναλήψεων καταθέσεων спеціальні електронні картки для зняття вкладів);

4) П'ятислівні: (αγορά χρεοπληκτών τίτλων μικράς διάρκειας-борговий ринок короткострокових цінних паперів).

У подальшому плідним видається докладне вивчення походження та шляхів поповнення новогрецької економічної термінології. Окрім того, інтерес представляє вивчення

комунікативно-прагматичних аспектів уживання економічних термінів у текстах економічного спрямування. Значну частку сучасної грецької економічної термінології складають багатослівні терміни. Вони становлять невід'ємний пласт новогрецької економічної терміносистеми, і можна припустити, що з розвитком економічної науки їхня частка щодо однослівних термінів дедалі зростатиме, оскільки знадобиться уточнювати вже існуючі економічні поняття.

Література

1. Кротевич Є. В. Словник лінгвістичних термінів / Є. В. Кротевич, Н. С. Родзевич. – К.: Вид-во Академії наук УРСР, 1957. – 235 с.
2. Пілецька Н. Українська термінологія як об'єкт дослідження / Н. Пілецька // Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: Сер.«Проблеми української термінології». – 2008. – № 620. – С. 175–182.
3. Головин Б.Н. Лингвистические основы учения о терминах / Б. Н. Головин, Р. Ю. Кобрин. – М. : Высшая школа, 1987. – 104 с.
4. Валюженич Д.В. Греческо-русский и русско-греческий экономический словарь / Д.В. Валюженич. – М. : Святая гора, 2002. – 392 с.
5. Реформатский А. А. Введение в языковедение / [А.А.Реформатский]. – М.: АспектПресс, 1996. – 536 с.
6. Μεντζελόπουλος Θ. Ορολογία και Μετάφραση – Οι μεταφραστικές πρακτικές και η αντιμετώπιση της αγγλικής γλώσσας ως ορολογικής lingua franca στις Οικονομικές επιστήμες / Θ. Μεντζελόπουλος // Ελληνική γλώσσα και ορολογία. Ανακοινώσεις 7ου Συνεδρίου. – Τ. 4. – Αθήνα, 2009. – Σ. 1-10.
8. Савенко А.О. Короткий новогрецько-український словник юридичних та економічних термінів / А.О. Савенко, А. А. Столярова. – К.: Логос, 2010. – 173 с.
9. Сухенько К. М. Лексичні проблеми перекладу / К. М. Сухенько. – Київ: КНУ. ім. Тараса Шевченка, 2002. – 87 с.

УДК 811.14'06'255.4(043)

Руденко І.В.

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ У ХУДОЖНЬОМУ ПЕРЕКЛАДІ (НА МАТЕРІАЛІ ГРЕЦЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ)

Перекладацькі прийоми та трансформації становлять значну частину перетворень оригіналу. Незважаючи на те, що більшість типів і видів перекладацьких прийомів докладно досліджено, у сучасному перекладознавстві не зменшується інтерес до різних аспектів міжмовних змін, зокрема до лексичних трансформацій.

Актуальність обраної теми зумовлена загальною тенденцією низки перекладацьких досліджень до виявлення особливостей функціонування, умов та причин застосування лексико-семантичних трансформацій. Теоретичною основою дослідження послужили класифікації перекладацьких трансформацій, запропоновані відомими лінгвістами: Л.С. Бархударовим, В.Н. Комісаровим і Я.І. Рецкером.

Метою дослідження є визначення механізмів та особливостей дії лексико-семантичних трансформацій як перекладацьких прийомів, що ґрунтується на новогрецько-українському перекладі художньої прози.

Об'єктом дослідження є лексичні одиниці, словосполучення та речення сучасної новогрецької мови, що зазнають дії лексико-семантичних трансформацій в перекладі, та їхні українські відповідники.

Предметом є лексико-семантичні особливості та чинники застосування трансформацій, зокрема різних видів, під час перекладу з новогрецької на українську мову.

Теоретична цінність результатів дослідження полягає в тому, що вони становлять внесок у формування та вдосконалення понятійного апарату перекладознавства, сприяють дослідженню мовно-трансформаційних процесів під час іншомовного відтворення оригінального тексту, а також глибшому пізнанню логіко-сміслових процесів, що лежать в основі діяльності перекладача.

Практична цінність одержаних результатів роботи полягає у можливості їх використання у теорії та практиці перекладу, порівняння лексикології новогрецької та української мов.

Переклад — відтворення оригіналу засобами іншої мови із збереженням єдності змісту і форми. Перекладацькі трансформації — це ті численні і якісно різноманітні міжмовні перетворення, які здійснюються для досягнення перекладацької еквівалентності (адекватності перекладу) всупереч розбіжностей у формальних і семантичних системах двох мов [1].

Існують різні види перекладацьких трансформацій (далі ПТ). Л.К. Латишев дає класифікацію ПТ характером відхилення від міжмовних відповідностей, коли всі ПТ поділяються на:

- 1) Морфологічні - заміна однієї категоріальної форми на другий або кількома;
- 2) Синтаксичні - зміна синтаксичної функції слів і словосполучень;
- 3) Стилїстичні - зміна стилїстичній забарвлення відрізка тексту;
- 4) Семантичні - зміна як форми висловлювання змісту, а й змісту, саме, тих ознак, з допомогою яких описана ситуація;
- 5) Змішані - лексико-семантичні і синтаксико-морфологічні [2].

У класифікації К.С. Бархударова перекладацькі трансформації різняться за формальними ознаками: перестановки, додавання, заміни, опущення. При цьому К.С. Бархударов підкреслює, що такий розподіл є значною мірою приблизним і умовним. «Перестановками називаються зміни розташування (порядку прямування) мовних елементів з тексту перекладу проти текстом оригіналу. Під замінами маю на увазі як зміни під час перекладу слів, частин промови, членів пропозиції, типів синтаксичної зв'язку, і лексичні заміни (конкретизація, генералїзація, антонїмічний переклад, компенсація)» [3].

Додавання припускає використання у перекладі додаткових слів, які мають відповідностей в оригіналі. Під опущенням К.С. Бархударов має на увазі опущення розв'язання тих чи інших слів під час перекладу:

- диференціяція значень;
- конкретизація значень;
- генералїзація значень;
- розвиток значень;
- антонїмічний переклад;
- цілісне перетворення"[3].

Латишев Л.К. виділяє наступні лїнгвістичні трансформації:

• Лексико-семантичні заміни - конкретизація, генералїзація, смисловий розвиток або модуляція;

- Антонїмічний переклад;
- Цілісне перетворення».

До лексичних прийомів перекладу прийнято відносити наступні:

- транскрипція й транслїтерація,
- калькування,
- лексико-семантичні заміни,
- конкретизація, генералїзація,
- модуляція або значеннєвий розвиток;
- образність[4].

До граматичних прийомів перекладу прийнято відносити наступні:

- 1.Перестановки
- 2.Замїни
- 3.Опущення і доповнення[5].

Отже,у тезисах висвітлено прийоми лексико-семантичних трансформацій в новогрецько-українських художніх перекладах, зокрема їх природи, механїзму дії та видів, а також виявлено особливості й причини застосування цих прийомів з огляду на специфіку новогрецької та української мов, а також контекстуальних умов, що створюються у першотворі. Дослідження дозволило дійти таких висновків:

• Під час застосування лексико-семантичних трансформацій між семантичними структурами одиниць двох мов виникають метафоричні, метонїмічні, причиново-наслідкові, контрадикторні або контрарні зв'язки.

• До основних перекладацьких прийомів належать лексико-семантичні трансформації, що ґрунтуються на логіко-семантичних зв'язках між семантичними структурами номінативних одиниць та у сучасному перекладознавстві визначаються як генералізація, конкретизація, смисловий розвиток та антонімічний переклад.

• Проведене дослідження показало, що в новогрецько-українському перекладі художньої прози кількісне співвідношення випадків використання видів лексико-семантичних трансформацій не є рівномірним: конкретизація становить 38,35%, смисловий розвиток – 28,3%, антонімічний переклад – 17,6%, генералізація – 15,7%.

Таким чином, серед перспективних напрямків досліджень особливе місце належить використанню прийомів лексико-семантичних трансформацій у відтворенні українського оригіналу новогрецькою, дослідженню можливостей та особливостей використання видів лексико-семантичних трансформацій в текстах інших функціональних стилів: публіцистичного, наукового, офіційно-ділового тощо.

Література

1. Казакова Т.А. Практические основы перевода / Т.А. Казакова // Серия: Изучаем иностранные языки. – СПб.: Издательство Союз, 2001. – 320 с.
2. Латышев Л.К. Эквивалентность и способы ее достижения / Л.К. Латышев. – М.: Международные отношения, 1981. – 248 с.
3. Бархударов Л.С. Язык и перевод / Л.С. Бархударов. – М.: Международные отношения, 1975. – 238с.
4. Лексико-семантичні особливості перекладу художніх творів на основі твору [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ua-referat.com/Лексико семантичні особливості перекладу художніх творів на основі твоу>
5. Граматичні категорії при перекладі [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://reftrend.ru/246818.html>

УДК 811.14`06`255(043)

Челак І.О.

ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ (НА МАТЕРІАЛІ ГРЕЦЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ)

Філософський енциклопедичний словник подає таке визначення гендеру: «Гендер – соціальна особливість статі людини на відміну від біологічної статі. Це соціально-рольовий статус, що визначає соціальні можливості людини – чоловіка і жінки в усіх сферах життєдіяльності» [1, 124 с.]. В гуманітарних науках поняття “гендер” відображає соціокультурний аспект статевої приналежності людини [2, 155 с.].

Гендер присутній у всіх сферах життя, і мова не є винятком у цьому напрямку. Протягом останніх років все частіше з'являються публікації, що висвітлюють гендерну проблематику. У зв'язку з цим, не менш популярною та актуальною залишається проблема репрезентації гендеру у мові. Додаткового наукового дослідження потребує проблема специфіки обирання мовних засобів для висловлювання чоловіками та жінками (адже на сьогодні в науковій літературі трапляються припущення, що чоловіки та жінки послуговуються різними мовними засобами у подібних комунікативних ситуаціях), а також проблема “чоловічого” та “жіночого” бачення гендерних проблем. Сучасні психологічні дослідження дають підстави стверджувати: є почуття, що їх переживають тільки жінки або тільки чоловіки; є думки, які формуються у свідомості тільки жінки чи чоловіка, а отже, є відповідний цим настановам вибір мовних засобів, природний для одних і неактуальний, необов'язковий для інших.

Проблема стосунків жінки і чоловіка в суспільстві прадавня. На сьогоднішній день вона набула особливої гостроти оскільки в світі активізується боротьба за ствердження демократичних норм і принципів. У цьому контексті гендерне партнерство (рівні відносини статей), гендерна рівність набувають все більшої актуальності.

Вивчення гендерної проблематики в мовознавстві й перекладознавстві стає одним із пріоритетних напрямів досліджень сучасних вітчизняних та зарубіжних мовознавців. Крім цього, питаннями мовлення як ідентифікатора індивідуальних характеристик особистості займалися і

продовжують займатися як українські, так і іноземні лінгвісти такі як Янчук Е.И., Засекін С.В. та Скорнякова С.С.

Предметом дослідження є гендерні особливості перекладу грецького тексту українською мовою.

Метою дослідження є встановлення певних особливостей у зіставленні перекладу текстів грецької мови з українською.

С.В. Засекін, який у своїй праці «Психолінгвістичні аспекти перекладу» подає стислий гендерний аналіз казок. Гендер як поняття є визначенням чоловіків та жінок на основі їх соціальної ролі. Це не одне і те ж, що стать (біологічні особливості жінок та чоловіків), і не одне і те ж, що жінка, оскільки досить часто помилково вважають гендер проявом фемінізму або навіть більше – гедерного шовінізму. Гендер визначається концепцією завдань, функцій та ролей, які встановлюються суспільством для жінок та чоловіків для виконання в їх суспільному та особистому житті [3, 148с.].

Врахування гендерних особливостей при перекладі є досить важливим аспектом у лінгвістиці та вимагає неабияких зусиль, так як перекладач повинен вирішувати два завдання одночасно – інтерпретувати оригінальний текст та бути провідником до тієї культури, в якій виник цей текст. Якщо соціальні звичаї мови, на яку робиться переклад, відмінні від тих, що існують у мові оригіналу, перекладачу доводиться мати справу із "аномалією". У той самий час, якщо різні мови "кодують" гендер різними способами, перекладачам необхідно вигадувати таку систему, яка змогла б містити в собі ці відмінності [4, с.320].

Жіночому розуму притаманні операції індуктивного плану: від конкретного до загального, від деталей і окремих ознак до їх цілісного образу, а інтелектуальні операції чоловічого розуму – від загального до– конкретного. Для жінок більш властивим є предметне, конкретне мислення, яке базується на мовних здібностях (вербальне) мислення, в той час, коли у чоловіків переважає абстрактне, «позасловесне» мислення. У жінок більше розвинутий емоціональний і вербальний інтелект, здібності до сприйняття, а у чоловіків зорово-просторовий інтелект і технічні здібності. Жінки краще виконують тести на швидкість сприйняття знакової інформації та зображень, краще запам'ятовують розташування предметів у просторі, їх взаємне розташування, у них краще розвинута тонка моторика і швидкість виконання математичних операцій. Якщо говорити про гендерні аспекти мовлення, то науковці постають перед необхідністю встановлення і опису концепту «стать», а також засоби її лінгвістичного відображення на різних мовних рівнях, зокрема при інтерпретації тексту з однієї мови на іншу. Не менш важливим є також завдання встановлення місця гендерного концепту в ціннісній картині світу, а також відображення в мові стереотипів, пов'язаних зі статтю. У випадку, якщо розглядаються гендерні особливості низки мов, неможливо уникнути міжкультурного порівняння, яке останніми роками стало об'єктом ретельного вивчення через питання валідності і строгості [5, 168с.].

Зробивши висновки, можна констатувати те, що в мові перекладачів чоловічої та жіночої статей існують певні розбіжності, оскільки результати аналізу продемонстрували словникову різноманітність, дієслівність та логічну зв'язність синтаксичних структур, які істотно різняться у чоловічої та жіночої груп перекладачів під час викладу інформації. Перед дослідниками гендеру в перекладі виникає концептуальне завдання розробки необхідних методів для чіткішого встановлення фактів функціонування гендеру в мові загалом і в перекладі зокрема, оскільки психологічно чоловіки та жінки не можуть мислити однаковими категоріями і відокремлення «його» від «її» є принциповим. Більше того, детальнішого аналізу потребують ті тексти, які за своєю зовнішньою ознакою вже є «різностатевими», іншими словами, потрібно дати відповідь на питання: що відбувається з текстом і які проявляються тенденції його модифікації, якщо перекладач – чоловік, а автор – жінка або навпаки. Такі проблеми не можна обмежувати лише сухою статистикою і констатацією факту гендерної розбіжності, а необхідний пошук конкретизації способів відображення фемінності чи маскулінності текстів та потрібне теоретичне підґрунтя для подальшого розвитку напряму психолінгвістичного погляду на гендер у тексті.

Література

1. Філософський енциклопедичний словник. - К.: Український центр духовної культури, 1999. – 728 с.

2. Янчук Е.И. Гендер //Новейший философский словарь /Сост. А.А. Грицанов. – Мн.: Изд. В.М. Скакун, 1998. – С. 155-157
3. Засекін С.В. Психолінгвістичні аспекти перекладу / С.В. Засекін // Навчальний посібник. –Луцьк: ВІЕМ, 2006. – 144 с.
4. Шон Берн. Гендерная психология / Шон Берн. - Прайм-Еврознак., 2004. – с. 320.
5. Засекіна Л.В., Засекін С.В. Вступ до психолінгвістики / Л.В. Засекіна, С.В. Засекін. – Острог: Вид-воНац. ун-ту “Острозька академія”, 2002. – 168 с.

УДК:811.14'06-255(043)

Єнакієва Г.В.

ЛЕКСИКО – СЕМАНТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ В АСПЕКТІ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА (НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ ТА НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВ)

Це дослідження присвячене перекладацькому аналізу структурно-семантичних трансформацій юридичних термінів грецької мови в аспекті перекладознавства у період їхньої передачі засобами української мови. Увага вчених у галузі термінів юриспруденції прикута до проблемних питань семантичної структури [1, с. 304], словотворчої семантики [4, с. 67], перекладу правових документів [2, с. 272]. Майже усі існуючі дослідження структурно-семантичної природи юридичних термінів у перекладацькому аспекті ніяк не мають комплексного характеру.

Дослідження вважається актуальним завдяки структурно-семантичній природі лексичних одиниць юридичного характеру в перекладацькому полі. За умов інтеграції світової спільноти постійно виникає необхідність розширення міжнародних контактів юридичного плану як на рівні урядів багатьох країн, так і на рівні повсякденного офіційного спілкування. Потреба спілкування призводить до створення умов для правового регулювання великої кількості юридичних документів міжнародного та внутрішнього характеру. Таким чином, особливої важливості набуває лінгвістичний фактор у сфері співробітництва та розвитку взаємовідносин між Україною та країнами Європейського Союзу. Посилення тенденції до взаємодії та взаємозалежності різних правових систем вказує на необхідність більш глибокого та детального вивчення мови адміністративно-правових документів. Джерелом дослідження стали енциклопедичні словники та документи правового характеру, де зафіксовано аналізовані одиниці. В основі дослідження покладена гіпотеза, що структурно-семантична природа юридичних термінів має важливий вплив на процес їхнього перекладу.

Метою дослідження є вивчення способів україномовного перекладу юридичних термінів новогрецької мови з урахуванням їхніх структурних та семантичних особливостей, яка спричинила необхідність розв'язання наступних завдань:

- визначення понять юридичних термінів;
- дослідження структурних та семантичних особливостей юридичних термінів;
- проаналізування перекладу юридичних термінів

Ці фактори, зумовлюють виникнення спеціальної терміносистеми, яка складає основу лексики юридичних текстів. Одиницею терміносистеми є термін. При визначенні поняття “термін” лінгвісти наголошують на структурних та морфологічних характеристиках лексичної одиниці терміносистеми, зауважуючи, що це може бути як моно-, так і полілексемні одиниці номінативної та вербальної природи, її високій інформативності та однозначності, наголошуючи на її особливості бути стислою заміною відповідного розгорнутого опису чи визначення поняття, “територіальній” обмеженості, при цьому ототожнюючи її з професійною лексикою. Але треба зазначити, що у кожному визначенні терміну поділяється точка зору, що термін містить в собі таку властивість, як співвіднесеність з поняттям, реалією, предметом, явищем певної сфери, які він позначає. Розгорнуте тлумачення “терміну”, до якого приєднуємося в данному дослідженні, подає Ф.А. Циткіна: “Термін – це спеціальне слово або словосполучення, яке вживається для точного вираження поняття з якої-небудь галузі знання – науки, техніки, суспільно-політичного життя, мистецтва, юриспруденції тощо [3, с. 25]”. Крім того, у дослідженні Ф.А. Циткіної закладено основи порівняльного термінознавства,

запропоновано методики порівняльного дослідження термінів у структурному та семантичному аспектах. Усі терміни за своєю будовою поділяються на:

- прості (складаються з одного слова) (ο παραχαράκτης, η ουδετεροποίηση)
- складні (складаються з двох слів) (τα πλαστά χρήματα, ωφέλιμες δαπάνες)
- терміни-словосполучення (складаються із декількох компонентів) (αναγνώριση αλλαδατής απόφασης, μεταβολή βάσεως της αγωγής)

Прості терміни неоднорідні за кількістю словоутворюючих компонентів. На цій підставі однокомпонентні терміни складають наступні групи:

1. До структури терміна входить лише одна основа;
2. Структуру терміна складає основа та один чи більше афіксів;
3. Термін утворюється шляхом складання основ;
4. Утворення терміна відбувається за допомогою складання основ та афіксації.

У класифікації Л. Бархударова перекладацькі трансформації розрізняються за певними ознаками: перестановки, додавання, заміни, опущення. Поміж усього Л. Бархударов зазначає, що подібний поділ є значною мірою приблизним і умовним. Перестановками називаються зміни розташування (порядку проходження) мовних елементів у тексті перекладу в порівнянні з текстом оригіналу. Під замінами маються на увазі як зміни при перекладі слів, частин мови, членів речення, видів синтаксичного зв'язку, так і лексичні заміни (конкретизація, генералізація, антонімічний переклад, компенсація). Додавання передбачають використання в перекладі до даткових слів, що не мають відповідників в оригіналі. Під опущенням мається на увазі опущення тих або інших слів при перекладі. Трансформації можуть сполучатися одна з одною, приймаючи вигляд складних комплексних трансформацій.

Отож у процесі дослідження було виявлені деякі тенденції перекладу юридичних термінів. Також було виявлено вплив особливостей лексичних одиниць юридичної термінології на еквівалентність та адекватність перекладу правових документів.

Література

1. Карабан В. І. Переклад англійської наукової та технічної літератури : лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні труднощі / В. І. Карабан. – Вінниця : Нова книга, 2001. – Ч. 2.
2. Переклад англомовної громадсько-політичної літератури : міжнародні конвенції у галузі прав людини / [Черноватий Л. М., Карабан В. І., Ганічева Т. В., Ліпко І. П.]. – Вінниця: Нова Книга, 2006.
3. Циткіна Ф. О. Термінологія й переклад / Ф. О. Циткіна. – Львів : ВЛІ, 1988.
4. Хижняк С. П. Правовая терминология и проблемы ее упорядочения / С.П.Хижняк // Правоведение. – 1990. – № 6.
5. Англо - грецький словник юридичних термінів ('Αγγλο – ελληνικό λεξικό νομικών όρων) / [авт. Ε. Περάκης, Δ. Χατζημανώλη] 2005

УДК 811.14'06'255.4(043)

Сандульська А.В.

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПОЕЗІЙ ЙОРГОСА СЕФЕРИСА

Переклад посідає особливе місце в літературному процесі. Кожен вид літератури послуговується певним видом перекладу. Зокрема, художня література послуговується художнім перекладом. Художній переклад – один з найнаглядніших проявів міжлітературної (і певним чином міжкультурної) взаємодії. Фактично він є основною частиною національно-літературного процесу, оскільки виступає посередником між літературами, без нього неможливо було б говорити про міжлітературний процес у всій його повноті.

Сучасна наука про переклад займається вивченням багатьох теоретичних та практичних питань, розширює кордони знання, уточнює або спростовує існуючі концепції. Але як спочатку, так і зараз основними питаннями перекладу є адекватність, точність та еквівалентність. Переклад поетичного тексту має свою специфіку, яка пов'язана з унікальністю даного жанру. Лінгвістичні характеристики поетичних текстів та особливості їх перекладу розглянуто в працях відомих лінгвістів та перекладознавців, таких як: В. Комісаров, В. Виноградов, А. Федоров та ін. [2, 5, 7].

Актуальність даного дослідження зумовлена недостатнім вивченням особливостей перекладу українською мовою грекомовних поетичних творів, а також сучасними вимогами до цього виду перекладу, коли йдеться про передачу не лише змісту оригіналу, а й про оптимальне відтворення стилістичних характеристик тексту.

Об'єктом дослідження є вибрані поетичні твори відомого грецького письменника сучасності Йоргоса Сефериса.

Предмет дослідження – це саме лексико-семантичні особливості перекладу грекомовних поетичних творів Йоргоса Сефериса українською мовою.

Нами було розглянуто для аналізу такі твори: «Μυθιστόρημα», «Άνοιξη 1156», «Θερινό ηλιοστάσι», «Αγιάννα, Β'», «Η τελευταία μέρα», «Διάλογος πάνω στην ποίηση» тощо.

Йоргос Сеферис (справжнє прізвище Сеферіадис) – один з найвидатніших поетів новогрецької літератури, лауреат Нобелівської премії з літератури 1963 року. Поетичний доробок Сефериса порівняно невеликий. Серед основних тем, які письменник проніс через усе життя були: блукання, батьківщина, жінка. Поетика Сефериса складалася, як наслідок взаємодії двох сил: грецької традиції від античності через критську літературу 16-17 ст., народні пісні та творчість Константиноса Кавафіса з одного боку, і західноєвропейської поезії – з другого. Глибоко шануючи своїх вчителів – сучасних французьких та англійських поетів, – Сеферис відрізняється від них серйозним, щирим і сумним ліризмом, поєднаним з іронією.

В українській літературі переклади Сефериса почали з'являтися відносно нещодавно, тільки в 60-і роки минулого століття. Окремим виданням твори Йоргоса Сефериса вперше виходять в Україні лише в 2013 році [3]. Вивченням творчості письменника та перекладами його творів займалися такі українські дослідники: Тетяна Чернишова, Ірина Бетко, Іван Драч, Олександр Пономарів, Андрій Савенко та інші.

Як відомо, до основних лексико-семантичних трансформацій перекладу поетичних творів відносяться: конкретизація, генералізація, антонімічний переклад.

Конкретизація значення – це заміна широкого значення одиниці мови оригіналу більш конкретним у мові перекладу.

Прикладами цієї трансформації в проаналізованих нами творах є:

Τον άγγελο

Τον περριμέναμε προσηλωμένοι τρία χρόνια –

На янгола-прозвісника,

На нього ревно чекали ми три роки. [3, с. 26]

Τα χέρια μου χάνουνται και με πλησιάζουν

ακρωτηριοσμένα –

Мої **правиця і лівиця** губляться

й наближуються

скалічені до мене. [3, с. 28]

και το αίμα τους **κοκκινίζει** ένα δέρμα υποταγμένο –

і їхня кров **ятрила** слухняну шкіру. [3, с. 30]

Όταν θελήσουμε όμως να καθορίσουμε τι πράγμα είναι αυτή η «ελληνικότητα», θα ιδούμε πως **είναι και δύσκολος και επικίνδυνος**.

Однак, якщо ми захочемо чітко визначити, що таке сама «грецькість», то побачимо, що **розмова набуватиме небезпечних рис, ставатиме суперечливою**. [3, с. 284]

Κανένας Έλληνας δεν άσκησε, την εποχή εκείνη, επίδραση αλοφασιστική και άμεση στα **ρεύματα** που ανάβρυσαν στη Δύση από την επαφή με τις ελληνικές αξίες.

Жоден грек значним і безпосереднім чином не вплинув на **літературні течії** тієї епохи, які завирували на Заході від контакту з грецькими цінностями. [3, с. 285]

Генералізація – це такий вид трансформації, при якому відбувається заміна частого загальним та видового родовим.

Приклади:

Άστρο της αυγής, όταν **χαμήλωνες** τα μάτια –

Ранкова зоре, як **долу** ти дивилась. [3, с. 34]

Αυτός ο αγέρας **φέρνει στο νου** την άνοιξη –

Цей вітер **нагадав** мені весну. [3, с. 126]

Οι άμεσοι πρόγονοί μας διαφυλάξανε τους αρχαίους θησαυρούς...

Вони зберегли для нас стародавні скарбниці... [3, с. 286]

При антонімічному перекладі поняття, виражене в оригіналі, замінюється прямо протилежним поняттям в перекладі з відповідною перебудовою контексту.

Наведемо деякі приклади:

Κι εκείνα ακόμη που *δεν πέρασαν* –

А те, що ще *триває*. [3, с. 262]

Και *де μας έγγιζε* –

І нас самих *залишив*. [3, с. 206]

Έτσι ήταν τα πράγματα ως την εποχή που *ζόπνησε η Φυλή*.

Так усе було, допоки *не прокинулася Нація*. [3, с. 285]

Εδώ στις χώρες του Μεγαλέξαντρου είταν αναπόφευκτο *να θυμηθώ* το θρυλικό βασίλειά και το λόγο του...

Тут, у краях Олександра Великого, неможливо *не згадати* легендарного царя та його слова... [3, с. 349]

Отже, переклад поезії повинен розглядатися у двох напрямках: переклад як процес та переклад як особливий вид мистецтва. Метою будь-якого перекладу є адекватне відтворення першотвору і максимальне зближення читача з вмістом першотвору. Розуміння перекладу в якості мистецтва визначає переклад як художню репродукцію оригіналу. Для виконання цілей і завдань перекладу при відтворенні текстів поетичного жанру необхідне застосування певних перекладацьких трансформацій в поєднанні з перекладацькими прийомами. При розбіжності лексичних систем двох мов перекладач вдається до ряду лексико-семантичних перетворень в процесі перекладу. Не є винятком переклад поетичних творів Йоргоса Сефериса на українську мову. У розглянутих прикладах перекладачами були використані наступні лексико-семантичні трансформації: конкретизація, генералізація та антонімічний переклад.

Література

1. Антологія новогрецької літератури в українських перекладах: хрестоматія / [упоряд. О. Д. Пономарів, Н. Ф. Клименко, С. Є. Переплотчикова]. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2005. – 240 с.
2. Виноградов В. С. Лексические вопросы перевода художественной прозы / В. С. Виноградов. – М., 1978. – 173 с.
3. Йоргос Сеферис. Вибране: поезії й літературно-критичні статті. – К.: Журнал «Всесвіт», 2013. – 400 с. – Українською і новогрецькими мовами. – Упорядкування О. Пономарів, А. Савенко; переднє слово А. Савенко, Т. Чернишова; переклади А. Савенко, І. Бетко та ін..
4. Ковальова І. Мої поети. Коментарі [Електронний ресурс] // І. Ковальова. Вірші. – М.: Ітака, 2006. – С. 27-40. <http://magazines.russ.ru/nlo/2007/86/za27.html>
5. Комиссаров В. Н. Общая теория перевода. Учебное пособие / В. Н. Комиссаров. – Москва, 1999. – 136 с.
6. Сеферис Й. Вибране / Сеферис Й. – К.: ТОВ «Журнал Всесвіт», 2013. – 399 с.
7. Федоров А. В. Основы общей теории перевода / А. В. Федоров. – М.: Высшая школа, 1983. – 303с.
8. Чернишова Т. Грецький поет Йоргос Сеферис / Т. Чернишова // Сеферис Йоргос. Вибране: поезії й літературно-критичні статті. / Упорядкування О. Пономарів, А. Савенко; переднє слово А. Савенко, Т. Чернишова; переклади А. Савенко, І. Бетко та ін – К.: Журнал «Всесвіт», 2013. – С. 7-12.
9. Γεωργής Γ. Η δηπλαματική και πολιτική εμπλοκή του Γεώργου Σεφεριάδη στο κυπριακό πρόβλημα / Γεωργής Γ. // Το ζύγιασμα της καλοσύνης. – Αθήνα, 2004. – Σ. 71-80.

УДК 811.14'06'255(043)

Супрун О.В.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЛЕКСИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ В ГРЕЦЬКІЙ МОВІ

Актуальність. Як відомо перекладацька діяльність – це в своєму роді, «перетворення» однієї мови в іншу шляхом заміни слова мови-оригіналу на слово-еквівалент в мові перекладу. Однак термін «перетворення» не можна розуміти буквально: сам початковий текст «не перетвориться» в тому сенсі, що він не змінюється сам по собі. Цей текст, звичайно, сам залишається незмінним, але на ряду з ним і на основі його створюється інший текст на іншій мові. Сміслова, або семантична структура слова унікальна для кожної конкретної мови, а тому може не співпадати в лексичних системах іноземної мови та мови перекладу. Тому трансформації допомагають подолати ті чи інші труднощі в перекладі. Лексичні трансформації можна визначити як «відхилення від словникових відповідностей» [2; 49].

Метою цієї статті є виявлення основних особливостей лексичних трансформацій в грецькій мові у галузі перекладознавства. Найпростішими лексичними трансформаціями є опущення та додавання. Лексичні, трансформації нерідко вимагають внесення додаткових слів чи навпаки опущення деяких елементів. Введення додаткових слів обумовлюється рядом причин: розходженнями в структурі речення і тим, що більш стислі грецькі речення вимагають в українській мові більш розгорнутого вираження думки. Відсутність відповідного слова чи відповідного лексико-семантичного варіанта даного слова теж є причиною введення додаткових слів при перекладі.

Транскрибування і транслітерація – способи перекладу лексичної одиниці оригіналу шляхом відтворення її форми за допомогою букв мови перекладу. При транскрибуванні відтворюється звукова форма іншомовного слова, а при транслітерації – його графічна форма (буквений склад). Ведучим способом у сучасній перекладацькій практиці є транскрипція зі збереженням деяких елементів транслітерації. Найчастіше такий спосіб перекладу застосовується для передачі власних назв і імен, що не змінюють своєї форми при переносі в іншомовний текст.

У грецьку мову шляхом транслітерації перейшли такі слова як: βότκα, τσαϊ, ρουβλί.

Калькування – переклад лексичної одиниці шляхом заміни її складових частин – морфем чи слів – їх лексичними відповідниками у мові перекладу; при цьому нове слово копіює структуру лексичної одиниці мови-джерела.

Ορθόδοξος – ортодоксальний (транскрибування); православний (калькування)

Генералізація – це заміна мовної одиниці оригіналу, яка має більш вузьке значення, одиницею перекладу з більш широким значенням. Генералізація застосовується в тих випадках, коли:

Κάθε Σαββατοκύριακο βγαίνουμε έξω – Щотижня виходимо на прогулянку.

Вживання слова з більш загальним значенням рятує перекладача від необхідності уточнювати, суботу або неділю має на увазі автор, говорячи про «уїк-енд» [1, 58].

Конкретизація – це процес, протилежний генералізації - заміна слова або словосполучення з широким предметно-логічним значенням на одиницю мови перекладу з більш вузьким значенням. В результаті одиниця мови-джерела виражає родові поняття, а одиниця мови-перекладу – більш вузьке видові поняття, яке входить до складу даного роду. В багатьох випадках застосування конкретизації пов'язане з тим, що у мові перекладу відсутнє слово з таким же широким значенням.

Αυτά τα βακτήρια μπορούν να βρισκονται σε τέτοια βάθος μέσα στη γη. – Бактерії живуть так глибоко в землі [1, 59].

Модуляцією, або смисловим узгодженням називається заміна слова / словосполучення мови-джерела одиницею мови перекладу, значення якої впізнається не на базі словарних відповідностей, а логічно виводиться із контексту.

Експлікація (описовий переклад) – коли лексична одиниця мови оригіналу замінюється словосполученням, яке дає пояснення чи визначення цього значення. Часто застосовується для пояснення термінів або екзотизмів. Недоліком цього виду трансформацій є багатослівність, тому треба намагатись дати найкоротше пояснення.

Ούζο - традиційна грецька горілка із додаванням анісу.

Адаптація - заміна невідомого відомим, незвичного звичним. Часто застосовується при перекладі фразеологізмів, сленгу, усталених фраз, які передбачає суспільна традиція.

Наприклад, Πάρε δρόμο – стули пельку, έγινα Λούης – я зник, мене уже нема (став як перший олімпійський чемпіон Греції на марафонській дистанції, якого звали Спірос Луїс)

Компенсація – елементи смислу, об'єктивно втрачені при перекладі із за різниці культур, які передаються іншими лексичними одиницями, при чому необов'язково у тому ж самому місці тексту, що і в оригіналі. Таким чином, компенсуються іронія, гумор, каламбури, або емоційні висловлювання, наприклад, Ουάου! – Оце так! Овва!

Ампліфікація – заміна скороченої назви якоїсь організації чи місця мови-джерела на повну назву мови перекладу. Прийом вимагає добрих краєзнавчих знань.

Наприклад, Υδροηλεκτρικά εργοστάσια – ГЕС (гідроелектростанція)

Антонімічний переклад – заміна стверджувальної форми в оригіналі на заперечну в перекладі чи навпаки. В рамках антонімічного перекладу одиниця мови оригіналу може замінюватись не тільки прямо протилежною одиницею мови перекладу, але й другими словами і словосполученнями, виражаючими протилежну думку. Антонімічний переклад не є обов'язковим і вибір його застосування залежить від бажання перекладача, але бувають ситуації, де антонімічний переклад звучатиме більш природно.

Αυτός δεν είπε τίποτε – Він нічого не сказав (дослівний переклад); Він промовчав (антонімічний переклад);

Δεν τα πάω καλά με τους αριθμούς – Мені важко дається математика [1, 62]

Відсутність слова у мові називається *лакуною*. Вияв і фіксація лакун є важливою справою для теорії перекладу, тому що важко уявити, що в мові перекладу відсутнє слово, яке існує в рідній мові, і що шукати його в словнику – марна справа.

В процесі перекладу інформації перекладач відшукує потрібне значення слова серед всіх можливих, якщо це слово полісемантичне. Зміст слова не автономний; він залежить від контексту, тому перекладач повинен вміти аналізувати контекст. Часом перекладачу достатньо аналізу самого слова, щоб відібрати потрібне значення, часом треба вийти на рівень словосполучення чи речення, а часом знадобиться прочитати весь текст, щоб зрозуміти всі нюанси значень незнайомих слів. Отже, перекладацька праця потребує терпіння, мовної догадки та широкої освіти.

Література

1. Голованова Є.В. Теорія перекладу: навчальний посібник / Голованова Є.В., Казніна М.М.-Маріуполь, МДГУ, 2009. – 120с.

2. Бархударов Л. С. Курс лекцій з теорії перекладу / Бархударов Л. С., Рецкер Я.І. - М.: Вид-во МГПИИЯ, 1968. – 348 с.

СЕКЦІЯ НОВОГРЕЦЬКА МОВА ТА ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

УДК 811.14'06'373.48:004.738.5(043)

Білоцерковець В.В.

СЛЕНГ В ІНТЕРНЕТ КОМУНІКАЦІЯХ

Сьогодні ми живемо у світі новітніх технологій та засобів зв'язку. Молоді люди проводять свій час переважно користуючись соціальними мережами, чи дивлячись відеоролики на YouTube, чи безперервно постячи свої фото у мережі Instagram. Так цілком природно, що результатом цієї популярності соціальних мереж набирає оберти розвиток інтернет-сленгу, особливо серед підлітків.

Етимологія слова «сленг» достеменно невідома. Уперше термін slang був зафіксований у 1750 році зі значенням «мова вулиці». З'явившись у середині 18 сторіччя, він використовувався для позначення мови бродяг, злочинців та шахраїв, а свого сучасного значення набув вже в 19 сторіччі. Сьогодні академічний тлумачний словник української мови надає таке визначення слова «сленг»: «Розмовний варіант професійного мовлення; жаргонні слова або вирази, характерні для мовлення людей певних професій або соціальних прошарків, які, проникаючи в літературну мову, набувають помітного емоційно-експресивного забарвлення» [2].

Якщо заглянути у минуле і прослідкувати історію розвитку кожної мови, можна побачити, що підлітки у всіх епохах мали «свою» мову. Апогеєм поширення сленгізмів у мові вважають 80-ті роки ХХ сторіччя. Саме у цей час по всьому світу розпочалися всебічні соціальні перетворення, що відбувалися майже у всіх країнах, а значить й в житті окремих соціальних прошарків. Свобода, що прийшла в ті роки на зміну жорстокої цензури, торкнулася по-перше мови. Таким чином, поява детермінованих засобів соціальної комунікації, що являє собою різноманітні вияви обміну інформацією в суспільстві, уможливила дуже швидке еволюціонування такого поширеного явища, як сленг [3]. Це пов'язано або з послабленням, або взагалі з відміною цензури, і також з загальною демократизацією суспільства.

Інтернет сьогодні - невід'ємна частина сучасного життя, а тому лінгвісти безперервно вивчають його вплив на функціонування мови. На даному етапі існує поширена думка, що Інтернет негативно впливає на мову та на її майбутнє, що може привести до зниження лінгвістичних стандартів. Деякі з вчених приписують відхилення від формальної мови підвищеному використанню електронних або інтернет-комунікацій. Однак ця теорія викликала осуд у великої кількості педагогів, які висловили думку, що це явище призводить до зниження грамотності і, навіть, лінгвістичних здібностей.

Але з іншого боку, дискриптивісти зазначили, що Інтернет дозволяє виражати мову більш яскраво. Замість встановлених мовних правил, мовні варіації іноді відображають особистий смак. Також існує припущення, що інтернет-сленг є результатом відсутності мотивації контролю мови онлайн. Наприклад, багато онлайн аббревіацій, що дозволяють нам зберігати час при спілкуванні, нині вже є частиною Оксфордського Словника Англійської Мови.

Щодо новогрецької мови, існує багато прикладів вживання сленгу у мережі Інтернет. Наприклад, слово *ο μι τζι* є аналогом англійського *OMG* (Oh My God), що значить «О мій Бог» і виражає здивування; *lol* є аналогом англійського *LOL* (laughing out loud), що можна перекласти як «сміюсь, аж не можу»; *ροφλ* є аналогом англійського *ROFL* (roll on floor laughing), що можна перекласти як «валяюся на підлозі від сміху»; *τρολιά* є аналогом англійського *troll*, що можна перекласти як «троль» (людина, яка розміщує провокаційну інформацію, з метою викликати конфлікти серед людей в Інтернеті); *μάκια μάκια όπα όπα* (Γεια σας παιδιά, σας φιλώ και συμμετέχω στα γλέντια σας) - здебільшого використовується у чатах, як привітання; *νίντζα* є аналогом англійського *noob*, що визначає людину, яка вперше грає у якусь гру, та робить багато помилок [1]. Як можемо бачити, багато слів позичено з англійської мови, які переважно зберігають свою первісну форму у новогрецькій.

Роблячи висновок, ми хочемо зазначити, що Інтернет-сленг дуже відрізняється від звичайного розмовного у багатьох аспектах. Хоча й фактично інтернет-сленг використовується так само, як і сленг у будь-якій іншій його формі, багато з його характеристик, зазначених раніше, дозволяють цій формі сленгу бути універсальною в її застосуванні. Таким чином, поки використання мови в Інтернеті підлягає постійним змінам протягом декількох останніх років, викладачі повинні гарантувати розуміння студентами використання цього специфічного виду мови.

Література

1. Greek Slang [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.slang.gr/>
2. Зайківська Т.В. Шляхи поповнення лексичного складу сучасного молодіжного жаргону: дис. канд. філол. наук. - М., 1994.
3. Словник української мови, тт. 1–11. — Київ: Наукова думка, 1970–1980. Том 9. – 350 с.

УДК 811.14'06'373.7(043)

Дубова Ю.С.

МІФОНІМИ ТА ТЕОНІМИ ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ САМОБУТНЬОЇ КУЛЬТУРИ ГРЕКІВ

В ономастичному просторі будь-якої лінгвокультури можна виділити групу власних імен, що мають когнітивну й емоційну значимість. Першою по глибині та символічності образів постає перед нами культура еллінів.

Грецька культура – це неосяжне джерело самотності. Давньогрецька міфологія була багата образами та символами, які і понині є еталонами загальнолюдських цінностей. Вони створюють концентрований образ-символ, який збагачує новогрецьку мову та несе в собі інформацію поколінь. Найяскравіше це простежується на прикладі прецедентних імен, які несуть у собі особливий, глибоко символічний код культури.

Як зазначає І.В. Захаренко, до прецедентних імен відноситься той пласт мовних одиниць, які через «колеритні імена» інформують про своєрідний склад мислення, світосприйняття, історію та міфологію народу – носія певної мови [2, с.85].

Серед досліджуваних прецедентних імен грецької міфології найяскравішим відображенням самотності культури еллінів є міфоніми та теоніми – пласт мовної культури греків, які містять елементи міфу, позначають собою певне міфологічне ім'я та виконують номінативну функцію. Незважаючи на те, що роль міфонімів та теонімів в сучасній грецькій комунікації є не досить широко вивченою, ці носії символічного коду культури представляють величезний інтерес для сучасних лінгвістів і дослідників, бо несуть у собі образність, символічність та мають не лише глибоке культурне та смислове навантаження, а й потребують ретельного вивчення та аналізу їх конотативного значення.

Смислове навантаження міфонімів та теонімів характеризується конотативною, асоціативною та символічною функціями міфологемних компонентів. Саме в конотативних емоційно-оцінних характеристиках мовних одиниць виражається світобачення носіїв певної мови, адже кожне культурно-марковане прецедентне ім'я містить значну інформацію про культурну й історико-міфологічну оцінку дійсності та уявлення етносу про світ [1, с.69].

Велику кількість грецьких прецедентних імен складають однослівні міфоніми та теоніми. Такі однослівні прецедентні одиниці несуть в собі образність та виступають в якості свого роду культурного знака, наприклад: міфоніми *ο Αχιλλέας, ο Προμηθέας, ο Ηρακλής, ο Οδυσσεύς, ο Ιάσωνας, ο Περσέας, ο Νάρκισσος, ο Μενέλαος, ο Τκαρος, ο Τάνταλος, η Ευρώπη, η Ευρυδίκη, η Ιφιγένεια, η Κασσιόπη, η Ανδρομέδα, η Κλυταιμνήστρα, η Έχιδνα, η Γοργώ, η Πανδώρα, η Μούσα* та теоніми *ο Απόλλωνας, ο Έρως, ο Ήφαιστος, ο Άρης, ο Δίας, ο Πάνας, ο Ποσειδώνας, ο Αίολος, ο Πλούτωνας, ο Διόνυσος, η Άρτεμις, η Αθηνά, η Θέμις, η Δήμητρα, η Αφροδίτη, η Ήρα, η Περσεφόνη, η Εκάτη*.

Міфоніми та теоніми виступають у ролі важливої складової самотньої культурної спадщини грецького народу. Найвеличніші подвиги давньогрецьких міфічних героїв знайшли своє відображення в афористичних висловлюваннях з використанням міфонімів та теонімів, наприклад: *ο Τρωικός πόλεμος, η Πύρρειος νίκη, το Σισύφειο έργο, ο Γόρδιος δεσμός, η Δαμόκλειος σπάθη, ο μίτος της Αριάδνης, οι στάβλοι του Αυγεία, ο πανικός φόβος, το κοντί της Πανδώρας, ο πίθος των Δαναΐδων, αγκαλιά του Μορφέα, η πυρκαγιά του Προμηθέα, τιτάνιο έργο, ο τροχός της Τύχης, η Αχιλλειος πτέρνα*.

Такі висловлювання, як *ο πανικός φόβος, το Σισύφειο έργο, η Αχιλλειος πτέρνα, ο Γόρδιος δεσμός, τιτάνιο έργο, ο τροχός της Τύχης* стали крилатими та активно вживаються у сучасному грецькому мовному середовищі. Вживання цих мовних засобів відображає національну дійсність, національний характер і національну ментальність народу [3].

Отже, міфоніми та теоніми характеризують багату мовну спадщину грецького народу та відображають самотню культуру греків. Їх подальші дослідження є досить перспективними, адже вивчення цих мовних одиниць сприятиме як залученню до багатої символічності образів культури еллінів, так і пізнанню цієї культури через мову. Розуміння таких мовних символів в свою чергу допоможе звзвити межі мовних міжкультурних відмінностей та значно полегшити процес здійснення міжкультурної комунікації, тому вивчення міфонімів та теонімів має особливу значущість з точки зору вивчення новогрецької мови.

Література

1. Заваринська І. Ф. Мотиваційна основа фразеологічних одиниць з антропонімами компонентами – міфологемами / І.Ф. Заваринська // Видавництво Національного університету «Острозька академія». – Вип. 34. – 2013. – С. 69-72.

2. Захаренко І. В. Прецедентне ім'я і прецедентне висловлювання як символи прецедентних феноменів / І.В.Захаренко, В.В.Красних, Д.Б.Гудков, Д.В.Багаєва // Мова. Свідомість. Комунікація. – М., 1997. – 102 с.

3. Захаренко І. В. Прецедентні висловлювання та їх функціонування в тексті / І. В. Захаренко // Лінгвокогнітивні проблеми міжкультурної комунікації: сб. статей. – М., 1997.

УДК 811.14'06'373.7(043)

Тарасова Я.А.

ФРАЗЕОЛОГІЗМИ У МОВІ ЗМІ

Кожна розвинена мова має у своєму складі стійкі словосполучення, за допомогою яких можна як найточніше передати почуття та думки, з найтонкішими відтінками у значенні — фразеологізми.

Фразеологізм — семантично пов'язане сполучення слів, яке, на відміну від подібних до нього за формою синтаксичних структур (висловів або речень), не виникає в процесі мовлення відповідно до загальних граматичних і значеннєвих закономірностей поєднання лексем, а відтворюється у вигляді усталеної, неподільної, цілісної конструкції [1, С. 559].

Класифікацію фразеологізмів здійснюють учені на основі різних ознак. Виділяють семантичну (а) фразеологічні зрощення, б) фразеологічні єдності, в) фразеологічні сполучення [3, С. 23]), генетичну (а) прислів'я та приказки; б) професіоналізми; в) усталені вислови з анекдотів, жартів тощо; г) цитати й образи зі Старого й Нового Завітів; д) ремінісценції античної старовини; е) переклади поширених іношомовних висловів (французьких, німецьких, італійських, англійських); ж) крилаті слова російських та іноземних письменників; з) влучні фрази видатних людей.), функціональну класифікації.

Грецькі вчені виділяють *παγιωμένες εκφράσεις*, які ми перевели як 'застиглі вирази', *στερεότυπες εκφράσεις* (collocations), які ми перевели як 'стійкі фрази', *μεταφορικές στερεότυπες εκφράσεις*, 'метафоричні фразеологізми' *γραμματικής φρασεολογισμού* 'граматичні фразеологізми', *γλωσσικής τύποι (φόρμουλες)*.

Так, ми можемо зробити висновок, що фразеологія — досить молода наука, яка потребує досліджень.

У мові засобів масової інформації йде активний процес фразеологізації поєднань слів, що раніше не були стійкими виразами.

В умовах інформаційного ринку і боротьби за аудиторію в ЗМІ формі подачі інформації приділяється набагато більше значення, ніж змісту, і фразеологізми грають важливу роль при побудові яскравих, помітних заголовків, привертаючих читачський інтерес.

Фразеологізми в їх традиційній формі вживаються набагато рідше, ніж комбінації і каламбури, складені з фразеологізмів. Фразеологія в мові сучасному ЗМІ служить «будівельним» матеріалом для створення нових, несподіваних, експресивних образів, мовної гри на сторінках друкарських видань, що привертає увагу читачів.

Найважливішою лінгвістичною ознакою газетно-публіцистичного стилю є тісна взаємодія і взаємопроникнення експресивних, емоційно-мовних засобів та стандартних, широко вживаних у даному стилі мови, засобів – фразеологізмів. Ось декілька прикладів:

Хотілося б навести уривок із видання «АЕКLIVE», розділу «спорт», а саме «*χατυπολ*»:

«Ο διεθνής Κύπριος δήλωσε χαρακτηριστικά:

*«Συγχαρητήρια στην ομάδα μου, πραγματοποίησαμε μια εξαιρετική εμφάνιση, ήταν μια συλλογική προσπάθεια από όλους μας». Όσον αφορά το πολύ ζύλο δήλωσε: «**Τα βουνά είναι μαθημένα από τα χιόνια. Είμαστε μια νέα ομάδα και μέρα με την μέρα θα είμαστε καλύτεροι.**»»*

Скориставшись фразеологізмом «*Τα βουνά είναι μαθημένα από τα χιόνια*» пан Кипрійос наголосив на недосвідченості своєї команди. «Ми ще молода команда та будемо працювати над собою», – заявив він.

Фразеологічні звороти, прислів'я, приказки та крилаті вирази є обов'язковим стилістичним компонентом мови газети, важливим джерелом експресивно-емоційної насиченості, істотним засобом реалізації конструктивно-стильових особливостей газетної мови [1, С. 559]. Вони надають газетному тексту певну впливову силу, допомагають створювати специфічну образність. Вони здатні не тільки висловити відповідну думку більш цілісно, а й передати своєрідне ставлення, оцінку. Наприклад, приказка: «*τρώω τα σωθικά μου*» – «*валитися з ніг*» виражає більше експресивну оцінку, ніж звичайне: «*втомитися*» – «*κουράζομαι*».

Дуже широко фразеологічний матеріал використовують автори статей для заголовку. Найчастіше читач першим ділом звертає увагу саме на перший рядок, тому він має бути яскравим, експресивно забарвленим.

Видання ΘΕΜΑ.gr 28 липня 2014 року у розділі «світ» опублікували статтю про президента США Барака Обаму, де під заголовком «*Ο Ομπάμα τα...έφαγε τα ψωμιά του*» (президент вже «старий як світ») розповіли, що, перший афроамериканський президент зробив вже все заплановане у білому домі та збирається на, так званий, відпочинок.

Політичний журнал «Ρεσάλτο» 20 травня 2012 під заголовком «*Ρεπούση: Η βέβηλη πράξη (βριδκα справа) της νεοταξικής σατραπείας...*», оприлюднив статтю, де політик розмірковує про жажливі злочини людства.

Дослідивши фразеологічні одиниці можемо зробити наступний висновок: найбільша частотність використання фразеологічного матеріалу в ЗМІ, а саме 29% припадає на тему політики. На другому місці – тема спорту (23%) та культури (23%). На третьому – тема медицини (11%).

Література

1. Ярцева В.М. Лінгвістичний Енциклопедичний / В. М. Ярцева. «Радянська Енциклопедія», 1990 - С. 559-560.
2. Кривенко Б.В. Російська мова / Б.В.Кривенко // Фразеологія і газетна мова, – 1993. –44с.
3. Виноградов В. В. Избранные труды [Электронный ресурс] / В.В. Виноградов. – М.: Лексикология и лексикография, 1977: – Режим доступа к ресурсу: <http://www.philology.ru/linguistics2/vinogradov-77a.htm>,.

ВИКОРИСТАННЯ ЛЕКСИКИ З НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНИМ КОМПОНЕНТОМ ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ ВПЛИВУ РЕКЛАМНИХ ПОВІДОМЛЕНЬ

Реклама є невід'ємною частиною сучасного суспільства, і її вплив на сфери людського життя є беззаперечним. Реклама виступає найактивнішим пропагандистом естетичних цінностей.

Вплив реклами на людину активно досліджується як у вітчизняній так і в зарубіжній науці. Ця увага підтверджується значною кількістю досліджень, присвячених даній проблемі (А.Н. Лебедев-Любимов, І.Л. Вікент'єв, О.В. Рябов, О.А. Феофанов, О.В. Ул'яновський, В.В. Зірка, Т. Кениг та ін.), зокрема на прикладі рекламних повідомлень новогрецькою мовою нами було проаналізовано праці С. Хатзисаввідіса, І.Г. Рожкової та ін.

Тож, під рекламою ми розуміємо усне або письмове повідомлення про будь-який товар, що має на меті забезпечити його придбання. Мета реклами – викликати у споживача бажання купити і перетворити це бажання в необхідність. Ця мета досягається шляхом впливу на свідомість людини. Сучасна реклама, як правило, створюється так, щоб впливати на всі органи чуття (слух, зір, нюх). Проте, головне місце все ж займає текст, що безпосередньо впливає на свідомість того, кому він адресований. Відмінність рекламного тексту від будь-якого іншого типу тексту полягає в тому, що він створений в результаті певного соціального замовлення (забезпечити купівлю рекламованого товару). Цим пояснюється вибір мовних засобів, що використовуються в рекламі. Рекламний текст повинен бути, за можливістю, коротким і при цьому максимально інформувати споживача. Важливим є те, що він має бути експресивно насиченим, тому в текстах реклами часто використовуються *національно-марковані лексичні та фразеологічні одиниці* з метою апеляції до фонових знань споживача та створення в його свідомості позитивного ставлення до рекламованого товару [1, с.67].

Рекламодавці, прагнучи підвищити ефективність своїх комунікативних повідомлень, створюють і постійно удосконалюють окремий набір технічних прийомів, символів, знаків і інших способів організації повідомлення, що поєднується з базовими складовими національного менталітету[2, с.94].

Будь-який рекламний текст має три рівні передачі інформації: *текст, підтекст та інформація вербального, чи невербального характеру*, що діє на підсвідомість глядача (графічні символи, колір, ілюстрації)

Для передачі інформації другого рівня, необхідно мати уяву про структури мовної свідомості об'єкту впливу. Реклама, що не адаптована до іншої національної культури, може характеризуватися як пропаганда, або експорт окремого образу життя

Створюючи рекламу для іншої національної культури, є необхідним знання не тільки мови даної культури, а й типізованих образів у національній свідомості народу-носія цієї культури.

Для того щоб викликати позитивну реакцію покупця і стимулювати його до придбання рекламованого продукту, повинні враховуватися етнокультурні фактори, відображатися всі спектри життя і діяльності споживачів, що лежать в основі їх світосприйняття.

У рекламі, зазвичай, використовуються слова із яскраво вираженим національно-культурним компонентом значення, де символічну функцію відіграють імена відомих людей, географічні реалії, конотативні значення яких не завжди зрозумілі іноземцям. Зміна компонентів відомих прислів'їв, приказок, фразеологізмів в рекламі сприяє формуванню нових контекстів їх вживання [3, с.58].

Національна реклама ідентифікується за допомогою мови, на якій вона створена, характеризується наявністю національно-культурних компонентів, в першу чергу лексико-семантичних. Національно-культурний мовний компонент складається з фонових знань представників тієї чи іншої лінгвокультурної спільноти. Що стосується грецької національно-мовної картини світу насамперед треба зазначити, що сучасна грецька реклама, як і українська, також дуже часто апелює до патріотичних почуттів клієнта, до таких понять як «нація», «народність», «незалежність», «свобода» та ін. Так, наприклад, в рекламі класичної грецької кави використано слоган - «Για την Ελλάδα!». Просто і зрозуміло греки висловлюють свою любов до країни. [4, с.273]

В грецькій рекламній комунікації можна зустріти використання деяких символів або образів з історичного минулого Греції (о. Ітака як символ батьківщини, рідної землі та ін.).

Поширеними є образи-символи з античної міфології або історії Давньої Греції [6,с.157]. Вивчаючи культурно-специфічні мовні фактори, що знаходять своє відображення у мові рекламних оголошень, необхідно враховувати кумулятивну функцію мови, тобто її здатність відображати, фіксувати і зберігати в своїх одиницях інформацію про сприйняту людиною дійсність, в тому числі і культурно-специфічну інформації, характерну тільки для даного народу. Такі відомості формуються під впливом географічних, економічних, соціальних та політичних особливостей досліджуваного регіону, сходять до особливостей його фольклору, всіх видів мистецтва, науки, побуту і звичаїв народу.

Наявність або відсутність в семантиці слова національно-культурного компоненту значення дозволяє виділити лексику з яскраво вираженою національно-культурною семантикою і лексику, що за своїм значенням наближається до універсальї; однак аналіз лексичного фону дозволяє зробити висновок про те, що, загалом, будь-яке слово виступаючи частиною лексико-семантичної системи мови, є національно забарвленим, якщо не саме по собі, то у своїй сполучуваності. Тому, важко провести межу між його загальнолюдським і національно-культурним компонентом значення [5, с.142].

Вивчення реального матеріалу рекламної продукції яскраво демонструє те, що етнокультурний фактор на сьогоднішній день впливає на цінності та культурні принципи, які кодуються в комунікативному повідомленні і призначені викликати емоційний відгук глядача.

Таким чином, у рекламному тексті мовні одиниці з яскраво вираженою національно-культурною семантикою, апелюючи до фонових знань адресата, сприяють більш ефективному впливу на свідомість споживача. Для того, щоб забезпечити ефективність збуту продукції, рекламні тексти адаптуються з урахуванням фонових знань споживачів того суспільства, на яке здійснюється вплив.

Література

1. Кафтанджиев Х. Тексы печатной рекламы / Х. Кафтанджиев. – М.: Смысл, 1995. – 73 с.
2. Кохтев Н.Н. Реклама: Искусство слова: Рекомендации для составления рекламных текстов / Н.Н. Кохтев. – М.: МГУ, 2004. – 96 с.
3. Лившиц Т.Н. Реклама в прагматическом аспекте / Т.Н. Лившиц. – Таганрог: Изд. Таганрог, 1999. – 214 с.
4. Рожкова І.Г. Національно-культурні стереотипи та їх вербалізація в грецькому, українському та російському рекламному дискурсі. / І.Г. Рожкова //Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія філологічна: зб. наук. праць / укладачі І.В. Ковальчук, Л.М. Коцюк, С.В. Новоселецька. – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2015. – Вип. 58. – С. 272-274
5. Сорокин Ю.А. Этнопсихолінгвістика / Ю.А. Сорокин. – М.: Наука, 1990. – 192 с.
6. Χατζησαββίδης Σ. Ελληνική γλώσσα και ο δημοσιογραφικός λόγος: θεωρητικές και ερευνητικές προσεγγίσεις / Σ. Χατζησαββίδης. – Αθήνα: Gutenberg, 2000. – 157 σ.

УДК 811.14'06'272: 004.738.5(043)

Попова Т.С.

ДО ПИТАННЯ НЕВЕРБАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Комунікація (від лат. *communicatio* – єдність, передача, з'єднання, повідомлення, пов'язаного з дієсловом лат. *communico* – роблю спільним, повідомляю, з'єдную, похідним від лат. *Communis* – спільний) – це спосіб спілкування і передачі інформації від людини до людини у вигляді усних і письмових повідомлень, мови рухів тіла і параметрів мови [2, с.254]. Спілкування людей здійснюється за допомогою вербальних і невербальних комунікацій.

Невербальна комунікація – вид спілкування, для якого характерне використання невербальної поведінки і невербальних комунікацій як головного засобу передавання інформації, організації взаємодії, формування образу, думки про партнера, здійснення впливу на іншу людину.

До таких засобів належить система знаків, які відрізняються мовними способами та формою їх виявлення. Люди використовують для комунікативного зв'язку цілу низку невербальних засобів: погляди, міміку, пози, жести тощо.

Невербальна комунікація в Інтернеті відрізняється від невербальної комунікації в повсякденності. Розглянемо деякі теоретичні твердження з цього приводу. Саксонова Ю.І. у своєму дослідженні виділяє такі засоби невербальної комунікації як смайли та емограми.

Емограма – це стилізоване зображення міміки людського обличчя, реалізоване в псевдографіці з метою передати опонентові емоційний настрій мовця в умовах спілкування, емограма опосередковано друкується через клавіатуру символами [5, с.95-96] Розрізняють такі категорії емограм: вираз обличчя мовця; фразеологізми і стійкі вирази; ілюстрації, що додають настроїв.

При аналізі емограм, найбільш часто використовуються в Інтернет-комунікації певні закономірності:

1. Більшість смайликів мають у своєму складі певну букву алфавіту, відсотки і дужки: :-) посміхаюся;

2. Для надання більш хитромудрої і схожої з реальністю картинки можуть додаватися й інші символи, такі, як цифри, плюси, мінуси, точки, різні види дужок (круглі, фігурні, квадратні): «:- D сміюся; :- || злюся; ; -) підморгну, жартую; : V кричу».

Використання графічних смайлів можна навести як приклад перетворення сенсу: графічний символ «дужка» означає посмішку, а фактично мета його застосування – демонстрація дружніх намірів.

3. Крім «смайликів» у віртуальному спілкуванні використовується так званий «Капс» (від англійського «CapsLock» – блокування верхнього регістру клавіатури) - написання фрази або її частини великими літерами): «ΠΟΥ ΕΙΣΑΙ; ΤΙ ΔΕ?», «ΔΕΝ ΘΕΛΩ ΝΑ ΜΙΛΗΣΩ ΜΑΖΙ ΣΟΥ!! Я НЕ ХОЧУ З ТОБОЮ РОЗМОВЛЯТИ!!»

Цей метод висловлення власних емоцій повсюдно в мережі Інтернет трактується як підвищення голосу і використовується для компенсації тембру і акцентування певної частини висловлювання. Такий підхід робить вислів більш емоційним, привертає увагу.

4. Характерно використання у процесі комунікації великої кількості знаків оклику, жаргонних виразів (найчастіше передається латинськими літерами) коштів з інших мовних жанрів: LOL!!!! – Просто падаю від сміху (дуже смішно), «OMG!» «Ω! Θεέ μου!» «Боже мій!»

Слід зазначити, що всі ці прийоми допомагають компенсувати недостатність або неможливість передачі в Інтернеті кольору, звуку, руху, замінюючи ці характеристики спілкування вербальними і знаковими аналогами.

Багато вчених сходяться на думці, що Інтернет-комунікація являє собою гібрид усної та письмової мови, який, будучи за способом фіксації мовою письмовою (візуально), за багатьма характеристиками є усною [6, с.82].

Мова Інтернету, поєднуючи в собі ознаки усної і письмової форми мови, відрізняється від них. Це засіб комунікації може робити те, що інші засоби робити не можуть, отже, його треба розглядати як новий вид комунікації. Д. Крістал охарактеризував сутність цього виду комунікації оригінальною формулою: «усна форма мови + письмова форма мови + ознаки, опосередковані комп'ютером» [7, с.282].

Кучнікова Т.В. у своїй статі розглянувши чати, блоги, форуми, робить висновок, що під час Інтернет спілкування широко вживаються такі форми: аббревіатури – (*итал. Abbreviatura* – скорочення, від *лат. abbrevio* – скорочую) – це скорочена форма слова або групи слів, використовувана замість цілого слова або словосполучення [3, с.128; 4, с.184]. Наприклад: «*ttyl* – *talktoyoulater* (*τα λέμε αργότερα*) – поговоримо пізніше»

Найбільший інтерес представляє такий різновид аббревіатур, як акроніми. Саме використання різноманітних видів акронімів і є на сьогоднішній день невід'ємною рисою сучасного Інтернет-спілкування.

Акроніми (грец. *ἄκρος* – високий, *ὄνομα* – ім'я) – це аббревіатура, утворена з частин слів вихідного словосполучення (зазвичай початкових літер), сказана як єдине слово, а не по-літерам, як решта видів аббревіатур [1, с.704]:

AFK – *away from keyboard* – я не за клавіатурою

IK – *I know* – я знаю

GL – *goodluck* – хай щастить

IMHO – *in my humble opinion* – на мою скромну думку

Отже, ми спробували розглянути Інтернет-комунікацію з боку невербальної її характеристики, описали деякі найпоширені засоби невербальної комунікації у мережі Інтернет як: емограмми, абрєвіатури та акроніми.

Література

1. Аксєнова М. Е. Языкознание. / М.Е. Аксєнова, Л.Г. Петрановская. – Москва: Аванта, 2005. – 704 с.
2. Білодід І.К. Словник української мови: в 11 тт. – Київ: Наукова думка, 1970 – 1980. – 254 с.
3. Кристал Д. Язык и Интернет/ Д. Кристал. – Кембридж: Университетская газета, 2001. – 272 с.
4. Кучников Т.В. Общение в Интернет/ Т.В. Кучников. – Москва: Альянс-Пресс, 2004. – 128 с.
5. Лысенко С. А. Взаимодействие устной и письменной формы существования языка в Интернет-коммуникации/ С.А.Лысенко. – Воронеж, 2010. – 184 с.
6. Саксонова Ю.И. Психологические особенности интернет-общения подростков (чаты и форумы)/ Ю.И. Саксонова // Современные наукоемкие технологии. – Москва: Издательский Дом «Академия Естествознания», 2007. – 95-96 с.
7. Нестеров В.Н. К вопросу об эмоциональной насыщенности межличностных коммуникаций в Интернете/ В.Н. Нестеров. – Москва: Евразийский регион, 2002. – 82 с.

УДК 659.13/.16:004.738.5(043)

Проценко А.В.

МАНІПУЛЯТИВНА ПРИРОДА РЕКЛАМНИХ ПОВІДОМЛЕНЬ У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Сьогодні актуальність реклами не викликає сумніву, так як вона грає ключову роль у розвитку ринкової економіки і є її важливим елементом. В сучасній рекламі використовують різні способи маніпуляції споживачами. Саме поняття «маніпуляція» в різних словниках трактується по-різному. Наприклад, тлумачний словник іншомовних слів визначає термін «маніпуляція» в найбільш загальному сенсі як «складний прийом, дія над чим-небудь при роботі ручним способом, демонстрації фокусів і т.п.». В Оксфордському словнику англійської мови значення цього слова розкривається як поведінка з об'єктами зі спеціальним наміром, особливою метою, як ручне управління, як рухи, вироблені руками, ручні дії [2, с. 135]. Власне корінь слова «маніпуляція» походить від латинського слова *manus* — *рука*. Отже, маніпуляція — це прихований вплив, факт якого має залишитися непоміченим об'єктом маніпуляції.

Також мовні маніпулятивні засоби широко використовуються і в *Інтернет-рекламі*. Маніпулятивні технології в Інтернеті — тема, що потребує специфічних підходів для аналізу, оскільки комунікація в межах "всесвітньої павутини" — це проблема більше майбутнього, ніж теперішнього часу. Інтернет-реклама стала головним інструментом для розповсюдження повідомлень, які впливають на суспільну свідомість.

В Інтернет-виданнях, зокрема в рекламних Інтернет-повідомленнях, застосовують такі ж методи маніпулювання, як і в усіх ЗМІ: маніпулювання мовою, образами, звуками, способами та послідовністю подачі матеріалів.

Первинною функцією слова вважається сугестія – підкорення через почуття, образи, підсвідоме. Сугестивність слів виникла ще до появи аналітичного мислення у людини, тому логосфера як світ вербального мислення є найпершою платформою взаєморозуміння та взаємовпливу між людьми. Вплив слів на людину залежить не від буквально вимовленого, а від конотації – породження образів слів і почуттів через асоціації, а також від атмосфери та промовця. У рекламному дискурсі маніпуляція адресатом у потрібному рекламодавцеві напрямі закладена саме у використанні мовних особливостей. До маніпулятивних компонентів належать: *оцінна лексика* (оцінні прикметники, іменники, прислівники, дієслова), *структурні елементи реклами* (слоган, код), *стилістичні засоби* (метафора, епітет, риторичні запитання, рима, каламбур), *гендерна лексика, прецедентні феномени* тощо [1, с. 126].

Особливо ефективні сугестивні технології в Інтернеті з певних причин: усе ще висока довіра до неофіційних ресурсів мережі; аудиторія може бути залучена до інформації надією

розв'язати будь-які проблеми; формування мережевих співтовариств на основі емпатії (співчутті). Щоб результативно впливати на людину, сугестивні технології в Інтернеті повинні ґрунтуватися на значущих мотивах і потребах людини. За А. Маслоу, це початкові потреби – у захищеності, визнанні, задоволенні фізичних потреб [3, с. 170]. *Сугестивна комунікація в Інтернеті* ґрунтується на кардинально нових комунікативних принципах, один із яких звучить так: там, де раніше була реклама, сьогодні повинна бути емпатія. *Сугестивний вплив* найбільш ефективно здійснюється серед тих мережевих співтовариств, де інтерактивні відносини налаштовані на довіру, симпатію, співчуття й розуміння, що знижує рівень критичності в сприйнятті інформації.

Отже, оскільки на даному етапі розвитку суспільства реклама відіграє досить важливу роль, іміджмейкери можуть активно використовувати рекламу з метою маніпулювання споживачами. Також враховуючи те, що більшість сучасного населення активно користується мережею Інтернет, велика кількість реклами наявна в різноманітних соціальних мережах.

Література:

1. Білогородський О.О. Маніпулятивні методи в рекламі. / О.О. Білогородський // *Маркетинг у Росії і за кордоном*. – 2005. – № 6 (50). – С. 197
2. Борисов Б.Л. Технологія реклами та PR / Б.Л. Борисов. – М.: ФАІНПРЕСС, 2004. – 578 с.
3. Петрик В.М. Сугестивні технології маніпулятивного впливу. / В.М. Петрик, М.М. Присяжнюк. – Київ, 2011. – 248 с.

СЕКЦІЯ

ПРОЯВИ СЛОВА: ЛЕКСИКОЛОГІЧНІ ТА ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧІ СТУДІЇ

УДК 811.14'06'373.45(043)

Шастун О.О.

СФЕРИ ВЖИВАННЯ СЛОВ'ЯНІЗМІВ В ГРЕЦЬКІЙ МОВІ

При розгляді словникового складу грецької мови, більшість слів, які входять до нього, здається споконвічно грецькими, за винятком таких, які своєю формою видають своє іноземне походження, але таких слів у грецькій мові порівняно небагато. Переважна ж маса слів сприймається в сучасній мові як слова грецькі, яке б не було їх дійсне походження. Насправді ж споконвічно грецькими є слова, відомі з давньогрецької періоду. Інша частина словникового складу мови - слова іншомовного походження. [3, с.278].

Загальною основою для всіх процесів запозичення є взаємодія між культурами, економічні, політичні, культурні та побутові контакти між народами, що говорять на різних мовах. [2, с.347].

Перша поява слов'янських запозичень в грецькій мові було обумовлено масовим розселенням слов'ян на Балканах в V-VII століттях.

Лексику, запозичену з слов'янських мов і сприйняту іншими мовами, об'єднують під загальною назвою слов'янізми.

Аналізуючи слов'янські запозичення, зафіксовані в грецькій мові, з точки зору їх асиміляції та їх стилістичної ролі, можна зробити висновок про те, що вони представлені інтернаціоналізмами, екзотизмами і власне запозиченими словами.

Беручи до уваги історичні факти, лінгвістичні та екстралінгвістичні причини запозичення слов'янської лексики, а також особливості функціонування та сфер вживання слов'янізмів у грецькій мові на сучасному етапі його розвитку, можуть бути виділені наступні сфери вживання слов'янської лексики, сприйнятої грецькою мовою: [1, с.137].

1) *людина і терміни спорідненості* η γλαβά - голова, мізки, η τσάτσα - тітка, η βάρβα, η μπάρβα - баба, бабуся, χουγιάζω - кричати, кликати;

2) *титули і звання* ο βοεβόδας, ο βοϊβόδας - воевода, ο τσάρος - цар;

3) *флора і фауна* η βερίβεριτσα - білка, ο βάλτος - болото, η βίδρα - видра, η γκίοσα - стара коза, η γκουστερίτσα - гусениця, το ζούμπερο - комашка, η κότα - курка, το κουνάβι - куниця, η

στέπα - степ, ο κούρκος - індик, ο στούμπος - товчак, великий камінь, η σουβάλα, η σούρλα - болото, η χούμελη - хміль;

4) назви предметів побуту ο βεδούρι - відро, η γλαβανή - люк, кришка льоху, η κάσκα - каска, шолом, η κόρα - кора, кірка, окраець, η κορίτα, ο κορίτος - корито, το μαζούτ - мазуту, η μπάρα - засув, поперечина, η πλόσκα - дерев'яна фляжка для вина, το ρούχο - тканинна матерія, το σαμοβάρι - самовар, η σήτα - сито, η τρόικα - трійка (віз, запряжений трьома кіньми), το τσαγερό, το τσαγερό - чайник (заварний), το τσάι - чай, η τσαντίλα - цеділка, η βόντκα - горілка, злюка (перен.), η τσάσκα - чашка, η τσέργα - вовняна ковдра;

5) лексика, пов'язана з сільським господарством і землеробством η γκλίτσα - пастуша палиця, η βίτσα - прут, хворостина, το δρεπάνι - серп, δρέπω - косити серпом, η κόσα - коса, το κοτέτσι - курник, το κουκούτσι - зернятко, крупинка, кісточка, το κνούτο - батіг, ο οβορός - загін, хлів, ο σανός - сіно, η σβάρνα - борона, η σιταποθήκη - комора, склад зерна, η στάνη - варто було; [4, с.786].

6) лексика, що відображає реалії суспільно-політичного життя η γιάφκα - явка, το γκλάσνοστ - гласність, ο ινστρουχτορας - інструктор, ο κουλάκος - кулак, ο κολχός - колгосп, ο μπολσεβίκος - більшовик, ο μπράτιμος - брат, побратим; η περεστρόϊκα - перебудова, η προβοκάτσια - провокація; ο σέμπρος - іспольщик, το σοβιέτ - рада, το σοβχός - радгосп, ο τσέλιγκας - господар великого стада, ο τσέτης - бунтар, партизанів;

7) лексика, пов'язана із звичаями та культурою το ζακόνι - звичай, το ζούζουλο - нікчема, злий дух; η μπαλαάικα - балалайка, το πλιάτσικο - видобуток, трофей;

8) лексика, пов'язана з торгівлею το καπίκι - копійка, το κουβέλ - міра, 20 кг. зернових, το ρούβλι - рубль;

9) топонімια η Αράχοβα, τα Βίλια, η Βοδενά το Γαρδίκι, η Γρανίτσα, η Γρεβενά, το Ζαγόρι (Ζαγορά), η Ιγουμενίτσα, το Λιόπεσι, το Οστρόβο, το Χριφοβίτσα (ι), ο Σέρβος, ο Βούλγαρος, η Τατιάνα, η Μακρυνίτσα, το Μέτσοβο, η Μπότσκα, η Μπουρλέκια, το Πετρόβο, το Πούσταβο та інші [5, с.113].

Вживання лексики, запозиченої з слов'янських мов, в публіцистиці або ЗМІ є мало поширеним явищем і служить в основному для передачі реалій пов'язаних з історією, культурою, побутом та суспільно-політичним життям слов'янських країн. У той же час слов'янізми можуть бути використані і для передачі інформації, що не має ніякого відношення до слов'янської культури чи політики.

Література

1. Недвига С. В. Мовна ситуація в сучасній Греції. Культура народів Причорномор'я / С. В. Недвига. – Сімферополь, 2007. - 150с.
2. Хауген Е. Процес запозичення. Нове в лінгвістиці / Е. Хауген. – М., 1972. – 496с.
3. Tonet Henri «Ιστορία της νέας ελληνικής γλώσσας» / Henri Tonet. – Αθήνα, 1964. – 326 σ.
4. Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας [Μπαμπινιώτη Γ.]. – Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας, 1998. – 2064 σ.
5. Λεξικό των ξένων λέξεων στην Ελληνική γλώσσα [Ηλία Ι. Κωνσταντίνου]. – Αθήνα, 1992. – 242 σ.

УДК 811.14'06'373.2(043)

Мозговий В.Ю.

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ З НАЦІОНАЛЬНО-МАРКОВАНИМ КОМПОНЕНТОМ У НОВОГРЕЦЬКІЙ МОВІ

У сучасних лінгвістичних дослідженнях спостерігається виразна тенденція до виявлення мовних явищ, пов'язаних із національною самобутністю лінгвостільності, та їх всебічний аналіз. Об'єктом такого зацікавлення є фразеологія, а особливо та її частина, що містить національно маркований складник – ономастичний компонент. Вивчення фразеологічних одиниць (ФО) з ономастичним компонентом дає змогу простежити особливості закріплення в новогрецькій мові національних та загально-людських реалій.

Культурологічна цінність фразеологічних зворотів залежить від того, що виступає в них в ролі національно-культурного компонента. Таким чином, фразеологізми відбивають національну культуру, по-перше, комплексно, ідіоматичним значенням, в основу якого покладені

ті явища минулого і сучасного країни, які не мають аналогів у інших культурах; по-друге, окремими лексичними компонентами, які мають власну культурологічну цінність.

Актуальність дослідження полягає насамперед у зверненні до лінгвокультурно маркованого матеріалу, аналіз якого допомагає поглибити розуміння ряду дискусійних проблем мовознавства, таких як природа компонента ФО та його роль у мотивації фразеологічного значення, семантичний статус власних назв, вивчення категорії національного в корпусі фразеології з ономастичним компонентом. Ці питання вже ставили й частково вирішували вчені А. М. Левицький, М. Ф. Алефіренко, В. М. Білоноженко, А. Д. Райхштейн. Проте ФО з ономастичним компонентом в новогрецькій мові аналізувалися обмежено [1, с.246].

Врахування історичної ретроспективи у дослідженні фразотворчих процесів створює можливість простежити їх динамічний характер, продуктивність, залежність від специфічного національного світосприйняття греків і впливу культурно-історичних чинників на формування мовної картини світу.

Матеріалом дослідження слугували 120 фразеологічних одиниць з ономастичним компонентом.

Отримані ФО з ономастичним компонентом групуються за певними семантичними та етимологічними ознаками і несуть певну соціальну і культурно-національну інформацію. На матеріалі відібраних фразеологічних одиниць ми виділили такі групи:

1. Фразеологічні одиниці, які з'явилися на міфологічному матеріалі:

Αχιλλειος πτερνα – “Ахіллесова п'ята”. Так називають будь-яке слабе, вразливе місце в людини.

2. Фразеологічні одиниці з топонімічним компонентом:

Κομίζω γλαύκα εις Αθήνας - дослівно перекладається “Приносити сову в Афіни”. Так говорять, коли мова йде про вже знайомі речі.

3. Фразеологічні одиниці з іменами видатних історичних діячів:

"Εάν δεν ήμουν Αλέξανδρος, θα ήθελα να ήμουν Διογένης"- це один із афоризмів Александра Македонського який на українській мові звучить так: "Якби я не був Александром, я б хотів бути Діогеном." [2, с.562].

4. Фразеологічні одиниці з іменами святих:

Αη-Δημητράκη, μικρό καλοκαιράκι – цей фразеологізм має аналог в українській мові “Бабине літо”. Цей вираз використовується, коли мова йде про суху та теплу погоду на початку осені [3, с.458].

5. Фразеологічні одиниці з власно грецькими іменами:

Τι κάνεις Γιάννη;- Κουκιά σπέρνω - дослівно перекладається “-Що робиш Янніс?- Боби сію”. Так говорять тоді, коли хтось відповідає але не за змістом питання, наче приклад непов'язанної між собою розмови [4, с.636].

Таким чином, фразеологічний склад кожної мови можна класифікувати не тільки з боку структури, семантики, стилістичного забарвлення, походження фразеологізмів, а й з боку відбиття у фразеології національної мовної картини світу. Особливості національного світосприйняття передаються у системі фразеологічних одиниць як комплексно, так і окремими своїми компонентами, їх первісним значенням, їх загальним змістом, пов'язаним з особливостями побуту, звичаїв, історії, культури, умов життя певного народу.

Література

1. Баєва О. В. Основи фразеології. Практикум: навчальний посібник / О.В.Баєва, Н.І. Новальська, Л. О. Згалат-Лозинська. – К.: Центр учбової літератури, 2007. –519 с.
2. Білоноженко В.М. Фразеологічний словник української мов: В 2-х т. / В.М. Білоноженко, І.С. Гнатюк, В.О. Винник. – К.: Наукова думка, 1993.- 984 с.
3. Каракевич Р.О. Національно-культурна маркованість фразеологічних одиниць в українській мовній картині світу / Р.О. Каракевич. – Донецьк: 2008. –42 с.
4. Καρατζάς Τ. Η Ελλάδα στο στόμα του λαού / Τζώρτζης Καρατζάς. – Καρακωνσταντίνου – Καβάλα, 1929. – 636 σ.

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ «РОДИННІ ВІДНОСИНИ» У ГРЕЦЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ ПАРЕМІЯХ

Історія кожної мови є унікальною та дуже цікавою. Її зв'язок з культурою народу та з мовою особливо яскраво можна розглянути на фразеологічному рівні. Тож одним із джерел вивчення як мов, так і характеру та світогляду народу є паремії.

Згідно класичних визначень, паремія (грец. *parēmīa* – прислів'я або лат. *proverbium* – приказка, прислів'я) – це видове позначення фольклорних малих жанрів афористичного спрямування. Паремія – це історія народу, вміщена в стислих, але мудрих висловах. У довготривалому процесі свого формування прислів'я та приказки вмістили все, що пережило людство, що його цікавило від часів його виникнення й до сьогодення. Це – історія, пам'ять, досвід народу тощо. Вони органічно увійшли в нашу пам'ять, закріпилися в ній і стали невід'ємною частиною життя. Більшість паремій пов'язана з безпосереднім соціально-історичним досвідом народних мас [1, с. 1].

Грецька мова збагачена величезною кількістю паремій, в особливості, тих що позначають родинні відносини. Наприклад: *αβάσταχο κακό της πεθεράς η γκρίνια; η πεθερά κι από ζάχαρη αν είναι, πάντα πικρή είναι; ξεχνά η γρουσουζα η πεθερά, πως ήταν νύφη μια φορά; αδέρφια ενωμένα, σπίτια ευτυχισμένα; αδέρφια χωρίς αγάπη δέντρα χωρίς φύλλα; αδερφός δεν τρέφει αδερφό, μ' αλίμονο σ' όποιον δεν έχει; αδερφός τ' αδερφού βοήθεια; άκουε τον πατέρα σου κι ορμήνευε το γιο σου; αν δεν κλάψει το μωρό, δεν το ταΐζει η μάνα; από μάνα ορφανεύουν τα παιδιά; απ' όλα τα μυρωδικά, κάλλιο μυρίζει η μάνα; αυτός που δεν έχει παιδιά, δε γνώρισε τι θα πει αγάπη; ούτε σπίτι χωρίς άντρα ούτε άντρας χωρίς σπίτι; άντρα θέλω εγώ το βράδυ κι ας μην έχει ο λύχνος λάδι; άντρα θέλω, τώρα τον θέλω* [2, с. 2].

Паремії про родину, сім'ю, про маму й тата — показують цінність родинних стосунків, важливість батьків у вихованні дітей. Українська мова також не є винятком і сповнена пареміями, що розкривають цю тему. Наприклад: нема того краму, щоб купити маму; все купиш, лише тата й мами — ні; матері ні купити, ні заслужити; рідна мати високо замахує, а помалу б'є; материн гнів, як весняний сніг: рясно випаде, та шкоре розтане; мати одною рукою б'є, а другою гладить; багато няньок — дитина без носа; син мій, а розум у нього свій; від малих дітей голова болить, а від великих — серце.; діти, діти, де вас подіти? На піч покидати та й їсти не дати!; малі діти — малий клопіт; великі діти — великий клопіт.; жінка чоловікові подруга, а не прислуга; і в лиху годину не кидай дружину; найлучча спілка — чоловік і жінка; всяка пташка своє гніздо знає; чоловік у домі — голова, а жінка — душа. Завдяки таким пареміям ми можемо зрозуміти та розглянути мовну картину світу грецького та українського етносу. [3, с. 1]

Пареміологічна картина світу є невіддільною частиною мовної картини світу. Якщо остання – це світобачення, закріплене в мові, то пареміологічна картина світу – це світобачення, яке ми виявляємо при аналізі пареміологічного фонду етносу. Дослідження пареміологічної картини світу є досить перспективним, оскільки дозволяє реалізувати обидва напрямки аналізу мовної картини світу. З одного боку, прислів'я та приказки дають можливість досліджувати концепти, характерні для окремої мови, а отже, і для окремого народу. З іншого боку, паремії утворюють завершену частину мовної системи, яка дає можливість реконструювати необхідний фрагмент мовної картини світу і точно описати погляди на світ, адже реконструкція мовної картини світу загалом через свою комплікативність є майже неможливою [4, с. 22–25].

Зважаючи на національно-культурні особливості кожного народу, переклад паремій є достатньо проблематичним. Тому перекладач особливу увагу повинен звертати саме на відмінність між національно-мовними картинами світу мов, з яких і на які здійснюється переклад, та підбирати еквіваленти, які найкраще передаватимуть культурну специфіку та особливості обох народів.

Отже, роблячи висновок, можна виділили такі факти, що як в грецькій, так і в українській фразеології особливе місце займає концепт «сім'я», де сім'я трактується як духовна цінність. У фразеології обох народів існує різноманіття фразеологізмів, де концепт «сім'я» розуміється з різних точок зору. Тож тема сім'ї та подружжя дуже популярна та актуальна у грецькій та українській фразеології, які сповнені пареміями про родинні відносини.

Література

1. Куковська В. О. Паремії як об'єкт вивчення фразеології та фольклористики [електронний ресурс] / Куковська В.О. // Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. – Ч., 2010. – С. 1 – Режим доступу: <http://www.rusnauka.com/13.DNI.2007/Philologia/21224.doc.htm>
2. Δημήτρης Τσίγαρας. Αδέλφια: Μια σχέση που δε ξεριζώνεται [електронний ресурс] // Η εφημερίδα του Βαλτινού. 2013. 14 Φεβ. С. 2 – Режим доступу: <http://www.sansimera.gr/proverbs/categories/155>
3. Довідник цікавих фактів та корисних знань [електронний ресурс] // Прислів'я та приказки про родину. 2013. С. 1 – Режим доступу: <http://dovidka.biz.ua/prisliv-ya-ta-prikazki-pro-rodinu>
4. Мезенцева Е.С. Пословичный фонд языка как фрагмент языкового сознания этноса / Е. С. Мезенцева // Вестник КазНУ. Сер. Филологическая. – 2005. – №2. – С.22-25.

УДК 821.14'06-31(043)

Сагірова Н.В.

ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ РОМАНУ НІКОСА КАЗАНДЗАКІСА «ЛИХІ ТА КУМЕДНІ ПРИГОДИ АЛЕКСІСА ЗОРБАСА»

Нікос Казандзакіс (грец. Νίκος Καζαντζάκης; 18 лютого 1883, Іракліон, вілайєт Крит, Османська імперія – 26 жовтень 1957 Фрайбург, Німеччина) – грецький письменник, один з найбільших авторів ХХ століття. Напис на його надгробку свідчить: «Ні на що не сподіваюся. Нічого не страшусь. Я вільний» (грец. Δεν ελπίζω τίποτα. Δε φοβούμαι τίποτα. Είμαι λέφτερος).

Письменник найбільше відомий романами «Капітан Міхаліс» (в англ. Перекладі «Свобода або смерть» [1949]), «Христа розпинають знову» (1948), «Лихі та кумедні пригоди Алексіса Зорбаса» (1946), «Остання спокуса» (1951, внесено католицькою церквою в Індекс заборонених книг), «Бідолаха з Ассізі» (1956, про Святого Франциска). Автор кількох драм, філософських робіт, написаних під впливом Ніцше, епічної поеми «Одисея» (опубл.1938), перекладач «Божественної комедії» Данте (1932) і «Фауста» Гете (1936).

Роман «Лихі та кумедні пригоди Алексіса Зорбаса» («Βίος και Πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά») в значній мірі вплинув на вчення індійського містика Ошо, в якому ідеалом вважається Зорба-Будда, що поєднує в собі духовність Будди з рисами Зорби. У своєму вченні під Зорба Ошо мав на увазі людину, яка «не боїться пекла, не прагне в рай, живе повноцінно, насолоджуючись дрібницями життя ... їжею, питтям, жінками. Після трудового дня він бере до рук музичний інструмент і годинами танцює на пляжі»

Подорожуючи Грецією, в 1916 році Казандзакіс на Афоні познайомився і потоваришував з робочим Георгіосом Зорбасом (грец. Γιώργης Ζορμπάς). Історія життя вразила і захопила письменника. Через 30 років ця історія лягла в основу книги, в якій він зобразив свого друга під ім'ям Алексіса Зорби.

Роман Н. Казандзакіса «Лихі та кумедні пригоди Алексіса Зорбаса» – програмний твір письменника, опублікований одночасно у Франції та Греції в 1946 р. Ця книга перекладена багатьма європейськими мовами.

Твір Казандзакіса багато в чому автобіографічний: в молодості письменник, намагаючись зайнятися підприємництвом, орендував шахту на Криті і найняв керуючого – якогось Георгія Зорба, що став прототипом героя роману. Отже, двоє – ліричний герой роману (він же оповідач) – молодий письменник – і 65-річний грек відправляються на Крит, де сподіваються розбагатіти на продажі видобутого з орендованої шахти лігніту. На подієвому рівні в романі мало що відбувається: шахту їх завалило, звалилася й канатна дорога, якою герої зайнялися після провалу витівки з лігнітом. Головне, що цікавить автора, – це розкриття світогляду героїв і особливо Зорби, фігури самобутньої, суперечливої.

Роман Казандзакіса багатозаровий, паралельно з подіями, що відбуваються безпосередньо «перед очима» читача, йде обширний асоціативний ряд. Особливо одержимий асоціаціями ліричний герой, особистість, для якої підприємництво лише привід для нічого не роблення і заглиблення у власні сумніви, в філософські шукання в області християнської та східної релігій.

У фіналі роману після краху підприємницької діяльності, приголомшений звісткою про загибель свого молодого друга, ліричний герой з сумом розлучається з Зорбасом, до якого прив'язався, як до батька, і повертається в цивілізований світ.

Цей роман Казандзакіса не міг бути виданий в СРСР, бо в ньому автор вустами свого героя висловлює неприйняття феномена революції, національно-визвольних рухів, неминуче тягнуть людські жертви. Відштовхуюче виглядають в оповіданні Зорби і більшовики: це насильники і мародери.

Письменник, від імені якого ведеться розповідь, вирішує докорінно змінити своє життя і стати людиною дії. Він орендує вугільне родовище на Криті і відправляється туди займатися «справжнім ділом». Доля не приносить йому успіху в бізнесі, не сприяє здійсненню ідеалістичних планів, але дарує щось більше. Доля дає йому в напарники Зорбаса [4, с.150-151].

«Лихі та кумедні пригоди Алексіса Зорбаса» – роман захоплюючий, смішний і сумний, глибокий і тонкий. Ми зустрінемося з абсолютно неймовірним персонажем – рідкісним серед людей, що живуть на Землі. Ця людина воістину живе «тут і зараз». Він абсолютно вільний – в тому числі і від будь-яких моральних заборон – істота, для якого немає особливої різниці між матерією і духом, Богом і дияволом.

Література

1. Нікос Казандзакіс: пристрасть до свободи: зб. наук. пр. та пер. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка; упоряд. Савенко А.О. – К.: Логос, 2009. – 120 с.
2. Казандзакіс Н. Грек Зорба / Н. Казандзакіс. – М.: Софія; Гелиос, 2003. – 464 с.
3. Савенко А. Античні мотиви у творах Н. Казандзакіса / А Савенко // Записки історико-філологічного товариства Андрія Білецького. – К., 1998. – Вип. 2. – С. 61-69.

УДК 811.14'06'373.43(043)

Кондрат'єва В.Д.

НЕОЛОГІЗМИ В НОВОГРЕЦЬКІЙ МОВІ

Неологізми (від гр. *neos* "новий" і *logos* "слово") – нові слова, що виникли з пам'яті людей, які їх використовують [1, с. 227].

Неологізми (від грец. *neos* – новий, *logos* – слово) – нові слова, словосполучення, фразеологізми, що з'являються у мові [2, с. 44].

Наприклад: унсовець "член організації УНСО", посадовець "посадова особа", білобратчик "член релігійної секти", "Біле братство", тіншовик "той, хто приховано займається бізнесом", грошопровід "кредитна лінія", роздержавлення "приватизація державних підприємств" [1, с. 227].

У статті О.В. Пічахчи «Корпус неологізмів сучасної новогрецької мови» було проаналізовано проблеми виникнення та вживання лексичних інновацій, які цікавлять багатьох лінгвістів. На прикладі новогрецької мови вони розглядаються в статтях та окремих працях українських та зарубіжних дослідників: Н.Ф. Клименко, А. Анастасіаді-Сімеоніді, А. Хрістофіду, Х. Алексіаду, Г. Ніколау та ін. [3, с. 170].

Щодо принципів надання лексичній одиниці статусу "нова", вони важливі при організації корпусу неологізмів новогрецької мови. На думку грецьких дослідників, таких як А. Хрістофіду, необхідно дотримуватися чотирьох основних напрямів або критеріїв добору. По-перше, дослідження з метою виявлення "нових" слів відбувається в рамках їх вживання у грецьких періодичних виданнях: грецькі газети та журнали *TO VHMА*, *ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΑ*, *ΕΘΝΟΣ*, *ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ*, *ΓΥΝΑΙΚΑ* та інші. Дослідники вважають, що в цьому стилістичному жанрі вживаються новостворені лексичні одиниці, використовувані широким колом мовців. Досить цікавий шар неологізмів встановлюється під час аналізу статей on-line грецьких сленгових словників новогрецькою мовою та мови, якою користуються носії грецької мови, спілкуючись на грецьких форумах. Але треба ураховувати той факт, що друковані джерела є редагованими, а матеріал, презентований на грецьких форумах та online грецьких сленгових словниках, не може бути редагованим, оскільки є продуктом живого спілкування. Другий напрям роботи включає роз'яснення та переклад лексичної одиниці, що вимагає визначення контексту, необхідного для перекладу та розуміння певної одиниці. Третій напрям дослідження стосується визначення кількості посилань, які видають пошукові Інтернет-системи на внесення певного слова до пошукового запиту. Для об'єктивних висновків потрібно встановити граничну кількість посилань (наприклад, 60) для того, щоб надати одиниці статусу новизни або усунути її з фактичного матеріалу дослідження. Також треба враховувати якісні показники посилань та специфіку лексики. Крім того, різниця в кількості інтернет-посилань та кількості вживань у

періодиці може бути досить значною. Наприклад, неологізм βιοτοξίνη у пошуковій системі Google надає приблизно 1200 посилань, але в періодичних виданнях зустрічається лише 3 рази. Четвертий напрям грає вирішальну роль у присвоєнні статусу "неологізму" певній лексичній одиниці. Цьому сприяє їх відсутність у словниках Μεϊζον Ελληνικό Λεξικό (Τεγόπουλου- Φυτράκη, 1997), Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής (Μ. Τρυανταφυλλίδη, 1998) [3, с. 171].

Щодо ставлення мовців до вживання "нової лексики" треба зазначити, що останнім часом на форумах жваво обговорюють, наскільки доцільним або шкідливим є використання того або іншого неологізму. Спектр формування та вживання оказіональних утворень, які так і не потрапляють до корпусу неологізмів, тому що не застосовуються широким колом мовців, варіюється від утворення простих лексичних одиниць, що використовуються в емфатичних зворотах, іронічному або образливому контексті (наприклад, παραχόλιγουντ, τηλε-κουραφεξάλα), до складних лексичних одиниць, які зазвичай одноразово використовують редактори в назвах статей періодичних видань та телевізійних програм (наприклад, άμυνα- μπετόν, Ελληνοφρένεια) [3, с. 172].

Певний період вживання неологізму є важливим фактором добору лексичних інновацій тому, що впливає на збереження "новизни" або її втрати, наприклад, βιομηχανοποίηση, κλωνοποίηση, αποκεντροποίηση, χριστιανοποίηση дослідники відносили до неологізмів у вісімдесятих – дев'яностих роках, тому вважаємо доцільно вказувати в реєстрах неологізмів рік появи та рік втрати цього статусу [3, с. 172].

Аналізуючи чинники появи неологізмів у співвіднесенні з потребами суспільства, треба визначити сфери найчастішого вживання лексичних інновацій. Н.Ф. Клименко та А. Анастасіаді-Сімеоніді окреслюють такі: мода, естетика (реклама засобів догляду за обличчям та тілом, засобів гігієни), комп'ютерні технології, технічна галузь (транспортні засоби пересування), галузь науки, надання розважальних послуг (враховуючи книги сучасних авторів, радіо та телебачення, кінематограф, музичні твори та інші напрями творчої діяльності людини), суспільство (враховуючи спосіб життя мовців, стосунки між ними, їх спілкування в соціальних мережах та на форумах, політичний та економічний стан країни), спортивна галузь та засоби масової інформації [3, с. 172].

Лексикографічне опрацювання неологізмів потребує фіксування в словниках словотвірного ряду лексичних інновацій, тому наводимо моделі творення неологізмів, серед яких словотвір за допомогою: 1) основоскладання або словоскладання, наприклад, τρισβάρβαρος, ψιλοκαριέρα, τηλεσκοπίδια, νανοσυσκευή; в окремих випадках з використанням дефісу: фірма-тηλεστάρ, κέφυλος-κτίριο, τηλε-δημοκρατία; 2) суфіксів: -ερί, -ιτσα, -ουλα, -ακης, – (іменники), - ικος, -ακος, -ιακος (прикметники), -αρω, -ωνω (дієслова) та ін. Наприклад, κλοουνερί, μαρτακίτσα, θατσερικός, λογοπαιγνιακός, ατακάρω, παραθυρώνω, λινκάρω. Існують випадки, коли неологічною одиницею можна вважати не слово, а фактично його оформлення за допомогою постфікса, наприклад, -ε, тому звичайно вважається неологізмом новостворюване за допомогою цього постфікса слово, наприклад, βρικοлакέ; 3) префіксів та префіксоїдів: αντι-, υπερ-, ενδο- та ін. Наприклад, υπερεξειδευμένος, ενδοσυζητητής, αντικαλλιτέχνη, υπερκράτος; 4) утворення фразових одиниць, наприклад, κάμερα κλειστού κυκλώματος, πληρωμή με διαμεσολάβηση, χώρος δικτυοσυνομιλίας; 5) створення аббревіатур, наприклад Κ.Ο.Κ. – Κώδικας Οδικής Κυκλοφορίας, Μ.Μ.Ε. – Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης та ін.; 6) вживання запозичень у більшості випадків англійською мовою: jam session, industrial (музика), podcast, USB (новітні технології), web banking, product placement, phishing (економіка) та ін.; але зустрічаються запозичення, зафіксовані грецькою абеткою: αγοράπωλησία τίτλων ή συναλλάγματος (trading), ακάλυπτη πώληση (short selling) та ін. [3, с. 173].

Отже, ми розглянули основні принципи надання лексичній одиниці статусу «нова». Існує чотири основних напрямів: 1. Виявлення «нових» слів, 2. Роз'яснення та переклад лексичної одиниці, 3. Визначення кількості посилань у Інтернет-системі, 4. Відсутність їх у словниках. Н.Ф. Клименко та А. Анастасіаді-Сімеоніді виділили сфери найчастішого використання лексичних інновацій. Тут було розглянуто декілька основних способів утворення неологізмів в новогрецькій мові.

Література

1. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства: Підручник. – Вид.2-ге. – К.: ВЦ «Академія», 2008. – 368 с.

2. Українська мова в засобах масової: лексика, фразеологія: Навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 7.030201 – Журналістика / Укл. Л. Г. Пономаренко. – Запоріжжя: ГУ “ЗІДМУ”, 2005. – 92 с.

3. Пічахчи О.В. Корпус неологізмів сучасної новогрецької мови / Пічахчи О.В. // Мовні і концептуальні картини світу: зб. наук. праць. – Вип.46, ч.3. – К., 2013. – С. 169-175

УДК 811.14'06'373.7(043)

Новикова А.О.

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФО З КОМПОНЕНТОМ «ВОДА» В НОВОГРЕЦЬКІЙ МОВІ

Сучасний розвиток лінгвістики нерозривно пов'язаний із проблемами вивчення фразеології, яка є одним з чи не найдавніших мовних шарів. Фразеологія – порівняно молода лінгвістична дисципліна, основні поняття, обсяг проблематики й об'єкт вивчення якої ще остаточно не визначені. Це пояснюється передусім великою функціональною, семантичною й структурною різноманітністю одиниць, які вважаються стійкими сполуками слів. Основною одиницею фразеології є фразеологічна одиниця (ФО). Під ФО розуміємо відносно стійку структурно-семантичну єдність лексико-граматичних утворень, що характеризуються стійкістю словникового складу, експресивністю та відтворюваністю ФО має свою семантику, яка відрізняється від семантики повнозначного слова: фразеологізми є семантично багатші від окремих слів вільного вживання. Вивчення фразеологізмів як мовних одиниць є прерогативою фразеології, статус якої як науки далекий від однозначного вирішення. Як правило, фразеологічний рівень розглядається в мові як проміжний. Він знаходиться на стику лексико-семантичного і синтаксичного рівнів. Невизначеність статусу фразеології пов'язана з відкритим питанням еквівалентності ФО слову, невизначеності самого терміна, предмета цієї науки, та деякими іншими. До вчених, які не виділяють фразеологію як окрему дисципліну, належать Ш. Баллі, В.В. Виноградов, О.І. Смирницький, Є.Д. Поливанов, Л.А. Булаховський. Деякі інші мовознавці роблять спробу виділити фразеологію в окремий ієрархічний рівень мови. До них належать В.Л. Архангельський, М.Ф. Алефіренко, О.В. Кунін та інші. Не можна залишити поза увагою сам термін «фразеологізм», оскільки він, по-перше, є предметом фразеології як науки, а, по-друге, – об'єктом дослідження. Різні лінгвісти вживають різноманітні терміни (фразеологічна одиниця, фразеологізм, фразема, ідіома, фразеологічний зворот, стійке словосполучення та ін.) для позначення одного і того ж поняття.

Останніми десятиріччями фразеологія привертає до себе увагу дослідників різних міждисциплінарних сфер: мовознавців, істориків, літературознавців. Фразеологія, як і мова взагалі, є надійною схованкою здобутків культури, звичаїв, прагнень і сподівань народу, одним із найважливіших джерел дослідження його минулого життя, вивчення його словесних естетичних цінностей [1, с. 173].

Фразеологізми – це стійкі, зв'язні єдністю цілісного змісту, постійно відтворювані в мовленні сполуки або висловлення, які ґрунтуються на стереотипах етносвідомості, є репрезентами культури народу й у ряді випадків характеризуються образністю й експресивністю [2, с. 694].

Вода в усі часи вважалася символічною для людей. Символіка води має глибинний вимір: з одного боку, вона несе очисну функцію, є джерелом життя, з іншого – залишається непідвладною стихією, вселяє страх, що, звичайно ж, знаходить відображення в мові [3, с. 74]. ФО з компонентом «вода» є одним з найбільш сприятливих об'єктів досліджень лексикології і фразеології. Це пояснюється відносною стабільністю їхнього складу впродовж багатьох століть, достатнім ступенем репрезентативності в лексикографічних джерелах, продуктивністю таких фразеологізмів, високою частотністю їх функціонування в художньому і розмовному мовленні, семантичною і структурно-граматичною різноманітністю. Відомо, що саме вода споконвіку була супутником людини, оскільки люди завжди оселялися там, де була вода: біля озер, річок, морів, океанів. Тому, принаймні, частина ФО з компонентом «вода» має дуже давнє походження і може бути спільною для багатьох, якщо не для всіх народів. Наприклад:

- 1) ήπτε το αμίλητο νερό – наче води в рот набрав, тобто мовчати.
- 2) μοιάζουν σαν δυο σταγόνες νερό – як дві краплі води
- 3) στάλα/σταγόνα στον ωκεανό – як крапля в океані

Отже, фразеологічні одиниці – це носії життєвого досвіду нації, що яскраво відображають спостереження над навколишнім світом. Фразеологія будь-якої мови – це цінна лінгвістична спадщина, в якій відбивається бачення світу, національна культура, звичаї і вірування, фантазія і історія народу, що говорить цією мовою. Фразеологія як лінгвістична дисципліна знаходиться ще в стадії становлення.

Література

1. Зорівчак Р.П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія / Р.П. Зорівчак. – Львів: Вища школа, 1983. – 173 с.
2. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика. Термінологічна енциклопедія / О. О. Селіванова. – Полтава: Довкілля-К, 2006. – 716 с.
3. Юсупов Р. А. Соотношение разноструктурных языков и вопросы перевода : на материале русского и татарского языков : учеб. пособие / Р. А. Юсупов. – Казань: КГПУ, 2005. – 225с.

УДК 821.14'06-31(043)

Цивиль К.М.

ЗІСТАВЛЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З ТОПОНІМНИМ КОМПОНЕНТОМ НЕБЛИЗЬКОСПОРІДНЕНИХ МОВ

Сучасні етнолінгвісти розглядають фразеологізми у категоріях культури: «пошук зв'язку між образом, що відбитий номінативною одиницею, із стереотипами, символами, міфологемами та іншими знаками національної й загальнолюдської культури, що засвоєна народом носієм мови є необхідним для з'ясування етнокультурних особливостей, потрібних для перекладу, адже, система образних основ фразеологізмів є засобом втілення та накопичення основ культурно-національного світогляду й соціального досвіду етносу» [1, с. 103].

Дослідження внутрішньої форми фразеологізмів та їх компонентів – топонімів стала предметом дослідження багатьох відомих вітчизняних і зарубіжних науковців: Є. Отіна, Є. Жетельської-Флешко, Є. Бартмінського, М. Рут, В. Ужченка, В. Мокієнка, Т. Шутковського, Н. Арутюнової, О. Тищенко, В. Телії та інших. У межах лінгвокультурологічних досліджень учені намагаються виявити співвідношення власне мовного й належного культурі у картинах світу тих чи інших лінгвоспільнот, національну специфіку світобачення [4, с. 302], застосовуючи методи когнітивної лінгвістики.

Так, зіставлення мотиваційної основи прецедентних фразеологізмів з історико-культурними топонімними компонентами ґрунтується на антропометричних та антропоцентричних образах і характеризуються яскравою національно-культурною специфікою. Розуміння мотиваційної основи досліджуваних одниць потребує детального етнолінгвокультурологічного, етимологічного, семантичного та порівняльно-історичного аналізу [1, с. 103]. Так, природні чи створені людиною об'єкти, які набули значущості в межах певної культури, стають прототипами для вербалізації певних ознак на основі власної прикметної ознаки.

Наприклад, про щось дуже тверде або старе говорять: гр. *η σύγχυση της Βαβυλώνας* [6, с. 86].

На основі метонімічного переносу «Частина – ціле» набуває символічності компонент-гідронім у складі українського фразеологізму *Там такі Дунаї, що лиш небо та вода* – говорять про велику повінь. Це спостереження І. підтримують і сучасні етимологічні словники: 'дунай', 'розлив', 'повінь'; 'великий потік' – р. Дунай – 'струмок', п. *dupaj* "глибока ріка, далека і невідома" [1, с. 103].

Семантика близького-далекого реалізується на прикладі номінації англ. *As much akin as Lewesdon Hill to Pilsen-пен* – "не пов'язаний". Зазвичай цей вислів використовують на позначення людей, які є сусідами, але не знайомі близько або ж не знайомі зовсім. Вираз виник як порівняння з горбами, розташованими на одній території, але не зв'язаними між собою [1, с. 104].

Важливо відзначити, що інколи компоненти-оніми в межах фразеологізму не набувають яскравого символічного значення, а вживаються у своєму прямому значенні, номінуючи реальний об'єкт простору. Наприклад, укр. *поїхав як у Крим по сіль*. У цьому разі актуалізуються уявлення про певну господарську діяльність, яка триває довго [1, с. 104].

Образність нижченаведених фразеологізмів ґрунтується на реальній інформації.

Όλοι οι δρόμοι οδηγούν στη Ρώμη [6, с.107].

Βαβυλώνια αιχμαλωσία – Вавилонський полон, Πύργος της Βαβέλ – Вавилонська вежа [6, с. 86].

Ο κήπος της Εδέμ – Едемський сад, рай [6, с. 79].

Образність українського фразеологізму *Під Корсунем родилася, на Пиляві хрестилася* теж ґрунтується на символічності оніма, яка витворилася на значному обсязі національно-культурних уявлень [1, с. 104].

Наведений матеріал свідчить про обсяг прецедентних уявлень, залучених до фразеологізації і матеріал засвідчує яскраву національно-культурну специфічність мотиваційних основ фразеологізмів у зіставлюваних мовах.

Значну роль у процесах фразеотворення відіграє метонімія. О. Падучева подає типологію метонімічних переносів [3, с. 202], зокрема, способом метонімізації і набула символічності низка топонімів, зокрема в межах структурно-семантичних моделей.

Фразеологізми з топонімним компонентом постають на основі метафоричного переосмислення назви вулиці через концептуалізацію соціального стану, бідності: англ. *Be in a Queer Street, to* – "не мати грошей".

Отже, мотивація прецедентних фразеологізмів з історико-культурними топонімічними компонентами ґрунтується на антропометричних та антропоцентричних образах і характеризується яскравою національно-культурною специфікою.

Література

1. Заваринська І. Ф. Етнолінгвокультурологічне зіставлення мотиваційної основи фразеологізмів з топонімним компонентом неблизькоспоріднених мов / І.Ф. Заваринська // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Сер. : Педагогічні науки. – 2013. – Вип. 111. – С. 103-107.

2. Левченко О. П. Фразеологічна символіка / О. П. Левченко. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2005. – 352 с.

3. Падучева Е. В. Говорящий : субъект речи и субъект сознания / Е. В. Падучева // Логический анализ языка. Культурные концепты. – М. : Наука, 1991. – С. 164–168.

4. Телия В. Н. Метафоризация и ее роль в создании языковой картины мира / В. Н. Телия // Роль человеческого фактора в языке. Язык и картина мира. – М. : Наука, 1988. – С. 173–204.

5. Українські приказки, прислів'я і таке інше: зб. О. Марковича / Спорудив М. Номис. – К. : Либідь, 1993. – 768 с.

6. Μουλακάκης Νίκος Μ. Αρχαίες ελληνικές παροιμίες / Ν. Μουλακάκης. – Αθήνα: Επικαιρότητα, 1994. – 228 σ.

УДК 811.14'06'373.7(043)

Ершова К.А.

ОСОБЕННОСТИ АДЪЕКТИВНЫХ ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИХ ЕДИНИЦ В НОВОГРЕЧЕСКОМ ЯЗЫКЕ

Фразеология – неотъемлемый и особо выделенный компонент языка, самый яркий, своеобразный, необычный, «индивидуальный», культурно значимый и национально специфичный, способный концентрированно выразить не только особенности данного языка, но и его носителей, их мироощущение, склад ума, менталитет, национальный характер и стиль мышления [3, с. 95]. Фразеологизм – семантически связанное сочетание слов, которое, в отличие от подобных ему по форме синтаксических структур (высказываний или предложений), не возникает в процессе вещания в соответствии с общими грамматическими и смысловыми закономерностями сочетания лексем, а воспроизводится в виде устойчивой, неделимой, целостной конструкции. Изучение проблем, связанных с фразеологическими единицами различных языков, имеет давние традиции.

Но при всем многообразии и разносторонности теоретических направлений ученые пытаются проанализировать данные для уточнения некоторых свойств фразеологических единиц (далее ФЕ), определения их роли и функций в языке. Без сомнения, фразеология придает языку яркость, неповторимость и национальный колорит, который отличает языки друг от друга.

Однако, говоря о национальной специфике, нельзя не учитывать тот факт, что ФЕ присутствуют во всех языках и являются универсальной чертой. Фразеологизмы представляют собой такие языковые единицы, которые наделены целым рядом существенных, определяющих признаков. Исследования различных фразеологов показали, что в зависимости от того, какой признак считался решающим, – а на этот счёт имеются весьма различные точки зрения – границы фразеологии то расширялись, то сужались. В качестве главного, дифференциального признака выдвигались: непереводаемость на другие языки [1, с. 118].

Смысловая спаянность слов в составе устойчивых сочетаний приводит к тому, что фразеологизмы оказываются синтаксически не членимыми в составе предложения, в котором они выступают, как один член предложения [2, с. 37]. Различают типы фразеологизмов: фразеологические сращения (идиомы), фразеологические единства и фразеологические сочетания.

По соотношению с той или иной частью речи и сходству синтаксических функций в предложении можно выделить такой вид лексико-грамматического разряда фразеологизмов, как адъективный. Такие фразеологизмы обозначают качественную характеристику лица (*πονηρός ως αλεπού* – скрытный, хитрый; *πεινασμένος ως λύκος* – голодный) и качественную характеристику предмета (*ο ακρογωνιαίος λίθος* – основа, фундамент). Различают также компаративные и не компаративные адъективные фразеологизмы. В предложении данные фразеологизмы могут употребляться в синтаксической функции несогласованного определения. Для адъективных сравнений компаративных фразеологизмов, так же как и для сравнений других типов, характерна двуплановость значения: одно сравнивается с другим. Такая структура значения выделяет его, как фразеологическое значение особого рода, а именно компаративное (*καθαρός σαν δάκρυ* – чистый, как слеза). Некомпаративные адъективные делятся на некомпаративные адъективные фразеологизмы с сочинительной и подчинительной структурой. Адъективные ФЕ с сочинительной структурой являются двучленными оборотами: (*σώοι και αβλαβείς* – целы и невредимы). ФЕ подчинительного типа в подавляющем большинстве относятся к людям: (*αποδιολομπταίος τράγος* – козёл отпущения).

Адъективные ФЕ занимают важное место в познании и языке, являясь одним из способов отражения языковой картины мира целого народа, что проявляется в устойчивых фразеологических единицах.

Литература

1. Виноградов В.В. Лексикология и лексикография. Избранные труды. [Электронный ресурс] – М., 1977. – с. 118
2. Жуков В.П. Формоизменение фразеологизмов русского языка / В.П. Жуков // Русистика. – 1991. – №2. – С.36-40.
3. Чепасова А.М. Семантические и грамматические свойства фразеологизмов [Текст]: учеб. пособие / А.М. Чепасова. - Челябинск: Челябинский пединститут, 1983. – 95 с.

УДК 811.14`06`373.7(043)

Семівол А.О.

АДВЕРБІАЛЬНІ ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ

Незважаючи на те, що сьогодні у різних мовах досить повно досліджено різні аспекти фразеології, у новогрецькій мові вона ще й досі залишається маловивченою галуззю мовознавства. Саме це вказує на необхідність досліджувати різні структурно-граматичні типи фразеологічних одиниць.

Фразеологія – це дисципліна, яка вивчає природну специфіку фразеологізмів, їх межі і склад, варіативність і стійкість, синонімію, антонімію, омонімію і полісемію, їх системність, походження та історичний розвиток, розробку опису фразеологізмів в словниках, специфіку перекладу, виявлення стилістичних пластів фразеологізмів, їх використання в художній літературі, публіцистиці, розмовній мові, рекламі тощо. В словнику Г. Бабініотиса знаходимо, що фразеологія – це: 1) сукупність способів зв'язку слів, поєднання фраз та взаємозв'язку речень у мові, спосіб вираження мови (склад, стиль та форма виразу мови); 2) фрази, що обираються для вираження, спосіб виразу (тобто, це індивідуальний стиль мови, притаманний кожній окремій людині) [1, с. 455].

Фразеологічні одиниці (далі ФО) займають особливе місце в словниковому складі новогрецької мови. З одного боку їх специфічна структура приваблює і викликає неабияку зацікавленість науковців, а з іншого боку – вимагає серйозного аналізу змісту та форми цих мовних одиниць. Фразеологічні вирази вживаються майже в усіх галузях життя сучасної людини. Вони часто зустрічаються як в оригінальних творах класиків, так і сучасних письменників, активно використовуються в засобах масової інформації та у повсякденному мовленні. ФО є частиною культури народу, тому потрібно знати й розуміти їхню структуру, семантику та суть, тому що без знань та розуміння ФО дуже важко досягнути національний склад мислення носіїв мови.

У вітчизняній науці деякі аспекти адвербіальних (або прислівникових) фразеологічних одиниць було досліджено у роботах М. Алефіренка, О. Куніна, В. Ужченка, Н. Кулик та ін. Однак у сучасній грецькій мові й досі немає жодної наукової праці, яка б повно висвітлювала усі аспекти адвербіальних фразеологічних одиниць, тобто системні зв'язки між самими фразеологізмами, структурно-семантичні особливості, специфіку національного характеру, порівняльні характеристики адвербіальних фразеологічних одиниць новогрецької мови з іншими мовами та ін.

Досить велику частину фразеологічного фонду новогрецької фразеології складають саме адвербіальні фразеологічні одиниці. Адвербіальними ФО слід вважати ті фразеологізми, в яких головне слово, яке несе смислове навантаження, виражене прислівником.

Як зазначає М. Алефіренко, до адвербіальних належать фрази кількісно- або якісно-обставинної семантики, які характеризуються повною відсутністю морфологічних парадигм і виконують у реченні функції обставин [2, с. 62]. Але більш вдалою є класифікація О. Куніна, який поділяє адвербіальні ФО на обставинні та якісні. Якісні адвербіальні ФО – це фразеологізми, які позначають ознаки процесу, характеризують його з якісного боку. Обставинні адвербіальні ФО – це фразеологізми, які не характеризують дію якісно, а позначають обставини, умови, тобто щось зовнішнє щодо дії [3, с. 145–150].

За своєю структурно-граматичною організацією адвербіальні фрази надзвичайно строкаті. В залежності від типу семантико-граматичної домінанти (лексичної, морфологічної чи синтаксичної) адвербіальні фрази поділяються на якісно-означальні, кількісно-означальні, способу дії й обставинні (місця, часу, причини, умови і мети) [2, с. 66]. Отже якісні адвербіальні фразеологізми поділяються на ФО способу дії та ФО міри і ступеня.

Адвербіальні ФО способу дії – це фразеологізми, які відповідають на питання «як, яким способом?», наприклад: μηδέν άγαν «не перебільшуючи», βήμα-βήμα «уважно, обережно», καλά και άγία «правильно, виключно», σαν τον κλέφτη «не залишаючи слідів, нишком», ώσπου να πεις αμήν «дуже швидко, миттю, одразу ж» та ін.

Адвербіальні ФО міри і ступеня – це фразеологічні одиниці, які зазвичай відповідають на питання «скільки, як багато?». Наведемо приклади : πρωί-βράδυ/ από το πρωί ως το βράδυ «весь день, з ранку до ночі», με ουρά «дуже багато», για та καλά «значною мірою».

Також однією з характерних особливостей адвербіальних фразеологічних одиниць є велика кількість застарілих форм у конструкції фразеологізму. Це можуть бути прийменники, іменники у давальному відмінку, який на даному етапі розвитку мови не існує, та застарілі прислівники.

Треба зазначити, що на сучасному етапі розвитку новогрецької мови, вивчення її фразеології, яка є невід'ємним компонентом мови, розвивається інтенсивніше, та є однією з актуальних тем для наукових досліджень. Фразеологія у грецькому мовознавстві знаходиться на етапі інтенсивного вивчення, продовжує розвиватись та накопичувати теоретичний матеріал для подальших досліджень.

Література

1. Алефіренко М. Ф. Теоретичні питання фразеології / М. Ф. Алефіренко. – Х. : Вид-во при Харків. держ. ун-ті вид. об'єднання «Вища шк.», 1987. – С. 62–67.
2. Кунин А.В. Курс фразеології сучасного англійського мови / А.В. Кунин. – М. : Высш.шк., 1996. – 381 с.
3. Μπαμπινιώτης Γ. Λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας / Γεώργιος Μπαμπινιώτης. – Αθήνα : Κέντρο Λεξικολογίας, 1998. – 2005 σ.

СЛАВЯНСКИЕ ЗАИМСТВОВАНИЯ В НОВОГРЕЧЕСКОМ ЯЗЫКЕ

В «Лингвистическом энциклопедическом словаре» дано следующее определение заимствования: «Заимствование - элемент чужого языка (слово, морфема, синтаксическая конструкция и т.п.), перенесённый из одного языка в другой в результате контактов языковых, а также сам процесс перехода элементов одного языка в другой» [1,158]. Процесс заимствования иноязычной лексики в большей или меньшей степени присущ любому языку во все периоды его развития, потому что языки не существуют в полной изоляции. «Каждый языковой коллектив учится чему-то у своих соседей. Предметы, созданные как природой, так и трудом, переходят от одного коллектива к другому, также как и определенные поведенческие модели, религиозные обряды или формы индивидуального поведения. Вместе с предметами и обычаями от народа к народу часто переходят и языковые формы, которые их обозначают» [2, 325]. Существуют различные уровни заимствований: фонемный (самый редкий случай), морфемный, заимствование слова, заимствование синтаксическое или структурно-синтаксическое и заимствование семантическое.

Наиболее проницаема по своему существу система лексическая, и соответственно наиболее подвижен и способен к свободным миграциям такой элемент, как слово. Это связано с самой природой слова, его направленностью на действительность. Факты материальных и культурных контактов, факты внеязыковые играют решающую роль в осуществлении заимствования на лексическом уровне.

Заимствование таких элементов, как фонемы и морфемы, является следствием контактов на лексическом уровне. «Обобщение групп лексем с аналогичной словообразовательной морфемой может привести к выделению в языке новой единицы словообразовательного уровня» [3,288]. Таков же путь обогащения языка новыми фонемами, но это явление довольно редкое.

В полной мере связано со словом явление семантического заимствования и появление новых единиц в семантической структуре слова. Наряду с многочисленными заимствованными номинациями новых понятий и реалий, наблюдаются столь же многочисленные заимствованные семантические эквиваленты слов, уже существовавших ранее. Это происходит, если заимствованное слово используется для несколько иной характеристики предмета, если оно является общепринятым интернациональным термином или если иностранные слова насильственно внедряются в язык (при военной оккупации).

Выделяют следующие основные периоды проникновения заимствований из славянских языков в греческий язык:

1) Первый период (V-VII века), обусловленный массовым расселением славян на Балканах в V-VII веках. Заимствования, воспринятые греческим языком на данном этапе, представлены, в основном, с сельскохозяйственной и земледельческой лексикой, а также топонимикой.

2) Второй период проникновения славянских заимствований в греческий язык (XVIII век - середина XIX века), обусловлен ростом могущества русского государства и развитием торговых и политических отношений России и стран Европы. Заимствования этого периода являются не очень многочисленными и представлены, в основном, лексикой, связанной с торговыми отношениями, а также отражающей особенности русской культуры и быта.

3) Третий период начинается со второй половины XIX века и длится до начала XX века, при этом в центре внимания оказываются изменения экономических и социальных отношений в России, все нарастающая борьба сил революции с силами реакции, достижения в развитии науки и культуры.

4) Четвертый период заимствования славянизмов включает советскую эпоху, послевоенный период и последующий период распада СССР, вплоть до конца XX века. Данный период был отмечен развитием политической и социально-экономической лексики русского языка, а также ростом его международного значения в связи с созданием ООН, где он был объявлен международным языком, наряду с английским, французским, испанским и китайскими языками.

Ю. С. Масловым, А. И. Смирницким, Н. Н. Амосовым были выявлены такие категории, как полностью ассимилированные заимствования, представленные в основном лексикой

заимствованной в первый период и частично ассимилированные заимствования, к которым относится лексика, отражающая реалии славянской действительности, не имеющие аналогов в греческом языке.

В новогреческом языке на современном этапе его развития могут быть выделены следующие сферы употребления славянской лексики, воспринятой греческим языком:

1) человек и термины родства: *η βάρβα*, *η μπάμπω* - баба, бабушка, *η γλαβά* - голова, мозги, *ο μπουτσος*, *τσάτσα* - тетья, *χουγιάζω* - кричать, звать;

2) титулы и звания: *ο βοεβόδας*, *ο βοϊβόδας* - воевода, *ο τσάρος* - царь;

3) флора и фауна: *ο βάλτος* - болото, *η βερίβερίτσα* - белка, *η βίδρα* - выдра, *η γκίόσα* - старая коза, *η γκουστερίτσα* - гусеница, *το ζούμπερο* - букашка, козявка, *το ζούζουλο* - крохотное животное, *η κότα* - курица;

4) названия предметов быта: *ο βεδούρι* - ведро, *η γλαβανή* - люк, крышка погреба, *η κάσκα* - каска, шлем, *η κόρα* - кора, корка, горбушка;

5) лексика, связанная с сельским хозяйством и земледелием: *η γκλίτσα* - настуший посох, *η βίτσα* - прут, хворостина, *το δρεπάνι* - серп, *δρέπω* - косить серпом;

6) лексика, отражающая реалии общественно-политической жизни: *η γιάφκα* - явка, *το γκλάсноост* - гласность, *ο ινστρούχτορας* - инструктор, *ο κουλάκος* - кулак, *ο колχόζ* - колхоз;

7) лексика, связанная с обычаями и культурой: *το ζακόνι* - обычай, *το ζούζουλο* - ничтожество, злой дух; *η μπαλαλάικα* - балалайка;

8) лексика, связанная с торговлей: *το καπίκι* - копейка, *το κουβέλι* - мера, 20 кг. зерновых, *το ρούβλι* - рубль;

9) топонимия: *η Αράχοβα*, *τα Βίλια*, *η Βοδενά το Гарδίκι*, *η Γρανίτσα*, *η Γρεβενά*, *το Ζαγόρι (Ζαγορά)*, *η Γουμενίτσα*, *το Λιόπεσι*, *το Οστρόβο*.

Литература

1. Лингвистический энциклопедический словарь [Гл. ред. Ярцева В. Н.] – 2-е изд., дополненное – М.: Большая Российская энциклопедия, 2002. – 709с.

2. Блумфилд Л. Язык / Леонард Блумфилд. - М.: Изд-во «Прогресс», 1968. - 608с.

3. Биржакова Е. Э. Очерки по истории лексикологии русского языка XVIII века. Языковые контакты и заимствования / Биржакова Е. Э., Войнова Л. А., Кутина Л. Л. – Л.: Из-во «Наука», 1972. - 432с.

УДК [811.161.2:811.14'06]'373.4(043)

Мавроді К.С.

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВЕСІЛЬНИХ ПОБАЖАНЬ У НОВОГРЕЦЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

Дуже велику роль у нашому житті відіграє весілля. Кожен з нас хоче провести це свято у життєрадісній та незабутній атмосфері. Велику роль у формуванні цієї атмосфери беруть на себе саме побажання до наречених від родичів, друзів, знайомих та інших гостей. Саме тому ми розглянемо та спробуємо співвіднести весільні побажання у новогрецькій та українській мовах. Хоч ці дві мови зовсім різні та належать до різних мовних груп, історично склалося так, що слов'янські та грецький народи були та й зараз залишаються тісно пов'язаними між собою, насамперед у культурному плані. Отже, ми пропонуємо розглянути декілька весільних побажань та зробити їх порівняльну характеристику.

У першу чергу, треба дати визначення поняттю побажання. У словнику «Словник української мови», виданому у 1970-1980 роках цей термін визначається так: «ПОБАЖАННЯ - Висловлене, виражене бажання здійснити, одержати, здобути і т. ін. що-небудь» [1, с. 608].

Отже, наведемо декілька прикладів найбільш поширених весільних побажань у новогрецькій та українській мовах.

Συγχαρητήρια στον γαμπρό και την νύφη και ελογημένος ο γάμος τους [2]. (Та благословен буде ваш союз!) – це побажання вживається усіма гостями на заході, незалежно від рівня знайомства з молодою парою. Отже, до цього грецького побажання ми можемо додати таке українське: *Нехай цей день буде для вас тим наріжним каменем, на якому триматиметься вся ваша сімейна будівля!* Розглянувши ці два побажання, ми можемо сказати, що спільним у них є сенс, а відмінною граматична структура, котра є більш поширеною в українському варіанті.

Розглянемо ще один приклад: *Συγχαρητήρια! Σας ευχόμαστε όλη την ευτυχία του κόσμου!* [2] (Бажаю вам обом море щастя!) – Таке побажання можна почути від усіх гостей на заході. Щодо цього загальноживаного побажання ми можемо додати таке українське: *Сто років вам в щасті й здоров'ї прожити, Багатими стати, дітей народити. П'ємо, молодята, сьогодні за вас, В щасливу дорогу, У добрий вам час!* Тут ситуація схожа, також у цих двох побажаннях є один і той же сенс та розбіжні граматичні структури. Але ще можна додати, що і у грецькому побажанні і в українському присутня гіпербола, що надає додаткової краси цим побажанням та робить їх більш емоційними та виразними.

Наведемо наступний приклад: *Σας στέλνω τις ευχές μου, την αγάπη μου κι όλη την θετική μου ενέργεια για να έχετε βίο ανθόσπαρτο γεμάτο όμορφες στιγμές και συγκινήσεις!* [2] (Шлю вам мої вітання, любов мою, і усю мої позитивну енергію для вас, квітуче життя, повну красивих моментів і емоцій!) Таке побажання можна почути переважно від родичів та друзів молодих. Українське аналогічне побажання є таке: *Від усього серця бажаємо новоствореній сім'ї: щастя, здоров'я, взаєморозуміння, дітей стільки скільки Ви самі захочете, і саме головне кохання!* Такі побажання найбільш поширені у обох мовах. Ми можемо стверджувати, що вони ще є граматично подібними, не повністю, але подібність більша за попередні приклади.

Отже, розглянувши ці приклади, ми можемо зробити деякі висновки. Можна стверджувати, що українській мові притаманна мелодичність та римованість більшою мірою, ніж новогрецькій мові. У весільних побажаннях дуже часто зустрічається гіперболізація, що дозволяє надавати побажанням в українській та новогрецькій мовах додаткової краси, виразності та емоційності. Також, щодо граматичних конструкцій ми можемо стверджувати, що побажання у цих мовах можуть співпадати частково у деяких випадках, що свідчить про близькість грецького та українського народів, їх весільних традицій та норм вживання побажань у весільному обряді.

Література:

1. Бурячок А.А. Словник української мови / А.А. Бурячок, В.О. Винник, Г.М. Гнатюк, С.І. Головащук, Л.С. Паламарчук, Л.О. Родніна, В.М. Русанівський, Л.Г. Скрипник, Т.К. Черторизька, Л.А. Юрчук та ін. – В 11 томах. – К.: Наукова думка, 1970–1980. – Том 6, 1975.
2. FUNDAY :) 100 Ευχές Γάμου [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: <http://www.funday.gr/euxes/100-efches-gamou>

УДК 811.14'06'373.7(043)

Романова А.В.

АДВЕРБІАЛЬНІ ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ В ГРЕЦЬКІЙ МОВІ

Фразеологічні одиниці займають особливе місце в словниковому складі грецької мови. З одного боку їх специфічна структура приваблює і викликає неабияку зацікавленість науковців, а з іншого боку – вимагає серйозного аналізу змісту та форми цих мовних одиниць. Фразеологічні вирази вживаються майже в усіх галузях життя сучасної людини. Вони часто зустрічаються як в оригінальних творах класиків, так і сучасних письменників, активно використовуються в засобах масової інформації та у повсякденному мовленні. Фразеологічні одиниці є частиною культури грецького народу, тому потрібно знати й розуміти їхню структуру, семантику та суть, тому що без знань та розуміння фразеологічних одиниць дуже важко досягнути національний склад мислення носіїв мови.

Адвербіальні фразеологізми – стійкі словесні комплекси різних структурних і семантичних типів, які виконують синтаксичну функцію обставини. Адвербіальні фразеологічні одиниці слід вважати ті фразеологізми, де головне слово, яке несе смислове навантаження, виражене прислівником. [1, с. 114].

Фразеологія - це наука про фразеологічних одиницях (фразеологізмах), тобто про стійкі поєднаннях слів з ускладненою семантикою, що не утворюються по породжуючим структурно-семантичним моделями змінних сполучень. Фразеологічні одиниці заповнюють лакуни в лексичній системі мови, яка не може повністю забезпечити найменування пізнаних людиною сторін дійсності, і в багатьох випадках є єдиними позначеннями предметів, властивостей, процесів, станів, ситуацій. Освіта фразеологізмів послаблює протиріччя між потребами мислення і обмеженими лексичними ресурсами мови. У тих же випадках, коли у фразеологізмі мається лексичний синонім, вони зазвичай розрізняються в стилістичному відношенні. [1, с. 117].

Фразеологія - це скарбниця мови. У фразеологізмах знаходить відображення історія народу, своєрідність його культури та побуту. Фразеологізми часто носять яскраво національний характер. У деяких фразеологізмах зберігаються архаїчні елементи - представники попередніх епох.

Адвербіальні фразеологізми - високо інформативні одиниці мови; вони не можуть розглядатися як «прикраси» або «надмірності». Подібне трактування фразеологізмів зустрічається в деяких роботах і в даний час є застарілою. Адвербіальні фразеологізми - одна з мовних універсалій, так як немає мов без фразеологізмів. [2, с. 150].

Фразеологія - надзвичайно складне явище, вивчення якого потребує свого методу дослідження, а також використання даних інших наук - лексикології, граматики, стилістики, фонетики, історії мови, історії, філософії, логіки і країнознавства. Думки лінгвістів по ряду проблем фразеології розходяться, і це цілком природно. Тим не менш важливим завданням лінгвістів, що працюють в області фразеології, є об'єднання зусиль і знаходження точок дотику в інтересах як теорії фразеології, так і практики викладання іноземних мов.

Адвербіальні фразеологізми сучасної грецької мови являють собою широке поле для дослідницької діяльності, з причини неопрацьованості даного аспекту в лінгвістичній літературі. Розгляд адвербіальних фразеологічних одиниць дасть уявлення як про специфіку фразеології грецької мови, так і про культуру, етики, естетики та психології народу з найдавніших часів до наших днів.

Література

1. Корунець І.В. Деякі питання історії тлумачення лексикографічних універсалій // Вісник Київського державного лінгвістичного університету. Дослідження молодих вчених. – Серія Філологія / Відп. ред. І.В. Корунець. – К.: КДЛУ, 1997. – Вип. 2. Актуальні проблеми вивчення мови, мовлення і перекладу. – С. 114-120.

2. Корбозерова Н.М. Експлікація конотативного аспекту значення адвербіальних фразеологізмів у ілюстративній частині // Проблеми семантики слова, речення та тексту: Зб. наук. пр. / Відп. ред. Н.М.Корбозерова. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2006. – Вип. 17. – С. 170-175.

3. Сулима В.Т. Синтаксичні моделі семантичних дефініцій адвербіальних фразеологізмів // Сучасні проблеми лінгвістичних досліджень і методика викладання іноземних мов професійного спілкування у вищій школі: Зб. наук. пр. / За ред. В.Т.Сулима, С.Н.Денисенко. – Львів: Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. – Ч. 1. – Лінгвостилістика. Лексична семантика. Фразеологія. – С. 77-79.

4. Когнітивні аспекти значення фразеологічних одиниць // Семантика, синтактика, прагматика мовленнєвої діяльності: Матеріали Всеукраїнської наукової конференції (25-27 січня 1999 р.). – Львів: Літопис, 1999. – С. 61-63.

УДК 811.14'06'373.7(043)

Семенова М.Б.

ХАРАКТЕРИСТИКА ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ З НУМЕРОЛОГІЧНИМ КОМПОНЕНТОМ У НОВОГРЕЦЬКІЙ МОВІ

Фразеологія (від грецького *phrasis* - вираження, *logos* - вчення) — розділ мовознавства, в якому вивчаються лексично неподільні поєднання слів. Фразеологією називають також сукупність властивих мові усталених зворотів і висловів. Об'єктом дослідження фразеології як розділу мовознавства є стійкі вислови, їх семантика, структура, походження, роль у мові, взаємозв'язок з іншими мовними одиницями, зокрема словом і реченням. Фразеологія — сукупність зворотів і висловів (словосполучень, речень), фразеологізмів, властивих тій чи іншій мові. Одиниця фразеологічної системи називається фразеологізмом (лексико-граматична єдність двох і більше граматично оформлених компонентів).

Особливості фразеологізму:

- ❖ лексичне значення виражається сполученням кількох слів, значення фразеологізму єдине.
- ❖ постійне відтворення одного й того самого компонентного складу.
- ❖ характеризуються стійкістю граматичних категорій.
- ❖ слова у складі фразеологізмів мають часто переносне значення.

- ❖ контекстуальна обумовленість вживання.

Класифікація фразеологічних одиниць.

Існують три типи фразеологічних одиниць: фразеологічні зрощення, фразеологічні єдності і фразеологічні сполучення.

- ❖ Фразеологічні зрощення — стійкі, неподільні словосполучення, зміст яких не виводиться із значень слів, що входять до фразеологізму.

- ❖ Фразеологічні єдності — семантично неподільні і цілісні, але в них семантика частково мотивована значенням слів, що становлять фразеологізм.

- ❖ Фразеологічні сполучення — такі стійкі мовні звороти, в яких один із компонентів має самостійне значення, що конкретизується у постійному зв'язку з іншими словами [1. с. 137].

Античні фразеологізми.

Особливу групу фразеологізмів складають звороти, які своїм корінням сягають у глибину античної епохи. Міфи Давньої Греції, герої античної літератури - багато фразеологізмів не можна зрозуміти і розгадати, не знаючи передісторію їх появи. Джерелом таких фразеологізмів служить історія і міфологія. Знаючи причину виникнення фразеологізму, дуже легко розгадати його сенс, вдало і в потрібний момент вставити в промову. Античні фразеологізми можуть передавати почуття, емоції, особисте ставлення, служити засобом для тонкого натяку.

Плутарх в «Висловах царів і полководців» розповідає, що, проїжджаючи через жалюгідне альпійське містечко, Цезар вимовив: «Я хотів би краще бути першим тут, ніж другим у Римі». Ця фраза Цезаря, що характеризує честолюбців, придбала крилатість в зміненій редакції .

Фразеологізм «Одна ластівка весни не робить».

Цей вираз сходить до байки Езопа. Один юнак програв всю батьківську спадщину. Залишився у нього один тільки плащ. Коли він побачив, що повернулася ластівка - передвісниця весни, вирішив і його продати. Однак морози повернулися, ластівка загинула, і юнак гірко дорікав їй в обмані. Але закиди його були несправедливі і марні: адже приліт однієї ластівки ще не означає, що настала весна. Перші ознаки ще не є проявами нової якості, не мають вирішального значення. Говориться з обережністю, коли хочуть застерегти від поспішних висновків. Це прислів'я давнє і його пов'язують з байкою Езопа про марнотратність і легковажність юнака, який витратив усе, крім плаща. Побачивши що ластівка повернулася, він продав плащ, понадіявшись на те, що вона - знак приходу весни. Однак грянув мороз, легковажність було покарано, а безтурботний юнак звинуватив у своїх нещастях замерзлу ластівку. Мабуть, Езоп лише використовував у байці стародавнє народне прислів'я.

Фразеологізм «Восьме чудо».

Сім'ю чудесами світу називали в давнину наступні сім споруд, які вражали сучасників своєю грандіозністю і пишністю: єгипетські піраміди; висячі сади Семіраміди у Вавилоні; храм Артеміди в Ефесі; статуя Зевса роботи грецького скульптора Фідія; гробниця Мавзола, володаря Карий, в Галікарнасі, прикрашена барельєфами і скульптурами; колос родоський - мідна статуя біля входу в Гавань Родосу, більше 70 метрів височиною, що зображувала Геліоса, бога сонця у стародавніх греків; мармурова вежа маяка на острові Форосі близько 180 метрів височиною.

У образної мови одним із семи чудес світу називають що-небудь чудове. Звідси ж виник вираз восьме чудо, яке вживається в тому ж значенні і нерідко іронічно.

Фразеологізм «Три грації».

У стародавніх римлян Три грації - богині молодості, принадності і веселощів, що поширюють радість і чарівність. Зображувалися у трьох прекрасних дівчатах. Іноді цей вираз вживається не для того, щоб висловити захоплення, а в переносному сенсі.

Фразеологізм «Три кити».

Деякі народи вважали, що Земля пласка і тримається на трьох китах, які плавають по безмежному всесвітньому океані. Отже, ці кити і були в їх очах основою основ, підніжжям усього світу.

Як це постійно трапляється, вірування давно забули, але нагадування про нього все ще живе у мові. І так, вираз «три кити» можна розуміти як основа, опора чого не будь[2].

Таким чином ми розглянули п'ять фразеологічних одиниць, з боку Новогрецької мови. Характеристика даних нам фразеологізмів показує, що в Українській мові і у Новогрецькій вони тлумачаться однаково.

Література

1. Авксентьев Л.Г. Сучасна українська мова. Фразеологія. - К.: Вища школа, 1983.- 137 с.
2. Словник фразеологізмів. 2008-2014г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://frazbook.ru/frazeologizmy/>

СЕКЦІЯ
ФУНКЦІОНАЛЬНО-ПРАГМАТИЧНІ ТА КОГНІТИВНІ АСПЕКТИ
ДОСЛІДЖЕННЯ НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ ТА ЇЇ ДІАЛЕКТІВ

УДК 81'276.2(043)

Пирог О.О.

СЛЕНГ ЯК МОВНЕ ЯВИЩЕ

Лексичний склад української мови, як і будь-якої іншої, мови містить велику кількість сленгових утворень, що відповідають певним соціальним та професійним групам людей. Упродовж часу, коли наша мова перебувала під впливом тоталітарної системи, визнавався єдиний стандарт літературної мови. Проте існування різноманітних діалектизмів, сленгізмів тощо доводить, що мова залишається динамічною системою, яка постійно живе і розвивається.

Сленг не є шкідливим для мови, а скоріше є необхідною частиною системи сучасної мови. Він постійно змінюється, розвивається, може як миттєво утворюватися, так і зникати назавжди. Всі зміни в мові, пов'язані з появою сленгу, засновані на спрощенні та розумінні усного мовлення. Сам по собі сленг - це жива і динамічна система, яка використовується в різних сферах життя людини.

На Заході період так званого «жаргонного вибуху» вже минув (увінчавшись зокрема «Механічним апельсином» Берджеса), тоді як до України хвиля інтересу до субмов докотилась лише порівняно недавно. Досі в наукових колах почасти домінує розуміння молодіжного соціодіалекту як «мовного хуліганства». Дослідженням цього питання займаються нині лише окремі мовознавці, хоча сама тема надзвичайно багатогранна. [1, с.156]

Сленг доволі поширене явище, він є засобом спілкування у найрізноманітніших прошарках населення і сягає своїм корінням у сиву давнину. Адже і століття тому різні соціальні групи мали свій стиль мовлення, притаманний саме цій групі. Крім того, розповсюдженим видом сленгу є сленг професійний, що побутує у мовленні людей певного фаху чи роду заняття.

Загалом межа між живою, розмовною мовою та сленгом була і є дуже рухливою, перехідною. Часто статус слова змінюється, і те, що, скажімо, у 60-х, 70-х, 80-х роках ХХ століття вважалося сленгом, тепер стало частиною повсякденного словника людей.

Мова дуже чутлива до змін у політиці, ідеології, науці, духовній культурі, тому й сленг, як один із її складників, надзвичайно швидко зазнає змін. Так, сленг молоді 50-60-х рр. фактично не зрозумілий сучасному молодому поколінню.

Сленг кожної історичної епохи відображав риси часу. Сленг 60-х був наслідком підвищеного інтересу до наркотиків, популярної музики, постійної евфорії. Сленг 70-х містив велику кількість епітетів, що стосувалися невдах: «wally», «nurd» тощо. У сленгу 80-х переважали слова, що стосувалися грошей та роботи.

Єдиного і всеосяжного визначення сленгу немає і дотепер. В.О. Чеховський називає сленг «мовною грою, що допомагає особистості заявити про себе у власному мікросоціумі та водночас відокремитись разом з ним від решти суспільства». [2, с. 34]

Сленг – це стиль мови, що посідає місце, антитетичне занадто формальній, офіційній мові. Сленг перебуває в самому кінці можливих засобів мовного спілкування і включає різні форми мови, за допомогою яких люди можуть ототожнювати себе з певними соціальними угрупованнями, починаючи з дітей, молодих бізнесменів і хакерів і закінчуючи злочинцями, алкоголіками та наркоманами.

Жаргонізми (сленгові слова) посідають важливе місце у культурі мовлення, їх можна зачислити до лексично-стилістичних утворень. Такі слова притаманні розмовній мові людей, які пов'язані певною спільністю інтересів. Сленг властивий різним групам людей і відіграє важливу роль у житті індивіда. [3, с. 256]

Класифікувати сленг можна за різними ознаками. Наприклад, за стилістичними ознаками слова сленгу (жаргону), можна поділити на звичайні, тобто нейтральні, та згруповані (нецензурна лексика). [4, с. 289]

Важливим чинником у творенні сленгових лексем є спорідненість інтересів осіб, які формують різновид цього ненормативного утворення. За цією ознакою лексичні одиниці молодіжного сленгу можна поділити на такі, що вживаються:

– у середовищі людей, що мають справу з комп'ютерами. У даному колі найчастіше використовуються жаргонні слова англomовного походження. Це викликано насамперед тим, що англійська є мовою комп'ютерних технологій. Так, у даній сфері можна почути слова: апгрейд (поліпшення, модернізація комп'ютера), батони (клавіші), масдай (крайній ступінь невдоволення), сидюк (дисковод та диски CD-ROM), юзер (користувач).

– свої сленгові новотвори мають люди, які цікавляться автомобілями. Найпоширенішими лексемами цієї групи є назви різноманітних автомобільних деталей та іншого обладнання: бублик, баранка(кермо), тачка (автомобіль), резина, скати (шини) тощо;

– у середовищі підлітків, які захоплюються музикою, часто вживають такі слова: вертушка (CD-програвач), саундтрек (мелодія, що супроводжує відеофільм).

– власний сленг мають книголюби, газетярі, спортсмени та ін. До того ж у кожній з названих груп можна виділити підгрупи. Наприклад, спортивний сленг поділяється на сленг футболістів, хокеїстів, плавців та ін. [5]

Отож можна зробити висновок, що практично кожна група людей, яких об'єднують спільні інтереси, має свій особливий тип мовлення, який реалізується у сленгових новоутвореннях і є притаманним лише цій групі. Це свідчить про те, що молодіжний сленг не є цілісною системою і включає в себе загальномолодіжний жаргон, що характеризує мову певного покоління, і спеціальні молодіжні жаргони.

Молодіжний сленг є неоднаковим відповідно до спілкування. Кожне з таких середовищ має свої відмінності і сленг озвучує реалії життя саме у цьому оточенні.

Наприклад, у студентському середовищі побутують такі лексичні одиниці: друшляти (прогулювати пари), гуртак, братська могила (гуртожиток), стіпуха (стипендія) тощо. [5]

У сленговому мовленні школярів трапляються слова, що відображають шкільні буденні явища та проблеми: хвіст(заборгованість), плавати (погано знати матеріал), йти на шпорах (списувати),врубитись (зрозуміти), засипатись (не скласти іспити). [5]

Окремим видом жаргонної лексики є кримінальний сленг, що вживається у відповідному середовищі, хоча завойовує позиції у розмовно-побутовому мовленні інших суспільних верств. Тут часто трапляються такі лексеми як: бивень (розумово відстала людина), дядя (начальник тюрми), квасити (пити спиртне), качок (масивна людина) та ін. [5]

Проте, якщо вищеназвані сленги вживаються лише у конкретному середовищі, то слова, що належать до інтержаргону, є загальноновживаними. До таких лексем можна зачислити: бомж (рос. аббревіатура «без определенного места жительства»), малахольний (ненормальний), поїхати (збожеволіти), стріляти (просити). [5]

Отже, як бачимо, сленг – явище дуже поширене і за певними ознаками його можна класифікувати.

Література

1. Енциклопедія українознавства: Словникова частина: в 11 т. / Головн. ред. В. Кубійович. – Львів : «Молоде життя», 1954–2003. – 4016 с.
2. Ахманова О.С. Словник лінгвістичних термінів / О.С. Ахманова — М. : «ЛИБРОКОМ», 2010. –576 с
3. Панько Т. І. Українське термінознавство / Т. І. Панько, І.М. Качан, Т.П. Мацюк. – Львів, 1994. – 216 с.
4. Ганіч Д. І. Словник лінгвістичних термінів / Д. І. Ганіч, І. С. Олійник. — К.: «Вища школа», 1985. –360 с.
5. Пиркало С. Перший словник українського молодіжного сленгу / С. Пиркало, 1997. –500 с.

УДК 811.14'06'373.7(043)

Липская А.Э.

КОНЦЕПТ КАК БАЗОВОЕ ПОНЯТИЕ КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ

Период утверждения термина концепт связан с определенной произвольностью его употребления, размытостью границ, смешением с близкими по значению и/или по языковой форме терминами. В связи с этим необходимо уточнить определение термина. Большой

энциклопедический словарь дает следующее определение: «Концепт (от лат. Conceptus — мысль, понятие) — смысловое значение имени (знака), т.е. содержание понятия, объект которого есть предмет (денотат) этого имени (например, смысловое значение имени Луна — естественный спутник Земли)» [1, с. 339]

На первый взгляд, лексическое значение слова можно назвать концептом. Однако сейчас считается уже доказанным, что значение слова в словарной статье представлено «недостаточным, узким, далеким от когнитивной реальности и даже неадекватным».

А. Вежбицкая понимает под концептом объект из мира «Идеальное», имеющий имя и отражающий культурно-обусловленное представление человека о мире «Действительность» [2, с. 78].

Д.С. Лихачев под концептом понимал «своего рода алгебраическое выражение значения, которым человек оперирует в своей письменной речи» [4, с. 6].

Р.М. Фрумкина определяет концепт как вербализованное понятие, отрефлектированное в категориях культуры [6, с. 9].

С точки зрения В.Н. Телия, концепт — это продукт человеческой мысли и явление идеальное, следовательно, присущее человеческому сознанию вообще, а не только языковому. Концепт — это конструкт, он не воссоздается, а «реконструируется» через свое языковое выражение и внеязыковое знание [5, с. 49].

Вот еще несколько определений:

- концепт — термин, служащий объяснению единиц ментальных или психических ресурсов нашего сознания и той информационной структуры, которая отражает знание и опыт человека;

- концепт — оперативная содержательная единица памяти, ментального лексикона, концептуальной системы и языка мозга, всей картины мира, отраженной в человеческой психике;

- концепт — культурно отмеченный вербализованный смысл, представленный в плане выражения целым рядом своих языковых реализаций, образующих соответствующую лексико-семантическую парадигму, единица коллективного знания, имеющая языковое выражение и отмеченная этнокультурной спецификой [3, с. 5-12].

Таким образом, понятие концепта пришло из философии и логики, но в последние 15 лет оно переживает период актуализации и переосмысления. Разные определения концепта позволяют выделить его следующие инвариантные признаки:

- 1) это минимальная единица человеческого опыта в его идеальном представлении, вербализующаяся с помощью слова и имеющая полевую структуру;
- 2) это основные единицы обработки, хранения и передачи знаний;
- 3) концепт имеет подвижные границы и конкретные функции;
- 4) концепт социален, его ассоциативное поле обуславливает его прагматику;
- 5) это основная ячейка культуры.

Следовательно, концепты представляют мир в сознании человека, образуя концептуальную систему, а знаки человеческого языка кодируются содержанием этой системы.

Отсутствие единого определения связано с тем, что концепт обладает сложной, многомерной структурой, включающей помимо понятийной основы социо-психо-культурную часть, которая не столько мыслится носителем языка, сколько переживается им, она включает ассоциации, эмоции, оценки, национальные образы и коннотации, присущие данной культуре.

Литература

1. Прохоров А. М. Большая советская энциклопедия: в 30 т. кн.13 / гл. ред. А. М. Прохоров. — М. : Сов. энцикл., 1997. — 956 с.
2. Вежбицкая А. Язык. Культура. Познание. / А. Вежбицкая. — М. : Русские словари, 1996. — 416 с.
3. Воркачев С. Г. Концепт как «зонтиковый термин» / С. Г. Воркачев // Язык, сознание, коммуникация. — М., 2003. — № 2
4. Лихачев Д.С. Концептосфера русского языка / Д.С. Лихачев // Русская словесность: Антология. — М.: Academia, 1997. — 302 с.

5. Телия В.Н. Русская фразеология. Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты. / Телия В.Н. – М. : АспектПресс, 1996. – 574 с.
6. Фрумкина Р.М. Концептуальный анализ с точки зрения лингвиста и психолога/ Р. М. Фрумкина // Научно-техническая информация, – М. : Дрофа, 1992. – Сер. 2. – № 3.

УДК 821 (477.7 = 14) – 1 (043)

Кулинич В.Ю.

ТЕМА БАТЬКІВЩИНИ В ПОЕЗІЇ ГРЕКІВ ПРИАЗОВ'Я

Кожна людина з першого подиху, з молоком матері отримує, як життєві сили, так і свідомість власної приналежності до рідної домівки, предків, Батьківщини. Визнання цієї приналежності допомагає людині на протязі усього життя відчувати міцний зв'язок зі своєю родиною. Зв'язок поколінь збагачує людину безцінним досвідом, стає для неї життєдайною криницею натхнення і насаги. Тому Батьківщина – найсвятіше і дорогецінне, що є в людині. Вона об'єднує, захищає та дає благословення на все життя.

Коли ж мова йде про творчість національних меншин, то слід зауважити, що вона якнайкраще зберігає народні традиції, духовність нації та є справжньою скарбницею фольклору. Наша держава – поліетнічна, на її території проживає більше 130 національностей [1, с. 174]. Всі ці етноси зуміли зберегти та примножити свою усну традицію, накопичувати віками.

Певно одну з найчисленніших діаспор в Україні становлять греки Приазов'я, які зберігають успадковану від предків літературну спадщину. Казки, легенди, міфи – все це не тільки передається через покоління, але й примножується. Розвиток літературної творчості не зупинився з часу переселення греків з Криму на Донецьке Приазов'я, їх поетичний доробок збільшується та оновлюється й нині, відгалужуючись в певну стилістичну течію. Такий стрімкий розвиток літературної творчості приазовських греків зумовлює актуальність досліджень, що присвячені цій темі, зокрема можна відзначити роботи Карацуби М. Ю., Сардарян К. Г., Чернишової Т. Н. та багатьох інших.

Поетична скарбниця Приазов'я нерозривно пов'язана з іменами Антона Шапурми, Григорія Меотіса, Валерія Кіора, Леонтія Кір'якова та багатьох інших. Творчість цих поетів піднімає поезію греків Приазов'я на новий, більш високий рівень духовного осмислення й емоційного переживання життєвого матеріалу [3, с. 137].

Знаходячись удалині від своєї історичної Вітчизни, приазовські греки, попри всі незгоди, змогли не лише зберегти, примножити своє духовне багатство, але й зробити оригінальний внесок у розвиток української культури [2, с. 3].

Особливе місце в поезії греків Приазов'я займає тема Батьківщини. Письменники оспівують як українську землю, так і Грецію, однак підкреслюють, що не змінили б Україну на історичну Батьківщину. Серед творів, що торкаються цієї теми можна виділити поезію В. Кіора "Родник дитинства", в якій автор наголошує на ролі Батьківщини, батьків у майбутньому людини, бо те, що закладено з дитинства, а саме, любов до ближнього, чесність, співчуття на все життя залишається в душі поета. Також яскраво вирізняється вірш "Эллада, не ты моя родина...", в якому автор наголошує, що він грек за національністю, але він не має бажання залишити свою Батьківщину – Україну [2, с. 139].

Ще одним яскравим прикладом патріотичної творчості є творчий спадок Г. Меотіса, зокрема вірші "Реквієм" та "Сижу я у Омонии", де поет підкреслює, що не житиме на чужині, хоча й на Україні важко, але Батьківщину він залишити не зможе, знову ж таки не змінить Україну на Грецію [4, с. 333].

Поетична спадщина грецьких літераторів перегукується із творчістю українських поетів. Приазов'я було і є частиною України та її культури, тому греків, так само як і українців торкнулися голодомор та Велика Вітчизняна війна. Ці історичні реалії знайшли своє відображення у творчості А.Шапурми. Збірка його творів "Рідне моє Приазов'я", видана в Києві румейською мовою, до якої увійшли вірші, поеми, казки й гуморески, також пронизана духом патріотизму, який торкається всієї творчості письменника [5, с. 118].

Літературна спадщина греків Приазов'я надзвичайно насичена та багата, розвиваючись на українській землі вона не втратила національного колориту, адже греки з тремтінням душі та

серця ставляться до своєї культурної спадщини. Однак, саме тема Батьківщини дозволяє найповніше торкнутись і відчутти близькість народів, об'єднуючи їх спільним духом патріотизму.

Любов до Вітчизни надихала багатьох митців на створення чудових речей, присвячених рідному краю, домівці, своєму народу. Не виключенням стали й грецькі митці Приазов'я. Приазовські греки вважають, що їх Еллада на території сучасної України, яка є Батьківщиною сучасних греків Приазов'я.

Література

1. Ганич Д. І. Словник лінгвістичних термінів / Д. І. Ганич, І. С. Олійник. – К. : Вища школа, 1985. – 360 с.
2. Кардяко лого. Ана дылин лафа. Слово рідне. Антологія художньої літератури греків Приазов'я : поезія та проза. – Донецьк : Донбас, 2005. – 304 с.
3. Сардарян К.Г. Валерій Кіор – основоположник урумської літератури греків Приазов'я / К.Г. Сардарян // Актуальні проблеми науки та освіти : зб. Матеріалів XI Підсумкової науково-практичної конференції викладачів, 30 січня 2009 р. – Маріуполь, 2009. – С. 138 – 140.
4. Сардарян К.Г. Місце поезії Григорія Меотіса в літературі Донецького Приазов'я / К.Г. Сардарян // Studia linguistica : зб. наук. пр. – К. : Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2009. – Вип. 2. – С. 328–336.
5. Сардарян К.Г. На перехресті двох культур (поетичне самовираження румейського поета А.А. Шапурми в умовах донецького Приазов'я) / К.Г. Сардарян // Наукові записки Харківського нац. пед. ун-ту імені Г.С. Сковороди. Серія: Літературознавство. – Харків: ППВ «Нове село», 2010. – Вип.1 (61). – С.114-121.

УДК 811.14'06'373.611(043)

Гудим К.І.

ОСОБЛИВОСТІ СЛОВОТВІРНОЇ СТРУКТУРИ СКЛАДНИХ СЛІВ В НОВОГРЕЦЬКІЙ МОВІ

Більшість слів в новогрецькій мові утворилися на основі інших слів шляхом словотвору (παράγωγη) або словоскладання (σύνθεση): κλήρος, κληρώνω, κλήρα, κληρονόμος, κληρονομώ, κληρονομιά, άκληρος, απόκληρος, αποκληρώνω. Як і в інших мовах, так і в новогрецькій, складні слова мають свої особливості словотвірної структури [2, с. 58].

Згідно з граматикую М. Тріандафілідіса складні слова в новогрецькій мові утворюються двома шляхами:

а) до слова додається невід'ємна частина(префікс): βραστός – άβραστος, χωριστός – αχώριστος.

б) два або більше слів поєднуються в одне: Σάββατο – Κυριακή: Σαββατοκύριακο.

Невід'ємними частками (αχώριστα μόρια) називаються деякі слова з прислівниковим значенням, які не вимовляються самостійно і використовуються тільки при словоскладанні як перший компонент слова: πούλημα – ξεπούλημα.

Створенні за допомогою невід'ємної частки сова зберігають свою граматичну сутність, тільки якщо це прикметник або дієслово: κακός – άκακος, γράφω – ξεγράφω. Від іменників можуть створюватися складні іменники, а також прикметники та дієслова: βροχή – αναβροχιά, ήλιος – ανήλιος, μύτη – ξεμυτίζω.

М. Тріандафілідіс виділяє такі 4 види складних слів:

- слова з рівноправним співвідношенням основ (παράτακτικά)
- з визначальним значенням (προςδιорιστικά)
- зі значенням присвійності (κτητικά)
- з об'єктним значенням (αντικειμενικά)

По-перше, в складних словах з рівноправним співвідношенням основ обидва компонента можна зв'язати сполучником «і» (και): μερόνυχτο – μέρα και νύχτα.

Обидва компонента цих слів належать до тієї самої частини мови. Вони можуть бути іменниками: ρυζόγαλο, στενόμακρος, дієсловами: ανοιγοκλείνω, прислівниками: βορειοανατολικά.

Існують два види складних іменників з рівноправним співвідношенням основ:

а) Обидва поняття, виражені компонентами, надають складному імені значення «діючий в парі, рівноправно, паралельно». Ці складні слова називаються парними (ζευγαρωτά): αντρόγυνο –

άντρας και γυναίκα, γυναικόπαιδα – γυναίκες και παιδιά, στενόμακρος – στενός και μακρός, κωμικοτραγικός – κωμικός και τραγικός [2, с. 57].

б) Складне слово позначає нове, третє поняття. Воно є змішаним поняттям, яке складається з понять, які виражають обидва компоненти, але відрізняється від них: αυγολέμονο, щось, приготоване з яйця і лимона, але відрізняється від кожного з них та складається з усіх компонентів разом, (як і λαδόξιδο), λαγοκούνελο – тварина, народжена від зайця і кролика, але яка відноситься до іншого виду і відрізняється від своїх батьків. Таким чином утворені: Ελληνοαμερικάνοι – греки з Америки, ζωόφυτο, καμηλοπάρδαλη, λυκόσκυλο, μηλοροδάκινο, πρασινοκίτρινο.

Багато складних іменників з рівноправним співвідношенням основ мають форму тільки множини: Λαμπροχριστούγεννα, γιδοπρόβατα, γυναικόπαιδα.

Щодо частиномовного розподілу складних слів з рівноправним співвідношенням основ переважна більшість з них це іменники: αγγουροντομάτα, αγκιναροχούκια, αδερφοξάδερφα, αλατοπίπερο, ανεμόβροχο, αντενοκάταρτα, αστραλόβροντο, γιδοπρόβατα, κολοκυθοπατάτες, λεμονοπορτόκαλα, ματόφρυδα, μαχαιροπίρουνα, μερόνυχτο, μηλοροδάκινο, ναυτοκαπεταναίοι, ρυζόγαλο, σπανακόρυζο, στερφογάλαρα, φαγοπότι, χαρτοφάκελα, χιονόβροχ, σαββατοκύριακο, μαγιάπριλο, місце за частотністю посідають прикметники: ασπρόκίτρινο, μαυροκόκκινο, ξανθοπράσινο: γλυκανάλατος, γλυκόξινο, κοντόπαχος, στενόμακρος, ψηλόλιγνος: φτωχοπερήφανος, νοτιοανατολικός тощо [1, с.45].

Дієслова з рівноправним співвідношенням основ, утворюються від двох дієслів та означають одночасні або послідовні дії: ανεβοκατεβαίνω, ανοιγοκλείνω, ζυμοφουρνίζω, κλειδομανταλώνω, κλωθογυρίζω, μπαινοβγαίνω, ξημεροβραδιάζομαι, περνοδιαβαίνω, πηγαينوέρχομαι, στριφογυρίζω, τρεμοσβήνω.

По-друге, складні слова з визначальним значенням (προσδιοριστικά) – це слова, в яких перший компонент визначає другий. Якщо розібрати таке слово, то перший компонент є означенням другого. Це означення може бути виражене іменником, прикметником, прислівником або цілим реченням: αγριοπερίστερο, σιγοτραγουδώ, θαλασσοπνίγομαι, ροδοκόκκινο, κρασοπότηρο, ανεμόμυλος [1, с.60].

По-третє, складні слова зі значенням присвійності (κτητικά) можна уявити у вигляді фрази: «αυτός, που έχει». Тоді об'єктом чи додатком буде другий компонент, а перший – означенням, яке виражено прикметником: ασπροπρόσωπο – αυτός, που έχει άσπρο πρόσωπο, τρυποχέρης – αυτός, που έχει τρύπια χέρια.

Складні слова зі значенням присвійності – це: γαλανομάτης, γερακομύτης, γλυκόφωνος, κακόμοιρος, καλόκαρδος, καλότυχος, κοντόθωρος, λαγοπόδαρος, μεγαλοδύναμος, μεγαλόχαρη, σιδεροκέφαλος, σκληρόκαρδος.

В складних словах з об'єктним значенням (αντικειμενικά) (четверта група) один з компонентів має значення об'єкта другого компонента. Ці складні слова є іменниками, а в ролі першого чи другого компонента є дієслово: χασομέρης – αυτός που χάνει την μέρα του, канτηλανάφτης – αυτός που ανάβει το καντήλι.

Складними слова з об'єктним значенням є: κλεφτοκοτάς, χαλασοχώρης, κατσικοκλέφτης, μελισσοφάγος, μυγοχάφτης, νεροχύτης, τυροτριφτης, ψωμοζήτης, ζαχαροπλάστης, κτηνοτρόφος, λογογράφος, νεκροθάφτης, χορτοφάγος [2, с.58].

Отже, в даній роботі ми розглянули особливості словотвірної структури складних слів в новогрецькій мові згідно з «Граматикою новогрецької мови» Маноліса Тріандафілідіса. З'ясували якими шляхами утворюються складні слова в новогрецькій мові. Перший шлях – це до слова додається невід'ємна частина (префікс), другий – два або більше слів поєднуються в одне. А також розглянули види складних слів, що їх виділив М. Тріандафілідіс: слова з рівноправним співвідношенням основ (παράτακτικά), з визначальним значенням (προσδιοριστικά), зі значенням присвійності (κτητικά) та з об'єктним значенням (αντικειμενικά).

Література

1. Τριανταφυλλίδης Μ. Νεοελληνική γραμματική / Μ. Τριανταφυλλίδης. – Αθήνα: Οργανισμός εκδόσεως διδακτικών βιβλίων, 2009. – 252 с.

2. Триандафилидис М., Малая грамматика новогреческого языка (перевод Э. Митропулу) / М. Триандафиллидис. – Салоники: Салоникский университет им. Аристотеля, Институт новогреческого языка (фонд Манолиса Триандафилидиса), 1995. – 269 с.

УДК 398.8(38)(043)

Жданова К.В.

ФУНКЦІОНУВАННЯ ПОРІВНЯНЬ У ТЕКСТАХ НАРОДНИХ ПІСЕНЬ

«Фольклор — це саме життя». Так визначив основоположник української класичної музики М. В. Лисенко суть народної творчості, її невмируще значення. Пісні і думи, створені народним генієм, відображають найбільш важливі історичні події в житті суспільства, починаючи від тих, що віддалені від нас століттями, і кінчаючи тими, свідками яких ми є самі. Фольклор — пребагате джерело вивчення життя і побуту трудящих, у ньому яскраво виявлені національна вдача і характер народу. У фольклорних образах, що виникли в різний час, виразно позначилися зміни в світогляді, які були зумовлені розвитком суспільно-економічних та політичних відносин у житті людей.

У народній пісні — найбільш поширеному фольклорному жанрі — тісно поєднані поетичне слово і музика. Глибина життєвої правди, якою сповнений текст пісні, краса її поетичного узагальнення повністю розкриваються і особливо діють саме силою своєї музичної образності. Завдяки простоті поетичної та музичної мови народна пісня доступна широким масам людей, її емоційна виразність і безпосередня щирість почуттів дають глибоку естетичну насолоду.

Слово народної пісні виявляє свої художні якості в численних виразових засобах, найпоказовіші з яких — традиційні епітети, порівняння, метафори, метонімії, синекдохи, паралелізми, усталені словесні комплекси. Кожне слово-образ спирається на традиційну мовно-виразову систему фольклору загалом, що склалася на основі міфопоетичного світобачення. Як відомо, тропи в художній літературі вивчали з часів Аристотеля, однак ще й донині не створено єдиної класифікації. Підтримуємо тих дослідників, які тлумачать тропи в широкому значенні, відносячи сюди вислови, що з'являються внаслідок уподібнення одного явища іншому (порівняння), перенесення найменування (метафора, метонімія, синекдоха, персоніфікація, алегорія) або видозміни значення (іронія, гіпербола, мейозис, літота, оксиморон) чи видозміни форми (перифраза) та виділення певної ознаки (епітет) з метою створення стилістичного ефекту [1, с. 186].

Виникнення тропів слушно пов'язують передусім з асиметричністю форми та змісту мовних знаків, із пошуком нових шляхів і засобів образного передавання змісту. Як писав О. О. Потебня, «для поетичного мислення у вузькому розумінні троп є завжди стрибок від образу до значення» [2, с. 187].

Сучасна наука вивчає етностилістику фольклорних текстів в різних напрямках — лінгвістичному, літературознавчому, культурологічному. Така зацікавленість очевидна, оскільки це невичерпний масив, що підлягає аналітичним розробкам. Наше завдання — висвітлити проблему у фольклористичному аспекті: представити зображальну, оцінюючу роль порівнянь, передати емоційно величні портретні замальовки, характеристики героїв, предметів, явищ тощо. Як стилістична фігура названий засіб вивчався ще з часів формування традиційної поетики, коли закладалось підґрунтя теорії художнього образу та тропів.

Порівняння формує художньо-образну систему фольклорного тексту. «Перед нами не раціональна розсудливість, а образне, картинне мислення, яке не має меж і не завжди підпорядковується законам логіки» [3, с. 80]. Це один із давніх способів осягнення і найменування навколишньої дійсності, означення предметів і явищ, їх оцінка, що образно, емоційно характеризує людину, природу, ситуації. О. Потебня зазначив, що сам «процес пізнання є процес порівняння» [2, с. 255].

Компаративні конструкції формуються на психологічному відчутті подібності, а це основа творчої сили розуму, яка впливає на відчуття. У фольклористиці порівняння вважається «універсальним тропом поетичної мови» [4, с. 313], побудованим на зіставленні двох предметів, понять, станів. Основний вектор, закладений у поняття, — образне мислення, відображення чуттєвого сприйняття дійсності. У фольклорному тексті порівняння пояснюється прагматичною інтенцією, через емоційний, естетичний ефект. Це засіб вираження найтонших відтінків поняття, який підсилює емоційність мови. Досить часто предметом порівняння виступають культурні

концепти, які мають яскраве психологічне забарвлення, характерне саме для національної картини світу, специфічні реалії дійсності. Через наївне бачення людиною світу простежуються порівняльні складові. Структурний компонент порівнянь у фольклорі підтверджує тезу про те, що народна мова цінує короткі лаконічні конструкції й уникає складних, громіздких фраз.

Література

1. Єрмоленко С. Я. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / С. Я. Єрмоленко, С. П. Бирик, О. Г. Тодор ; [ред. С. Я. Єрмоленко]. – К. : Либідь, 2001. – 224 с.
2. Потебня О. Естетика і поетика слова : збірник / О. Потебня; [пер. з рос., упоряд., авт. вст. ст., приміт. І. В. Іванько, А. І. Колодна]. – К. : Мистецтво, 1985. – 302 с.
3. Павленко Є.І. Порівняння як граматична і стилістична категорія / Є.І. Павленко // Мовознавство : збірник. – 1970. – № 30. – С. 79-87.
4. Чернопиский М.Г. Порівняння / М. Чернопиский // Українська фольклористика. Словник-довідник. – С. 313.

УДК 811.14'06'373.43(043)

Зацепина В.С.

КОРПУС НЕОЛОГИЗМОВ В НОВОГРЕЧЕСКОЙ ИНТЕРНЕТ-КОММУНИКАЦИИ

Любой язык постоянно пополняется новыми словами – неологизмами. Эти слова возникают в языке из-за необходимости обозначения новых предметов, или выражения новых понятий.

Современный этап развития информационно-образовательной среды, электронных способов общения и информирования, усиление

значения аудиовизуальной информации электронных СМИ в компьютерных системах определяют необходимость изучения лингвистических изменений, обусловленных деятельностью современного человека. Закономерно появление значительного количества работ, в которых изучаются различные аспекты языка в Интернете [1].

Особенностям языка новогреческой интернет-коммуникации посвящены работы таких исследователей, как А. Анастасиади-Симеониди, Г. Бамбинйотис, Е. Криарас, А. Галдадас и др.

Новые слова, возникающие в языке, называются неологизмами (от греч. νέος – новый и λόγος – слово). Неологизмы служат для обозначения тех новых понятий, которые появляются в связи с развитием социальных отношений, науки, культуры, техники, из области образования и искусства и т.д., например: *αστεροσκοπείο* – обсерватория, *αεροδρόμιο* – аэропорт, *δημοσιογράφος* – журналист, *ταχυδρομείο* – почта, *προσσελήνωση* – прилунение, *αερολέσχη* – аэроклуб и т.п. По мере распространения обозначаемых ими явлений или предметов новые слова могут прочно войти во всеобщее употребление и потерять оттенок новизны. Таковы, например, широкоупотребительные сейчас слова *τηλέοραση* – телевизор, *κασετόφωνο* – магнитофон, *αστροναύτης* – астронавт, *διαστημόπλοιο* – космический корабль, *αεροπλάνο* – самолет, *αεροπόρος* – лётчик, *τηλέφωνο* – телефон, *φωτογραφία* – фотография и др., которые совсем недавно были неологизмами.

Пути и причины появления новых слов бывают разными. Например, создание новых слов по имеющимся моделям на базе существующих в языке слов – очень продуктивный способ обновления словаря. Древние греки составили сложное слово *ιππόδρομος* (*ίππος* – лошадь, *δρόμος* – 1) дорога, путь, 2) бег) – место для бегов, ипподром, по этой модели позднее были образованы другие слова, связанные с новыми средствами передвижения: *ποδηλατόδρομος* – велодром, *αεροδρόμιο* – аэродром. По образцу *βιβλιοθήκη* (*βιβλίο* – книга, *θήκη* – футляр, чехол, ножны, коробка), т.е. место, куда кладут книги – библиотека, *ταινιοθήκη* – фильмотека, *χαρτοθήκη* – картотека и т.п. Успешность и продуктивность такого способа состоит в том, что новым оказывается только необычная комбинация известных элементов по известной модели, имеющей свое место в системе языка [2].

Некоторые неологизмы – это древнегреческие слова, вновь вошедшие в греческий язык, после того как они не употреблялись веками: *κατάστημα*, *μητρικός*, *ξενοδοχείο*. Другие создавались учеными, когда возникала такая необходимость, из древнегреческих слов или из их частей,

например вышеупомянутые: *αστεροσκοπείο, αεροδρόμειο, δημοσιογράφος, ουσιαστικό, προσγειώνομαι, προσωρινός, ταχυδρομείο*. Слова создаваемые учеными, литераторами принято считать книжными, в отличие от унаследованных, народных.

Для Греции сегодня очень злободневным является вопрос о целесообразности употребления иностранных слов, их правильного использования и применения. В узких кругах филологов эта тема обсуждается уже давно, но никаких специальных политических программ еще не обнаружено. Современный грек употребляет очень много иностранных слов в своей речи, порой даже предпочитая их своим родным. В греческом языке на многие иностранные слова имеется свой «родной» аналог. Но, к сожалению, часто предпочтение отдается заимствованию. Так, например, в интернет-коммуникации новогреческого языка можно встретить такие примеры, как *το Ιντερνέτ (internet) = το Διαδίκτυο, интернет; το κομπιούτερ (computer) = ο ηλεκτρονικός υπολογιστής (компьютер); το αирκοντίσιον (air-condition) = το κλιματιστικό, кондиционер; το τένις (tennis) = η αντισφαίριση, теннис; μπίζνεσμαν (businessman) = επιχειρηματίας, бизнесмен; емείл (e-mail) = το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο; το спаm (spam); το τσαt (chat); ο δρομολογητής (router); ο εξυπηρετητής (server); ο φυλλομετρητής (browser); ο κυβερνοχώρος (cyberspace); το υπερκείμενο (hypertext); ο παροχέας, ο проμηθευτής (provider) и многие другие.*

Система поддержки групп новостей UseNet newsgroups и организации телеконференций, публицистические вэб-издания «снабжают» интернет-язык неологизмами, которые касаются различных тем, таких как научно-технические (ο ταχυμεταφορέας, η ρευματοκλοπή, η πλοήγηση, ο ιχνηθέτης, η δικτύωση, η κλώνωση, η κλωνοποίηση, ο διατροφολόγος, ο βιοτεχνολόγος), экономические (το προμέτοχο, η τηλεδημοπρασία, η κυβερναγορά, ο κυβερνοεπιχειρηματίας, το ευρωχρηματιστήριο, το ευρωεπιτόκιο, η αντι-υποτίμηση), социально-политические (ο αντευρωπαϊσμός, η αποκεντροποίηση), бытовые (το λίφτιν, το πάρκινγκ, η ενδοδιαφορά, ρετουσάρω, τεστάρω, τσεκάп, παναγιότητα) и др [1].

По мнению Г. Бамбинйотиса, в последнее время некоторые заимствованные неологизмы замусорили современный греческий язык настолько, что наносят ему огромный непоправимый ущерб. Одни (неологизмы), например, с помощью некоторых СМИ вводятся в практику как лексические понятия социального, нравственного характера, например: *παιδί μπούμερανγκ = Boomerang kids* (так прозвали греческих студентов университетов США, которые из-за экономических проблем оставляют свою карьеру и возвращаются на родину, в дом своих родителей), *τοξικός εργένης = Toxic bachelor* (эгоистичный и бесчувственный холостяк, которого бросает в дрожь от одной мысли о возможной связи, или установления каких-либо отношений с противоположным полом), *άνδρας μετροσέξουαλ = Metrosexual* (термин был изобретен в 1994 г. журналистом британской газеты «Independent», Марком Симпсоном), *ραντάρ για γκέι = Gaydar* (приобретенное шестое чувство, которое предполагает почувствовать, является ли мужчина гомосексуалистом или нет) и т.д. [2].

Что касается интернет-коммуникации, то следует отметить, что с появлением таких социальных сетей, как facebook, twitter (το τουίτερ), skype (το σκάιπ) и др. в лексический запас новогреческого языка также вошло немалое количество неологизмов: *το φείσμπουκ, ο φείσμπουκάτος, η φείσμπουκλού, φείσμπουκάρω*. Благодаря развитию интернет технологий и компьютерной техники в лексикон современных греков вошли следующие неологизмы: *μπάνερ* (от англ. Banner - рекламный носитель, статическая или анимированная картинка, размещаемая на веб-страницах в рекламных целях), *τάμπлет* (от англ. tablet - планшетный персональный компьютер), *τούμπανο* (что-то загадочное, что подразумевает собеседник, но, в то же время, это известно всем), *μπλιμπλίκια* (электронные устройства, которые производят регулярно повторяющиеся звуки, часто раздражающие, но безвредные), *σελέμπριτι* (от англ. celebrity - знаменитость), *φλασάκι* (от англ. USB - интерфейс для передачи данных в вычислительной технике, накопитель), *οινοτουρισμός* (вид туризма, который включает в себя посещение мест/рынков, где можно попробовать и купить вино, часто в больших количествах), *κάγκουρας* (водитель, чья машина имеет слишком много тюнинга, который не воспринимается глазами окружающих), *άιφον, άιπαντ*, (техника компании Apple), *μπλουτούθ* (от англ. Bluetooth - технология ближней беспроводной связи для устройств разных типов), *ράνερ* (от англ. Runner - досл. посыльный, гонец, курьер, программа для рассылки сообщений), *εμότικον* (от англ. Emoticon - смайлик, последовательность из вспомогательных символов и знаков препинания, обозначающая

емоції пишущого: позитивні або негативні; використовується в коротких мобільних повідомленнях, електронній переписці), *μύζερ νέιμ* (від англ. User Name – ім'я користувача в соціальній мережі) і багато інші [4].

Таким чином, в сучасному мові, чи то російська мова, англійська або новогрецька, одним з основних джерел появи нових слів є т.н. «світлова мережа» або Інтернет. Неологізми в цій середі виникають з постійною швидкістю. Насправді, в XXI столітті, завдяки розвитку Світлової мережі, людина отримує доступ до будь-якої інформації, він може її фільтрувати за своїми інтересами, може залишати коментарі, приводити свої докази і, що найголовніше, ділитися своїм досвідом і знаннями.

Литература

1. Пичахчи А. В. Корпус неологізмів сучасного новогрецького мови / А.В. Пичахчи // Збірник наукових праць. – 2014. - Вип. 47(2). – С. 340-346 с.

2. Лазариди С.А. Використання застарілих слів і неологізмів в новогрецькому мові / С.А. Лазариди // Культура народів Причорномор'я. – Сімферополь, 2007. – С. 64-67 с.

3. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη Α. Νεολογικός Δανεισμός της Νεοελληνικής: Άμεσα δάνεια από τη γαλλική και αγγλοαμερικανική –Μορφολογική ανάλυση / Α. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη. – Θεσσαλονίκη : Επιτρ. Δημοσ. Α. Π. Θ., 1994. – 298 σ.

4. Παπαδημητρίου Λ.. Νεολογισμοί εισαγωγής / Λ. Παπαδημητρίου. – Αθήνα, 2004. – 98 σ.

УДК 811.14'06'367(043)

Рибіна А.Ю.

СИНТАКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ХУДОЖНІХ ЗАСОБІВ У ТЕКСТАХ СУЧАСНИХ ГРЕЦЬКИХ ПІСЕНЬ

Основна синтаксична одиниця мови – речення. Граматично правильним є речення, у якому головні члени розміщені в прямому порядку: група підмета – на першому, група присудка – на другому місці. У грецькій мові це правило не є обов'язковим, його не завжди дотримуються, особливо в художньому стилі. Інтонаційно-синтаксичну своєрідність в художньому творі забезпечують синтаксичні фігури.

Н. Данилюк у своїй статті «Народнопоетичне слово у складі типових синтаксичних конструкцій» виділяє такі синтаксичні конструкції як прикладкові сполучення, звертання, різноманітні повтори, однорідні члени речення діалогів і под. Усі названі одиниці є засобами розгортання думки, створення розмовного колориту, що наближає сенс пісні до слухача [1, с.1].

Досить поширеними є однорідні одиниці, які перебувають в однакових синтаксичних відношеннях з певним членом речення, виконують однакову синтаксичну функцію і поєднуються між собою сурядним зв'язком. Вираження різноманітних ознак, предметів та дій засобами однорідності сприяє їх виділенню, підкресленню семантичної ваги перелічуваних одиниць, а самому мовленню надає уповільненості. Нагромадженням однотипних порівнянь із однорідними повторюваними компонентами передається певний емоційно-психологічний настрій ліричного героя [1, с.1]. Наприклад: «*Αλλάζω στέκια παρέες, αλλάζω αριθμό*» (Νίκος Βουρλιώτης «Ποτέ ξανά»).

Виразності і емоційності мови автор досягає не тільки добором відповідних слів, але й будовою речень, їх інтонацією. Особливості синтаксису зумовлені змістом твору. В описах, розповідях про події, які розгортаються повільно, інтонація спокійна, домінують повні речення. Наприклад: «*Τα περιστέρια περιμένα στην πλατεία κάθε απόγευμα να τα ταΐσει όμως απόψε η παράξενη κυρία είχε αρρήσει.*» (Παύλος Παυλίδης «Τα περιστέρια»). Там, де розповідається про динамічні події, гострі суперечки, конфлікти, глибокі переживання персонажів, переважають короткі, іноді неповні, уривчасті речення. Наприклад: «*Τίποτ'άλλο μη ζητάς! Τίποτα! Τίποτα!*» (Μ. Φακούρας «Τίποτα»). Особливості синтаксису залежать від творчого задуму письменника, ставлення автора до зображуваного, роду, виду, жанру, а також від того, як написано твір (віршем чи прозою), кому він адресований (дітям чи дорослим). Своєрідність поетичного синтаксису зумовлена особливостями таланту письменника [2].

Поширеним прийомом семантико-стилістичної організації строфи виявляється ступеневе звуження образу. Як правило, спочатку називається місце у просторі, потім – дійова особа, її вчинки, ознаки-характеристики. Зокрема, художні означення у пісні також творять розгалужені

однорідні ряди. Їх компоненти можуть називати різні якості предметів, як це бачимо у традиційних описах дівчини, хлопця, тварин, рослин, предметів побуту і под. Однорідність у подібних прикладах виникає шляхом нагромадження, конденсації різних ознак, що робить увесь текст стилістично багатим, експресивним. Однорідні члени речення (найчастіше – іменники та дієслова) у багатьох випадках виконують також римотворчу функцію, стаючи основою зовнішніх і внутрішніх рим. Наприклад: «*Ποια μυστικά, ποια μαγικά*

μου κρύβεις πίσω απ'τα βλέφαρα; Γιατί είσαι όμορφη, καλή και όμορφη» (Πέτρος Θεοτοκάτος «Όμορφη»).

Типовою формою побутування опорних слів є також повторювані одиниці. До традиційних повторів у піснях дослідники відносять парні, ритмічні, ампліфіковані (нагромаджувальні). Наприклад: «*Νύχτα βαριά, νύχτα σκληρή, νύχτα γεμάτη πόνο*» (Βαγγέλης Κορακάκης «Νύχτα βαριά»). У пісенних текстах можуть повторюватися окремі звуки, склади, корені та основи слів, цілі слова, словосполучення, речення і складні синтаксичні єдності з певними їх видозмінами. Наприклад: «*Να σε αντέξει, ποιος μπορεί, την πλάση σκοτεινιάζεις, κυλάει το δάκρυ σαν βροχή, να σε αντέξει, ποιος μπορεί, πόσον καημό μοιράζεις, να σε αντέξει, ποιος μπορεί, νύχτα βαριά, νύχτα σκληρή*» (Βαγγέλης Κορακάκης «Νύχτα βαριά»). Подібні фігури, на думку Є. Артеменко, зумовлені не лише семантико-стилістичними причинами, а й тісним зв'язком тексту і мелодії, що викликає так зване явище «розгортання». Воно зводиться до «повторення мовних елементів основного поетико-синтаксичного конститuenta пісні – вірша в різних фразах однієї музичної строфи або її частини з метою забезпечення його структурно-змістової єдності»[4, с.48]. Порівнюючи лінійні рядки пісень та їх мелодію, дослідниця показала, як розташовуються суміжно повторювані «шматочки» тексту в різних музичних фразах: мовний елемент, що завершує попередню фразу, відтворюється на початку наступної. Наприклад: «*Έλα, είναι η μοναξιά μαχαίρι, έλα πιάσε με απ' το χέρι έλα. Είμαι σαν το περιστέρι που του στήσανε καρτέρι έλα, έλα. Έλα, είναι η μοναξιά μαχαίρι, έλα πιάσε με απ' το χέρι έλα. Είμαι σαν το περιστέρι που του στήσανε καρτέρι έλα, έλα.*» (Σταμάτης Γονίδης «Έλα»).

Також поширеною конструкцією є кільцевий повтор, в якому перший та останній рядок повторюються. Наприклад: «*Θάλασσα κάτι μου κρύβεις, κρατάς τα μάτια σου κλειστά, εσύ που ενόνεις, εσύ που χωρίζεις, γιατί ποτέ δε μου μιλάς. Θάλασσα κάτι μου κρύβεις.*» (Κίτρινα Ποδήλατα «Θάλασσα»).

Повторювані одиниці (найчастіше слова, словосполучення, інколи – цілі речення), які стоять на початку співвідносних рядків, утворюють анафору. Ця стилістична фігура може лежати в основі ритміко-синтаксичної структури строфи, кількох строф або цілої пісні. Однакові початки співвідносних рядків організують мовлення, посилюють зміст повторюваних одиниць, створюють емоційно наснажені контексти. За висловом Ф. Буслаєва, «тавтологія надає мові великої сили й піднесення» [5, с.123]. Наприклад: «*Γιατί η ώρα δεν περνάει, γιατί το βλέμμα να'ναι κενό, γιατί η σκέψη αυτή με πονάει, γιατί να μη βλέπω ουρανό.*» (Νεκτάριος Τυράκης «Γιατί»). Тавтологічні словосполучення впливають на ритміко-інтонаційну будову вірша, сприяють підвищенню експресії мовлення порівняно із нейтральними розмовними варіантами. Як слушно зауважувала Т. Жук, «різні види лексичного повтору репрезентують специфічні семантико-стилістичні функції виділення найістотнішого в описуваних подіях, у стилізації часових параметрів їх розгортання та інтенсивності (дієслівний повтор), кількарязового іменування особи з метою її характеристики..., вираження емотивної семантики – психічного стану дійових осіб, емоцій, переживань тощо» [6, с.5]. Наприклад: «*Πότε θα φτάσουμε εδώ; Πότε θα φτάσουμε εδώ; Δεν έχει δρόμο πιο μακρύ, πιο δύσκολο απ' αυτό.*» (Γιάννης Αγγελάκας «Πότε θα φτάσουμε εδώ»).

Отже, у текстах сучасної грецької пісні спостерігаються два взаємодіючі процеси: ускладнення синтаксичних конструкцій і стиснення, ущільнення. Ускладнення синтаксичної структури речення, перш за все, пов'язується з використанням однорідних членів речення, повторів. У подібних стилістично забарвлених конструкціях розвивається, увиразнюється семантика опорних слів-концептів.

Література

1. Данилюк Н. Народнопоетичне слово у складі типових синтаксичних конструкцій [електронний ресурс].- режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/31843/19-Danilyuk.pdf?sequence=1>

2. Навчальні матеріали онлайн. Особливості поетичного синтаксису [електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу:
http://pidruchniki.com/15341220/literatura/osoblivosti_poetichnogo_sintaksisu
3. Коваль А.П. Практична стилістика сучасної української мови. – К.: Вища школа, 1987. – 257с.
4. Єрмоленко С.Я. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / За ред. С.Я. Єрмоленко / С.Я. Єрмоленко, С.П. Бирик, О.Г. Тодор. – К.: Либідь, 2001. – 137с.
5. Буслаев Ф.И. О преподавании отечественного языка / Ф.И. Буслаев. – Л.: Гос.уч.-пед. изд-во Наркомпроса РСФСР, Ленингр. отд-ние, 1941. – 180с.
6. Жук Т.В. Лексичний та синтаксичний повтор в українській народній творчості (на матеріалі українських народних казок): автореф. дис...канд. філол. наук : спец. 10.02.01 / Т.В. Жук. – К., 2005. – 18с.

СЕКЦІЯ ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА ГРЕЦІЇ

УДК: 061.236(495)''18''(043)

Герман К.В.

ФИЛИКИ ЭТЕРИЯ – ГРЕЦИЯ

Филики Этерия — тайное общество (организация) греков, существовавшее в начале XIX века, целью которого было создание независимого греческого государства. Недавно, представители Греко-украинской Торговой палаты города Пирей подарили Одессе на День города памятник под названием "Клятва основателей "Филики Этерия". Открытие памятника состоялось на 210-ю годовщину со дня рождения города в Красном переулке.

Скульптурная композиция посвящена трем инициаторам создания в Одессе тайной организации "Филики Этерия", поднявшей Грецию в 1821 году на борьбу за независимость [1].

Одесса вошла в историю греческого народа как город, где возникла тайная национально-патриотическая организация "Филики Этерия", возглавившая национально-освободительную борьбу греческого народа против османского ига. Ситуация в Греции начала IX века создавала предпосылки к свержению османского ига и создания независимого греческого государства. Нужны были организации, которые соответствовали бы расширению национального движения.

Таким обществом и стала тайная политическая организация "Филики Этерия" ("Дружеское общество"), основанная в 1814 г. в Одессе, в Красном переулке, 18, где для деятельности греческих патриотов существовали самые благоприятные условия. Основателями его были три греческих патриота: Николас Скуфас, Эммануил Ксантос и Афанасиос Цакалов. Организаторы поставили своей задачей вовлечь в ее члены влиятельных и храбрых соотечественников, для того, чтобы подготовить вооруженное восстание в Греции с целью создания независимого греческого государства.

На Пелопоннесе и во всей Греции дух "Филики Этерии" распространился во всех слоях общества, включая духовенство, знать, военнотружущих, моряков и коммерсантов. Восстание стало той решительной силой, которая подтолкнула массы на национально-освободительную революцию и дала сигнал к восстанию непосредственно в Греции. Вся Греция повторяла лозунг "Филики Этерии": "Свобода или смерть!"

На протяжении 1821 г. важный центр этеристского движения продолжал действовать там, где он возник в Одессе.

Одесская эфория "Филики Этерия" действовала не только в городе, но и руководила деятельностью других эфорий по организации отправки снаряжения и подкреплений для армии А. Ипсиланти и в Грецию [2].

В августе 1821 года Одесская эфория "Филики Этерия" была преобразована в "Одесское греческое филантропическое общество". Основной деятельностью общества стало оказание материальной помощи беженцам из Османской империи. Несмотря на свою филантропическую

вывеску, общество являлось политической организацией, продолжавшей патриотическую деятельность "Филики Этерия" [3].

Руководил обществом Исполнительный комитет в составе: И. Амвросиу, А. Мавро, К. Кумбари, Г. Маразли, В. Палеолог. Помимо помощи беженцам общество заботилось об укрывшихся в России повстанцах из Дунайских княжеств - участниках восстания, поднятого А. Ипсиланти. Греков проживало в Одессе свыше 2 тысяч. Один из братьев Кумбари спас 1000 христианских семей в Константинополе от преследования турецких властей после восстания в Валахии. Греческое филантропическое общество существовало до 1851г.

"Филики Этерия" подготовила греческое население к участию в борьбе против османского ига. Восстание этеристов под предводительством А. Ипсиланти зажгло искру революции. С 25 марта 1821 г., когда началась революция, в течение восьми лет греческая армия вела боевые действия. В условиях Адрианопольского мирного договора, подписанного между Россией и Турцией 14 сентября 1829 г. была признана автономия Греции, а 24 апреля 1830 г. провозглашена Независимость Греции [4].

Народ Эллады, сломав оковы тяжелого рабства, первым из балканских народов обрел свободу. И сегодня их потомки чтят память героев Эллады отдавших свои жизни за ее свободу и независимость!

Литература

1. Арш Г. Л. Тайное общество "Филики Этерия"/ Г. Л. Арш. – М., 1965. – 10 с.
2. Арш Г. Л. Этеристское движение в России / Г. Л. Арш. - М., 1970. – 31 с.
3. Арш Г. Л.. Каподистрия и греческое национально-освободительное движение 1821 г. / Г. Л. Арш. - М., 1976. – 30 с.
4. Вурнас Т. Филики Этерия, / Т. Вурнас. - М., 1964. – 98 с.

УДК 687.016(495)(043)

Харасахал П.Ю.

ВЛИЯНИЕ АНТИЧНЫХ ТРАДИЦИЙ НА СОВРЕМЕННЫЙ ГРЕЧЕСКИЙ СТИЛЬ

Греческий стиль уходит своими истоками в Древнюю Грецию. Он – романтический, женственный, благородный, утонченный и способный превратить женщину в античную богиню. Греческие элементы можно увидеть в одежде, обуви, ювелирных украшениях, аксессуарах, причёске и макияже[1].

Что касается одежды Древней Греции, то она была, пожалуй, единственным способом заявить о своем тонком вкусе и выделиться на фоне остальных. Греческий костюм только на первый взгляд выглядит простым и естественным. Однако на самом деле их драпировка, скалывание и разнообразные манеры ношения одной и той же вещи были целым искусством.

Первая одежда древних греков была тяжелой и массивной — население закутывалось в квадратные куски шерстяной ткани, который закреплялся на плечах. Позже под влиянием египетской культуры и появлением новых материалов греческие наряды видоизменялись и становились более нарядными. На смену тяжелому хлену и пеплосу в скором времени пришел «хитон», который представлял собой сшитую рубашку-футляр, украшенную небольшими складками. Хитон носили на голое тело: короткий наряд был повседневной одеждой практически всего мужского населения Греции, а длинные рубашки оставались привилегией аристократов. В женском гардеробе тоже произошли изменения и появились новые элементы верхней одежды с рукавами. Новые красители, завезенные с прилегающих государств, насыщали одежду греков яркими красками.

Расцветки нарядов древних греков начинают символизировать и о социальном статусе владельцев: аристократы предпочитают белоснежные оттенки, а зеленые и коричневые цвета носит остальное население античного государства[2].

В греческой моде появляются новые виды одежды: плащ средней длины «фарос» и накидка «хлаина», которые одевались поверх хитона. Изящные и дорогие плащи-фаросы могли носить только богатейшие слои населения Греции, и аристократы с удовольствием облачились в яркие пурпурные полотна из роскошных египетских материалов, а малообеспеченные греки довольствовались более скромными накидками из самых дешевых материалов. Позднее фарос

удлинился, приобрел большое количество складок и стал называться «гиматион»: он пользовался спросом у пожилым греков, молодежи и женщин, которые носили его в холодные сезоны.

Длинные плащи оставались привилегией свободных жительниц Эллады - рабьям запрещалось носить гиматион и они использовали короткие хитоны.

Продолжительные греко-римские войны побудили население к экономии и в моду вошли простые и сдержанные наряды. Начали появляться такие восточные ткани, как китайский шелк и индийский хлопок. Свободные и легкие наряды с мягкими драпировками стали источниками традиционного греческого стиля, который был популярен и в Древнем Мире. Боковины хитона стали шивать от линии бедер книзу и в истории моды появилось первое подобие юбки.

Мужчины носили рубашки без пояса и прикрепляли на левое плечо гимантий, а женщины драпировали хитон под грудью, создавая дополнительный объем, а также носили накидку «диплах», которая крепилась застежкой на правом плече. Гимантий крестообразно закреплялся на груди, а его концы перебрасывались за спину — для лучшей посадки плаща в его свисающие углы портные зашивали небольшие железные пластины. Воины и путешественники предпочитали носить короткие и легкие плащи «хламиды» в комбинации с плоскими шляпами «петасос», а так же разнообразные шапки из кожи.

Особое внимание в древнегреческой моде уделялось и женским прическам, которые придавали законченность всему античному образу. Древнегреческие прически существовали в двух вариантах: завитые локоны, спадающие на плечи, или высокие прически с косами и узлами, задекорированные разнообразными ювелирными украшениями. Кроме оригинальных причесок, женские головы украшали короткие прозрачные покрывала и соломенные шляпки. Модными и стильными вещами тех времен стали пестрые плащи и пурпурные хламиды, расшитые узорами и сценами из греческой жизни, а также разноцветные женские пеплосы.

В дальнейшем самой популярной женской одеждой останется легкий плиссированный хитон из разноцветного льна с рукавами или без них, поверх которого греческие модницы носили «фарос». Поверх хитона юные гречанки одевали приталенную накидку «паллулу», открывающую руки и шею [3].

Современная традиционная одежда греков состоит из белой рубашки с широкими рукавами, синих шаровар или белой плиссированной юбки, жилета и пояса синего или красного цвета. Согласно традиции жители Крита носят на голове шапочку-феску с голубой кисточкой, черную фуражку или платок с бахромой. Мужчины, в свою очередь, дополняют свой наряд декоративной цепью, свисающей с шеи, сапогами и кинжалом, заткнутым за пояс.

Наряды современных жительниц Греции - это комбинация нижней одежды, юбки, фартука и коротких сапог. Критчанки носят и традиционные головные уборы: платки или миниатюрные красные шапочки. Однако, современные греки наряжаются в эти костюмы только на праздники, и молодое поколение в настоящее время носит удобную и практичную одежду европейских дизайнеров.

Утонченная красота античных красавиц вдохновляет и многих современных дизайнеров, которые создают изящные и женственные коллекции одежды в греческом стиле. Платье в греческом стиле остается модным трендом многих сезонов моды, и его предпочитают женщины, обладающие хорошим вкусом и чувством стиля.

Основные признаки платья в греческом стиле — это прямой силуэт, завышенная талия, многослойная прозрачная ткань, драпировки и обнаженные плечи. К таким платьям дизайнеры рекомендуют носить обувь на высоком каблуке, а наряды с обнаженными плечами украшать броскими браслетами. Модные новинки в греческом стиле — это также асимметричное платье, обнажающее только одно плечо или наряды с крестообразной драпировкой на груди [4].

Можно сделать вывод, что греческий стиль — это гармоничные пропорции и идеальный крой нарядов, олицетворяющих античную элегантность.

Литература

1. Мода Древней Греции. Одежда в греческом стиле. [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу : <http://www.m-oda.ru/product/moda-drevnej-grecii-odezhda-v-grechskom-stile/>
2. Одежда древних греков. Прически и косметика. [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу : <http://www.historie.ru/civilizacii/drevnyaya-greciya/98-odezhda-drevnih-grekov-pricheski-kosmetika.html>

3. Мода и Греция. [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу : http://www.greek.ru/all/fashion_greece/

4. Греческий стиль в одежде. [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу : <http://21centurywoman.ru/moda-i-stil/grecheskiy-stil-v-odezhde>

УДК 394.2(477.7=14)(045)

Буряк Р.В.

ФЕСТИВАЛЬ «МЕГА ЙОРТЫ»

Украинская греческая диаспора насчитывает 77,5 тысяч человек. В большинстве своем греки проживают в селах вокруг Мариуполя.

Раз в два года у украинских греков проходит фестиваль Мега Йорты, что в переводе с греческого (Μέγα Γιούρτη) - "Большой Праздник"..

Организаторами фестиваля с 1988 года были Донецкий областной научно-методический центр и греческие общества, а с 1995 года — Федерация греческих обществ Украины. Одним из первых инициаторов и вдохновителей фестиваля был Донат Константинович Патрича — заслуженный работник культуры, поэт, прозаик, переводчик, композитор, патриарх греческого национального движения, в светлую память о котором с 2005 г. фестивалю присвоено его имя [1].

Со времени проведения первого фестиваля «Мега Йорты» в Сартане в 1988 году, фестиваль, как праздник греческой культуры, также принимали гостеприимные Великая Новосёлка (1989), Мариуполь (1990, 1991), Бугас (1993), Старобешево (1995), Красная Поляна - Чермалык - Новоянисоль (1997), Кременевка (2001), Ялта (2003), Старый Крым (2005), Старомлиновка (2007), Гранитное (2009) и Урзуф (2015) [2].

14 сентября 2013 года фестиваль прошел в посёлке Старобешево. В этот раз фестиваль был приурочен к 90-летию Старобешевского района и 70-летию освобождения Донбасса от немецко-фашистских захватчиков.

С самого утра в поселке начала работу выставка народного творчества. Греческие кувшины, картины, иконы, поделки на разную тематику, украшения, книги и многое другое можно было увидеть на выставке. Все желающие могли насладиться шедеврами национальной кухни, многие расспрашивали кулинаров о секретах приготовления пахлавы, вергунов, халвы, чирчири, курабье в сахарной пудре, пирога флуто и других колоритных яств и пробовали их. Также внимание всех гостей праздника привлек барашек, который крутился на вертеле и притягивал людей своим вкусным запахом.

Через некоторое время в поселке прошло яркое театрализованное шествие в составе 31 делегации. Представители разных областей выходили в красивых национальных греческих нарядах.

Лучшие творческие коллективы областей-участниц фестиваля представили концертную программу «Наши таланты вам, Украина и Греция».

Участников приветствовал Чрезвычайный и Полномочный Посол Греческой Республики в Украине Вассилис Пападопулос, который в своем выступлении заявил: «Это действительно самый красивый фестиваль, который я видел во всем мире. Стоит отметить, что греческая культура просветила не только Киев, но и Москву, и всю Западную Европу».

Право зажечь огонь фестиваля предоставили талантливому спортсмену, мастеру спорта по дзюдо, пятикратному чемпиону Украины, бронзовому призеру европейского юношеского фестиваля, чемпиону Европы среди кадетов Федору Панько.

По сообщению организаторов праздника, фестиваль посетили около 10 тысяч человек, из которых 1,5 тысячи участвовали в театрализованном шествии и еще около 500 - в гала-концерте, 170 человек представили выставки народно-прикладного творчества и греческой кухни, а также было более 100 спортсменов.

После выступлений народных ансамблей внимание к себе приковали спортсмены. Посредине стадиона образовался импровизированный круг из гостей праздника, а в самом его центре заняли места мастера национальной греческой борьбы «Куреш» со всей Украины, а также команды по перетягиванию канатов.

26 сентября 2015 года фестиваль «Мега Йорты» прошел в поселке Урзуф.

На "большой праздник" прибыли делегации греческих обществ Мариуполя, Сартаны, Першотравневого, Володарского районов. Урзуфское общество греков радушно принимало гостей, да и сам поселок Урзуф был настолько хорошо подготовленным к празднику, что гости то и дело восхищались его чистотой и красотой. Этот фестиваль организаторы посвятили 235-ой годовщине основания греческих сел Приазовья и 20-летию Федерации греческих обществ Украины.

Колонну в шествии возглавляли барабанщицы коллектива "Авансцена", за ними пронесли портрет инициатора фестиваля Доната Патрича – одного из первых инициаторов фестиваля.

Затем в колонне следовали девушки в "греческих" платьях. Юные жительницы Урзуфа традиционно шьют их на выпускной вечер, но в тот день был повод их надеть, так как все они греческие богини.

Перед почетными гостями участники коллективов показывали хореографические композиции, а продолжился праздник традиционной борьбой "Куреш", а также вкусным угощениями [3].

Этот фестиваль стал одним из самых ярких и значимых событий в жизни греческой диаспоры Украины и дал уникальную возможность соприкоснуться с традициями и многогранным искусством греков Украины, а это возможность не только посмотреть, но и непосредственно поучаствовать, испытать на себе и познать все богатство национальной греческой культуры из глубины веков.

Следующий фестиваль пройдет в 2017 году в Володарском районе. Принимать его будет Малая Янисоль. Греки верят, что пусть не так скоро, но все греческие села будут праздновать «Мега Йорты» вместе [4].

Сегодня мы чтим традиции Греции в Украине, и показываем, что уже 235 лет здесь живут греки Приазовья, и частичка культуры Греции живет в культуре Украины.

С каждым годом фестиваль «Мега Йорты» показывает отличный пример того, насколько мирно и гармонично могут параллельно сосуществовать и развиваться абсолютно разные культуры под одним желто-голубым флагом.

Литература

1. Д. Патрича – учредитель фестиваля греческой культуры «Мега Йорты» // Эллы Украины. – 2001. - № 8. – С. 1.
2. Державний комітет статистики України. Всеукраїнський перепис населення 2001: [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <http://www.2001.ukrensus.gov.ua/results/general/nationality>
3. Мега праздник эллинской культуры : [Электронный ресурс] // Блог молодежной греческой организации «Нео астерии». – Режим доступа до ресурсу : <http://www.neoasteri.blogspot.com>
4. Греки Украины вчера, сегодня, завтра : [Электронный ресурс] / Федерация Греческих Обществ Украины // Историко-культурные фестивали греческой культуры. – Режим доступа к ресурсу: http://greeks.ua/content/festivali_ru/ru

УДК 281.94 (043)

Шабан А.В.

ПАНАГИЯ СУМЕЛА – СВЯТЫНЯ ПОНТИЙСКИХ ГРЕКОВ

Религия играла и продолжает играть важную роль как в личной и социальной жизни людей, так и в международных отношениях. Значительно участие религии в формировании этносов, в развитии их культуры и государственности.

Приняв много веков назад христианскую веру, греки Малой Азии, и особенно Понта, бережно хранили ее, оставаясь верными ей на протяжении всего своего исторического пути.

Панагия Сумела является символом веры греков Понта. Первое наименование Ее чудотворного образа, написанного самим евангелистом Лукой, было Панагія Афиниотисса, то есть Пресвятая Богородица Афинская [1].

После кончины апостола Луки об иконе позаботился его ученик, и со временем она очутилась в Афинах, в одном из храмов в честь Божией Матери, где и оставалась до прихода к

власти Императора Феодосия I (379-395 гг). В период его царствования к одному из афинских священников по имени Василий явилась Богородица и сказала, что ему и его племяннику диакону Сотирихию нужно принять монашество. После пострижения с именами Варнава и Софроний они отправились поклониться чудотворной иконе Матери Божией, которая хранилась в церкви неподалеку. Преклонив колена перед иконой, они услышали голос Пресвятой Богородицы: «Я иду на Восток. Направляюсь на гору Мела. Следуйте за мной.» Монахи последовали за ней, совершив длинное путешествие: от скал Меэора до берегов полуострова Халкидики, а затем - на небольшом суденышке - до Маронии, находящейся в Западной Фракии. Из Маронии, снова пешим ходом, Варнава и Софроний направились в сторону столицы Византии - к городу Константинополю, откуда на корабле доплыли до Трапезунда, остановившись в селе Куспиди, где остались на ночлег.

Услышав о горе Мела, Варнава и Софроний продолжили свой путь, достигнув заветной горы, расположенной в Трапезундском районе, в 48 км от черноморского побережья.

Монахи вскарабкались по крутому горному склону, продираясь сквозь густо растущие деревья и кустарники. Неожиданно, на высоте 400 метров от подножия вертикальной скалы, из пещеры, к которой они подошли совсем близко, вылетели ласточки. Вход в пещеру загромождала крона высокой сосны. Изнутри пещеры сквозь зелень частых сосновых иголок проливался необычный свет, который, как оказалось, исходил от иконы Панагии Афиниотиссы...

Варнава и Софроний, войдя в пещеру, преклонили колени перед иконой Пресвятой Богородицы (Панагии), со слезами на глазах возблагодарив Бога за помощь в исполнении возложенной на них миссии. С тех пор икона получила своё второе имя - Сумелá, то есть с горы Мела (сту Мелá). Внутри пещеры монахи построили небольшую церковь Святой Варвары - первую обитель иконы Панагии Афиниотиссы на земле Понта. Именно это место предназначила для них Богородица.

Поблизости не было никаких источников воды, и поэтому жить здесь представлялось очень трудным. Монахи молитвенно обратились к Богородице, умоляя о помощи. И произошло чудо, скала над пещерой раскололась, и из щели полилась свежая, прохладная вода. Так возник чудотворный источник "Колодец в небо", ставший одной из главных святынь будущего монастыря, который существует и сегодня, хотя с тех пор прошло уже 1600 лет [2].

В VI веке на монастырь напали и разрушили его критские арабы, промышлявшие грабежом даже в причерноморском Трапезунде. Но уже в 664 году монастырь был восстановлен крестьянином по имени Христофор. В монастырь стали снова приходить паломники.

После захвата в 1461 году Трапезунда и оккупации Понта турками, монастырь, на удивление, процветал. Известна легенда о монастыре Панагия Сумела. Однажды султан Селим (1512-1520 гг.) случайно забрел сюда во время охоты. Его восхитили необычное расположение на склоне скалы и красота обители. Но религиозный фанатизм оказался сильнее, и он приказал сжечь христианскую святыню. Но отдав этот приказ, он тотчас упал с коня, забился в судорогах, на губах у него выступила пена. Слуги султана стали умолять его отменить столь жестокое решение, и как только он это сделал, мгновенно получил исцеление. С тех пор вошел в силу указ о привилегиях монастыря, которому следовало не одно поколение турецких правителей. И действительно, на протяжении долгих лет османского владычества монастырь никто не осмеливался трогать [3].

В 1922 году был совершен геноцид Православного Понтийского Эллинизма. Ослепленные религиозным фанатизмом турки вырезали Христиан. Жертвами этого ужасного геноцида стали 350 тысяч ни в чем неповинных Понтийских греков, а оставшиеся в живых были насильно выселены и развезены по многим странам. Многострадальные понтийские греки с нуля стали обживать новую родину, никогда не забывая о своей покровительнице Панагии Сумела.

В 1930 году премьер-министр Греции Элефтериос Венизелос обратился к посетившему Афины премьер-министру Турции, с просьбой позволить греческой делегации отправиться на Понт и привезти в Грецию символы Православия. Миссию привезти в Грецию понтийские реликвии возложили на уроженца Понта, монаха Амвросия Сумельотиса (Сумельского), который, заручившись письмом к турецким властям от посольства Турции в Греции, 14 октября отправился в Константинополь, а оттуда – на Понт.

Так икона Панагии Сумела вернулась в Афины через 16 веков и хранилась в Музее Византийского искусства города Афины до 1952 года, когда на собранные Понтийцами пожертвования всего за год был возведен новый Храм в честь Успения Богородицы для чудотворной иконы Панагии Сумела в деревне Кастанья (Верия), на склонах горы Вермион [1].

Лишенный своих святынь, сегодня монастырь Сумела – это полуразрушенные стены, внутри которых остался уникальный скальный храм. Многие образы, выведенные на стенах, еще сохраняемы, хотя время не щадит их. Развалины Сумельского монастыря причислены к национальным достояниям Турции. Для православных греков, потомков тех, кто некогда строил монастырь, веками молился в нем, для кого эта земля, эти горы когда-то были родными, побывать в Панагия Сумела, поклониться его стенам, зажечь свечи в память о предках — это поступок, который стремится сделать в своей жизни каждый понтийский грек [2].

В 2010 году, по разрешению министерства культуры Турции, при энергичном содействии Ивана Саввиди, в Панагия Сумела, спустя 88 лет после искоренения греков Понта с их исторической родины, состоялась первая литургия в день Успения Пресвятой Богородицы, в честь Панагии Сумельотиссы, Госпожи Понта...

В Греции отмечается день Успения Божией матери не как печальный факт, а для того, чтобы боготворить и ценить Мать Христа, которая является символом надежды и успокоения человеческой боли, матери всего живого. Во всех церквях и монастырях Св. Богородицы осуществляются пышные торжества. Наиболее известные из таких мест — это Панагия тис Тину в Кикладах и монастырь Панагия Сумела в Вермио. Места эти посещают тысячи людей, даже греки с отдаленной Австралии, Америки, Канады для того, чтобы поклониться Пресвятой Богородице.

Литература

1. ИКОНА ПРЕСВЯТОЙ БОГОРОДИЦЫ "ОДИГИТРИЯ СУМЕЛЬСКАЯ (ПАНАГИЯ СУМЕЛА)", 2015 : [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://hramnikola.kiev.ua/o-presvyatoj-bogoroditse/chudotvornye-ikony/1114-ikona-presvyatoj-bogoroditsy-odigitriya-sumelskaya-panagiya-sumela>
2. МОНАСТІР ПАНАГІЯ СУМЕЛА – СВЯТИНЯ ПОНТІЙСЬКИХ ГРЕКІВ Олександр РИБАЛКО, Київське еллінське братство «Енотіта», 2008 : [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.forum.kiev.ua/2008-09-76/76-12.htm>
3. Древний монастырь Панагия Сумела : [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.tgt.ru/menu-ver/encyclopedia/tourism/countries/interesnye-mesta/interesnye-mesta_1176.html

УДК 94(495):314.156.5(043)

Курганская А.С.

ГЕНОЦИД ПОНТИЙСКОГО ЭЛЛИНИЗМА (1916-1923)

Понт - прибрежная территория вокруг Понта Эвксинского. В основном, это южное побережье, расположенное на северо-востоке Малой Азии и вдающееся вглубь полуострова до 150 км, простирающееся на востоке до г. Батуми, а на западе до г. Инеполи, площадью примерно в 140000 кв. км.

Ромеи, или Понтийцы-греки Понта, около 30 веков назад основали первые города вокруг Понта Эвксинского. Коренное население проживало в этом регионе компактно до 1924 года. Понтийский Эллинизм, благодаря своим деяниям и историческим деятелям, внес большой вклад в развитие прогресса, культуры человеческого общества. Многие понтийцы стали известны на весь мир как видные политики и ученые: основоположник эпохи Возрождения Виссарион, географ Страбон, математик и астроном Георгий Амирутзис и др.

В 363-63 гг. до н.э. на территории Понта было Митридатское царство. Позже исторический Понт стал одной из семи частей Византийской империи; после распада Византийской империи сохранился как независимое самодержавное государство со столицей в Трапезунде (204-1461гг.). Понт-единственное целостное греческое государство, просуществовавшее таковым в истории 557 лет. Трапезундская империя- это последнее греческое византийское государство, захваченное оттоманами-турками в 1461 году.

До весны 1924 года были зверски замучены еще около 50000 понтийцев, в большинстве женщины и дети. Многие годы понтийские греки жили под турецким гнетом, что стало причиной их эмиграции в 18-19 веках в Россию и Грецию. В начале 20 века в России проживало около 200.000 понтийских греков. Их число увеличилось в период с 1912 по 1921 годы, когда гонения греков со стороны неoturков ужесточились настолько, что оставаться жить в Турции стало невыносимо. Выход был один: покинуть землю своих понтийских предков или быть физически уничтоженными. Понтийские греки были подвергнуты геноциду. Немногие знают о геноциде понтийских греков, хотя это исторический факт, свидетельства о котором зафиксированы в архивах многих стран мира, в том и числе и в США.

Турки несут главную ответственность за геноцид греков Понта. Они убивали детей, младенцев, стариков, женщин, загоняли их в церкви и сотнями сжигали заживо. Младотурки пришли к власти в 1908 году и начали политику открытого геноцида понтийских греков. С особой силой она развернулась во время Первой мировой войны. Австрийский консул в г. Амисос Квятковский сообщает в ноябре 1916 г. своему министру иностранных дел барону Буриану: "...28 ноября 1916 года мутасариф Амисоса Рафет-бей сказал мне: "... Надо сейчас же кончать с греками. Сегодня я послал полки по округу с приказом убивать каждого встречного грека".

Греческое население, проживающее на этой территории, подвергалось мучениям, убийствам, и выселению вглубь Малой Азии. На горных дорогах от голода и холода умирали тысячи людей, другие же, оказавшие сопротивление, попадали в руки турецких головорезов и их приспешников. Выселение греков с берегов Понта осуществлялось по инициативе германских генералов-наставников. Один из главных наставников по истреблению понтийских греков методом выселений - генерал-лейтенант Лиман фон Сандерс. Таким образом, во время Первой мировой войны, по церковным данным, было выслано 299 764 человек, из которых выжило всего 10%.

С особой силой геноцид развернулся с приходом к власти Мустафы Кемаль Ататюрка. Он активно вел политику исламизации Понта. 19 мая 1919 г. Мустафа Кемаль прибыл в понтийский порт Самсунд якобы с заданием своего правительства установить порядок: приостановить кровавые набеги, грабежи, массовые убийства греческого населения турецкими бандами. Сотни письменных докладов иностранных дипломатических ведомств, находившихся в то время в городах Понта, описывают зверства и мучения, которым подвергалось греческое население.

Американка Этель Томпсон писала тогда: "Мы помогали турецким детдомам и давали, когда нам разрешалось, еду и одежду изнуренным караванам греков - женщинам и детям, гибнувшим от голода. Они блуждали по Востоку с оскелеченными детьми, привязанными к спинам, их подгоняли как стадо, без продуктов " и одежды, пока они не падали мертвыми". С 1916 г. по 1923 гг. только на территории Понта было уничтожено более 350 000 понтийских греков.

24 февраля 1994 года парламент Греции единогласным решением постановил считать 19 мая Днем Памяти геноцида греков малоазийского Понта турками за период 1916-1923 гг. Геноцид понтийских греков был признан только парламентом Греции и одним штатом США - Нью-Йорком.

Понт сегодня - это наиболее угнетенный и пострадавший от турецкого ига регион. Правящий режим Турции и сегодня продолжает искоренять понтийскую культуру, терроризирует и заключает в тюрьмы жителей, запрещает общение на понтийском языке, единственном пока еще древнегреческом языке.

Литература:

1. Харис Циркинидис Красная река : исторический роман [Электронный ресурс] / Харис Циркинидис; пер. с греч. Э. Яннаки. — СПб. : Алетейя, 2007. — 192 с. — (Греческая библиотека). – Режим доступа к ресурсу: <http://www.nvrskgreek.ru/genocid.php>

Нестримно змінюється світ та відносини в соціумі. Зміни також стосуються і сфери бізнесу. Рекламу, як невід'ємний атрибут будь-якої підприємницької діяльності, теж змінює форму і зміст. Із засобу здійснення тиску на споживача рекламні тексти поступово перетворюються в засіб маркетингової комунікації і ефективно виконують роль мови спілкування між виробником і споживачем. Також зростає важливість правильного перекладу рекламних текстів, особливо зараз, коли на наш ринок хлинули західні товари, раніше невідомі широкому колу споживачів [1, 3]. Історія реклами та проблеми жанрово-стилістичної специфіки рекламного тексту є об'єктом аналізу таких мовознавців як Л.В. Лебедева, Т.Н. Лівшиц, М.Н. Кожина та інші.

Об'єктом дослідження виступає рекламний текст. Предметом дослідження є жанрово-стилістичні особливості відтворення англомовних рекламних текстів на українську мову.

Мета роботи полягає у виявленні та аналізі жанрово-стилістичних особливостей відтворення англомовних рекламних текстів на українську мову.

Таким чином, на основі об'єкта, предмета і мети дослідження можна виділити наступні завдання: надати визначення поняттю «реklamний текст», виявити жанрові-стилістичні особливості відтворення рекламного тексту на матеріалі англійської та української мов, розглянути та проаналізувати жанрово-стилістичні особливості відтворення англомовних рекламних текстів на українську мову. Наступні методи використовувалися для вирішення вище вказаних завдань дослідження: порівняльний метод, описовий метод і метод суцільної вибірки.

Матеріалом дослідження стали телевізійні рекламні слогани, журнальні та газетні рекламні тексти.

Теоретична значущість даної роботи визначається подальшим дослідженням стратегій відтворення рекламних текстів. Практичне значення роботи полягає в можливості застосування результатів дослідження на практиці при роботі з рекламними текстами, а також при викладанні лінгвокраїнознавства, порівняльної лексикології та практики перекладу.

Основною метою мови реклами є можливість справити враження, залишити яскравий емоційний слід. Саме образність і експресивність є основою реклами, і способами створення зазначених характеристик рекламних текстів. При сприйнятті рекламного тексту основне – це реакція на образ, який і залишиться в пам'яті сприймаючого рекламу. Важливо створити цей образ, максимально використовуючи засоби мови – ідіоматичні вирази, низькочастотну лексику і лексику з емоційно-оціночними обертонами, що створюють конотацію. Образність також створюється за рахунок семантики слів і залежить від того, з якими емоціями вони пов'язані. Найсильнішим почуттям є страх, і за рахунок підсилювачів – *awfully*, *terribly* – створюється сильна експресивність фрази.

Велике значення в рекламі має чітка синтаксична структура, яка дозволяє швидко сприймати інформацію. Важливу роль відіграє експресивний синтаксис, оскільки, по-перше, завдяки цим структурам можливо посилити виклад, по-друге, чітко структурувати текст реклами, що сприятливо впливає на його сприйняття. До експресивному синтаксису відносять звичайно стилістичні (риторичні) фігури.

Стилістична фігура – це мовний зворот, синтаксична побудова, що використовується для посилення виразності висловлювання. Так, у рекламі кави «Chibo» використана стилістична фігура – «Якщо дарувати – то найкраще».

Парцеляція – це членування пропозиції, при якому зміст висловлювання реалізується не однією, а в двох або декількох мовних одиницях, які йдуть одна за одною після розділової паузи. Наприклад, «Години минають, але час не має влади над ними». У рекламі може використовуватися і епіфора (єдине закінчення) – повторення слів або виразів у кінці речень або суміжних уривків. Наприклад, «Be in Colin's. Be free».

Паралелізм – це однакове синтаксичне побудова сусідніх пропозицій чи відрізків мовлення. Наприклад, «Нові рішення, нові можливості».

Антитеза – це мовний зворот, в якому для посилення виразності мовлення різко протиставляються протилежні поняття. Наприклад, «Get more car for less money!»

Градація – стилістична фігура, яка полягає в такому розташуванні слів, при якому кожне наступне містить посилююче (послаблююче) значення, завдяки чому створюється наростання (ослаблення) виробленого ними враження. Зазвичай градацію застосовують, коли наводять різні

цифрові зіставлення і розташовують їх у міру посилення. Але іноді окремі слова, фрази, цілі абзаци рекламного тексту розподіляються в порядку їх наростання. Прикладом градації може служити реклама жувальної гумки «Orbit» – «Подушечки Орбіт – перша жувальні подушечки, мають чудовий смак і всі якості Орбіт. Орбіт допомагає попередити карієс. Ось чому Орбіт – перша жувальна гумка, визнана Всесвітньою федерацією стоматологів».

Еліпсис – стилістична фігура, що полягає в пропуску якогось опосередкованого члена речення, найчастіше дієслова. Це створює динамічність мови. Наприклад, «Volvo for life»

Умовчання – зворот, який полягає в тому, що автор свідомо до кінця не виражає думку. У письмовому тексті зазвичай ставиться три крапки. Добре використовуються в рекламі пряма мова, а також типи розмовної конструкції, звернення. Наприклад, «Wherever you go...»

Серед авторів рекламних текстів існує так званий професійний жаргон – слова і фрази, що провокують реакцію. До них відносять: new, free, present, declare, mystery, secret, magic, mother, economy, guarantee, more, cheap, better, the best, super, now, the first, revolution, unreal і т.д. «Why?» – Відмінне слово для використання в заголовку: Why is american publicity better than british? Або Why do I drive Mercedes? «Why» дозволяє автору тексту уявити обгрунтований довід і перерахувати всі переваги, якими володіє товар. «Why?» Робить рекламне оголошення цікавим [4].

Характерною рисою реклами, що зазначалося вище, є використання низькочастотних слів, які завжди більш емоційно забарвлені і відрізняються більш складною семантичною структурою. Чим менш частотним є слово, тим більше буде потрібно зусиль при його передачі мовою перекладу. Для ілюстрації можна навести приклад компанії Sunbeam. Представляючи на ринку Німеччини щипці для завивки волосся з функцією пара, менеджери не стали міняти назву приладу і залишили англійське Mist-Stick [2]. Володіючи англійською мовою прекрасно знають чим відрізняється англійські "vapour" від "mist". Перше слово частіше можна зустріти в технічних і науково-популярних текстах в значенні "пар". Друге ж тягне за собою цілу низку далеко не емоційно нейтральних понять – "імла, серпанок, туман, мряка". Товар, явно розрахований на жіночу цільову групу тільки виграє від такої образності.

Підводячи підсумки, необхідно відзначити, що при перекладі рекламних текстів виникають певні труднощі, які полягають в тому, що існує кілька підходів до розуміння перекладацької еквівалентності, а також різноманітність стилістичних особливостей таких текстів. Вирішення цих проблем досягається шляхом правильного аналізу вихідного тексту і, як наслідок, правильного використання цих підходів. Дослідження актуально не тільки в силу великої поширеності даного явища, але також враховуючи його важливість для відображення навколишньої дійсності в мові та мовленні. Крім того, подібні дослідження важливі і для розвитку рекламної науки, і для вдосконалення рекламної освіти.

Література

1. Зазыкин. В.Г. Психология в рекламе / В.Г. Зазыкин. – М. : ДатаСтром, 1992. – 64 с.
2. Петрушко М.В. Эмоционально-экспрессивные средства воздействия рекламного текста: дис. ... канд. филол. наук: 10.01.10 / М.В. Петрушко. – М., 2000. – 232 с.
3. Чаган Н.Г. Реклама в социокультурном пространстве: традиция и современность / Н.Г. Чаган // Маркетинг в России и за рубежом №2 – М.: Издательство Наследие, 2000. – 50 с.
4. Щербина Н. В. Американский рекламный текст в аспекте взаимодействия языка и культуры / Н.В. Щербина. – Хабаровск: Изд-во ДВГГУ, 2002. – 161 с.

УДК 81'255.4 (043)

Акініна Т. М.

АВТОРСЬКІ НЕОЛОГІЗМИ ЯК ЛІНГВІСТИЧНЕ ЯВИЩЕ ТА ОБ'ЄКТ ПЕРЕКЛАДУ В УКРАЇНСЬКІЙ, АНГЛІЙСЬКІЙ ТА НОВОГРЕЦЬКІЙ МОВАХ

Мова перебуває у постійному русі, тому вважається складною динамічною системою. Вона безперервно вдосконалюється, в результаті чого з'являються нові слова, а тому поповнюються мовленнєвий і словниковий склад. Причиною появи новотвора є бажання певної творчої особи досягнути індивідуалізації і оригінальності, у результаті чого з'являється окрема група лексики, яка у лінгвістиці називається авторськими неологізмами.

Дослідженням авторських неологізмів як лінгвістичного явища, його дефініціями і питанням функціонування авторських неологізмів у різних текстах займалися такі вчені як О. А. Земська, О. О. Жижома, О. Г. Ликов, О. М. Турчак, Е. І. Ханпіра, Т. Г. Юрченко, С. В. Купіну, В. П. Ізотова.

Об'єктом даного дослідження є авторські неологізми англійської мови. Предметом дослідження є відтворення авторських неологізмів англійської мови в українській та новогрецькій мовах. Метою дослідження є розгляд авторських неологізмів як лінгвістичного явища та встановлення засобів відтворення авторських неологізмів англійської мови в українській та новогрецькій мовах.

Авторські неологізми варто розглядати як складне явище системного (реалізація словотвірних можливостей, закладених у системі певної мови) і асистемного (не нормативність, функціональна й експресивна зумовленість, створення для ситуативних потреб) характеру.

Поряд із терміном авторський неологізм, у мовознавчій літературі паралельно використовують такі назви цього поняття, як okazіоналізм, індивідуальні слова, індивідуальний новотвір, одноразові неологізми, літературні неологізми, слова-саморобки, слова-експромти. Серед диференційних ознак авторських неологізмів дослідники називають такі: регулярна відтворюваність (не відтворюваність), словотвірна похідність, не кодифікованість, функціональна одноразовість, експресивність, номінативна факультативність, синхронно-діахронна дифузність, індивідуальна належність.

Авторські неологізми, як і всі інші неологізми, виникають в мові трьома шляхами: 1) шляхом словотвірної деривації – утворення нових слів з вже існуючих у мові морфем шляхом вже відомих моделей (зазвичай продуктивних); найбільш розповсюдженими способами утворення неологізмів є такі як суфіксація, префіксація (*degnome*), префіксально-суфіксальні способи (*degnoming*), складення основ, часто у поєднанні з суфіксацією (*leg-locker curse*, *bewitched*), скорочення основ (зворотна деривація), зрощення та конверсія (*erumpent*); 2) шляхом семантичної деривації, тобто розвиток у вже існуючому слові нового, вторинного значення на основі подібності нового явища з вже існуючим (*galleon*, *sickle*); 3) шляхом запозичення слів з інших мов (*expelliarmus*) або з не кодифікованих підсистем даної мови – діалектів, жаргонів.

Причинами існування труднощів при відтворенні авторських неологізмів перш за все є особливості словотворення у мові оригіналу і мові перекладу та розбіжності у картині світу цих мов. Тому для досягнення адекватності перекладач має враховувати як особливості словотворення, так і відомості про географічні, історичні, культурні та соціальні особливості життя народу, з мови якого він перекладає.

Найтипівішими помилками при відтворенні авторських неологізмів є те, що вони відтворюються безсистемно, або пропускаються. При цьому відбувається відчутне стилістичне зміщення.

В ході міжмовних контактів, було створено ряд шляхів передачі авторських неологізмів.

Транскрипція, транслітерація відносяться до без перекладних методів передачі неологізмів, названі так тому, що при використанні цих прийомів, акт перекладу як би оминається та замінюється актом запозичення звукової (при транскрипції) або графічної (при транслітерації) форми слова разом із значенням. Метод транслітерації полягає у тому, щоб за допомогою українських або грецьких літер передати літери, що складають англійське слово. Для цього перекладачеві необов'язково було знати вимову іноземного слова, він міг обмежитись зоровим сприйняттям (*expelliarmus* – експелліармус, *veritaserum* – веритасерум).

Набагато більше розповсюдження у перекладацькій практиці сьогодні має метод *транскрибування*, котрий полягає у відтворенні не орфографічної форми слова, а фонетичної (*Gryffindor*, *Slytherin* – Гкріфіндор, Σλίθερίν, Грифіндор, Слизерин). В силу значної відмінності фонетичної системи української, англійської і грецької мов, таке відтворення умовне і відтворює деяку подобу на англійське та грецьке звучання.

Серед власне перекладних методів, виокремлюється *калькування*, котре займає проміжне положення поміж повністю перекладними і безперекладними методами відтворення авторських неологізмів.

Калькування як метод створення еквіваленту те саме, що й буквальный переклад – еквівалент цілого створюється методом звичайного складення еквівалентів його складових частин (Ministry of Magic, Υπουργείο Μαγείας – Міністерство Магії).

Складність калькування виявляється в збереженні незмінної внутрішньої форми слова. Калькування припускає існування двосторонніх міжмовних зв'язків між елементарними лексичними одиницями, які і використовують навчальний матеріал для відтворення внутрішньої форми запозиченого слова [7].

Описовий переклад полягає у відтворенні значення іншомовного слова за допомогою більш-менш розповсюдженого пояснення (unDursleyish – διαφορετικό από τους Ντάρσλι, протилежність Дурслі). Цей спосіб можна застосовувати як для пояснення значення у словнику, так і при перекладі неологізмів у конкретному тексті [2].

Нові слова у бурхливо розвинутій сучасній цивілізації не менш бурхливо виникають для позначення предметів та явищ, з котрими стикаються певні народи та цілі групи країн. Жодні словники чи додатки до словників не встигають за таким стрімким потоком словотворення, та, по суті саме перекладачам першими доводиться винаходити функціональні відповідники, котрі згодом можуть виявитись влучними та вийти до словнику мови перекладу, потім – в двомовні словники, або менш влучними, придатними тільки для спілкування.

Авторські неологізми потрібно сприймати як цілком нормальне лінгвістичне явище, відсутність слова у словнику не має бути перешкодою для його перекладу. На даний момент існує три засоби передачі авторських неологізмів англійської на новогрецьку та українську мови, а саме транскрипція, транслітерація, калькування та описовий переклад. Ці засоби дозволяють зробити переклад адекватним та еквівалентним для читача. Перспектива подальшого дослідження полягає у вивченні засобів перекладу не лише з англійської та грецької мов на українську, але й залучення інших мов.

Література

1. Лыков А.Г. Можно ли окказиональное слово назвать неологизмом / А.Г. Лыков – М.: Высшая школа, 1972 – 43 с.
2. Ханпира Э.И. Об окказиональном слове и окказиональном словообразовании / Э.И. Ханпира – М.: Наука, 1966. – 154 с.
3. Вокальчук Г.М. Оказиональна номінація осіб в українській поезії 20–30-х років ХХ століття / Г.М. Вокальчук – К.: Освіта, 1991. – 23 с.
4. Герман В.В. Індивідуально-авторські неологізми (оказионалізми) в сучасній поезії / В.В. Герман – К.: Освіта, 1999. – 22 с.
5. Лопатин В.В. Рождение слова. Неологизмы и окказиональные образования / В.В. Лопатин – М.: Наука, 1973. – 152 с.
6. Намитокова Р.Ю. Авторские неологизмы: словообразовательный аспект / Р.Ю. Намитокова – Ростов-на-Дону: Ростов, 1986. – 163 с.
7. Смирницкий А.И. Лексикология современного английского языка / А.И. Смирницкий – М.: Изд-во МГУ, 1996. – 260 с.

УДК 811.111'255(043)

Войтенко Г.В.

ЗНАЧЕННЯ ГЕНДЕРНИХ МАРКЕРІВ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ОФІЦІЙНО-ДІЛОВИХ ПРОМОВ

Вивчення гендерної проблематики в мові залишається одним з пріоритетних напрямків досліджень вітчизняних та зарубіжних мовознавців і гендерологів. Їх праці мають на меті не лише аналіз та підсумок статусу мови в суспільстві, але й спробу довести, що мова є не тільки продуктом діяльності тієї чи іншої спільноти, а й інструментом становлення культурної і гендерної ідентичності особистості.

Актуальність цієї роботи зумовлена загальною антропоцентричною спрямованістю сучасної гуманітарної науки, що спричинила необхідність дослідження дискурсивних проявів гендерного чинника як однієї з найсуттєвіших характеристик людини. Тема гендерних маркерів в перекладознавстві залишається актуальною та недостатньо вивченою, оскільки немає їх сталої класифікації та не існує чіткої систематизації правил використання гендерно-нейтральної мови.

Об'єктом дослідження виступають мовні одиниці української та англійської мови, що репрезентують гендерні відносини.

Предметом є відповідність гендерних маркерів англійської та української мов при перекладі офіційно-ділових промов.

Головна мета роботи полягає в аналізі гендерних маркерів української мови та їх перекладів на англійську мову в офіційно-ділових промовах, у визначенні відповідності гендерних маркерів мови оригіналу та мови перекладу, а також у дослідженні рівнів утворення гендерно-нейтральних лексичних одиниць.

Зазначена мета передбачає реалізацію наступних **завдань**:

- виявити основні риси офіційно-ділового стилю;
- визначити промову як жанр публічного виступу;
- дати визначення одиниці аналізу лінгвістичних проявів гендера в офіційно-ділових промовах — гендерному маркер;
- розглянути функціонування та мовні засоби виразу гендерних маркерів як особливої культурної та мовної категорії;
- дослідити рівні утворення гендерно-нейтральних лексичних одиниць;
- проаналізувати переклад гендерних маркерів мови оригіналу на англійську мову та порівняти їх відповідність в мові оригіналу й у мові перекладу.

Мова тісно пов'язана із менталітетом, культурою, традиціями його носіїв, через це багато процесів та явищ, що відбуваються у суспільстві, знаходять відображення в мові. Англійська мова, як одна з найбільш динамічно розвинутих мов світу за останні десятиліття досягла значних змін, які зазначені змінами у спільній сфері. З'явилося поняття «гендер», англійська мова поповнилась неологізмами.

На сучасному етапі розвитку наукових знань особливу актуальність набувають дослідження, проведені на перехресті декількох суміжних галузей. Феномен гендера досліджено у комплексі базових для цієї галузі людської діяльності дисциплін (психологія, стилістика, лексикологія, лінгвістика) [1, с.59].

Гендер — відносно новий термін для означення тих відмінностей між чоловіками і жінками, які існують, окрім біологічних особливостей, при поділі на соціальні ролі, форми діяльності, відмінності у поведінці, ментальних, емоційних характеристиках. Гендерні відношення у мові фіксуються у вигляді мовних стереотипів, які накладають відбиток на поведінку, в тому числі і мовленнєву, в особистості і на процеси її мовної соціалізації. Лінгвістика допомагає виявити відображення гендерних стереотипів, зафіксованих у свідомості носіїв мови.

Гендерний фактор, який враховує природну стать людини і її соціальні "наслідки", є однією з істотних характеристик особистості і протягом усього життя впливає на її усвідомлення своєї ідентичності, а також на ідентифікацію суб'єкта іншими членами соціуму [2, с.103].

Мова і суспільство завжди складали нерозривну єдність. Внаслідок ролі чоловіка і жінки в сучасному суспільстві деякі англійські мовознавці пропонують ввести певні зміни як в лексичну, так і в граматичну структуру мови, пов'язано перш за все з тим фактом, що ряд лінгвістів намагаються привнести в категорію більшої нейтральності з позиції гендера [1, с.62].

Поняття гендера позначає не тільки процес продукування суспільством розбіжностей у чоловічих та жіночих ролях, поведінці, ментальних та емоційних характеристиках, а й сам результат - соціальний конструкт гендера.

Хоча в різних суспільствах чоловічі та жіночі ролі можуть бути різними, у всіх діє одне правило: те, що вважається за чоловіче, маркується суспільством як пріоритетне і домінуюче; все, що вважається жіночим, визнається вторинним і підлеглим. Так була з'ясована одна з особливостей гендерних ролей і відносин — вони конституують (стверджують) домінування у суспільстві маскулінного і придушення фемінінного. Гендер, таким чином, виявляється одним з базових принципів соціальної стратифікації. Іншими такими принципами виступають етнічність (національність), вік, соціальна приналежність [2, с.104].

Офіційно-діловий стиль — функціональний різновид мови, який слугує для спілкування в державно-політичному, громадському й економічному житті, законодавстві, у сфері управління

адміністративно-господарською діяльністю. Основне призначення — регулювати ділові стосунки в зазначених вище сферах та обслуговувати громадянські потреби людей у типових ситуаціях.

Суттєвими ознаками офіційно-ділового стилю є стислість і чіткість. Це найбільш стабільний, консервативний стиль, пов'язаний з традицією, найдовше зберігає архаїчні елементи. Цей стиль визначається безособовістю, стереотипністю, відсутністю емоційного забарвлення, що наближає його до наукового. Йому властиві конкретність змісту і абстрактність засобів вираження.

У мовному плані сучасний офіційно-діловий стиль — це складна композиційна система, до якої входять ті ж одиниці мови, що використовуються і в інших стилях літературної мови. Тобто це міжстильова, загальноповивана лексика, яка забезпечує тло стилю, загальнопоняттєва термінологія, яка відрізняється від наукової меншою штучністю і точністю, більшою змінністю. Показники стилістичної норми визначаються ступенем вживаності і закріпленістю за даним стилем певних одиниць мови.

Матеріалом нашого дослідження виступають ділові промови, які характеризуються лаконізмом, критичністю, спрямуванням, полемічністю та аргументованістю викладених в ній фактів.

Етичний аспект промови тісно пов'язаний із таким поняттям як "політична коректність". Політична коректність - це система взаємозв'язків суб'єктів громадянського суспільства та держави, заснованих на взаємній повазі, визнанні та висловлюванні інтересів та цілей усіх взаємодіючих сторін, високій політичній культурі, реалізації рішень, використання достовірної інформації. Політична коректність вимагає прибрати з промови усі ті мовні одиниці, які відтворюють почуття, гідність індивідуума, точніше, знайти для них відповідні позитивні мовні одиниці.

Гендерний фактор чинить значний вплив на систему англійської мови. Це підтверджується широким використанням гендерно-нейтрального мовлення в офіційно-ділових промовах. Етичний аспект промови тісно пов'язаний із таким поняттям як «політична коректність». Політична коректність вимагає прибрати з розмови усі ті мовні одиниці, які ображають почуття, гідність індивідуума, точніше, знайти для них відповідні нейтральні та позитивні мовні одиниці, які репрезентують гендерно-нейтральну мову.

Перспектива подальшого дослідження полягає у вивченні особливостей гендерних маркерів в інших стилях мови, в аналізі гендерно-нейтральної мови при перекладі промов на іншу іноземну мову (наприклад, німецьку).

Література

1. Ставицька Л. О. Гендерна лінгвістика: українська перспектива / Л. О. Ставицька // Українська мова.—2004. — № 3. —С. 58—66.
2. Благодарна О.М. До питання гендерно-нейтрального мовлення: вісник Харківського національного університету ім. Каразіна / О.М. Благодарна. — Харків: Видавництво ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2006. — С. 102—105.

УДК [811.111:811.161.2]'255(043)

Ворончук П. І.

ЗАСОБИ ВІДТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО КОЛОРИТУ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ НА АНГЛІЙСЬКУ МОВУ

Національний колорит — це невід'ємний компонент будь-якого твору, тому при перекладі дуже важливо вміло користуватися існуючими засобами передачі національно-забарвленої лексики без будь-яких смислових втрат. Проблема відбиття національних реалій здавна хвилює як теоретиків, так і практиків перекладу, породжуючи чимало суперечливих думок. Одна з таких думок зводиться до того, що ці елементи першотвору є неперекладними і об'єднуються під загальною назвою «національно-забарвлена лексика».

Серед найбільш відомих вчених, що працювали у галузі перекладу національно-забарвленої лексики можна виділити І.О. Скопненко, Т.В. Цимбалюк, О.О. Селіванова, О.С. Ахманова, Р.П. Зорівчак, Н.А. Фененко, А.С. Галас та інших. Серед західноєвропейських лінгвістів це питання досліджували Д. Брітен та П. Траджил, Ж. Ван Кеймьолен, Г. Шізер.

Актуальність теми зумовлена загальною тенденцією сучасних лінгвістичних та перекладознавчих досліджень до багатоаспектного аналізу художнього тексту. Окрім цього слід зазначити, що питання про природу мовних реалій у художніх текстах та засоби, які застосовуються для їх перекладу, є досі недостатньо вивченим.

Об'єктом дослідження є національно-забарвлена лексика, а предметом дослідження – способи її відтворення засобами англійської мови.

Мета роботи полягає у дослідженні особливостей відтворення національного колориту в англійських перекладах українських творів.

Мета дослідження передбачає розв'язання таких завдань:

- з'ясувати критерії ідентифікації української національно-забарвленої лексики;
- розмежувати поняття, що входять до складу національно-забарвленої лексики;
- визначити стратегію перекладу національно-забарвленої лексики;
- вивчити засоби забезпечення адекватної передачі української національно-забарвленої лексики англійською мовою.

Мета і завдання дослідження визначили його методи: опису – для систематизації й класифікації одиниць української національно-забарвленої лексики та способів і прийомів її відтворення; зіставлення – для встановлення взаємозумовленості між українським оригіналом та англійським відповідником; суцільної виборки – для відбору національно-забарвленої лексики з художнього твору та визначення засобів її передачі англійською мовою.

Матеріалом дослідження слугував корпус національно-забарвленої лексики у кількості 70 одиниць з твору Валер'яна Підмогильного «Місто» та його перекладу англійською мовою М. Тарнавським.

Наукова новизна дослідження полягає у комплексному дослідженні специфіки відтворення словотвірних, семантичних та функціональних особливостей української національно-забарвленої лексики англійською мовою..

Теоретична значущість роботи полягає у тому, що вона є внеском до вирішення проблеми відтворення української національно-забарвленої лексики засобами англійської мови.

Практична значущість дослідження полягає у змозі використати матеріали дослідження як допоміжний матеріал при викладанні таких дисциплін як лінгвокраїнознавство, історія перекладу, теорія та практика перекладу, основи художнього перекладу.

Для класифікації засобів перекладу національно-забарвленої лексики ми звернулися до праць Р. П. Зорівчак, яка пропонує наступні засоби перекладу національно-забарвленої лексики: транскрипція (транслітерація); гіперонімічне перейменування; дескриптивна перифраза; комбінована реномінація; калькування (повне і часткове); міжмовна транспозиція на конотативному рівні; методи уподібнення (субстиція); винайдення ситуативного відповідника (контекстуальний переклад); контекстуальне роз тлумачення (інтерпретація) [1, с. 93-150].

Класифікуючи вибірку національно-забарвленої лексики з твору В. Підмогильного «Місто» та її відповідників у перекладі, ми можемо виділити наступні засоби:

1) транскрипція (транслітерація) (у кількості 1 одиниці): з *червінцем* грошей [2, с.14] - with one *chervinets* [3, с.24];

2) гіперонімічне перейменування (у кількості 10 одиниць): вчинити йому смерть коло *зборні* [2, с.39] - to execute him before *the assembled villagers* [3, с.54]; розгладжуючи всі зморшки та *бганки* [2, с.89] - smoothing out all the wrinkles and *fold*s [3, с.102];

3) дескриптивна перифраза (у кількості 9 одиниць): він якось повернеться до рідного *кубла* [2, с.66] - he would return to his comfortable *nest* [3, с.81]; називав себе дурнем, йолопом, *страхолохом* і нікчемою [2, с.58] - called himself a *dope*, an *idiot*, a *coward*, and a *loser* [3, с.73];

4) калькування (у кількості 5 одиниць): *мо'*, заспіваємо [2, с.28] – *how 'bout* a song [3, с.42]; навіть *зазнайомився* з своїми товаришами [2, с.60] – *barely got to know* his classmates [3, с.75];

5) міжмовна транспозиція на конотативному рівні (у кількості 23 одиниць): *шпоньки* з зеленою емаллю та три барвисті хусточки з картатими *окрайками* [2, с.80] - green *enameled cufflinks*, and three colorful handkerchiefs with checkered *edges* [3, с.95]; він *силоміць вирядився* до інституту [2, с.49] - he *forced himself to visit* the Institute [3, с.63]; він якось *змалився*, *здитинився* [2, с.56] - he somehow *grew smaller, curled up like a child* [3, с.71]; як бив образника, як

душив його, вивертав, *колінчив* [2, с.66] - how he had beat him, choked him, twisted him, *kicked him* [3, с.81]; *кульбачив* повстанського коня [2, с.51] - *saddle* a rebel horse [3, с.65];

6) методи уподібнення (субстиція) (у кількості 3 одиниць): стріміти [2, с.7] – reached up [3, с.18]; *каламуть* у думках [2, с.16] – a *muddiness* in the mind [3, с.27];

7) винайдення ситуативного відповідника (контекстуальний переклад) (у кількості 4 одиниць): приймати кожному всіх *односпілчан* [2, с.56] - hosting any *fellow-members* [3, с.70];

8) контекстуальне розтлумачення (інтерпретація реалій) (у кількості 15 одиниць): у кутку чорніла *буржуйка* [2, с.18] - a small black stove, a “bourgeois” [3, с.30]; *розгостився* там [2, с.75] – made himself at home there [3, с.89]; весну в місті несуть не ластівки, а *бендюжники* [2, с.76] - spring is brought to the city not by sparrows but by wagon drivers [3, с.91]; погляд цей торкнувся страшним *штихом* [2, с.42] - the gaze like a frighteningly sharp point pricking his skin [3, с.57]; пірнув у *загусклу* калюжу [2, с.51] - fell into a thick dense puddle [3, с.66]; мені кімнати *до зарізу* треба [2, с.85] - i'm dying to find a room [3, с.99]; всі вони були зв'язані з ремонтом або *відчінним* [2, с.84] - they all involved either renovations or the buy-out of a lease [3, с.99]; назви ці — не пампушки, не *пундики* і не *пірники* [2, с.50] - names that they were not donuts, muffins, or cupcakes [3, с.64]; *гальорка* [2, с.36] - back gallery [3, с.50]; обточив на ньому всі *гостряки* [2, с.29] - pared down its rough edges [3, с.44].

Аналізуючи англomовний переклад, зроблений М. Тарнавським, слід відмітити, що перекладач намагався уникати транскрипції (транслітерації) та досить надмірно користувався контекстуальним розтлумаченням й міжмовною транспозицією на конотативному рівні.

Питання про те, як краще передати реалію — транслітерацією чи розширити зміст, виклавши дефініцію реалії, і досі залишається невирішеним. У випадку, коли перекладач занадто часто використовує при перекладі такий спосіб як транскрипція (транслітерація), у читача, котрий не знає мову оригінала, можуть з'явитися питання та існує велика вірогідність, що він нічого не зрозуміє. Але з іншого боку, відмовляючись від транскрипції (транслітерації) можна втратити самотність та колорит мови, з якої перекладають.

Перспективою роботи є більш поглиблене вивчення українських реалій та засоби передачі їх іншими мовами, зокрема, німецькою.

Література

1. Зорівчак Р.П. Реалія і переклад (на матеріалі англomовних перекладів української прози) / Р. П. Зорівчак. — Львів: Вид-во при Львів. ун-ті, 1989. — 216 с.

2. Підмогильний В. П. Місто / В. П. Підмогильний. — К.: Школа, 2008. — 245 с.

3. Tarnawsky M. The City [Електронний ресурс] // Ukrainian Literature. — 2014. — Vol. 4 — С. 103 — Режим доступу: www.UkrainianLiterature.org

УДК [811.111+811.162.2]’373.287(043)

Жененкова А. І.

ЗАСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ПАРЕМІЙ, ЩО МІСТЯТЬ МЕТАФОРИЧНЕ ПОЗНАЧЕННЯ ЛЮДИНИ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ)

Розвиток лінгвістики та перекладознавства відбувається на ґрунті системного комунікативно-прагматичного підходу, в межах якого значна увага приділяється розгляду особливостей адекватного перекладу реальних процесів породження й сприйняття мовлення. За цих умов особливого значення набуває, зокрема, вивчення специфіки відтворення в українській мові англійських паремій, як національно-специфічної форми клішованих текстів малої форми, що вирізняється частотним уживанням у повсякденній комунікації. Лінгвістикою доведено наявність значного комунікативно-прагматичного потенціалу пареміологічних одиниць, який і обумовлює їхнє частотне вживання у мовленнєвій діяльності людини. Разом з тим, перекладознавча наука ще не має у своєму розпорядженні досить повних теоретичних уявлень про структурно-семантичні особливості і характер взаємодії мовних засобів під час актуалізації англійських пареміологічних одиниць, зумовлені, зокрема, їхнім комунікативно-прагматичним потенціалом, які мають безпосередній вплив на специфіку їхнього перекладу українською мовою. Звідси й випливає актуальність дослідження засобів перекладу паремій, що містять метафоричне позначення людини, як одних з найуживаніших одиниць повсякденного мовлення з погляду встановлення закономірностей їхньої мовної організації та систематизації способів

перекладу на українську мову. Метою роботи є визначення способів перекладу паремій з англійської на українську мову шляхом встановлення їхніх мовних та структурно-семантичних особливостей.

При перекладі паремій, що містять метафоричне позначення людини можуть виникнути деякі труднощі, наприклад: відсутність відповідного прислів'я в англійській, або українській мовах; розходження в емоційному і національному забарвленнях українських прислів'їв та їх англійських відповідників; необхідність урахування випадків, коли ситуація вимагає дослівної передачі національно забарвленого українського прислів'я.

В ході нашого дослідження, ми визначили способи підходу до перекладу паремій, що містять метафоричні позначення людини. Такі як:

1) Переклад паремій еквівалентом. Під еквівалентністю у теорії перекладу слід розуміти збереження відносної рівності змістовної, змістової, семантичної, стилістичної і функціонально-комунікативної інформації, що міститься в оригіналі і перекладі. Слід підкреслити, що еквівалентність оригіналу і перекладу — це, насамперед, спільність розуміння інформації, що міститься в тексті, включаючи й ту, що впливає не тільки на розум, але і на почуття реципієнта та, яка не лише експліцитно виражена в тексті, але й імпліцитно віднесена до підтексту [1]. Еквівалентність перекладу залежить також від ситуації породження тексту оригіналу і його відтворення в мові перекладу. Таке трактування еквівалентності відбиває повноту і багаторівність цього поняття, пов'язаного із семантичними, структурними, функціональними, комунікативними, прагматичними та жанровими характеристиками. Причому всі зазначені в дефініції параметри повинні зберігатися в перекладі паремій, але ступінь їхньої реалізації буде різний в залежності від тексту, умов і способу перекладу [2].

2) Переклад паремій частковим відповідником. Частковим відповідником перекладається прислів'я, коли прислів'я мови перекладу еквівалентне прислів'ю мови оригіналу за сенсом, функцією і стилістичним забарвленням, але розрізняється своїм образним змістом.

3) Переклад паремій за допомогою калькування. При передачі прислів'їв нерідко використовується прийом калькування. Калька не піддається ніякій персональній ритмічній і метафоричній організації. Прислів'я відтворюється майже дослівно і сам контекст підказує, що читач має справу зі стійким зворотом, відтворним по оригіналу. Іноді навіть у самому авторському тексті є ввідні пояснення, що вказують на пареміологічну одиницю: «як говорить прислів'я», «як завжди говорять», «всім відомо, що» і т.п.

4) Переклад паремій “псевдодослівним” відповідником. До «псевдодослівних» відповідників вдаються, коли перекладач вважає недоцільним використовувати наявні в мові відповідники або коли в ньому взагалі немає повного або часткового еквівалента прислів'я [3]. У цьому випадку перекладач «винаходить» прислів'я, відтворюючи без модифікацій або з деякими змінами образний зміст оригінального прислів'я і, звичайно, зберігаючи його сенс [3].

5) Переклад паремій шляхом описового перекладу. Ще один спосіб відтворення паремій - описовий переклад. Відсутність необхідних відповідників і неможливість дослівного калькування впливають на вибір цього способу відтворення пареміологічних одиниць. Він зводиться до тлумачення, пояснення прислів'я, яке в перекладеному тексті практично перестає існувати як самостійна мовна одиниця і немов розчиняється в контексті [4].

Проаналізувавши 450 пареміологічних одиниць, ми дійшли висновку, що при перекладі прислів'їв та приказок перекладачі надають перевагу чотирьом з п'ятих засобів перекладу паремій, а саме, повному відповіднику (еквівалент) (28,44%), частковому відповіднику (17,33%), калькуванню (29,11%) та “псевдодослівному” відповіднику (25,11%), приклади відтворення пареміологічних одиниць на позначення людини шляхом описового перекладу складають лише 4,44% від загальної кількості (450 одиниць) проаналізованих нами паремій, тобто не є частотними.

Література

1. Баранцев К.Т. Английские пословицы и поговорки. - К.: Радянська школа, 1973. - 175 с.
2. Верба Л.Г. Граматика сучасної англійської мови. - М.: ВП Логос, 2003. - С. 33.
3. Голубовська І.О. Етнічні особливості мовних картин світу. Монографія. - К.: Логос, 2004. - 72 с.

4. Єрченко П.Г. Іноземна філологія. //Респ. Міжвід.наук. Зб. - Львів: .- 1994. - Вип. 107. - С. 98.

5. Корень О.В. Семантико-синтаксичні моделі англійських прислів'їв. // ВІСНИК Житомирського державного університету імені Івана Франка (3), 2005. - С. 5-15.

УДК 811.111'255.4(043)

Іванова В.Е.

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ

Переклад художньої літератури кардинально відрізняється від інших видів перекладу. Адже головним принципом художнього перекладу є домінування поетичної комунікативної функції. Це означає, що окрім донесення до читача інформації, літературний переклад тексту несе естетичну функцію. Створений у творі художній образ (будь то образ героя або ж природи) покликаний вплинути на читача. Саме поетична направленість в перекладі художніх текстів відрізняє даний вид перекладу від, скажімо, інформативного виду. Серед провідних перекладознавців, які займалися проблемами перекладу художніх текстів, слід відмітити А. В. Федорова, В. М. Россельс, С. П. Ковганюк, В. В. Коптілова, О. І. Чердиченка та інших.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що на даний момент не існує комплексного дослідження та аналізу лексичних та граматичних трансформацій при перекладі роману - антиутопії Р. Бредбері «451 градус за Фаренгейтом» на українську та німецьку мови.

Мета дослідження – проаналізувати лексичні та граматичні труднощі, які виникають при перекладі англійського художнього тексту на українську та німецьку мови.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких завдань:

- 1) встановити загальні особливості художнього стилю;
- 2) розглянути художній переклад як особливий вид перекладацької діяльності;
- 3) визначити основні проблеми перекладу художніх текстів;
- 4) визначити лексичні та граматичні трансформації, що використовуються при перекладі художніх текстів;

5) провести аналіз лексичних та граматичних трансформацій, які були застосовані при перекладі роману - антиутопії Р. Бредбері «451 градус за Фаренгейтом».

Об'єктом дослідження є англійський художній текст.

Предметом дослідження є лексичні та граматичні трансформації, що використовуються при перекладі художнього тексту з англійської мови на українську та німецьку.

Для вирішення поставлених завдань ми застосовували методи описового та порівняльного аналізу, а також метод суцільної виборки.

Матеріалом дослідження послуговували лексичні та граматичні трансформації, застосовані при перекладі роману - антиутопії «451 градус за Фаренгейтом» Рея Бредбері на українську мову (переклад Євгена Крижевича) та німецьку (переклад Фрица Гюттингера).

Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше відбувся комплексний аналіз лексичних та граматичних трансформацій, застосованих при перекладі англійського тексту на українську та німецьку мови.

Теоретична значущість дослідження полягає у тому, що його результати становлять внесок у розвиток теоретичних аспектів перекладу художньої літератури.

Практична значущість роботи визначається тим, що її результати можна застосовувати в ході викладання лінгвокраїнознавства, практики перекладу, а також основ художнього перекладу.

Художній стиль у теорії і практиці художньої літератури — це завжди сукупність особливих зображувально-виражальних засобів, характерних для деяких письменників чи одного письменника, твори яких (якого) позначені більшою чи меншою індивідуальністю, оригінальністю. Цим завжди відображається світобачення й світовідчуття письменника, неповторність, особистість його художньо-творчої манери, образність його мислення, своєрідність тематики й проблематики художнього тексту, його сюжетність, фабульність, композиція, система образів чи й одного образу. Художній стиль передбачає попередній відбір мовних засобів для створення літературних художніх текстів. У художньому стилі широко використовуються всі мовні засоби: граматичні, лексичні та стилістичні. Щодо жанрів літератури

художній стиль поділяють на підстили, які мають особливості мовного зорганізування тексту: епічні, ліричні, драматичні, комбіновані. Художній стиль мовлення можна розглядати як узагальнення й поєднання всіх стилів, оскільки письменники органічно вводять ті чи інші складники стилів до творів, надаючи їм більшої переконливості та вірогідності в зображенні подій [1, с. 130].

Основним завданням під час роботи перекладача над текстом оригіналу є створення адекватного перекладу, урахуваючи особливості художнього тексту. Адекватного перекладу можна досягти використовуючи різноманітні перекладацькі трансформації, зокрема лексичні та граматичні.

Лексичні трансформації у «чистому» вигляді зустрічаються дуже рідко. Як правило, трансформації різних видів здійснюються одночасно, тобто поєднуються одна з одною. Саме такий складний комплексний характер перекладацьких трансформацій і робить переклад, а також його редакційне корегування складною та відповідальною справою [2, с. 10].

Граматична трансформація може бути повною або частковою. Зазвичай, коли замінюються головні члени речення, відбувається повна трансформація, якщо ж замінюються лише другорядні – часткова. Крім заміни членів речення можуть замінюватися і частини мови. Найчастіше це відбувається одночасно.

На матеріалі роману - антиутопії Р. Бредбері «541 градус за Фаренгейтом» ми розглянули та провели аналіз лексичних та граматичних трансформацій і дійшли висновку, що найбільш поширеним засобом є транскрибування і транслітерація, тому що подані слова мають таке ж звучання та значення як у мові оригіналу, тобто це пристосування до відтворення відповідних фонем та звучання у мові перекладу.

Перспектива подальшого дослідження полягає у подальшому аналізі жанрово-стилістичних особливостей англomовного художнього тексту при перекладі на українську та німецьку мови.

Література

1. Дудик П. С. Стилістика української мови: Навчальний посібник / П. С. Дудик. – К.: Видавничий центр «Академія», 2005. – 368 с.
2. Степанов В. Г. Редакционная подготовка изданий переводной литературы / В. Г. Степанов [Електронний ресурс: <http://www.hi-edu.ru/e-books2/RedPodgotPerevodLit/index.htm>]. – М.: МГУП, 1997. – 127 с.

УДК[811.111:811.161.2] '25(043)

Качура Д. Е.

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В НАУКОВО-ТЕХНІЧНОМУ ТЕКСТІ

Актуальність даної роботи визначається важливістю теоретичного осмислення проблем комплексних смислових перекладацьких трансформацій у зв'язку з підвищенням ролі науково-технічного перекладу і необхідністю його адекватного забезпечення дослідженнями. Лінгвоперекладацьке дослідження особливостей комплексних перекладацьких трансформацій та використання їх при перекладі з англійської мови на українську набувають в наш час особливого значення у зв'язку з необхідністю всебічного вивчення мови науки і техніки на сучасному етапі науково-технічного прогресу.

Метою нашого дослідження є розгляд комплексних смислових перекладацьких трансформацій з точки зору змін, яким вони піддаються в текстах науково-технічної літератури, вивчення та розуміння особливостей науково-технічного тексту та вміння уникати труднощі, які можуть постати перед нами в процесі перекладу.

Об'єктом дослідження є переклад науково-технічних текстів .

Предметом дослідження є способи та прийоми перекладу англomовних науково-технічних текстів українською мовою.

Завданнями нашої роботи є: визначення особливостей перекладу текстів науково-технічного стилю; розгляд різних точок зору щодо розуміння сутності перекладацьких трансформацій і конкретизація даного поняття; аналіз особливостей науково-технічних текстів та їх перекладу.

Дослідження в галузі науково-технічного перекладу - важлива і актуальна задача, спрямована на досягнення адекватних перекладів, сприяє вирішенню багатьох прикладних завдань

і прискоренню обміну інформацією в галузі новітніх досягнень науки і техніки серед фахівців і вчених різних країн.[1,ст. 34]

Науково-технічні тексти належать до наукового стилю, сферою використання якого є наукова діяльність, науково-технічний прогрес суспільства, освіта, навчання. Головне призначення цього стилю – систематизація знань, пізнання світу, повідомлення про результати досліджень, доведення теорій, обґрунтування гіпотез, класифікацій, роз'яснення явищ, виклад матеріалу, презентація наукових даних суспільству. [2,ст. 72]

Найбільш типовою лексичною ознакою науково-технічної літератури є насиченість тексту спеціальними термінами, термінологічними словосполученнями. Терміни – це слова або словосполучення, які мають лінгвістичні властивості як і інші одиниці словникового складу. Відмінність терміна від звичайного слова залежить, перш за все, від його значення. Терміни виражають поняття науковооброблені і властиві лише конкретній галузі науки і техніки. [1,ст.20]

Характерні риси наукового і технічного стилю: інформативність, логічність, точність і об'єктивність, а також ясність та зрозумілість. Крім того, виділяють такі ознаки, як предметність, узагальнення, однозначність, лаконічність, доказовість, переконливість та ін. До головних мовних засобів належать абстрактна лексика, символи, велика кількість термінів, схем, таблиць, графіків, зразків-символів, іншомовних слів, наукова фразеологія, цитати, посилання, загальноживана лексика, безсуб'єктність, безособовість синтаксису, відсутність всього того, що вказувало б на особу автора, його уподобання (емоційно-експресивні синоніми, суфікси, багатозначні слова, художні тропи, індивідуальні неологізми) .[3,ст.11]

Широкий та інтенсивний розвиток науково-технічного стилю призвів до формування в його рамках численних жанрів, таких, як стаття, монографія, підручник, патентний опис, реферат, анотація, документація, каталог, довідник, специфікація, інструкція, реклама (яка має і ознаки публіцистики). [4,ст.7]

Специфікою науково-технічного стилю є більш широке використання абстрактних та загальних понять: розвиток, рух, зміна, явища; значно частіше використовуються логічні засоби зв'язку. [5,ст.18] Манера викладу характеризується переважанням сполучень, ядром яких служить іменник. У науковому стилі української мови широко використовуються однорідні члени, дієприкметникові і дієприслівникові звороти. Часто використовуються ланцюжки з кількох іменників у родовому відмінку (наприклад, визначення зміни напрямку руху частинок).

Переклад науково-технічної літератури відрізняється від перекладу художньої літератури, газетних статей, документально-ділового матеріалу тощо. До поняття "науково-технічна література" входять такі її різновиди, як власне науково-технічна література, а саме, монографії, збірники та статті з різних проблем науки і техніки; учбова науково-технічна література (підручники, довідники і т.д.); науково-популярна література з різних галузей техніки; технічна і супровідна документація; технічна реклама, патенти та ін.[6,ст.13]

Для полегшення перекладу науково-технічної літератури існують наступні прийоми перекладу:

- Прийом смислового розвитку (модуляція)

Прийом смислового розвитку полягає в заміні перекладної одиниці на контекстуальне, логічно пов'язане з нею слово чи словосполучення. В основі лежить принцип, коли згадана в тексті причина розвивається і замінюється її наслідком (або навпаки).

- 1) improved drag coefficient - Зменшений коефіцієнт аеродинамічного опору (Чим менше цей коефіцієнт, а отже і менше аеродинамічний опір, тим краще).
- 2) improved efficiency - підвищений коефіцієнт корисної дії (Чим вище ККД, тим краще).[7,ст. 33]

- Прийом лексичних опущень (компресія)

Прийом лексичного опущення передбачає ігнорування в процесі перекладу деяких семантично надлишкових слів, які не несуть важливого смислового навантаження, їх значення найчастіше комплексно відновлюється в перекладі.

- Just and equitable treatment - справедливе ставлення
- Normal and regular – звичайний [7,ст.34]

- Антонімічний переклад

Антонімічний переклад - це лексико-граматична трансформація, при якій заміна позитивної форми в оригіналі на негативну форму в перекладі або, навпаки, негативною на ствердну супроводжується заміною лексичної одиниці іноземних мов на одиницю МП з протилежним значенням.

Суть антонімічного перекладу полягає в тому, щоб висловити думку лексичної одиниці оригіналу через протилежне поняття, при цьому, природно, змінивши її структуру.

- The fourth mode is antisymmetric bending which the beam theory misses completely.

Четверта форма власних коливань є кососиметричний вигин, який в теорії балки взагалі не розглядається.[7,ст..34]

- Описовий переклад

Експлікація або описовий переклад - це лексико-граматична трансформація, при якій лексична одиниця МО замінюється словосполученням, експлікує її значення, тобто що дає більш повне пояснення або визначення цього значення на МП .

- Coil gradient - Перепад температури між котушкою і навколишнім маслом

- Hydraulic water - Вода, що надходить в гідравлічний класифікатор.

[7,ст.35]

Отже, ми розглянули особливості самого науково-технічного стилю, як він відрізняється від інших стилів, його характерні риси та ознаки. Науково-технічна література застосовується в повсякденному житті все частіше, що пов'язано безпосередньо з розвитком науково-технічного прогресу, а сферою його використання є наукова діяльність, науково-технічний прогрес суспільства, освіта, навчання. Саме тому перекладачі повинні приділяти вивченню всіх наукових термінів та позначень дуже багато часу та уваги. Також ми визначили, що переклад науково-технічних текстів повинен буди як можна точнішим, зрозумілим, об'єктивним. Впоратись з цим завданням нам можуть допомогти такі прийоми перекладу, як прийом смислового розвитку (модуляція); прийом лексичних опущень (компресія); антонімічний переклад; описовий переклад.

Література

1. Утробіна А.А. Теорія перекладу/А.А. Утробіна-М., 2009.
2. Нелюбін Л.Л. Введення в техніку перекладу/Л.Л. Нелюбін-М., 2009.
3. Борисова Л.І. Лексичні особливості англо-українського науково-технічного перекладу/Л.І. Борисова-М., 2005.
4. Швейцер А.Д. Переклад і лінгвістика/А.Д. Швейцер-М, 1973.
5. Федоров А.В. Основи загальної теорії перекладу. Четвертий вид., Перероб. і доп./А.В. Федоров-М., 1983.
6. Голікова Ж.А. Переклад з англійської на українську/Ж.А. Голікова-М., 2008.
7. Клімзо Б.М. Ремесло технічного перекладу/Б.М. Клімзо-М., 2006.

УДК 811.111'255'373 (043)

Коваль В.В.

ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗАСОБІВ ПОЛІТКОРЕКТНОСТІ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ

В теперішній час в лінгвістичній науці спостерігається підвищений інтерес до висвітлення військових, міжнаціональних, міжетнічних, гендерних та інших конфліктів в мові виступів суспільно-політичних діячів, які звертаються до нас за допомогою ЗМІ. Переключення центру уваги лінгвістів з питань внутрішньої організації мови на її прагматичний аспект зумовило значимість цілого комплексу проблем мовного впливу. До таких проблем відноситься і феномен політичної коректності, який став невід'ємною частиною англійської лінгвокультури, тому що політкоректність, будучи інструментом комунікативної стратегії поведінки, допомагає уникнути соціальних загострень та досягти безконфліктної атмосфери в суспільстві. Тому ця робота присвячена дослідженню мовної специфіки феномену політкоректності і особливостям перекладу політично коректних текстів з англійської мови на українську. [1]

Актуальність цього дослідження полягає в тому, що теорія політкоректності, поширена на території Західної Європи та США, запропонувала нейтральні відповідники до образливих мовних одиниць та висловів. Це вимагає детального вивчення умов уживання або уникання політкоректних номінацій у сучасному публіцистичному дискурсі, що досі не було предметом системного аналізу. В науковій літературі немає єдиного підходу до аналізу політичної

коректності. Оскільки політично коректна лексика і політично коректні конструкції характеризуються наявністю своєрідного прихованого змісту, вивчення даних одиниць є соціально значущим.

Об'єктом дослідження є випадки вживання політично коректних одиниць та конструкцій в текстах публічних виступів англомовних суспільно-політичних діячів, а також засоби їх перекладу на українську мову.

Предметом дослідження є особливості перекладу лексичних та граматичних конструкцій політкоректно орієнтованих висловів.

Мета дослідження полягає у вивченні опису політичної коректності як культурно-поведінкової і мовної категорії, проведення лінгвістичного аналізу текстів публічних виступів англомовних суспільно-політичних діячів і дослідження випадків використання політично коректної лексики і політично коректних структур.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання наступних завдань:

1) виявлення причин виникнення і виділення основних етапів розвитку поняття «політична коректність»;

2) розгляд змісту і функціонування політичної коректності як особливої культурно-поведінкової і мовної категорії в англомовній лінгвокультурі;

3) розгляд мовних засобів вираження політкоректності і опис змін, які сталися в сучасній англійській мові під впливом політичної коректності на словотворчому, граматичному і лексичному рівнях;

4) дослідження конкретних прикладів прояву категорії політичної коректності в англійській мові і розгляд їх адекватних засобів перекладу на українську мову на матеріалі сучасних текстів публічних виступів суспільно-політичних діячів, статей американських газет і журналів. [2]

Мова як дзеркало суспільного життя відображає процеси, що відбуваються у політичній, соціальній та культурній галузях. Зміни у житті суспільства неодмінно відбиваються у мові, обумовлюють її зміни – актуальним є поняття чемності та толерантності, ідея неконфліктного спілкування, оскільки в англомовному суспільстві широко поширеною є концепція політичної коректності, у відповідності до якої жодним чином не можна ображати представників будь-яких соціальних груп. З огляду на значущість цієї проблематики, можна сказати, що поняття політичної коректності дає можливість по-іншому глянути на добре відомі факти чи здобутки, інтерпретувати їх з урахуванням диференціації при позначенні різних груп людей.

Особливе значення політкоректність має для перекладачів, які репрезентують увесь соціум і можуть викликати міжнародний скандал, образивши представників певної групи невірним вжитим словом. Слід уникати висловів, що ображають або принижують будь-яких осіб чи віддзеркалюють стереотипи, притаманні особам різних статей, особам, які у чомусь відрізняються від усіх інших членів суспільства. Зараз існує безліч запропонованих лінгвістами нейтральних альтернатив для позначення осіб, які відрізняються за статтю, расою, зростом, розумовими та фізичними здібностями. Ігнорування таких мовних практик може розцінюватися як навмисне порушення етичних норм. Отже, у відповідності зі своїм комунікативним наміром, перекладач обирає для передачі інформації такі мовні одиниці, які володіють необхідним предметно-логічним та конотативним значенням, зокрема політкоректні інновації.

Таким чином, можна стверджувати, що політична коректність на сьогоднішній день є не тільки потужним засобом протистояння вербальній агресії, яке реалізується в рамках стратегії ввічливої та шанобливої інтеркомунікації, але ж і засобом для політиків досягти своїх цілей в переконанні електорату в правильності свого курсу. В зв'язку з цим роль перекладача є виключно важливою, оскільки перекладачу необхідно дотримуватися принципів політкоректності и в той же час не спотворити зміст висловлювання. Для цього перекладач повинен добре знати політкоректні одиниці і особливості їх використання, а також бути в курсі політичної ситуації, про яку висловлюється політичний діяч.

Перспективність подальших досліджень політкоректності полягає у вивченні прояву гендерного аспекту в різних підсистемах мови та різних сферах діяльності людини.

Література

1. Лобанова Л.П. Новый стиль речи и культура поколения: политическая корректность: монография / Л.П. Лобанова. – М.: Изд-во МГУЛ, 2004. – 164 с.

2. Панин В.В. Политическая корректность в текстах mass media / В.В.Панин. –Language and Literature. – 2001. - №14.

УДК 811.111'255.4(043)

Пахоменко Ю.О.

ЖАНРОВО – СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ПОЕТИЧНИХ ТВОРІВ

Переклад посідає особливе місце в літературному процесі. Кожен вид літератури послуговується певним видом перекладу. Зокрема, художня література послуговується художнім перекладом. Художній переклад – один з найнаглядніших проявів міжлітературної (і певним чином міжкультурної) взаємодії. Фактично він є основною частиною національно – літературного процесу, оскільки виступає посередником між літературами, без нього неможливо було б говорити про міжлітературний процес у всій його повноті.

Ґрунтовні дослідження щодо особливостей перекладу поетичних творів розглянуто в працях відомих лінгвістів та перекладознавців, таких як В.В.Коптілов, В.Н.Комісаров, В.В.Виноградов, А.Ф.Федоров, Ю.П.Солодуб та інші. Проте проблема перекладу поетичних текстів залишається недостатньо висвітленою та потребує подальшого дослідження.

В даній роботі досліджується лексико – граматичні та жанрово – стилістичні особливості перекладу з англійської мови на українську та німецьку поезії відомого американського письменника Едгара По на прикладі його вірша «Ельдорадо».

Актуальність дослідження зумовлена недостатнім вивченням особливостей перекладу українською та німецькою мовою англомовних поетичних творів, а також сучасними вимогами до цих видів перекладу, коли йдеться про передачу не лише змісту оригіналу, а й про оптимальне відтворення жанрово – стилістичних характеристик тексту.

Об'єктом дослідження є англомовні поетичні тексти.

Предметом дослідження є жанрово – стилістичні особливості перекладу англомовних поетичних творів українською та німецькою мовою.

Мета роботи – дослідити особливості перекладу англомовних поетичних творів українською та німецькою мовою.

Для досягнення поставленої мети потрібно виконати наступні **завдання**:

- розглянути особливості поетичних творів як об'єкту перекладу;
- визначити основні проблеми перекладу поетичних творів;
- з'ясувати особливості передачі міжкультурного потенціалу та образності поетичних творів при перекладі;
- проаналізувати та порівняти переклади англомовних поетичних творів українською та німецькою мовою.

Методи дослідження: У роботі було використано комплекс методів: аналіз, синтез, порівняння, описовий метод.

Матеріалом дослідження було обрано вірш «Ельдорадо» відомого американського письменника та поета Е. По, та його переклади українською та німецькою мовами, виконані А.В. Онишком [1, с.123-131] та Т. Етцелем [2, с.123-124].

Наукова новизна. Вперше відбувся порівняльний аналіз лексико – граматичних та жанрово – стилістичних особливостей перекладу вірша «Ельдорадо» Е. По.

Теоретичне значення дослідження зумовлене тим, що дана робота може становити певний внесок для розвитку теоретичних аспектів перекладознавства, зокрема жанрово – стилістичних теорій перекладу.

Практична цінність роботи визначається тим, що її результати можна застосовувати для розв'язання практичних проблем, пов'язаних з англо – українським та англо – німецьким перекладом, зокрема перекладом текстів різних стилів, а також використовувати в ході викладання стилістики, практики перекладу, основ художнього перекладу.

До проблем виділення основних складнощів перекладу поетичних творів зверталось багато як науковців-лінгвістів, так і перекладознавців. Одна з проблем поетичного перекладу – співвідношення контексту автора і контексту перекладача. На думку Г. Гачечиладзе [1, с.43], у

віршованому перекладі контекст останнього дуже наближається до контексту першого. Критерієм збігу або, навпаки, розходження обох контекстів є міра співвідношення даних дійсності й даних, узятих з літератури. Якщо переважають дані дійсності, то йдеться про авторську діяльність. Якщо переважають дані літературного походження, то йдеться про контекст перекладача. Таким чином, поетичний переклад зумовлений не лише об'єктивними факторами (конкретно-історичним літературним каноном, нормативним обиходом), але й суб'єктивними (поетикою перекладача). Жоден переклад не може бути абсолютно точним, оскільки сама мовна система приймаючої літератури за своїми об'єктивними даними не може досконало передати зміст оригіналу, що неминуче призводить до втрати певного об'єму інформації. Тут також замішана особистість перекладача, який при перекодуванні тексту обов'язково випустить щось зі змісту, а також його схильність продемонструвати чи не продемонструвати всі особливості оригіналу.

Основна мета будь-якого художнього твору полягає в досягненні певного естетичного впливу, створення художнього образу. Для художнього перекладу властиві відхилення від максимально можливої смислової точності з метою забезпечити художність перекладу. Наприклад:

- оригінальний вірш: But he grew old -
This knight so bold -
And o'er his heart a shadow
Fell as he found
No spot of ground
That looked like Eldorado.

- дослівний переклад: Але він постарів -
Цей лицар такий сміливий -
І на його серце тінь
Впала як він не знайшов
Місця на землі
Яке б виглядало як Ельдорадо.

- українською:
художній переклад
Під шалом вітрів (перекладач додав образ вітрів, щоб зберегти риму)

Юнак (в оригіналі лицар) постарів,
А серце не знає розради,
Бо скільки не йшов –
Землі не знайшов,
Що схожа на Ельдорадо.

- німецькою:
художній переклад
Doch wurde alt
Die Reckengestalt,
Ihm sank ins Herz ein Schatten,
Denn nirgends er fand
Ein Fleckchen Land,
Das aussah wie El Dorado.

На основі опрацьованого матеріалу було встановлено, що перекладаючи національно – марковану лексику в поетичному творі, перекладач повинен знати культуру соціуму, в якому вона функціонує, брати до уваги специфіку перекладу відносно цілей та реципієнтів, а також семантичну та структурну складність цих одиниць. Адже основне завдання перекладача – вирішити, як передати значення та емотивні характеристики національно-забарвленої лексики, щоб досягнути комунікативної мети перекладу. Перспектива подальшого дослідження полягає у вивченні лексики – граматичних та жанрово – стилістичних особливостей перекладу на прикладі поезії авторів сучасності.

Література

1. По Е. А. Поезії (Пер. А. Онишка, М. Тупайла, Є. Крижевича, М. Стріхи) / Е. А. По // Всесвіт. – 1998. – № 7. – С. 123-131.

2. Edgar Allan Poes Werke. Gesamtausgabe der Dichtungen und Erzählungen, Band 1: Gedichte, Herausgegeben von Theodor Etzel, Berlin: Propyläen-Verlag, [1922], S. 123-124,144.
3. Гачечиладзе Г. В. Художественный перевод и литературные взаимосвязи / Г. Гачечиладзе. – М.: Наука, 1980. – 180 с.
4. Poe E. A. The Complete Works of Edgar Allan Poe / E.A. Poe. – Ann Arbor : Tally Hall Press, 1997. – 1268 p.

УДК 811.111' 373.612.2(043)

Подкопаева Г. М.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ БАЗОВИХ МЕТАФОРИЧНИХ НОМІНАЦІЙ НА ПОЗНАЧЕННЯ ЧОЛОВІКА НА МАТЕРІАЛІ РЕЛІКТОВИХ ТЕКСТІВ АНГЛІЙСЬКОЇ, УКРАЇНСЬКОЇ ТА НІМЕЦЬКОЇ МОВ

Реліктові тексти представляють собою застарілі розповіді, які свідчать про історичне минуле народів. Це можуть бути казки, пісні, міфи, які мають у своїй основі метафоричний контекст. Розшифровка цього контексту може призвести до розкриття можливих реалій, які формують культурну самосвідомість нації. [1] В основі реліктових текстів є вивчення концептуальних метафор, яке розкриває особливості сприйняття дійсності, а також мислення та гендерні особливості людей, що існували в період створення вищезазначених текстів.

Порівняльне дослідження лінгвокультурного концепту ЧОЛОВІК через метафоричну номінацію з українських, англійських та німецьких давніх джерел веде до визначення витоків мовної номінації досліджуваного концепту, а, отже, до покращення розуміння особливостей менталітету досліджуваних народів.

Актуальність нашого дослідження обумовлюється важливістю цієї гендерної категорії та впливом концепту ЧОЛОВІК на всебічне вивчення відображення в мові ролі людини, реалій суспільства і людських взаємин.

Внаслідок цього наше дослідження має певну теоретичну та практичну значущість для вивчення міжкультурних гендерних відносин, характерних для англійської, німецької та української культур.

Об'єктом нашого дослідження є концепт ЧОЛОВІК, що репрезентується метафоричними номінаціями в українській, англійській та німецькій мовах.

Предметом дослідження виступають метафоричні номінації на позначення концепту «Чоловік».

Мета нашого дослідження полягає в порівняльному аналізі концепції сприйняття чоловіка як соціальної та фізичної істоти на матеріалі базових метафоричних номінацій в реліктових текстах англійської, німецької та української мов. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання** :

- проаналізувати базові поняття дослідження: реліктовий текст, метафорична картина світу, мовна картина світу, концепт,
- методом суцільної вибірки виділити та систематизувати метафори на позначення концепту ЧОЛОВІК
- визначити особистісні характеристики чоловіка в метафоричних номінаціях, його соціальні ролі в залежності від його становища.

Матеріалом для нашого дослідження слугувала вибірка метафор на позначення «Чоловік», які представлені в стародавніх українських та англійських неавторських казках. Загальна кількість таких одиниць 70 для української частини дослідження і 50 для англійської частини та 35 для німецької.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що воно є першою спробою порівняти і проаналізувати концепт «Чоловік» на матеріалі саме цих досліджуваних мов та виявити загальні тенденції та розбіжності опису сутностей поданого концепту, покладеного на основу казкового образу.

Теоретична значущість полягає в аналізі та описі розбіжностей у сприйнятті певних етноспецифічних рис досліджуваного концепту в українській, англійській та німецькій мовних культурах. Визначається історично та етнічно обумовлена соціальна роль чоловіка та його особистісні характеристики в українських, англійських та німецьких народних казках,

порівнюється ставлення до чоловіка в українському, англійському та німецькому народах, його соціальне становище.

Практична значущість дослідження полягає в можливості використання матеріалів та отриманні результатів дослідження в загальнотеоретичних курсах порівняльної типології та лексикології української та англійської мов, а також при написанні курсових і дипломних робіт.

У ході нашого дослідження були визначені такі ключові поняття: реліктовий текст, метафорична картина світу, мовна картина світу, концепт.

Під картиною світу ми розуміємо «цілісний, глобальний образ світу у свідомості людини, який є результатом всієї духовної активності, виникаючої в ході всіх контактів людини зі світом. Пізнаючи світ, людина складає своє уявлення про світ, тобто в його свідомості виникає картина світу.» [2]

На думку Апресяна, існує дві найбільш значущі картини світу: мовна та концептуальна картини світу. У мовній картині світу істотним є знання, закріплене за словами, словосполученнями, реченнями, текстами. Можна побачити, що в будь-якому досліджуваному концепті конкретної мови концептуальна картина є інваріантною (загальною для всіх носіїв мов), мовна - виражається у значенні слів, словосполучень, пропозицій, дискурсів різних мов. [3; с. 45]

Метафорична картина існує як фрагмент мовної картини світу та є результатом осмислення і відображення дійсності, а також дозволяє відобразити в мові національно - культурне багатство її виразних засобів. [4; с. 186]

Існують різні точки зору щодо визначення концепту. На нашу думку під концептом розуміється ментальне утворення, яке являє собою комплекс людських знань про світ, уявлень, переживань. [2; с. 7]

Вході дослідження обраного концепту ми визначили базові концепції сприйняття, особистісні характеристики і соціальні ролі чоловіка, такі, як: *син* (10,6%) / *son* (12,1%) / *der Sohn* (11,2%); *парубок* (30,6 %) / *fellow* (33 %) / *der Kerl* (31,5); *батько* (20,1 %) / *father* (15,5%) / *der Vater* (19,3%); *чоловік* (15,3%) / *husband* (17,3%) / *der Ehemann* (13,1%); *зять* (5,4%) / *son-in-law* (3,7%) / *der Eidam* (1,2%); *вдівець* (%) / *widower* (10,4%) / *der Witwer* (11,7%); *свекр* (5,2%) / *father-in-law* (2,7%) / *der Schwiegervater* (6,8%); *вімчим* (4,1%) / *stepfather* (5,3 %) / *der Stiefvater* (5,2%).

У процесі дослідження ми визначили як позитивні, так і негативні особистісні риси чоловіка:

— *могутність і влада* (22,7% в українських казках, 20,5% в англійських, 19,3% в німецьких)

— *відвага* (18,3% в українських, 17,1% в англійських та відповідно 15,7 % в німецьких)

— *майстерність і талановитість* (20,8% в українських, 16,5% в англійських реліктових текстах та 18,1 % в німецьких),

— *хазяйновитість* (12,3% українських одиниць, 11,7% англійських та 13,9% німецьких),

— *підступність та хитрість* (8,3% в українських казках , 9,9 % в англійських та 10,8% в німецьких) ,

— *брехливість* (5,5% (укр.), 7,6% (англ.) та 7,2 % (нім.)),

— *впертість* – (5,4% українських одиниць, 7,9% англійських та відповідно 5,6% німецьких);

— *грубість та злостивість* (6,7% (укр.), 8,8% (англ.) та 9,4% (нім.)).

Згідно з результатами проведеного дослідження ми можемо стверджувати, що соціальні ролі українських чоловіків набагато різноманітніші, ніж соціальні ролі англійських або німецьких чоловіків. Різноманітність чоловічих ролей в українських казках є наслідком відображення селянського укладу життя, в якому родинні стосунки відігравали значну роль і строго дотримувалися. В українських, англійських та німецьких реліктових текстах чоловіки постають як в позитивних образах, так і в негативних: з одного боку чоловікам властива чіткість, могутність, талановитість та хазяйновитість, та їх за це шанують, з іншого боку чоловіки сприймаються як вперті та грубі істоти

Але незалежно від будь-яких результатів чоловік, це створіння, яке є одним з головних на землі поряд з дружиною. Він завжди був головною частиною цього світу, без участі якого не змогло б початися життя.

Перспективою цього дослідження є більш розвинене дослідження концепту ЧОЛОВІК в реліктових текстах інших мов.

Література

1. Вежбицкая Г. Мова. Культура. Пізнання. / А. Вежбицкая. - М.: Російські словники, 1996. – 405-411 с.
2. Волошина О. В. Концепти ПРАВДА, ІСТИНА в українськомовній, англійськомовній та грецькомовній картинах світу : Монографія – Маріуполь : видавничо-поліграфічний центр Приазовського державного технічного університету , 2013 - 216 с
3. Апресян Ю. Д. Интегральное описание языка и системная лексикография. "Языки русской культуры". Избранные труды / Ю.Д. Апресян. – М.: Школа, 1995. – Т.2. – 767 с.
4. Телия В. Н. Метафоризация и ее роль в создании языковой картины мира / В.Н. Телия // Роль человеческого фактора в языке. Язык и картина мира : сб. науч. ст. / под ред. Б. А. Серебренникова. – М. : Наука, 1988. – С. 173–204.
5. Стернин И.А. Попова З. Д., Когнитивная лингвистика /– М.: АСТ: Восток – Запад, 2007 – 314 с.
6. Карасик В.И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс / В.И. Карасик. – Волгоград: Перемена , 2002. - 477с.
7. Маслова В.А. Введение в когнитивную лингвистику :учеб. Пособие / В.А. Маслова .- М.: Флинта, 2011, -296 с.

УДК [811.111+811.161.2]’373.287(043)

Работіна В.М.

ВИЗНАЧЕННЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ЛЕКСИКИ

Переклад професійної лексики сьогодні стає все більш затребуваним у зв'язку з активним розширенням світових ринків, розростанням міжнародних корпорацій та нових виробництв. Відповідно, труднощі, що виникають при перекладі фахової лексики, знижують ефективність і уповільнюють процес переговорів у різних сферах, іноді навіть можуть призвести до зриву контракту або перешкоджати укладанню угоди.

Особливості перекладу професійної лексики вивчалися В. В. Виноградовим, Д.Н. Ушаковим, А. А. Реформатським, В.М. Лейчиком, Т.І. Панько, Ф.О. Циткіною, способи і прийоми перекладу професійної лексики розглядалися в роботах О.В. Ребрія, Л.М. Черноватого та ін.

В даній роботі досліджується відтворення професійної лексики в англійській та українській мовах.

Актуальність даного дослідження полягає в тому, що професіоналізми є частиною спеціальної лексики, що підвищує значущість їх перекладу, є одним з пластів термінологічної лексики і викликають труднощі під час перекладу.

Об'єктом дослідження в даній роботі є англійська професійна лексика у галузі юриспруденції.

Предметом дослідження виступають способи перекладу юридичної професійної лексики з англійської на українську мову, структурно-семантичні особливості юридичної лексики в англійській мові.

Мета роботи полягає у виявленні та комплексному аналізі способів перекладу юридичних професіоналізмів англійської та української мов.

Для досягнення поставленої мети були поставлені наступні завдання: визначити особливості юридичної фахової лексики англійської та української мов, описати основні етапи розвитку англійської та української професійної лексики; визначити основні класифікації юридичних професіоналізмів; здійснити структурно-семантичний аналіз перекладу складних юридичних професіоналізмів на українську мову.

У ході дослідження при доборі мовного матеріалу використовувався метод суцільної вибірки. Метод семантико-компонентного аналізу було застосовано для визначення структури

юридичних професіоналізмів в англійській та українській мовах. При зіставленні юридичних професіоналізмів в англійській та українській мовах було використано аналіз способів та прийомів перекладу юридичної професіональної лексики.

Матеріал дослідження складається з юридичних професіоналізмів. Сучасні англійські юридичні терміни було дібрано методом суцільної вибірки на основі англійських юридичних словників. Список юридичних професіоналізмів, уживаних у сучасній українській правничій мові, було сформовано на основі українських тлумачних юридичних словників. Для уточнення лінгвістичної інформації було використано також українські та англійські словники іншомовних слів.

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що воно є внеском до вивчення проблеми перекладу складних юридичних професіоналізмів та професіоналізмів-словосполучень англійської та української юридичної професіональної лексики.

Теоретичне значущість роботи полягає у тому, що у даному дослідженні виявлено специфіку аналізу способів перекладу професіоналізмів англійської та української юридичної професіональної лексики.

Практична значущість дослідження визначається можливістю використання його результатів у викладанні курсу теорії та практики перекладу, а також фахового (юридичного) перекладу.

Професійна лексика не є загальноживаною, вона використовується людьми, однаковими за фахом. Основу професійної лексики складають терміни — слова або словосполучення, що дають офіційні наукові найменування спеціальним поняттям або предметів якійсь галузі науки, техніки, мистецтва, сільського господарства та ін. Терміни в межах певної науки завжди однозначні. Поряд з термінами існують професіоналізми. Це напівофіційні слова, що не мають наукового характеру. Широкого розповсюдження в літературній мові професіоналізми не мають, сфера їх вживання обмежена.

Частота використання тих або інших слів залежить як від профілю організації, так і від спеціалізації конкретних співробітників. Професіоналізми у галузі юриспруденції можна поділити на декілька груп [2]: 1. Професіоналізми кар'єрного плану: "Юрик" або "лоєр" - слова з професійної лексики юристів, які означають юридичну особу. У переклад на англійську, юридична особа – "gownsmān" ("людина, яка носить мантию", юрист або суддя), також вживається слово "lir" (це значення вживається у грубій формі); 2. Корпоративне право: "Фізики", "фізли" – фізична особа. "Natural entity", "natural individual", "real person" (англ.); 3. Процесуальне право: "Стукач" - прокурор, таємний агент. "Stool pigeon" (англ.); 4. Кримінальний процес: "Закрити" - заарештувати. "Attach" (англ.) [1].

Поява професіоналізмів відбувається завдяки потребі суспільства полегшити сприйняття деяких термінів, що виникають в окремих сферах професійної діяльності.

Перспектива подальшого дослідження полягає у вивченні відтворення професіональної лексики на матеріалі української, англійської та німецької мов.

Література

1. Тимчук П.Ж. Терміни та професійна лексика кінця ХХ – початку ХХІ століття / П.Ж.Тимчук // Українська термінологія і сучасність: Збірник наукових праць. – Київ: КНЕУ 2007. – С.69-73.

2 Шелов С.Д. Терминология, профессиональная лексика и профессионализмы (к проблеме классификации специальной лексики) / С.Д. Шелов // Вопросы языкознания. – 1984. – № 5. – С.76 – 87.

УДК 811.111'255-2:32(043)

Юркова К.О

СТРУКТУРА ТА ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ

Зміни в Україні та в світі завжди безпосередньо впливали на суспільно-політичний словник української мови. І чим інтенсивніше зміни у суспільно-політичній сфері, тим більш інтенсивні зміни лексики на кожному етапі її розвитку. Тож, з огляду на сучасний динамічний розвиток

політичних процесів і суспільно життя як в Україні, так і в світі, проблема суспільно-політичної лексики та особливостей її перекладу стоїть досить гостро.

Тема суспільно-політичної лексики та особливостей її перекладу була розглянута у працях А. А.Бурячка, Т. І. Панько, Л. Л. Михайленко, Я. Снісаренко, І. В. Холявко, А. А. Таран та інших. У мовознавчих дослідженнях, присвячених проблемам суспільно-політичного дискурсу, вживають терміносполуки «суспільно-політична лексика», «суспільно-політична термінологія», «суспільно-політичний термін» [1, с.43].

Актуальність обраної теми пояснюється тим, що суспільно-політичний переклад стає одним з найбільш затребуваних перекладів завдяки активному розвитку міжнародних контактів і у зв'язку з політикою інтеграції України в європейський і світовий політичний, економічний, соціальний та культурний простір.

Об'єктом курсової роботи є суспільно-політична лексика в англійській та українській мові.

Предмет дослідження складають перекладацькі трансформації, які використовують при перекладі суспільно-політичної лексики з англійської на українську мову.

Мета роботи – дослідити способи перекладу суспільно-політичної лексики з англійської мови на українську

Завдання роботи визначаються її метою:

- розглянути дефініції суспільно-політичної лексики;
- описати структуру та складові суспільно-політичної лексики;
- провести аналіз способів перекладу суспільно-політичної лексики.

Матеріалом є суспільно-політична лексика, відібрана з текстів ЗМІ, а також з текстів доповідей на конференціях.

Методи дослідження визначені цілями і завданнями: для збирання ілюстративного матеріалу була використана методика суцільної вибірки з англійських та україномовних ЗМІ; описовий і порівняльний методи - для представлення відібраного матеріалу.

Теоретична значущість роботи полягає у тому, що її результати доповнюють і систематизують наукові знання у галузі суспільно-політичного перекладу.

Практична цінність роботи полягає в тому, що її результати можна використовувати при викладанні порівняльної лексикології та практики перекладу.

І.Ф. Протченко визначає суспільно-політичну лексику як «основну частину словнику, яку складають назви явищ і понять зі сфери суспільно-політичного життя, тобто з області політичної, соціально-економічної, світоглядно-філософської. Не дивлячись на те, що цей ряд слів має помітно відзначені кордони, суспільно-політична лексика знаходиться у тісній взаємодії з назвами ряду інших сфер людської діяльності, зокрема з означеннями з області соціальних наук: історії, суспільствознавства, право, філософії, політекономії, а також з області літератури, мистецтва, дипломатії, воєнно-оборонної і культурно-просвітницької сфер» [2, с.58].

Поняття політичної лексики надзвичайно широке, до нього відноситься уся термінологія міжнародних відносин і світової економіки, реалії внутрішньополітичного і економічного життя даної країни, усі позначення пов'язані з політичним устроєм і суспільно-політичним життям інших країн. Окрім лексики термінологічного характеру до складу політичного лексикону входить значна кількість слів специфічного звучання, за якими стоїть цілий комплекс політичних уявлень і понять, що реалізуються у певному політичному контексті [3, с.100].

У структурі актуальної суспільно-політичної лексики Л. А. Жданова виділяє чотири зони:

1. Власне суспільно-політична лексика.
2. Ідеологічна лексика, яка служить маркером позиції у політиці і ідеології промовця.
3. Тематична лексика, у рамках якої здійснюється визначення сфері політичного і суспільного життя.
4. «Периферійна» суспільно-політична лексика, що відображає реалії політичної мови, але яка не містить прямого значення слів і виразів [4].

Отже до складу суспільно-політичної лексики ми можемо віднести слова і словосполучення, що відносяться до ядра суспільно-політичної лексики, загальноживану лексику, терміни-слова, оказіонально вживані терміни, прецизійну лексику.

Під час перекладу суспільно-політичних текстів слід зважати на те, що вони поєднують у собі різні функціональні стилі та жанри. Їм притаманна наявність великої кількості неологізмів та різного роду термінів. Однією з основних причин існування лексичних труднощів перекладу також є розбіжності у картинах світу мов і наявність безеквівалентної лексики у мові перекладу. Тому дуже часто доводиться звертатися до засобів перекладу, за яких зміст оригіналу залишається незмінним, а змінюються лише лексичні форми його вираження (прийоми транскодування, калькування, контекстуальної заміни, смислового розвитку, антонімічного та описового перекладів).

Лексичні труднощі перекладу текстів суспільно-політичного характеру є найбільш поширеними і, головним чином, пов'язані з передачею безеквівалентної лексики, назв, багатозначних слів, аббревіатур, неологізмів, термінів, образної фразеології.

Перспективою даної роботи є дослідження особливостей перекладу суспільно-політичної лексики у грецькій, англійській та українських мовах.

Література

1. Полещук О. В. Суспільно-політична лексика, суспільно-політична термінологія, суспільно-політичний термін: природа, функції, сутнісні ознаки / О. В. Полещук / Мова і суспільство / – Випуск 6. – 2015.
2. Протченко И.Ф. Русский язык: проблемы изучения и развития /И.Ф.Протченко. – М.: Педагогика, 1984. – 224 с.
3. Розен Е.В. Новое в лексике немецкого языка / Е.В. Розен. – М.: Просвещение, 1976. – 174 с.
4. Жданова Л. А. Общественно-политическая лексика: структура и динамика: дисс.. к. филол. н. / Л.А.Жданова. – М., 1996. - 224 с.

УДК 811.111'373.7(043)

Дика К. М.

ЕТНОКУЛЬТУРНА СПЕЦИФІКА АНГЛОМОВНИХ ІДИОМ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ

Неможливо вивчати мову окремо від культури народу, який нею говорить. Ідіоми, що є складовою мови, становлять її багатство та насиченість. Вживаючи стійкі вирази (ідіоми) у процесі спілкування, ми навіть не задумуємося над тим, як часто стикаємося з таким явищем у власній мовленнєвій практиці.

Об'єктом дослідження є ідіоматичні одиниці в англійській мові.

Предмет дослідження – особливості етнокультурної специфіки семантики англомовних ідіом.

Мета даної статті - визначитись з дефініцією та описати особливості використання англомовних ідіом.

Щодо поняття «ідіома» думки дослідників розходяться.

Ю. С. Маслов, слідом за В. В. Виноградовим, вважає, що «ідіома» - це загальне поняття для фразеологічних зрощень і фразеологічних єдностей, і перші для нього - ідіоми з невмотивованим значенням, а другі - з мотивованим значенням. П. А. Лекант та Є. І. Діброва також для загального позначення понять фразеологічних зрощень і єдностей використовують у своїх роботах термін «ідіома». Б. М. Головін ж, навпаки, бачить у ідіомах самостійний тип фразеологічних зворотів, що виділяється поряд з фразеологічними зрощеннями, єдностями і поєднаннями.

Складність у визначенні даного терміну мотивується тим, що одні дослідники розуміють під ідіомами фразеологічні зрощення та єдності, інші виділяють як самостійний тип ФО, треті - не бачать співвідношення між ідіомами та фразеологічними зрощеннями і єдностями. Але всі дослідники, визначаючи ідіому, говорять про нерозкладання значення ідіоми на значення слів-компонентів[1].

Незважаючи на те, що ідіоматичні одиниці широко застосовуються в усному і писемному мовленні (художній літературі, публіцистиці, тощо), їхні структурно-семантичні особливості є недостатньо вивченими. Багато невирішених питань залишається і в теорії та практиці перекладу цих одиниць з англійської на українську мову. У вітчизняному перекладознавстві ще не існує комплексного дослідження і остаточного вирішення багатьох проблем, пов'язаних з

особливостями етнокультурної семантики англословних ідіом, що й зумовило вибір даної теми та пояснює **актуальність** дослідження.

Ідіоми становлять складність для тих, хто вивчає іноземну мову і потребують додаткових коментарів. Як лінгвістичне явище ідіоми можуть вивчатися на заняттях з лінгвокраїнознавства, лексикології або стилістики англійської мови. Стійкі висловлювання слід знати напам'ять, тому що їх не можна перекласти дослівно. Всі слова в словосполученні втрачають своє первинне значення, тому вираз перекладається будь-якою фразою як одне ціле. Про людину, закохану по вуха, кажуть: "he is head over heels in love". Якщо хтось обіцяє що-небудь, але не виконує, вживають вираз: "lip service" – порожні обіцянки. Коли говорять, що сказаній інформації слід довіряти, це означає, що вона з надійного джерела – "the horse's mouth". А у випадку, якщо хто-небудь намагається не помічати певні факти, обов'язково скажуть, що він дивиться на все крізь пальці – "he turns a blind eye to..."

Без використання ідіом англійська мова, так само як і інші мови, втрачає значну частину свого різноманіття та гумору.

Тому, для того, щоб зрозуміти ідіому, необхідно пам'ятати таке:

- Вона може зовсім не мати сенсу у буквальному перекладі, наприклад: "For Pete's sake!" ("заради Петра" – дослівний переклад цієї фрази звучить як повний абсурд). А ось "заради Бога" все зрозуміло.
- Вираз може мати прямий і метафоричний сенс. Якщо англієць і американець почує вираз: "to cook the books" (робити махінації з цінними паперами) то він зрозуміє його тільки в метафоричному сенсі, тому що смажити книжки ніхто при повному розумі не буде.
- Вираз може бути пов'язаний з різними культурними аспектами і бути зрозумілим тільки носіям мови.
- І, нарешті, невичерпно широка категорія так званих "дієслів-фраз", де сенс дієслова змінюється, іноді досить суттєво, залежно від того, який прийменник стоїть після нього.

Наприклад: "to put", означає "поставити, покласти", але "put up" означає "прихистити", а "put up with" миритися, терпіти.

Навчитися використовувати ідіоми важко, але можливо. Ідіома відрізняється від інших буквальних виразів. Важливо акцентувати на тому, що не достатньо тільки розуміти усі слова в складі останнього, щоб здогадатися про його значення. На думку О. В. Куніна, людині складно осмислити наступну фразу, якщо раніше вона не чула про такий вираз: "rain cats and dogs". Наприклад: "It was raining cats and dogs when we were walking home last night". Звичайно, що ніякі коти з собаками з небес не можуть падати, ця стала фраза просто описує сильну зливу. Проте, значення деяких ідіом може бути більш очевидним.

"Taking the bull by the horns" ("узяття бика за роги") ясно вказує на хоробрість і рішучість у дії. Немає сенсу запитувати, чому ідіоми мають таку незвичну структуру або підбір слів, або чому вони не підлягають базовим правилам граматики. Науковці радять просто сприйняти як факт, що ідіома – це складна, але абсолютно важлива особливість англійської мови.

Говорити про ідіоми та їх поділ можна дуже багато, адже в англійській мові їх понад 10 000 одиниць, проте це не повинно лякати тих, хто дійсно хоче оволодіти англійською мовою, адже розмовляючи з іноземцем, не можна уникнути ідіом. До того ж, як стверджує М. Т. Рильський, американці використовують їх у своїй мові значно частіше ніж українці[2].

В даному дослідженні ми виявили, що ідіоми становлять багатство та насиченість будь-якої мови, але для того щоб навчитися використовувати їх правильно, потрібно лише вчити їх, тому що ідіоми дуже рідко перекладаються буквально та часто мають метафоричний сенс.

Література

1. Амосова Н. Н. Основы английской фразеологии / Н. Н. Амосова. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1983. – 208 с.
2. Кунин А. В. Основные понятия английской фразеологии как лингвистической дисциплины / А. В. Кунин // Англо-русский фразеологический словарь. – М. : Русский язык, 1967. – 1260 с.

ПАРЕМІОЛОГІЧНЕ ПОЛЕ КОНЦЕПТУ ЖІНКА НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ, АНГЛІЙСЬКОЇ ТА НІМЕЦЬКОЇ МОВ

Мова є неоціненним духовним багатством та засобом формування і розвитку особистості людини, засобом спілкування, збереження і передачі знань, інструментом взаємного розуміння. Безпосередньо у мові відбито характер народу, його національні звичаї, побут, мораль, національний характер, а також одну з найвагоміших категорій — гендерну категорію. Наша робота є спробою дослідити певні аспекти гендерно маркованого концепту ЖІНКА у порівняльному аспекті. Суспільство наділяє жінок різними функціями, стереотипно нав'язує їм соціальні ролі. Мова, що є основним джерелом одержання соціокультурної інформації, відповідно впливає на гендерні особливості та формує ставлення суспільства до жінок.

Таким чином, **актуальність** нашого дослідження обумовлюється з одного боку універсальністю концепту ЖІНКА, а з іншого — різноманітністю соціокультурних характеристик цієї гендерної категорії та, відповідно, особливостями його віддзеркалення через низку вербальних репрезентантів у досліджуваних мовах.

Тож, **об'єктом дослідження** є концепт ЖІНКА, що репрезентується у тому числі багатьма фразеологічними одиницями в українській, англійській та німецькій мовах.

Предметом дослідження є пареміологічні одиниці, що містять вербальні репрезентанти концепту ЖІНКА у сучасній українській, англійській та німецькій мовах, тобто: окремі лексеми (з грецької *léxis* — слово, вираження; одиниця лексичного рівня мови, такі як: дівчина, жінка, баба), усталені мовні вирази, паремії та мовні кліше.

Метою нашої роботи є порівняльний аналіз вербальних репрезентантів концепту ЖІНКА в пареміях української, англійської та німецької мов шляхом аналізу його вербальних реалізацій у пареміологічних одиницях.

Для досягнення поставленої мети було проаналізовано базові поняття дослідження: мовна та концептуальна картина світу, поняття концепту, концепт ЖІНКА; методом суцільної вибірки виділено та систематизовано вербальні репрезентанти вищезазначеного концепту; систематизовано та проаналізовано матеріал за допомогою методів концептуального, компаративного аналізу, а також методу інтроспекції; систематизовано та порівняно репрезентанти досліджуваного концепту.

Матеріалом дослідження слугувала вибірка основного масиву пареміологічних одиниць на позначення концепту ЖІНКА, які представлено у сучасних україномовних англійських та німецькомовних словниках. Загальна кількість таких одиниць складає 83 одиниці для української частини дослідження, 67 для англійської частини та 53 для німецької частини дослідження.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що воно є першою спробою порівняти та проаналізувати концепт ЖІНКА на матеріалі саме досліджуваних мов та винайти подібності та розбіжності у сприйнятті універсального лінгвокультурного концепту ЖІНКА та засобах його вербалізації в досліджуваних мовних культурах.

Теоритичне значення полягає в аналізі, описі та категоризації розбіжностей у сприйнятті певних етноспецифічних рис досліджуваного концепту в українській, англійській та німецькій мовних культурах.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання матеріалів та одержаних результатів дослідження у курсах порівняльної типології та лексикології сучасних української, англійської, а також німецької мов (розділи “Лексична семантика”, “Словниковий склад мов”).

Ключовими поняттями дослідження є картина світу та поняття концепту. Під картиною світу розуміється "цілісний, глобальний образ світу у свідомості людини, який є результатом всієї духовної активності, яка виникає в ході всіх контактів людини зі світом. Пізнаючи світ, людина складає своє уявлення про світ, тобто в його свідомості виникає певна картина світу." [3]

Суголосно, з думкою В. Л. Юсупової, існує дві найбільш значущі картини світу: мовна та концептуальна. У мовній картині світу суттєвим є знання, закріплене за словами, словосполученнями, реченнями, текстами конкретних мов; концептуальна картина є інваріантною (спільною для всіх носіїв мови), мовна – виражається у значеннях слів,

словосполучень, речень, дискурсів різних мов. Але вони безпосередньо пов'язані. Пареміологічна картина світу є унікальною їх складовою та існування їх не можливе одне без одного.

В ході дослідження ми дійшли висновку, що пареміологічна картина світу знаходиться на межі зіткнення мовної та концептуальної картин світу, бо саме у разі кореляцій цих двох картин світу утворюються концепти, що мають вербальні репрезентанти.

Узагальнивши дефініції слова “концепт”, що ми зустріли у ході нашого дослідження, ми стверджуємо, що “концепт є металним утворенням, базовою одиницею розумового коду людини, має відносно впорядковану внутрішню структуру і являє собою результат когнітивної діяльності індивіда та суспільства. Концепт несе комплексну інформацію про віддзеркалюваний ним предмет чи явище, про інтерпретацію даної інформації суспільною свідомістю і її відношення до даного предмету або явища.” [3]

В ході дослідження обраного концепту ЖІНКА ми зробили наступне:

1) ми виділили соціальні ролі жінки (дівка (20,2%) / maid(4,6%) / das Mädchen (9,8%), дружина (39,6%) / wife (53,6%) / die Ehefrau (43,2%), мати (10,2%) / mother (15,8%) / die Mutter (20,9 %), дочка (4,6%) / daughter (3,5%) / die Tochter (2,1%), теща (5,5%), вдова (9,7%) / widow (15,7%) / die Witwe (8,5%), мачуха (5,6%) / stepmother (3,9%) / die Stiefmutter (2,9%), свекруха (2,8%) / mother-in-law (2,9%) / die Schwiegermutter (3,2%));

2) виділили її особистісні характеристики, такі як:

— *балакучість і невміння зберігати таємниці* (для української частини пареміологічного фонду 12,9%, для англійської 11,1%, найменшою категорією є 10,3% для німецького пареміологічного фонду);

— *непередбачуваний характер*, (для української частини пареміологічного фонду 16,1%, для англійської 15,6% відповідно 16,3% для німецького пареміологічного фонду);

— *упертість* (8%(укр.), 6,6%(англ.), 7%(нім.)), *брехливість* (4,7%(укр.), 6,6%(англ.), 4,9%(нім.));

— *підступність і хитрість* (9,6%(укр.), 8,9%(англ.), 9,1%(нім.));

— *схильність до істерик та капризів* (9,6%(укр.), 6,6%(англ.), 8,3%(нім.));

— *марнотратство* (8,5%(укр.), 13,5%(англ.), 12,3%(нім.)), *розпущеність* (17,7%(укр.), 20%(англ.), 20,4%(нім.));

— *інтелектуальні здібності* (12,9%(укр.), 11,1%(англ.), 11,4%(нім.)) в пареміях українського, англійського та німецького народів.

Згідно з результатами проведеного дослідження та беручи до уваги кількість та якісний склад вербальних репрезентантів концепту ЖІНКА у досліджуваних мовах, ми можемо стверджувати, що соціальні ролі української жінки набагато різноманітніші, ніж соціальні ролі англійської або ж німецької жінки. Різноманітність жіночих ролей в українських прислів'ях є наслідком відображення сільського укладу життя, в якому родинні відносини відігравали вагомий роль і суворо дотримувалися. Важливим є той факт, що в наш час роль жінки в суспільстві не обмежується роллю матері і домогосподарки, але треба зауважити, що саме материнство вважається однією з найбільш вагомих репрезентацій жінки в суспільстві: з одного боку жінку сприймають як мати, яку треба шанувати, а з іншого як буркотливу, сварливу, підступну істоту. Таким чином, як і будь-який інший, досліджуваний концепт має як позитивні, так і в негативні риси.

Але, незалежно від результатів будь-якого дослідження, жінка — це створіння, яке є одним з головних на землі поряд з чоловіком. Вона завжди була і є найдорогоціннішою коштовністю цього світу, створіння з якого починається життя.

Література

1. Гумбольдт В. фон. Избранные труды по языкознанию / Вильгельм фон Гумбольдт; [пер. с нем. Г. М. Рамишвили]. – М. : Прогресс, 1984. – 397 с.
2. Уорф Б. Отношение норм поведения и мышления к языку / Б. Уорф // Новое в зарубежной лингвистике. – М. : Иностран. лит., 1960. – Вып.1. – 178-182 с.
3. О. В. Волошина Концепти ПРАВДА, ІСТИНА в українськомовній, англійськомовній та грецькомовній картинах світу: Монографія – Маріуполь: видавничо-поліграфічний центр Приазовського державного технічного університету 2013 – 216 с.

4. Вежбицкая Г. Мова. Культура. Пізнання. / А. Вежбицкая. - М.: Російські словники, 1996. – 405-411 с. 5. Залевська О.О. Національно - культурна специфіка картин світу і різні підходи до її дослідження // Мовна свідомість і образ світу. Збірник статей. / Відп. Ред. Н.В. Уфимцева. М., 2000. – 54 с.

УДК [811.111+811.161.2]’373(043)

Коновалова Т.А.

ЛАКУНИ ЯК ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН

Проблематика «Мова та культура» привертає все більше уваги дослідників на сучасній стадії розвитку лінгвістики. Зміна парадигми сучасної лінгвістики зі структурної на антропоцентричну призвела до розширення об'єкту лінгвістики, обов'язкового урахування екстралінгвістичних, зокрема лінгвокультурних факторів при дослідженні будь-яких мовних одиниць та створення цілого ряду нових лінгвістичних дисциплін, включаючи етнопсихолінгвістику та лінгвокультурологію.

Таким чином, **актуальність** дослідження зумовлена його **об'єктом** — лакуною як лінгвокультурним феноменом та антропологічним дослідницьким ракурсом, який уможливорює інтегрувати положення сучасної лінгвокультурології та елементи теорії міжкультурної комунікації задля дослідження обраного об'єкту. **Предметом** аналізу є мовні засоби компенсації лакуни «*doughnut* / пончик» в англійській та українській мовах.

Мета дослідження полягає в визначенні лакунарності як лінгвокультурного феномену, виділення мовних засобів вербалізації та компенсації лакун в англійській та українській мовах. Для досягнення поставленої мети у нашій роботі виконується ряд завдань:

- дослідити культуру як осередок формування національно-специфічних лакун та надати робочі визначення поняттям «культура», «міжкультурна комунікація», «картина світу», «образ світу», «етнолінгвокультурна особистість», «мовний маркер національно-культурної свідомості», «лакуна»

- проаналізувати класифікаційні принципи та класифікацію лакун;

- з'ясувати засоби компенсації лакуни «пончик»/"doughnut" в англійській та українській мовах.

Для вирішення поставлених завдань в роботі застосовано такі методи дослідження: *метод дослідження теоретичних джерел* (для визначення основних понять окресленої проблематики та надання їх робочих визначень); *лінгвостилістичний та функціональний аналіз* (для виявлення характеристик та функцій досліджуваних одиниць) елементи *кількісно-якісного аналізу* (для верифікації даних); *компаративний аналіз* (для встановлення міжмовної лакунарності).

Теоретична значущість дослідження полягає в тому, що воно являє собою ще один крок у становленні комплексного, інтердисциплінарного підходу до вивчення лінгвістичних проблем. Результати дослідження є внеском в теорію та практику перекладу.

Практичне значення роботи полягає в можливості використовувати її основні положення на лекційних та семінарських заняттях з лінгвокультурології, лінгвокраїнознавства, а також при написанні курсових та дипломних робіт і методичних рекомендацій для студентів ВНЗ.

Взаємодія двох, або більше культур породжує міжкультурне спілкування. Саме під час міжкультурного спілкування контактуючі мовні особистості обмінюються вербалізованими знаннями та елементами своєї культури та здійснюють операції рефлексії над різницею образів своєї та чужої культур. Це може привести до непорозуміння, адже картини та образи світу, тобто відображення предметного та абстрактного світів у свідомості мовних особистостей, які належать до різних культур, мають відмінності. [1, с.33]

Лакуна — це національно-специфічна відсутність елемента культури, що не знайшов відповідне відображення у мові носіїв іншої культури, який або повністю не розуміється або недорозуміється носіями іншої лінгвокультури у процесі комунікації [2].

Найяскравішими та найочевиднішими лакунами є лексичні лакуни. Під лексичною лакуною розуміється відсутність будь-якої лексичної одиниці у мові зіставлення за наявності відповідного концепту у її концептосфері [3, с. 39].

Серед сигналів лакунарності лексичної одиниці (тобто відсутності відповідного слова, усталеного словосполучення, фразеологічної одиниці) можна виділити:

- 1) наявність розгорнутої пояснювальної дефініції слова у відповідному двомовному словнику;
- 2) пояснення слова у перекладному словнику переліком синонімічного ряду;
- 3) наявність номінації за межами літературної мови (у жаргоні, професійній підмові, діалекті) за відсутності одиниці у літературній мові (у таких випадках мова йтиметься про стилістичні лакуни) [4, с. 39].

Найнадійніший спосіб виявлення невербалізованих концептів та, відповідно, лакун — це контрастивні дослідження, які дозволяють виявити одиниці, що не мають перекладних еквівалентів у одній з мов [3, с. 40]. Наприклад, багато лакун пов'язано з вимірюванням часу, яке не співпадає в різних етнокультурах. Так, в українській мові немає загально мовленнєвих уживаних лексичних позначень англійським періодам часу *fortnight* («двотижневий період часу»); *weekend* («вечір п'ятниці, субота та неділя»). Але взагалі лакуни можна відстежити в будь-якій предметній сфері; такими є для української мови англійські лексичні одиниці *flap* («будь-який нависаючий над краєм чогось предмет»); *aerify* («перетворювати на газ»); *afterthought* («думка, що прийшла пізніше»).

Водночас, в англійській мові немає слів для позначення таких українських концептів, як «квартирка», «кип'яток», «борщ».

Перспектива дослідження полягає у поглибленому вивченні засобів та методів компенсації лакун для кращого порозуміння з потенційним співрозмовником та сприяння внесенню елемента досвіду до чужої культури, в якій йому необхідна адаптація.

Література

1. Постовалова В. И. Картина мира в жизнедеятельности человека / В. И. Постовалова // Роль человеческого фактора в языке. Язык и картина мира. – М.: Наука, 1988. – с. 8-44.
2. Wikipedia. Free Encyclopedia [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : <http://ru.wikipedia.org> Title from screen.
3. Марковина И. Ю. Лакуны как инструмент описания специфики локальных культур / И. Ю. Марковина // Проблемы организации речевого общения. – М.: 1981, - с. 210
4. Попова З.Д. Язык и национальная картина мира / З.Д. Попова, И. А.Стернин. – Воронеж: Истоки, 2002. – с. 60

УДК 811.1'373.2(043)

Косей І. В.

ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ АНАЛІЗ ОБРАЗНОГО КОМПОНЕНТУ КОНЦЕПТУ КОХАННЯ (НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ, АНГЛІЙСЬКОЇ ТА НІМЕЦЬКОЇ МОВ)

У центрі уваги сучасної лінгвістики знаходяться проблеми, пов'язані з відбиттям культурних та історичних особливостей формування концептів.

Об'єкт нашого дослідження – вербалізований в сучасній українській, англійській та німецькій мовах концепт КОХАННЯ та лінгвокультурна інформація, що міститься у вербальних засобах його вираження.

Предметом даної роботи виступають усталені мовні вирази, паремії та мовні кліше як мовні засоби вираження концепту КОХАННЯ у сучасній українській, англійській та німецькій мовах.

За допомогою певних мовних засобів моделюються способи організації всесвіту, формуються концепти буття, в тому числі такі універсальні, як концепти часу, простору, різноманітних об'єктів та явищ, і, безумовно, психоемоційні концепти [3]. Але найцікавішу групу концептів на нашу думку становлять саме емоційні концепти, що визначають почуття, ставлення людини до її оточення, відносини, взаємовідносини та персональні, особисті вподобання. Відзеркалені у мові, вони суттєво впливають на систему цінностей, як окремих представників тієї чи іншої лінгвокультури, так і цілого народу.

У сучасних лінгвістичних дослідженнях вже знайшли своє відображення окремі аспекти дослідження концепту КОХАННЯ: аналіз концептуальних метафор кохання, що лежать в основі типових метафоричних виразів на матеріалі однієї мови або у зіставленні декількох мов, моделювання прототипу концепту КОХАННЯ, вивчення асоціатів дієслів із значенням

„кохати/любити”, дослідження семантики відповідних дієслів, тощо. Але, на нашу думку, недостатньо висвітлено особливості репрезентації концепту КОХАННЯ в пареміології досліджуваних мовах, недостатнім є і ступень його вивчення в пареміологічній картині світу в порівняльному аспекті [2]. Ми вважаємо запотрібне висвітити саме пареміологічний аспект мовного відбиття концепту КОХАННЯ та порівняти специфіку його вербальної репрезентації в усталених виразах у нашому дослідженні, оскільки особливості вербальної репрезентації емоційного досвіду мають безпосереднє відношення до менталітету етносу [4].

Таким чином, **метою** нашого дослідження є проведення порівняльного лінгвокультурного аналізу концепту КОХАННЯ на матеріалі української, англійської та німецької мов.

Задля реалізації поставленої мети ми плануємо розв'язання **наступних завдань**:

— методом суцільної вибірки дібрати паремії англійського, німецького та українського пареміологічного фонду, що містять сему кохання;

— за допомогою порівняльного аналізу визначити основні розбіжності у сприйнятті та характеристиці досліджуємого концепту у вищезазначених мовах;

— проаналізувати концепт КОХАННЯ як складову україномовної, англійської та німецькомовної пареміологічної картини світу;

— виділити та порівняти його ціннісні та якісні складники в вищезазначених мовах, особливий комплекс мовних засобів (усталених словосполучень, стійких мовних кліше), які об'єктивують ключові ознаки концепту КОХАННЯ в буденній / наївній свідомості англійської спільноти.

Ціннісний аспект концепту КОХАННЯ в сучасній українській, англійській та німецькій мовах проявляється в існуванні культурно-детермінованої аксіологічної шкали різних за природою ознак та оцінок почуттів (справжнє кохання / *real love* / *wahre Liebe*; пристрасне захоплення / *infatuation* / *die Vernarrtheit*; владна любов / *possessive love* / *autoritärer Liebe*) [1].

За результатами нашого дослідження в українській, англійській та німецькій пареміології представлені такі смислові компоненти концепту КОХАННЯ: акціональність (22,1%) / *actionality* (21,3%) (*love will find a way, love conquers all*) / *aktionale* (22%); довготривалість (20,4 %) / *continuity* (20%) (*true love never dies*) / *die Dauer* (21,7%); невлівимість (15,3) / *intangibility* (14%) (*follow love and it will flee thee; flee love and it will follow thee*) / *Immaterialität* (14,5%); позитивний статус закоханого (14 %) / *positive love* (15,5%), (*all the world loves a lover*) / *positive Liebe* (11%); неконтрольованість, невмотивованість почуття (13%) / *uncontrolled feeling* (12,1%) (*love is blind; the heart has its reasons*) / *unkontrollierte Gefühl* (14%); взаємопов'язаність кохання та шлюбу (7%) / *interrelatedness of love and marriage* (8%) (*Love and marriage go together like a horse and carriage*) / *Wechselbeziehung von Liebe und Ehe* (8,3%); наявність перешкод у коханні (8,2%) / *obstacles in love* (9,1%) (*The course of true love never did run smooth*) / *Hindernisse in der Liebe* (9,5%).

Таким чином, концепт КОХАННЯ реалізується як в мовній, так і концептуальній картині світу як вербальне вираження палкого та щирого почуття. Кохання пов'язано із соціокультурними нормами суспільства. Сприйняття та подальша вербалізація обумовлюється соціальними, культурними, історичними, гендерними, психологічними, а також етнічними факторами, що по різному сприймаються в українській, англійській та німецькій лінгвокультурах.

Перспективу нашої роботи вбачаємо у дослідженні спілкування закоханих як специфічного виду дискурсу.

Література

1. Баранцев К.Т. Англійські прислів'я та приказки. – К.: Радянська школа, 1973. – 176 с.
2. Бабушкін, А.П. Концепти різних типів у лексиці і фразеології і методика їх виявлення / А. П. Бабушкін // Методологічні проблеми когнітивної лінгвістики: Наукове видання / За ред. І. А. Стерніна. – Воронежський державний університет, 2001. С. 52–57.
3. Гаврин С.Г. Учебное пособие по спецкурсу для филологов. – Пермь: Русский дом, 1974. – 158 с.
4. Гудзик К. Про що говорить мова? – К.: "День" №161, 2004. – 50–54 с.
4. Огаркова Г.А. Метафорична презентація концепту КОХАННЯ в англійському дискурсі // Мовні і концептуальні картини світу. – № 10. – К.: Логос. – 2004. – 466–473 с.

5. О. В. Волошина Концепти ПРАВДА, ІСТИНА в українськомовній, англійськомовній та грецькомовній картинах світу: Монографія – Маріуполь: видавничо-поліграфічний центр Приазовського державного технічного університету 2013 – 216 с.

УДК - 811.111'373.7(043)

Лопатіна Є.В.

АКСІОЛОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СУЧАСНОГО АНГЛІЙСЬКОГО ПАРЕМІОФОНДУ

В процесі розвитку свідомості, людина неминуче формує своє уявлення про світ, дає оцінку реаліям і фактам дійсності, розставляє ціннісні пріоритети. Ці процеси відображаються в мові, зокрема в пареміологічному корпусі, який є універсальним джерелом інформації щодо різноманітності аксіологічних характеристик та їх особливостей.

Об'єктом дослідження є категорія цінностей в англійській мовній картині світу.

Предметом дослідження є аксіологічні характеристики англійських паремій.

У пареміях накопичена і збережена національно-культурна інформація, зосереджені і виражені в короткій формі знання, спостереження народу, життєвий і соціальний досвід, який передається наступним поколінням. В них вміщені оцінки і характеристики поведінки і вчинків людини як індивідуума, так і ставлення членів соціуму один до одного.

Семантика паремій ґрунтується на людській системі цінностей, тобто на відношенні до добра і зла, користі і шкоди і т.д. Досліджуючи пареміологічний фонд певного етносу, можна виявити його пріоритети та орієнтації. Вивчення такого мовного феномену, як паремія, пов'язано зі зверненням до аксіології. Саме аксіологічний підхід у вивченні паремій об'єднує різні методи, методики та дозволяє вирішити цілий ряд питань, пов'язаних з дослідженнями їх особливостей, серед яких - питання про визначення аксіологічних характеристик паремій.

Останнім часом у лінгвістиці розвинулись різноманітні напрямки у дослідженні ціннісно-сміслових категорій, що вказує на високу теоретичну та практичну важливість вивчення даного явища. Аксіологічні характеристики є предметом аналізу таких мовознавців як Арутюнова Н. Д., Степанов Ю.С., Телія В.М., Шаховський В.І., та інші. Отже, аксіологічні структури набирають вагоме значення серед наукових парадигм сьогодення.

Таким чином, **метою** нашої роботи є дослідження та аналіз аксіологічних характеристик на матеріалі пареміологічних одиниць англійської мови.

Задля реалізації поставленої мети ми плануємо розв'язання **наступних завдань**:

- визначити поняття аксіологічної характеристики;
- схарактеризувати елементи, які входять до складу ціннісних характеристик;
- визначити аксіологічний потенціал особистості в процесі формування мовлення;
- виділити комплекс мовних засобів, які об'єктивують ключові ознаки вираження ціннісних орієнтацій у пареміях;
- провести практичний аналіз пареміологічних одиниць, до складу яких входять елементи категорії цінностей та узагальнити дані, отримані в результаті.

Аксіологічною основою паремій є цінності. Цінності - це узагальнені, стійкі уявлення про бажані блага і прийнятні способи їх отримання, в яких сконцентрований попередній досвід суб'єкта і на основі яких приймаються рішення про його подальшу поведінку [1]. Цінністю може виступати будь яка реалія, матеріальна або ідеальна, реальна чи уявна, ситуативна або стійка, локальна або універсальна, у якій індивід бачить необхідність чи важливість [2].

Ціннісні орієнтації, дозволяють особистості ранжувати об'єкти за значимістю для неї. Вони можуть виступати в якості стимулів задля досягнення певних цілей, внаслідок чого вони отримують функцію регуляторів соціальної поведінки [3]. Рівень розвитку ціннісних орієнтацій залежить від присутності певного рівня знань, сформованості почуттєвої сфери і рівня образного мислення, інтелектуальних здібностей, навичок сприйняття, оцінки, вибору й творчого підходу до практичної діяльності.

Ціннісне самовизначення – це уподібнення до значимих об'єктів та ідентифікація з ними. Формування реальної дійсності, характеру та умов життя відбувається згідно змісту наших думок та міркувань. За допомогою оцінок та інтерпретацій ми описуємо проблему, яку

визначаємо як головну мету та визначаємо для неї кордони [4]. Ціннісне самовизначення безпосередньо пов'язане з вибором, адже здійснюючи його, особистість повинна вибрати певні цінності.

Говорячи про аксіологічний потенціал особистості, ми маємо на увазі багаторівневе інтегративне динамічне новоутворення, що характеризується наявністю стійкої структури (ієрархії) ціннісних орієнтацій, що визначають характер майбутньої життєдіяльності мовця. Суттєвими характеристиками аксіологічного потенціалу особистості є: системно-структурна організація, соціокультурна детермінованість, відносна стійкість, поліфункціональність, креативне спрямування [5].

На відміну від лексем, паремії являють собою окремі одиниці, які складаються мінімум з двох компонентів, передають загальне значення, яке замикається на самому суб'єкті. Вони є семантично самодостатніми і не потребують об'єкт. Характеристика суб'єктності виступає як вираження уявлень людини, його понять про світ, почуттів та вражень як суб'єкта мовлення [6].

В контексті цінностей, стереотип визначається як стале відношення людини до навколишніх подій, які сформовані на основі їх порівняння з внутрішніми ідеалами. Стереотип може з'являтися як результат недостатнього володіння інформацією про певну особу, групу, чи матеріальний об'єкт.

Нормативна поведінка пов'язана з виконанням певних сталих, зазвичай групових норм, які існують у даному суспільстві. Вони визначають взаємовідношення між членами цих груп. Нормативна поведінка може нав'язуватись індивідуально у вигляді примусового виконання особою певної ролі у колективі, або бути загальною для всіх суб'єктів взаємодії.

Велике значення має і морально-етична сфера, яка цілком визначається ідеалами людини - уявленнями про зразково-показову поведінку. Ідеал - це цілісний образ, в якому втілюються найбільш цінні і привабливі людські риси [7]. Ідеали формуються під суспільним впливом. Вони значною мірою визначаються ідеологією, світоглядом.

Таким чином, у результаті нашого дослідження, були виявлені такі аксіологічні характеристики паремій: цінності, ціннісні орієнтації, ціннісне самовизначення особистості в суспільстві, аксіологічний потенціал особистості, суб'єктність, стереотипи, нормативна поведінка, ідеали.

Аксиологічний потенціал паремій та наявність в них всебічних ціннісних характеристик пов'язаний із соціокультурними нормами та уявленнями суспільства. Паремії виступають джерелом інформації про характер вчинків та поведінку людини. Аксиологічною основою паремій виступають цінності, які орієнтують індивіда у його оточенні та виявляють позитивні чи негативні сторони реалій дійсності.

Література:

1. Саратовский В.Н. Сущностные силы человека Человек: деятельность, творчество, стиль мышления / В.Н.Сараговский - Симферополь, 1987. -112 с.
2. Кирьякова А.В. Теория ориентации личности в мире ценностей. / А.В. Кирьякова - Оренбург, 1996. – 188 с.
3. Человек и общество: Культурология. Словарь-справочник.— Ростов-на-Дону: Феникс. Под ред. О.М. Штомпеля. 1996 – 476 с.
4. Збірник наукових праць Кіровоградського державного педагогічного університету ім. Володимира Винниченка / За ред. С.Д. Максименка, Г.В. Дьяконова. – Том 3. – Кіровоград : ФО-П Александрова М.В., 2013. – С.84-95
5. Полякова А. А. Теория и практика развития аксиологического потенциала личности студента в диалоге культур : Дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01/ А. А. Полякова. – Оренбург, 2002. – 482 с.
6. Розенталь Д.Э. Словарь-справочник лингвистических терминов. / Д.Э. Розенталь - М.: АСТ, 2001. С. 624.
7. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии. / С. Л. Рубинштейн - СПб., 1998. – 344с.

Фразеологізм — це граматично цілісне поєднання слів у реченні або словосполученні. Фразеологізми мають однакову семантичну конструкцію та значення. Фразеологізм зручний у відтворенні речення і у вживанні, так як може змінюватися. Оскільки фразеологія це одна з одиниць мови, то це і невід’ємна частина публіцистики. Фразеологізми дуже часто зустрічаються у засобах масової комунікації, оскільки завдяки ним журналісти можуть донести все, що хочуть до читача завдяки багатствам фразеологізмів. Серед найголовніших засобів вираження мови у періодичних виданнях фразеологізми займають особливе місце, так як їх вживання по новому забарвлює тексти.

Найбільш відомі дослідники, що займаються питанням фразеологізмів є В.М. Мокієнко, Л.Г.Скрипник, В.В. Виноградов [1], Л.А. Булаховський, М.Д. Демський, В.П.Жуков, В.Г. Гак. Фразеологію англійської мови досліджують О.В. Кунін, Н.М. Амосова, А.І. Альохіна, О.І. Смирницький, О. Гомзякова, К. Савчук, С.Бігун, С. Гурбанська та інші.

Актуальність теми зумовлюється тим, що фразеологізми та їх властивості мають велике значення у періодичних виданнях і займають особливе місце у складі будь якої мови, і засоби їх перекладу грають велику роль при передачі змісту. Їх специфічна структура дуже цікавить науковців, в той самий час вимагаючи серйозного аналізу змісту при перекладі. Переклад фразеологізмів з англійської мови на українську має певні проблеми, тому актуальними є нові способи для вирішення цих проблем під час перекладу. А також актуальною є тенденція зсунення засобами масової інформації художньої літератури на задній план. Якщо раніше нормою мови була художня література, то зараз публіцистичний жанр виконує цю роль, впливаючи на літературну мову.

Об’єктом дослідження є фразеологізми у мові англійських періодичних видань.

Предмет дослідження — особливості вживання фразеологізмів у мові періодичних видань та способи їх перекладу українською мовою.

Мета роботи полягає у дослідженні функціонування фразеологізмів у періодичних виданнях та визначенні способів перекладу ФО в даних текстах.

У вивченні даної теми використано метод суцільної вибірки, описовий, метод перекладацького аналізу.

Теоретична та практична значущість цього дослідження полягає у можливості розглянути процеси у системі фразеології, вживання фразеологізмів у різних мовних ситуаціях, дослідження може бути використано у навчальному процесі під час підготовки лекцій, а також при вивченні стилів англійської мови, а саме публіцистичного стилю.

Стійкі словосполучення це фразеологічні одиниці. Однак, поняття ФО неоднозначне, і різні лінгвісти тлумачать їх по-різному. Наприклад, А.В. Кунін, вважає, що фразеологічна одиниця це «стійке поєднання лексем з повністю або частково переосмисленим значенням» [2, с. 122].

В.В. Виноградов тлумачить фразеологічні одиниці як «стійкі словесні комплекси, протиставлені вільним синтаксичним сполученням як готові мовні утворення, не створюються, а лише відтворюються в мові» [1, с.232]. Л.П. Сміт вважає, що «фразеологізми особливо потрібні в емоційному, схвильованому мовленні: образність та метафоричність надають їм виразності, енергії» [3, с.162].

Вивчивши деякі ознаки фразеологічних одиниць, можна виділити основні :

1. Фразеологічні одиниці це завжди два слова мінімум, пов’язаних між собою.
2. Стійкий лексико-граматичний склад.
3. Порядок слів ніколи не змінюється.
4. Відокремленість елементів фразеологічних одиниць.
5. Деякі особливості наголосу, властиві окремим фразеологічним одиницям.
6. Неможливість дослівного перекладу на інші мови у більшості випадків [4, с.62].

Існують декілька видів перекладу фразеологізмів з англійської на українську мову:

- Фразеологічні аналоги — аналоги, які частково відрізняються від мови оригіналу.
- Фразеологічний еквівалент — наявний адекватний зворот в українській мові.
- Описовий переклад — переклад, який використовується при відсутності еквіваленту, шляхом передачі змісту.
- Калькування — дослівний переклад.

- Контекстуальні заміни — недослівний переклад, при якому зберігається точне значення при перекладі у контексті.

У мові періодичних видань дуже часто використовується образна фразеологія. Її метафоричність надає висловлюванню особливої виразності, неповторної своєрідності. Іншою відмітною особливістю функціонування ФО у сучасній англійській пресі є тенденція до тієї чи іншої трансформації їхньої семантики або певного оновлення структури [5, 162].

При перекладі фразеологізму перекладачеві необхідно передати його сенс і образність, знайти аналогічне вираження в українській мові, не випустивши з уваги стилістичну функцію фразеологізму.

Andrew Gilligan, the former BBC journalist, may be a thorn in the Government's side. – Бывший журналист БиБиСи Эндрю Джилиган может предоставить немало хлопот правительству. Фразеологизм a thorn in one's side переводится как «источник постоянного раздражения или неприятностей; бельмо на глазу» [5, 176].

На жаль, при використанні фразеологізмів дуже поширені помилки перекладу. Перекладач суспільно-політичної літератури має бути добре ознайомленим зі специфікою фразеологізмів. Газета засіб впливу на широку масу людей, тому необхідно подавати матеріал стисло, але подаючи всю інформацію, яку необхідно. Перекладач має також розуміти зміст газетного заголовку для точного перекладу. Іноді можна зробити абсолютно протилежні переклади, тому дуже важливо відчувати всі нюанси. Наприклад, заголовок «Milk drinkers are turning to powder» можна перекласти як «Люди, що п'ють молоко, перетворюються на порошок», хоча, звичайно, правильно переклад звучить так: «Люди, які люблять молоко, починають вживати сухе молоко» [8, с. 96].

Можна зробити висновок, що без знання фразеології неможливо оцінити виразність мови, особливо це стосується мови в періодичних виданнях, тому що мета ЗМІ — впливати на читача. А фразеологізм — це один з ефективних засобів досягнення цієї мети. Вибір способу перекладу залежить від особливостей самих фразеологізмів. Перекладач повинен вміти передати точне значення, з тим самим настроєм.

Література

1. Виноградов В.В. Лексикология и лексикография/ В.В. Виноградов – М., 1977. – 232 с.
2. Кунин А.В. Курс фразеологии современного английского языка/ А.В. Кунин – М.: Высш. школа, 1986. – 122 с.
3. Смит Л.П. Фразеология английского языка/ Л.П. Смит – М., 1989. – 456 с.
4. Баранов А.Н., Добровольский Д.О. Концептуальная модель значения идиомы/ А.Н. Баранов, Д.О. Добровольский – М., 1991. – С. 3–13.
5. Микоян А.С. Проблемы перевода текстов СМИ/ А.С. Микоян – М.: Яхонт, 2002.
5. Дёмина Т.С. Фразеология пословиц и поговорок/ – М.: ГИС, 2001. – 135с.
6. Kunin A.V. English-Russian phraseological dictionary/ A.V. Kunin – М., 1984. – 944 с.
7. Бархударов Л.С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода)/Л.С. Бархударов – М.: Международные отношения, 1975. –240с.
8. Корунец І.В. Теорія і практика перекладу/ І.В. Корунець – Вінниця: Нова книга, 2003. – 448 с.

УДК 811.111'373.7(043)

Пилипшанова К. В.

ДЖЕРЕЛА ВИНИКНЕННЯ, СТРУКТУРА ТА ФУНКЦІЇ АНГЛОМОВНИХ ПРИСЛІВ'ЇВ

На думку більшості дослідників, прислів'я відносяться «до одного з типів комунікативних фразеологічних одиниць» [1, с. 237]. Прислів'я як структурно, так і семантично займають особливе місце серед інших типів фразеологічних одиниць. Перша особливість прислів'я полягає в тому, що вона співвідноситься ні зі словом, а з пропозицією, виражає не поняття, а ціле судження. Невід'ємною властивістю прислів'я можна вважати її повчальний характер. Виразність прислів'їв створюється особливими художніми засобами: властиві прислів'ю образність, стислість, ритмом і римою. [2, с.78]

Прислів'я сучасної англійської мови неодноразово привертала увагу дослідників. Найбільш вивчена стилістична сторона прислів'їв, а саме їх використання в художніх творах для створення того чи іншого стилістичного ефекту. В окремих роботах проводиться аналіз семантичних особливостей англійських прислів'їв і їх структурних характеристик [3]. Останнім часом відзначається підвищений інтерес вчених до проблеми національного менталітету і глибинних зв'язків його з фразеологією, що й зумовлює **актуальність** дослідження.

Закономірностям функціонування паремій присвячено багато робіт вітчизняних і зарубіжних авторів, у яких наведено загальний опис прислів'я (А. Тейлор, В. Мідер), а також аналіз специфіки та структурних особливостей прислів'їв і приказок (М.Е. Райдер, О.В.Корень, О.В.Мерзлікіна, А.В. Кунін, С.И Вьяльцева).

Об'єктом роботи є англійські прислів'я.

Предметом роботи є джерела виникнення, структура та функції англійських прислів'їв

Теоретична цінність даної науково-практичної роботи полягає у тому, що результати дослідження можуть бути певним внеском у лінгвокультурологію.

Практична цінність полягає у можливому подальшому використанні її результатів в лекціях, семінарських заняттях з мовознавства, у вивченні лінгвокультурного аналізу комунікативних фразеологічних одиниць.

Прислів'я мають різні походження. Насамперед, їхніми джерелами були відомі народні пісні, казки, байки та анекдоти. М. Шолохов писав, що прислів'я “перелітають із століття в століття”, від одного покоління до іншого, а багатоманітність людських відносин знайшла свій відбиток у карбованих народних висловах і афоризмах, у яких відображаються радість і страждання людські, сміх і сльози, любов і гнів, віра і безвір'я, правда і кривда, чесність і обман, працьовитість і лінощі тощо [4, с. 24].

На думку дослідників, виникнення прислів'їв бере початок з часів первіснообщинного ладу. Вони мали утилітарно-практичне значення та носили повчальний характер. У подальшому розвитку тематика прислів'їв значно розширилась. Проте їх повчальний зміст зберігся та незабаром став однією з їх відмінних жанрових ознак [5, с. 87].

Поряд з фольклорними прислів'ями широко вживаються образні вирази, створені письменниками та окремими громадськими діячами. Згодом ці «крилаті вирази» починають уживатися як звичайні прислів'я. Тому можливо встановити авторство деяких окремих паремій. Наприклад, в англійській мові багато прислів'їв та приказок було популяризовано або створено В. Шекспіром, Дж. Байроном, Дж. Мільтоном та іншими відомими письменниками й поетами. Прикладом може слугувати шекспірівський вислів, «Brevity is the soul of wit». – Стислість – сестра таланту [5, с. 7].

Вираз “Добрими намірами пекло вибукувано” приписується англійському письменнику Джонсону, який згідно з його біографом у 1775 році сказав: «Hell is paved with good intentions» [6, с. 40].

Багато англійських прислів'їв запозиченні з інших мов (латинської, грецької, французької тощо). Так, наприклад, велика група паремій приписується Юлію Цезарю: «The wish is father to the thought». – Бажання є батьком думки; «He gives twice who gives quickly». – Віддає двічі той, хто віддає швидко [7, с. 7].

Важливе джерело англійських прислів'їв є також запозичення з Біблії. Прикладом цього є висловлювання: «A soft answer turns away wrath». – М'яка відповідь відвертає гнів [5, с. 11].

Деякі прислів'я, у свою чергу, беруть своє коріння з теологічної доктрини сімнадцятого століття: «The end justifies the means». – Мета виправдовує засоби [5, с. 12].

За структурними ознаками прислів'я найчастіше відносяться дослідниками до текстів малих форм фольклору, які також називають малими жанрами семіотичної системи фольклору, малими жанрами афористичного фольклору [8, с. 132], малими літературними формами (фольклорними або авторськими), малими літературно-художніми формами тощо та відносять до них міні-казку, байку, велеризм, афоризм, лімерик, загадку тощо [9, с. 83].

Однією з ознак прислів'я вважається стійкість його структурно-змістової основи [3, с. 8; 1, с. 34]. Для них характерні високий ступінь структурної цілісності та простота синтаксичної побудови [10, с. 4]. Типовою ознакою прислів'їв є й те, що їхня синтаксична структура побудована за моделями простого або складного речення [3, с. 9-10]. Лексико-граматичні засоби

англомовних прислів'їв (архаїзми, синоніми, розповідне двоскладове речення, порівняння, модальні дієслова) зустрічаються у структурі майже кожної паремії.

Таким чином, у ході нашого дослідження, ми виявили, що прислів'я мають різні походження. Їхніми джерелами були як відомі народні пісні, казки, байки та анекдоти, так і образні вирази, створені письменниками та окремими громадськими діячами. Багато з них були запозиченні з інших мов. Невід'ємною властивістю прислів'я можна вважати її повчальний характер. Для прислів'я також характерні високий ступінь структурної цілісності та простота синтаксичної побудови.

Література

1. Кунин А.В. Английская фразеология. – М., Высшая школа, 1970. – С. 237.
2. Амосова Н.Н. Основы английской фразеологии. – М., 1961; Филицына В.П. О пословицах и поговорках как материале фразеологического словаря. В кн.: Проблемы фразеологии. – М – Л., 1964. – С. 78.
3. Вьяльцева С.И. Речевое использование английских пословиц. – М., 1977.
4. Сухенко К. М. Лексичні проблеми перекладу. – К.: Київ. Нац. Універ. Ім.Тараса Шевченка, 1992. – 252 с.
5. Баранцев К.Т. Английские пословицы и поговорки. – К.: Радянська школа, 1973. – 175 с.
6. Молотков А.И. Основы фразеологии русского языка. – Л.: Госкнига, 1977. – С. 40.
7. Дубровин Н.И. Русско-английский словарь: А-Я: более 8000 слов и выр.: пособие для учащихся. – М.: Просвещение, 1997. – С. 7.
8. Gillian B. Discourse analysis. Cambridge: Cambridge University Press, 1996. – P. 132..
9. Мерзлікіна О.В. Екстралінгвістична зумовленість та комунікативно-прагматичні особливості функціонування прислів'їв у спонукальних мовленнєвих актах (за матеріалами творів М.Сервантеса). Київський національний ун-т ім. Т.Г. Шевченка. – К., 2001. – С. 83.
10. Корень О.В. Системно-функціональні особливості англійських прислів'їв: Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Харківський національний ун-т ім. В.Н. Каразіна. – Харків, 2000. – 20 с.

УДК - 811.111'373.7(043)

Рожкова В. Я.

КАТЕГОРІАЛЬНИЙ СТАТУС ПАРЕМІЙ В АСПЕКТІ ДИСКУРСИВНО-ПРАГМАТИЧНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ

Паремія визначається як усталений в мові та відтворюваний в мовленні анонімний вислів дидактичного характеру, що охоплює прислів'я, приказки та ідіоматичні вирази (Г.Г.Молчанова) [1]. Як мовні категорії, паремії фіксують надбання соціально-культурного досвіду народу, а як категорії мовленнєві – є засобом передачі колективної інформації, ефективної реалізації певних комунікативних завдань у відповідних контекстах і ситуаціях [2].

Термін «паремія» відсутній в найбільш відомих філологічних довідкових виданнях, у рідких випадках воно вжито як синонім прислів'я та приказки. У центрі уваги вітчизняних та іноземних пареміологів-лінгвістів знаходяться виключно прислів'я, які розглядаються як одиниці паремійного рівня мови, існування якого було доведено в працях Г.Л. Пермякова. Прислів'я може функціонувати окремо, приказка завжди повинна бути включена в переважаючу її структуру, у складі якої вона набуває функціонального статусу [3]. Тому для здійснення аналізу паремійного фонду англійської та української мов на наявність прагматично-дискурсивних властивостей, було вирішено у якості лінгвістичної одиниці від обох мов використовувати прислів'я.

Унікальність цих лінгвоодиниць у тому, що вони водночас є і одиницями мовлення (як ситуативні висловлення, що позначають окремі типи подій (явищ) і мають певне комунікативне навантаження), і одиницями мови (як сукупність загальновідомих стереотипних клішованих висловів, побудованих за зразком «замкненого» речення) [4].

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що на сьогодні інтенсивне вивчення паремій здійснюється з позиції когнітивно-дискурсивної парадигми, що є пріоритетним напрямом досліджень у лінгвістиці. Неослабний інтерес лінгвістів і пареміологів до клішированих мовних форм, зокрема, до прислів'їв, закономірний. *Об'єктом* дослідження є

англійські та українські прислів'я. В якості *предмета* у нашій роботі виступають дискурсивно-прагматичні властивості українських та англійських прислів'їв. *Основною метою* дослідження є виявлення і опис прагматичних закономірностей вживання і розуміння прислів'їв в дискурсі. *Матеріалом* нашого дослідження є суцільна вибірка англійських та українських прислів'їв у кількості 300 одиниць. *Теоретичне значення* нашої роботи полягає в тому, що вона є внеском в комунікативно-лінгвістичну теорію дискурсу. *Практична значущість* дослідження даної роботи полягає в тому, що отриманні результати можна використовувати в теоретичних курсах з лексикології, на практичних заняттях з практики англійської мови, в курсових та магістерських роботах.

Важливу роль у вивченні прислів'їв займають їх категоріальні властивості, які безпосередньо мають вплив на прагматичні функції у дискурсі. До цих властивостей відносяться: стабільність компонентного складу (сталість компонентів і стійкість лексичного складу), стійкість граматичної структури (кожне прислів'я граматично оформлене, тобто воно входить в той чи інший граматичний розряд, співвідноситься з якоюсь частиною мови і тому має набір форм, виконує ту ж синтаксичну функцію, що і дана частина мови), відтворюваність (у системі мови прислів'я існують як готові одиниці, вони не створюються в процесі мовлення, а витягуються (відтворюються) з пам'яті в готовому вигляді), цілісність (семантична злитість, чи цілісно узагальнено-переносне значення) [5].

Аналіз реалізації прислів'їв у художньому дискурсі показав, що прагматичність прислів'я як в українській так і в англійській мові полягає в тому, що воно виконує одночасно ряд функцій при кожному використанні у тексті. Вони виконують функцію привернення уваги адресата. На фоні нейтрального тексту, прислів'я самі по собі звертають увагу, завдяки своїй образності, дидактичності змісту та узагальненості значення. Близькою до цієї функції є функція акцентуації комунікативно важливих елементів мови. Виконуючи цю функцію у тексті, прислів'я виділяють найбільш значимі, істотні характеристики, які адресат отримує в образній формі. Також завдяки своєму соціально закріпленому значенню та образному характеру, прислів'я виконують функцію компресії інформації, яка у усному мовленні може бути виражена алегорично. Прислів'я являють собою зразок мовної економії.

Отже, завдяки своїм категоріальним властивостям (стабільність компонентного складу, стійкість граматичної структури, цілісність, відтворюваність та ін.) прислів'я виконують важливі прагматичні функції (привернення уваги, акцентуації, компресії інформації) у дискурсі.

Література

1. Молчанова Г.Г. Антропонимическая паремия как иконический знак и культурологический признак / Г.Г. Молчанова. – М.: Вестник МГУ. Сер.19. Лингвистика и межкультурная коммуникация, 2004. – 96-97 с.
2. Пермяков Г.Л. Основы структурной паремиологии / Г.Л. Пермяков. – М.: Наука, 1988. – 84-85 с.
3. Телия В.Н. Русская фразеология. Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты / В.Н. Телия. – М.: Школа «Языки русской культуры», 1996. – 288 с.
4. Ляцкий Е. А. Несколько заметаний к вопросу о пословицах и поговорках / Е.А. Ляцкий. – СПб.: Изв. Отд-ние рус. яз. и словесности Академии наук, 1897. – 134 с.
5. Гвоздев В. В. Место пословиц как структурно-семантических образований в языке: Автореф. дис. канд. филол. наук / В. В. Гвоздев. – М., 1983. – 15 с.

УДК – 811.111'373.7(043)

Руденко М.О.

ВАРІЮВАННЯ ПАРЕМІЙ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ТА ЕТНІЧНОМАРКОВАНИЙ ФАКТОР РОЗВИТКУ ПАРЕМІОФОНДУ

Паремії, як такі, становлять змінний та дуже еластичний пласт фразеології. Їм притаманні трансформації різного роду. Узагальнюючим поняттям для позначення змінених паремій є термін «паремія-трансформ» («паремійний трансформ»), під яким, розуміються структурно-семантичні новоутворення, а також зміненні паремії, які трансформуються на

лексичному, граматичному і синтаксичному рівнях. Іншими словами, термін «паремія-трансформ» є об'єднуючим для таких понять, як «варіант», що відображає переважно модифікації паремій на лексичному і граматичному рівнях і «окказіоналізм», що включає в себе індивідуально-авторські перетворені паремії. Обов'язковим критерієм для таких паремій є зв'язок з узуальним варіантом паремії, що робить трансформ легко пізнаваним.

Створення нових змінених пареміологічних одиниць неодмінно пов'язане з феноменом лінгвокреативного мислення, що забезпечує динамічність колективної та індивідуальної мовної свідомості, оскільки воно звернене до аналізу, використанню потенціалу мови, а також створенню нового з мовного матеріалу.

Таку широту використання паремій-трансформа, можна пояснити не тільки популярністю істини, що міститься в узуальному варіанті прислів'я, але й особливим соціальним попитом, замовленням, для вираження мудрості чи істини, яка використовується для конкретної мовної ситуації.

Серед прийомів перетворення паремій виділяються наступні: морфологічні, синтаксичні, зміна компонентного складу, семантичні.

1. Морфологічні трансформації розглядаються як результат заміни однієї частини мови іншою. Серед морфологічних перетворень виділяються: а) зовнішні (New broom sweeps clean -> New broom must sweep clean), б) внутрішні (Liars have good memories -> He is a good liar, but the liar needs a good memory), в) перехід однієї частини мови в іншу (Close mouth catches no flies - * Close mouth is a catcher of no flies). Морфологічні трансформації паремій істотно обмежені в порівнянні з вільними словосполученнями і, як правило, супроводжуються іншими змінами – синтаксичними або лексичними.

2. Синтаксичні перетворення паремій призводять до подовження, укорочення або зміни синтаксичної структури фразеологізму. Наприклад: 1) заміна негативної форми на ствердну (Do not count your chickens before they are hatched - * Count her chickens before hatching them); 2) заміна позитивної форми на негативну (Either rhyme or reason -> Neither rhyme nor reason); 3) зміна комунікативного типу пропозиції (The cock will not fight - * Will the cock fight?). Прагматична цінність синтаксичних змін полягає в тому, що через свою незвичайну форму вони служать засобом акцентуації або експлікації певних смислових компонентів.

3. Зміна компонентного складу паремій, як правило, зачіпає як лексичний, так і граматичний рівні висловлювання: а) розширення (God save thy heart - * God Bless and Save Our America); б) заміна компонента (Come through the gate of horn -> Come through the days of horn); в) скорочення компонентного складу (еліпсис) (Follow the river and you '11 get to the sea -> Follow the battle). Зміна компонентного складу сприяє залученню уваги адресата, так як автор, створюючи компонентний склад паремії, експлікує більш значимий компонент і робить акцент на інформації, що міститься саме в даному компоненті.

4. Семантичні трансформації включають зміни предметно-логічного змісту в результаті звуження або розширення позначуваного поняття, модифікації одного або декількох компонентів конотації, переосмислення значення паремій. Наприклад, придбання паремією додаткового відтінку значення (While families of the 11 killed and the 17 injured would benefit under the legislation, the bill would also apply to all companies operating on the high seas, beggars can never be bankrupt, according to a statement issued by Speaker Nancy Pelosi, Democrat of California, after the legislation passed by voice vote.) Номінація "beggars" відноситься не до жебраків, які є вихідним об'єктом характеристики в даному прислів'ї, а до компаній, що використовують фінансову допомогу держави.

Або створення окказіональної конотації (He was not a star by any means," his mother said. "He was just a member of the team. You know one swallow doesn't make the win.) Вживанням трансформованої паремії мати, розповідаючи про успіхи сина, намагається підкреслити його індивідуальні, а не тільки командні досягнення, тому далі описується складний шлях, пройдений самим підлітком-інвалідом до перемоги. Паремія підкреслює, що докладені зусилля однієї людини все ж згодом мали успіх.

Також прикладом може бути створення насиченого фразеологізмом контексту. (One can forget about any talk about Georgia's territorial integrity because they know what is what. I believe, it is impossible to persuade South Ossetia and Abkhazia to agree with the logic that they can be forced back

into the Georgian state." His remarks came as the Russian president, Dmitry Medvedev, was meeting leaders of the two separatist regions. Russian news agencies quoted him as saying: "The city police know how many beans make five and will start working officially here and carry out their duties to maintain security.)

Такі види перетворень сприяють утворенню нових пареміологічних одиниць, а також збільшують еластичність старих, зберігаючи і видозмінюючи життєві установки, що містяться в даних пареміях. Пареміофонд збагачується новоутвореними одиницями, що виникли в результаті трансформацій та варіювання. Слід зазначити, що ці перетворення викликані ситуативною необхідністю, також політичними, історичними або культурними змінами.

Література

1. Антонова О.Н. Синтаксические трансформы паремий / О.Н. Антонова. – М.: Вестник БелГУ, 2011. - № 10 (12). - 68-72с.
2. Антонова О.Н. К вопросу о фразеологической вариативности / О.Н. Антонова. – М.: Изд-во Российского университета дружбы народов, 2010. - 18-24с.
3. Антонова О.Н. Изменение компонентного состава как вид трансформации паремий (на материале англоязычных масс-медиа / О.Н. Антонова. - М.: Вестник БелГУ, 2011. - № 11. - 3-5с.
4. Телия В.Н. Что такое фразеология / Телия В.Н. – М.: Высш.шк., 1966. – 278 с.

УДК 811.111' 373.7(043)

Шарунова А.В.

ІСТОРІЯ ПОХОДЖЕННЯ, СТРУКТУРА ТА ФУНКЦІЇ АНГЛОМОВНИХ ВЕЛЕРИЗМІВ

Велеризм – це особливий різновид висловлювання, при якому пояснюється не лише те, хто сказав дану фразу, але й при яких обставинах це було зроблено, що надає висловлюванню новий сенс. А. Тейлор першим використав цей термін у своїй праці «An index to the proverb». Слово «велеризм» виникло від імені героя новели Чарльза Дікенса «Посмертні записки Піквінського клубу» (1836) Семюела Велера, який багато використовує такі висловлювання, що значно додають гумору до його спостережень, серед них «That's the pint», interposed Sam; «out with it, as the father said to the child, wen he swallowed a farden» [1, с.194]

Не зважаючи на той факт, що велеризми детально вивчені у працях А. Тейлора та В. Мідера, потребують більш глибокого дослідження їхні соціальні, історичні і культурні аспекти, що і зумовлює актуальність роботи.

Об'єктом дослідження є англомовні велеризми.

Предметом дослідження є історія походження, структура та функції англомовних велеризмів.

Теоретична значущість роботи полягає у внеску до теорії лінгвокультурології.

Практична значимість роботи полягає в тому, що її наробки можуть бути використані в лекціях, семінарських заняттях з лексикології, у вивченні фразеологічних та лінгвокультурних аспектів мовних одиниць.

Велеризми складаються з наступних елементів:

- висловлювання у формі прямої мови;
- мовця;
- вказівки на умови чи обставини мовлення (ситуація).

На відміну від звичайного прислів'я, у велеризмі введення мовця звільняє його від прямої відповідальності за пряму мову, дозволяє не вказувати на його особисте відношення до прямої мови. Також, введення мовця дозволяє посилити (зменшити) достовірність, реальність висловлювання: не моє особисте, так говорить багато хто, отже, висловлюванню надається характер колективного судження. Тобто, введення мовця змінює модальність висловлювання.

В ситуації велеризм містить в собі причину або умову вживання прямої мови і тому обмежує можливий ситуативний потенціал висловлювання. Ситуація використовується з метою конкретизації метафори, зменшуючи ступінь узагальнення при ситуативній інтерпретації висловлювання.

Пряма мова містить ставлення мовця до ситуації. Ситуація може розглядатися як закономірне явище, яке впливає з властивостей природи і людини, і тому признається

неминучою. Свої спостереження щодо сутності речей, властивостей і відносин мовець формулює в такому випадку в афористичній формі. Тут проявляються світоглядні установки мовця, його ставлення до діалектики життя і смерті, його розуміння долі Всесвіту і людини [2, с. 284 – 290]

Звичайно ж, велеризми винайшов не Дікенс. Вони беруть свій початок у шумерських клинописних табличках (приблизно 2500 р. до н.е.); вони були знайдені в роботах древніх єгиптян; і вони безперечно були популярними серед класичних античних авторів. Велеризми також знайдені в усній традиції Африки, але вони отримали особливу популярність у північній Європі, коли Мартін Лютер використовував свій клький гумор як виразну форму сатири. У засобах масової комунікації почали з'являтися нові велеризми, що ґрунтуються на фольклорному жанрі. Нові літературні створення використовували структуру з трьох частин традиційних велеризмів, щоб виразити різні види критики, висміюючи опосередкованість. Деякі з цих текстів містили серйозні сатиричні коментарі стосовно американського суспільства і політиків 19 ст., у той час як інші були створені просто заради сміху.

Багато з цих велеризмів мали недовгу популярність і не були поширені серед народу. Але є такі велеризми, які відомі не лише в одній країні, але і в інших. Наприклад, «Much noise and little wool», said the Devil when he sheared a pig; «Everyone to his own taste», the old woman said when she kissed her cow; and « I see», said the blind man, as he picked up his hammer and saw. Такі жорстокі велеризми вважались б некоректними сьогодні, але вони показують зміну соціальних норм прийнятого народного гумору, у цьому випадку за рахунок людини з вадами.

Велеризми як фольклорний жанр продовжують змагатися з жартами, дотепами, каламбуром та іншими короткими формами гумору, і поки вони входять до непристойної області, вони представляють собою форму вербального гумору, що перетворюється з безглузлого на піднесений за рахунок гри слів [3, с. 793 – 790]

Література

1. Mieder W. Proverbs : a handbook/ W. Mieder. – Greenwood folklore handbooks, 2004. – 304 p.
2. Пермяков Г. Л. Пареміологические исследования. Сборник статей / Г. Л. Пермяков. – М.: Наука, 1984. – 318 с.
3. Attardo S. Encyclopedia of humor studies / S. Attardo. – Texas, A&M University, 2014. – 929 p.

УДК 811.111'373.7(043)

Шпак С. С.

СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКИХ ПАРЕМІЙ

Сьогодні лінгвісти часто звертають увагу на проблеми та аспекти антропологічного підходу у дослідженнях мовних явищ, зокрема на питання відображення народної культури і історії. Культурно-національна специфіка мовних одиниць завжди викликає підвищений інтерес науковців до питання як можна дізнатись про різні сторони та рівні прояву певного культурного явища у мові.

Культурно-національний аспект розглядається як інформація, що включає різні соціальні, етнографічні, географічні, історичні відомості й несе в собі асоціативно-образну інформацію носія мови. Саме тому явище паремії користується підвищеною увагою серед вчених літератури та лінгвістики. Існують різні точки зору відносно того, куди відносити прислів'я та приказки, розглядати їх як фольклорний жанр, чи як функціональні одиниці мови, які відносяться дофразеологічного фонду [2].

Паремії розглядалися дослідниками у багатьох аспектах. О.В. Кунін, включив паремії у свій словник фразеолгічних одиниць, В.В.Виноградов та С.І. Ожегов досліджували російську фразеологію, Н.Н. Амосова, В.Л. Архангельський, В.Н. Телія займались питаннями сучасної англійської фразеології та її перспектив. Серед іноземних учених питаннями пареміології займались В. Мідер та В.Х. Коллінз [4].

Актуальність даного дослідження визначається зростаючим інтересом до фразеологічного складу мови, який відображає лінгвокультурні особливості мови, зокрема паремій.

Об'єктом дослідження є паремії англійської мови.

Предметом дослідження є лексична наповнюваність та стилістичні характеристики прислів'їв та приказок в англійській мові.

Мета: розглянути стилістичне оформлення англійських прислів'їв та приказок.

Увага дослідження зосереджена на частині фразеологічного складу мови, а саме тих мовних одиниць, які відображають культуру англійського народу – пареміях.

Паремії (від грец. *paroimia* – прислів'я, приказка) – «стійкі, відтворювані, культурно марковані одиниці переважно реченневої структури, зокрема прислів'я, приказки» [3, с. 127].

Прислів'я і приказки – широко поширений жанр усної народної творчості. Вони супроводжують людей з давніх часів. Такі виразні засоби, як точна рима, проста форма, стислість, зробили прислів'я і приказки стійкими, такими, що запам'ятовуються і необхідними в мові.

У системі мови прислів'я та приказки займають особливе місце. Прислів'я – це короткий, усталений у мовній практиці, як правило, ритмічно організований вислів переважно повчального характеру, в якому зафіксовано багатовіковий досвід народу, має форму речення (простого чи складного) [4].

Приказка – це також короткий вислів, що може мати форму словосполучення чи неозначено-особового чи інфінітивного речення, усталеного та здебільшого повчального. На відміну від прислів'їв, що виражають судження метафорично, приказки можуть вживатися у своєму прямому значенні [4].

Національно-культурна специфіка англійських паремій проявляється у використанні лексичних одиниць, які несуть в собі асоціативну інформацію носія мови, передаючи етнографічні, географічні, історичні, відомості, які передаються через антропонімічний компонент (використання імен простих людей, реальних історичних осіб, біблійних персонажів), назви народностей, назви, що відображають елементи соціальної структури суспільства, топонімів (назви міст, територій), назви тварин, які викликають певні асоціативні образи [2].

Варто також зазначити, що при порівнянні паремій характерним є визначення спільного асоціативного значення, аналогічність ситуації, у якій доречним є вживання прислів'я. Наприклад, аналог до англійського прислів'я можна знайти, визначивши характер ситуації та тип паремії:

ситуація: не слід сунутися у чуже товариство

українське: *знайся кінь з конем, а віл з волом*

англійське: *geese with geese and women with women.*

Образність паремій передає інформацію що сприймається відчуттями, уявленнями, за допомогою словесних образів, створених образотворчими засобами мови (тропами) – метафорою, метонімією [2].

Наведемо приклад вживання метафори у паремії: *Nightingales will not sing in a cage.* (Золота клітка для пташки неволя). У структурі цього прислів'я зустрічається не одна метафора. Перша метафора “cage”, яка ототожнюється з неволею. Друга метафора - це “nightingale”, яка означає людину. Взагалі вживання двох метафор в одному вислові одночасно робить його цілком метафоричним [1, с. 81].

Приклад вживання метонімії: *A honey tongue, a heart of gall.* (На язиці медок, а на думці льодок). У цьому прислів'ї слово “tongue” вживається у метонімічному значенні, а саме позначає процес мовлення, слова, які можуть нашкодити людині, поставити її у скрутне становище, або слова, які промовлені не від щирого серця [1, с. 81].

Для підсилення створених образів використовуються також стилістичні прийоми різних рівнів: фонетичні (алітерація, асонанс, рима), морфологічні (використання інваріантного значення предметності, архаїчних і просторічних форм, поетизмів), синтаксичні (паралелізм).

Приклад, прислів'я із римою: *Harm watch, harm catch.* (Не шукай лиха — само тебе знайде) [1, с. 285].

Таким чином, було виявлено, що паремії – це лексичні одиниці, що мають стилістичні характеристики, притаманні лише цьому виду культурно-національних виразів та є поширеним жанром усної народної творчості.

Література

1. Арнольд И.В. Стилистика: Современный английский язык / И.В. Арнольд. – Л.: Просвещение, 1981 – С. 377.
2. Мацак Ж.Г. Паремія як перекладацька проблема [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/15_DNI_2008/Philologia/33540.doc.htm
3. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія / О. О. Селіванова. – Полтава: Довкілля, 2006. – 716 С.
4. Способи відтворення паремій з англійської мови на українську [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gramer.ru/anglijskij/sposobi_vidtvorenniya_paremij_z_i2.php

СЕКЦІЯ

ІТАЛІЙСЬКА МОВА: ЕТНОКУЛЬТУРНИЙ ТА ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ АСПЕКТ

УДК 811.131.1'27(043)

Албул Ю.Є.

IL PRIMO ROMANZO EPISTOLARE IN ITALIA

Il dialogo è la rappresentazione animata e vivace della conversazione in due o più persone. Il suo stile deve essere generalmente quello che s'introduce a parlare; ma siccome d'una conversazione, qualunque sia, non può mai eccedere alcuni limiti, così lo stile del dialogo sarà sempre circoscritto nei confini dello stile piano, tranne qualche variazione di modi nei diversi interlocutori, che serve a rompere la monotonia, ed a ravvicinare l'illusione del discorso.

Il genere romanzo apparve in Italia in un momento successivo rispetto al resto d'Europa. Alla fine del Settecento condizioni sociali e caratteristiche letterarie in Italia erano molto deboli o assenti. Per questo romanzo epistolare è stato un genere che si colloca una ampia fetta di pubblico all'interno di una letteratura destinata non più solo ad un'élite. Il peso dei modelli tradizionali in Italia era forte e per questo teneva duro la differenza tra gli stili; inoltre il processo di alfabetizzazione era ancora all'inizio, mercato librario era piuttosto limitato.

La storia degli eventi nel romanzo epistolare sono state affidate a lettere scambiate tra personaggi: i fatti e la loro coerenza vengono dal racconto dei personaggi, dalle sue lettere. La combinazione di esse può essere in modi diversi: possono essere epistole di un solo personaggio che li ha ritrovato per caso o indirizzate all'autore del libro o esse possono essere un corteggio di due o più personaggi quali offrono i loro punti di vista sugli eventi. A volte vi può essere anche l'intervento esplicativo o narrazione di colui che ha raccolto il carteggio o è il destinatario delle lettere. Il romanzo epistolare può costituire una struttura narrativa a più voci, che permette trapasso tra diversi punti di vista e tempi, e fornisce l'illusione di una corrispondenza verosimile. Nel romanzo epistolare i narratori sono i personaggi stessi; la voce di un narratore onnisciente che mostri in modo sistematico i fatti dall'esterno non è presente. Perché la conoscenza dei fatti narrati dipende, nella maggior parte dei casi, dal contenuto delle lettere e può capitare che alcuni fatti risultino completamente sconosciuti al lettore oppure soltanto oggetto di citazione. Tuttavia la narrazione è al presente: i personaggi raccontano le loro vicende o descrivono i propri sentimenti nel momento in cui li vivono, o, comunque, a breve distanza e per loro il futuro è sconosciuto.

Il più celebre è *Ultime lettere di Jacopo Ortis* di Foscolo. Si tratta di un romanzo epistolare, che aveva avuto grande successo nel Settecento europeo. La prima edizione di questo romanzo risale al 1798, e l'ultima riedizione al 1817, con l'aggiunta nel 1816 di una lettera contro Napoleone e con una nota autobiografica l'anno successivo. Le *Ultime lettere di Jacopo Ortis* rispecchiano completamente le caratteristiche del romanzo epistolare: il racconto si costruisce attraverso una serie di lettere che il protagonista (Jacopo) scrive all'amico Lorenzo Alderani con alcuni interventi narrativi dell'amico stesso. Ispirandosi ai *I dolori del giovane Werther* di Goethe Foscolo crea la sua opera. Jacopo Ortis è un giovane che scrive ad un amico, Lorenzo Alderani; sarà lui a raccogliere le lettere dell'amico e a raccontarne la tragica fine. Siamo nel periodo del **Trattato di Campoformio (1797)**, con cui Napoleone cede Venezia all'Austria.

Jacopo Ortis si rifugia sui Colli Euganei (che sono monti vicino a Padova) dove si innamora di Teresa, già promessa sposa al ricco Odoardo. Jacopo frequenta l'università di Padova, poi viaggia per diverse città italiane e poi torna sui Colli Euganei dove ritrova Teresa che nel frattempo si è sposata come voleva il suo padre. Jacopo torna un'ultima volta a Venezia per abbracciare la madre. Dopodiché,

deluso nei suoi ideali di patria e di amore, si uccide con un pugnale. Il romanzo è considerato autobiografico non perché vengono raccontate le vicende personali di Ugo Foscolo, ma perché attraverso l'Ortis, Foscolo espresse le proprie idee e i propri valori, i sentimenti e le delusioni la sua tragedia sembra quella della "nazione italiana", animata dai tumulti e dai rivolgimenti e costretta ad adeguarsi al nuovo regime oppressivo di un dominatore straniero. Foscolo, quindi, riprende i nuclei tematici del *Werther* goethiano, ma li supera, sviluppandoli in relazione alle caratteristiche del contesto italiano del suo tempo. In Jacopo è percepibile lo scontro aspro tra la virtù individuale e i limiti della realtà presente: la sua vicenda esistenziale è immersa nella realtà fatta di eventi prosaici, di necessità volgari, di norme esteriori; i suoi valori devono fare i conti con un mondo borghese popolato da personaggi mediocri. Jacopo aspirerebbe all'eroico, ma incontra solo meschinità e indifferenza. La sua sconfitta è il risultato dell'impossibilità di ogni iniziativa eroica perché i limiti della realtà non gli permettono di intervenire sulla situazione di partenza. Dal punto di vista ideologico Jacopo perde la fiducia illuministica nel progresso, nei valori civili e nella storia e diviene portavoce della crisi degli ideali rivoluzionari. E' come se gli ideali della rivoluzione francese fossero già inariditi e superati. La storia è come un territorio dominato dal caso e dall'irrazionalità. Eppure questo punto di vista pessimistico non impedisce al protagonista di crearsi delle illusioni: l'amore e la poesia. All'amore corrisponde il personaggio di Teresa, sintesi di tutte le speranze che sembrano rendere degna l'esistenza. Ma Teresa è inafferrabile, sempre sfuggente e con lei diventano inafferrabili anche tutti i valori che rappresenta. Alla poesia toccherebbe il ruolo di unificare i contrasti interiori del soggetto, di purificarne le passioni, di trasmettere un senso di equilibrio. Tuttavia anche il tentativo di rifugiarsi nella poesia è per Jacopo un tentativo mancato e per questo egli deve prendere atto di non potersi affidare nemmeno alla consolazione dell'arte.

Con l'*Ortis* Foscolo riesce a cogliere i problemi che si pongono alle generazioni italiane post-rivoluzionarie e sul piano formale prova a trasferire in Italia il modello di romanzo moderno, anche se, a ben analizzare, il romanzo appare come un lungo monologo in cui l'eroe si confessa e al tempo stesso si abbandona ad una lunga serie di meditazioni filosofiche e politiche o ad orazioni. Accingendosi alla composizione di quest'opera Foscolo non disponeva di una tradizione narrativa a cui fare riferimento e proprio per questo manca spesso il senso dell'azione e dell'intreccio, così come manca pure la definizione dei vari personaggi e della loro evoluzione. L'unico oggetto veramente trattato è l'interiorità di Jacopo.

Bibliografia

1. Rici A. M. Della volgare eloquenza/ tomo 1 / rieti dalla tipografia di salvatore Trincili, 1828 (p.143)
2. Super User. Romanzo epistolare [Risorse elettroniche] <http://danielamezzacappa.altervista.org/joomla/il-romanzo-epistolare>
3. Pascoletti M. "Ultime lettere di Jacopo Ortis" di Foscolo: commento all'edizione del 1816 [Risorse elettroniche] <http://www.oilproject.org/lezione/ugo-foscolo-goethe-i-dolori-del-giovane-werther-confronto-1816-2281.html>
4. Ripasso Facile. Breve riassunto le ultime lettere di jacopo ortis [Risorse elettroniche] <http://ripassofacile.blogspot.com/2013/02/breve-riassunto-le-ultime-lettere-di.html>

УДК 811.131.1'27(043)

Антоненко К. В.

ІТАЛІЙСЬКА КОМУНІКАТИВНА ПОВЕДІНКА: ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ

Спілкування, комунікація є невід'ємною частиною життя людей, впливає на їхній розвиток, поведінку, пізнання світу та себе, служить важливій меті встановлення взаємозв'язків і співпраці. У спілкуванні можна назвати ряд складових: суб'єкти, зміст, мета і засоби.

Комунікативна поведінка – сукупність норм і традицій спілкування певної лінгвокультурної спільноти, що реалізуються в комунікації. Термін «комунікативна поведінка» був запроваджений російським дослідником Й. В. Стерніним, який охарактеризував це поняття як сукупність норм і традицій спілкування народу.

Виділяють комунікативну поведінку лінгвокультурної спільноти загалом, деякої групи носіїв мови та окремого індивіда. Комунікативна поведінка як компонент національної культури формує комунікативну культуру нації.

Комунікативна поведінка характеризується певними нормами, що дає змогу описувати її як нормативну комунікативну поведінку (з дотриманням комунікативних норм) або ненормативну комунікативну поведінку (з порушенням комунікативних норм).

На сьогодні існує безліч фактів прояву національної специфіки в спілкуванні того або іншого народу, отже актуальним є встановлення їхніх універсальних і специфічних рис для тієї або іншої національної культури.

Інтерес до вивчення комунікативної поведінки можна пояснити глобалізацією, розширенням міжнародних контактів, виділенням національної самобутності народів, проблемою міжнаціональних конфліктів, що потребують урегулювання, необхідністю правильно розуміти представників іншої лінгвокультури.

На сьогодні одними з найпотужніших є російські лінгвістичні школи, діяльність яких присвячена проблемам дослідження комунікативної поведінки (дослідження вчених Й. А. Стерніна, З. Д. Попової, Т. В. Ларіної тощо. Щодо українських досліджень, то увагу привертають, насамперед, ґрунтовні праці професора Ф. С. Бацевича: монографії «Нариси з комунікативної лінгвістики», «Лінгвістична генетика: проблеми і перспективи», підручники «Основи комунікативної лінгвістики», «Філософія мови: історія лінгвофілософських учень».

Останнім часом українські вчені С. К. Богдан, І. О. Голубовська, І. А. Колеснікова, А. В. Корольова, М. О. Стахов усе більше звертаються до дослідження питань лінгвістичної комунікативної поведінки.

Опис комунікативної поведінки тієї або іншої лінгвокультурної спільноти є частиною країнознавства, оскільки поєднує виявлення специфічних фактів етикету, національних традицій тощо.

Норми італійської комунікативної поведінки пов'язані з наступними ситуаціями спілкування: звернення, знайомство, вітання, комплімент, вибачення, прощання. Звернення до співрозмовника є яскравим етикетним знаком. Італійський етикет вимагає частого звернення до імені співрозмовника. Звернення необхідно розглядати як мовленнєву дію, метою якої є привернення уваги співрозмовника для початку спілкування. Вибір форм буде залежати від комунікативного контексту, ступеня близькості відносин між співрозмовниками. Для ситуацій вітання характерний набір етикетних виразів про життя, справи, здоров'я сім'ї.

Особливістю комунікативної поведінки італійців при знайомстві є той факт, що серед них можна відзначити широке звернення на «ти». Даний вид спілкування застосовується з метою встановлення довірчого контакту зі співрозмовником. Нерідко при першому знайомстві італійці, незалежно від віку, можуть запропонувати співрозмовнику перейти на «ти». Звернення на «ти» вважається вираженням симпатії.

В італійському соціумі відомими і широко вживаними є різні вітання, які мають стилістичне забарвлення, поширеність і сферу застосування. Італійців відрізняє підвищена привітність, часто при спілкуванні можна почути слова *caro* «дорогий», *cara* «дорога», *bello* «любий», *bella* «люба» навіть при неблизькому знайомстві.

Італійці можуть з легкістю переходити з особистої сфери спілкування в ділову і навпаки. Вони люблять перехоплювати ініціативу, переривати співрозмовника.

Під час спілкування італійці жестикулюють і застосовують у промові барвисті епітети і вигуки. Будучи енергійними і експресивними, італійці відрізняються товариськістю, схильні до динамізму, прагнуть швидко вирішувати ділові питання.

Досить різноманітними в італійській комунікації є репліки, які застосовуються в ситуаціях прощання. Зробивши покупку або отримавши послугу, необхідно попрощатися навіть з незнайомими людьми. При прощанні допустимі емоційні побажання.

Облік національної специфіки та специфіки комунікативної поведінки дозволяє зробити спілкування приємним та корисним.

Література

1. Бацевич Ф.С. Нариси з комунікативної лінгвістики /Флорій Сергійович Бацевич. – Львів : Вид. центр Львівськ. нац. ун-ту, 2003. – 247 с.
2. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник / Ф.С. Бацевич. – К.: Вид. центр «Академія», 2004. – 344 с.
3. Стернин И.А. Модели описания коммуникативного поведения / И.А. Стернин. – Воронеж, 2000. – 27 с.
4. Корольов І.Р. Теоретичний аспект дослідження національної комунікативної поведінки [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://philology.knu.ua/library/zagal/Studia_Linguistica_2/208_213.pdf

УДК 811.131.1'276.3(043)=131.1

Ахремцева А.М.

LO SLANG GIOVANILE

Il linguaggio giovanile ha fortemente contribuito al formarsi del cosiddetto “italiano neostandard”. Un excursus sulla recente evoluzione storica e sociologica della lingua italiana utile non solo ai docenti (anche all'estero) e agli studiosi, ma a tutti gli interessati a conoscere l'evoluzione della società. Oltre 4000 termini nuovi negli ultimi anni. La lingua italiana appare oggi più che mai viva, le forme scritte inaspettatamente prevalgono sul linguaggio orale, grazie alle nuove tecnologie. Ma non sono tutte rose e fiori.

Il linguaggio giovanile, impostosi all'attenzione degli studiosi alla fine degli anni Ottanta e all'inizio degli anni Novanta, viene oggi riscoperto in relazione alla video-scrittura (la scrittura della posta elettronica, delle *chat*, degli *sms*).

Poco più di una ventina di anni fa il linguaggio giovanile consisteva, secondo una definizione di Raffaele Simone, in una “rielaborazione addolcita” dei gerghi della malavita e, anche, del gergo militare, a cui attingeva una quantità di voci.

Oggi la fonte è cambiata: a segnare una nuova dipendenza culturale sono stati i media, dalla televisione alle radio giovanili, alla musica (canzoni, videoclip) fino alla comunicazione mediata dal computer da cui deriva l'uso di abbreviare segmenti di parole o parole intere (*xché* invece di *perché*, *da dove dgt?* per *da dove digiti?*) o di aggiungere faccine (*emoticons*). **Accanto al codice verbale muta quello non verbale:** attualmente, quando i giovani si salutano “si danno il cinque” battendo i palmi delle mani in varie maniere, non dicono buongiorno o buonasera, ma *salve*, *hi!* o *ciao* che apre le e.mail ed anche le conversazioni telefoniche.

Gli studiosi hanno tentato di dare una definizione alla lingua dei giovani e collocarla nel repertorio linguistico italiano, interrogandosi sull'esistenza di una o di più varietà giovanili. Fermo restando che l'uso linguistico giovanile copre una larga fascia d'età [1, c.131], è pur vero che tutti i parlanti cercano comunque una varietà substandard facendo ricorso a voci dialettali e gergali e ad una marcatezza lessicale di carattere diastratico. Questa varietà si distingue sostanzialmente nel lessico per altro limitato ad alcuni argomenti come il sesso, l'amore, la scuola, la musica, la droga, il modo di vestire; un lessico che sfugge a tentativi di esemplificazione, perché si evolve e cambia in relazione allo spazio e al tempo. Alcuni termini, infatti, variano da zona a zona (vedi “un casino” usato al posto di “molto” nel nord Italia, sostituito da “una cifra” nell'area romana), altri vengono sostituiti da termini più espressivi o più aggiornati (come nel caso di “tirare” la coca al posto di “sniffare”, del sessantottino “matusa” surclassato da termini come “arterio”, “fossile”, “sapiens”).

Vari studi compiuti sul linguaggio giovanile tentano di fotografare, di fissare in un'istantanea, un materiale che di per sé è magmatico, in continua evoluzione: fatto di termini gergali di eterogenea provenienza. Illustri linguisti definiscono la lingua dei giovani un “guazzabuglio”. Certamente è una lingua che tende piuttosto all'eccesso che alla sobrietà. È un modo di comunicare che spesso indulge all'esagerazione.

Di fronte al gergo dei giovani non è appropriato porci la domanda se “si dice o non si dice”: è un *gergo*, e come tale non ama norme e disciplina. È usato come strumento di comunicazione verso chi lo condivide, ma anche come strumento di esclusione per chi non lo capisce. *Gergo* infatti, parola di origine incerta, forse dall'antico francese *jargon* che significava il gorgheggiare degli uccelli, sta appunto ad indicare un linguaggio artificiale, composto di molti vocaboli deformati o di significato alterato, usato da determinati gruppi sociali per non farsi intendere dagli estranei.

Ci sono dei termini che dal gergo giovanile tendono a scivolare nella lingua comune. Vi fanno ricorso gli utenti più insospettabili, dall'avvocato al manager allo stilista di grido, irresistibilmente attratti dalla tentazione di dare una verniciata di *giovanilese* ai loro discorsi.

Possiamo limitarci a registrare alcuni esempi di questo linguaggio, a titolo di pura curiosità:

– *allucinante*: aggettivo che non ha più niente a che fare con la sua origine (allucinazione) ma può esser applicato a qualsiasi soggetto per definirne una qualità di spicco. Ha sinonimi di varie gradazioni come *bestiale*, *mega*, *pazzesco*...;

– *ammorbare*: annoiare, seccare qualcuno;

– *arrapato*, anche *allupato*, *arsurato*: eccitato sessualmente, usato anche con ampio valore metaforico per esprimere notevole interesse o attrattiva per le cose più disparate;

– *cazziata*, *cazziare*: sgridata, sgridare;

– *coatto*: di forte impronta romanesca, è un giudizio stilistico senza appello, come dire volgare, rozzo sia nell'abbigliamento che nei modi;

– *cofano*: ragazza irrimediabilmente brutta (i giovani di mezzo secolo fa dicevanoracchia).

Sinonimo molto comune: *cozza*;

– *cifra*, nell'espressione *una cifra*, come *un casino* e a volte anche *una frega*: un mucchio, una gran quantità;

– *da paura*;

– *fuori di coccia (di testa)*: serve ad indicare all'interlocutore, anche con tono di sfida, che i suoi argomenti non sono adeguati, che è, a seconda delle gradazioni, *cannato*, *sballato*, *scimmiato*;

– *figo*, anche *fico*, con i rispettivi femminili: vuol dire "in gamba";

– *formattare*: termine ad alto contenuto erotico, sta per "togliere la verginità" e regge il complemento oggetto;

– *gasato*: convinto fino all'entusiasmo. Termine di uso molto comune anche al di fuori dell'ambiente giovanile;

– *giusto*: è qualcosa di più che *figo / fico*. Include qualità come *forte*, *fregno*, *preciso*, *tosto*;

– *incartarsi*: perdere il controllo. Il termine viene dai giochi di carte e indica la situazione di chi si trova in mano, per suoi errori precedenti, carte inutilizzabili;

– *ingarrarsi*: avere rapporti sessuali con qualcuno. Meno definito e conclusivo di *ingropparsi* che può essere tradotto "possedere carnalmente";

– *mitico!*: obbligatoriamente dotato di punto esclamativo, esprime ormai da molti anni apprezzamento smisurato;

– *paranoia*: confusione mentale. Soprattutto nell'espressione "andare inparanoia";

– *prof*: sta per "professore" o per "professoressa". La televisione ha contribuito a diffondere questa abbreviazione che certamente accorcia la distanza tra i banchi e la cattedra, e a volte si carica, nel linguaggio degli studenti, persino di una sfumatura affettuosa;

– *sballo*: effetto di stupefacenti; nell'espressione "da sballo" indica persona o cosa molto eccitante;

– *scafato*: dirozzato dunque abile, esperto, capace di affrontare situazioni difficili;

– *schianto*: ormai definitivamente trasmigrato alla lingua comune per indicare una ragazza irresistibilmente attraente;

– *schizzato*: ha molti sinonimi: *allucinato*, *fatto*, *flipato*, ma anche *rincoglionito*, *strippato*;

– *sfiga*, *sfigato*: anche questi lemmi hanno sconfinato nel linguaggio comune; com'è noto, significano "sfortuna, sfortunato";

– *sgamare*: verbo dai significati a volte contraddittori. Presso alcuni sta per "cogliere sul fatto, scoprire", per altri al contrario indica "svignarsela";

– *troppo*: serve a formare i superlativi al posto di "molto", come in "*troppo figo*". Volendolo usare come avverbio di quantità, c'è chi lo rafforza in *troppo molto*.

– ridondanza pronominale: "**A noi non ci hanno chiamato...tu ci sei andata?**".

– uso dell'imperfetto modale: "*Salve prof! Sono xxx volevo sapere quando c'era l'esame...*"

– uso di abbreviazioni, sigle. Grafia connotativa (marcata)

Tvb = ti voglio bene, *tvtb* = ti voglio tanto bene, *tvumdb* = ti voglio un mondo di bene, *cmq* = comunque, *XXX* = tanti baci, *qnd* = quando, *xché* = perché, *c6* = ci sei: "*Si può sapere ke kavolo di orari fai? Non ci kapisco nulla*"

Literatura

1. Antonelli G. L'italiano nella società della comunicazione / G. Antonelli. - Il Mulino: Bologna, 2007. – 206 p.
2. Lorenzetti L. La lingua italiana nei nuovi mezzi di comunicazione: SMS, posta elettronica e Internet / Luca Lorenzetti, Giancarlo Schirru // Fare comunicazione. – Roma: Carocci, 2006 – C.71-98.
3. Giovani una lingua "esagerata" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dizionari.corriere.it/dizionario-si-dice/G/giovani-una-lingua-esagerata.shtml>
4. Manili P. Il linguaggio dei giovani [Електронний ресурс] / Patrizia Manili. – Режим доступу: <http://www.altritaliani.net/spip.php?article816>

УДК 821.131.1-2.09(043)=131.1

Бриштен В.В.

LA COMMEDIA DELL'ARTE E LE SUE MASCHERE

La commedia dell'arte è un fenomeno molto conosciuto della vita quotidiana degli italiani e della storia italiana in generale. Ma prima di parlare di questo fenomeno, bisogna osservare la parte più importante della commedia dell'arte che la distingue da tutti gli altri fenomeni della cultura italiana - le maschere. L'enciclopedia Treccani dà la seguente definizione della maschera: finto volto, di cartapesta, legno o altro materiale, riprodotto lineamenti umani, animali o del tutto immaginari e generalmente fornito di fori per gli occhi e la bocca; può essere indossata da scopo magico-rituale, di spettacolo, di divertimento, o semplicemente per non farsi riconoscere.

La maschera si usava in epoca antica sia nel teatro greco sia in quello romano. Non se n'è conservata quasi nessuna, ma le conosciamo molto bene attraverso pitture degli attori con la maschera e la riproduzione delle grandi maschere in marmo o pietra. Per questo sappiamo bene che coprivano l'intera testa, erano più grandi di un volto normale e di tipo naturalismo.

Oltre a teatro antico quell'attributo si usava nel teatro medioevale. Le loro maschere erano diverse da quelle antiche. Diciamo che erano mezze maschere, in cuoio, che lasciavano la bocca aperta e deformavano i lineamenti umani per fare l'aspetto degli attori più comico. Questo genere prende il nome di Commedia dell'arte. Nata circa a metà del XVI secolo e durata fino all'inizio del XIX, la commedia dell'arte si chiamò commedia buffonesca, istrionica, di maschere, all'improvviso, a soggetto; e in molti paesi stranieri dal XVII secolo in poi, all'italiana. Ma su tutte queste denominazioni quella di commedia dell'arte prevalse, perché definiva con precisione il suo carattere essenziale: il termine "arte" significava appunto "mestiere" nel Medioevo. Infatti quello del teatrante era un vero e proprio mestiere.

Allora, perché la commedia dell'arte è un genere particolare del teatro? Cos'ha di speciale?

1. Improvvisazione. Questo tipo di teatro non aveva il testo intero degli spettacoli, cioè la sceneggiatura. Al suo posto c'era il canovaccio, che forniva la traccia sulla quale si sviluppava l'atto, ma i dialoghi li improvvisavano gli attori in scena.

2. Lazzi. Le scene buffe nelle quali gli attori cantavano, ballavano, recitavano i monologhi e i dialoghi comici e facevano dei giochi acrobatici si chiamavano lazzi.

3. Tipi fissi o maschere. Sono i personaggi di quel tipo di teatro. Siccome ogni attore doveva raccogliere un insieme di battute, canzoni, brevi scenette comiche, monologhi da usare nelle diverse occasioni, era più facile se ogni attore si specializzasse in un personaggio solo e sia un tipo fisso. Quasi tutti i personaggi portavano le maschere tranne le donne e gli innamorati. Ogni maschera aveva un costume, un dialetto, l'età e una condizione precisa, a volte il mestiere.

Durante l'esistenza della commedia all'improvviso apparvero all'incirca 100 maschere. Ma la maggior parte di loro erano modificazioni delle maschere principali. Cioè non abbiamo bisogno di elencare tutti ma analizziamo i personaggi principali. Ci sono due classificazioni delle maschere:

1. La differenza tra il Nord e il Sud esiste da sempre. Questo è valido anche per i personaggi della commedia buffonesca. Perciò ci sono 2 quartetti maschili: del Nord – veneziano, e del Sud – napoletano. Il quartetto veneziano è formato da Pantalone, il Dottore, Arlecchino e Brighella. Di quello napoletano fanno parte Coviello, Pulcinella, Tartaglia e Scaramuccia. Importanti sono le maschere separate che si presentano sia al Nord che al Sud. Sono gli Innamorati, il Capitano e Fantasca (o Colombina, o Fiametta, o Smeraldina ecc).

2. Nell'altra classificazione i personaggi si distinguono secondo la loro funzione nello spettacolo. Il primo gruppo contiene le maschere satiriche (i vecchi), il secondo – le maschere comiche (gli zanni), e il terzo – le maschere liriche (gli innamorati).

Approfondiamoci un po' nei personaggi usando la seconda classificazione. Al primo gruppo, cioè ai "vecchi" appartengono Pantalone, Dottor Balanzone, Tartaglia, Il Capitano e Scaramuccia. Al secondo gruppo, cioè agli "zanni", appartengono Arlecchino, Brighella, Pulcinella, Coviello e Colombina. E al terzo gruppo, cioè agli "innamorati", appartengono Flavio e Isabella.

Pantalone rappresenta un vecchio mercante avaro di Venezia che crede solo nel denaro e nel commercio. Indossa un giubbotto rosso stretto alla cintura, calzoncini e calze attillate, un mantello nero sulle spalle e ha scarpe gialle con la punta all'insù. Porta una maschera nera che gli copre metà del viso, con naso adunco e barba bianca a punta. Dottor Balanzone è d'origine bolognese, vecchio erudito e chiacchierone che viaggia con un librone sotto il braccio. Indossa i pantaloni e la camicia neri, come il cappello a larghe tese, il colletto bianco e dalla cintura spunta un pugnale o un fazzoletto. Il Capitano è il militare spaccone e buffonesco. Il suo aspetto è composto ed elegante, così come nobili e curati sono i suoi abiti. Solitamente indossa un vestito a strisce colorate, completato da un cappello ad ampie tese adorno di piume. Completano l'abbigliamento lunghi baffi e un grande naso, mentre la lunga spada, gli pende smisurata su un fianco. Scaramuccia è una varietà del Capitano, di origine napoletana, vestita di nero con berretto e con la chitarra al posto della spada.

Arlecchino, maschera bergamasca, è una delle più amate e conosciute: servo squattrinato e pasticcione, si adatta ad ogni situazione però ne combina di tutti i colori e poi cerca di rimediare ai guai causati. Ha il viso coperto a metà da una maschera nera, porta un cappello a falde strette e il vestito costituito da numerosi rombi di stoffa colorata cuciti insieme. Altra maschera bergamasca è Brighella, servo attaccabrighe e astuto con la livrea bianca ornata di alamari verdi, mantello bianco come il cappello e maschera nera. Famosa e amata è Pulcinella. Maschera napoletana, un po' pazzarella che vive pensando solo a rimediare un buon pasto con un bicchiere di vino. Buffa e goffa nei movimenti, personificazione del "dolce far niente" con i pantaloni e la casacca bianchi, il cappello di pandizzuchero e la maschera nera. La maschera di Coviello ha origine napoletana. Non ha solitamente un ruolo ben definito né stabile: a volte è stupido, altre è un rude bravaccio, taverniere intrigante, servo sciocco. Anche il suo aspetto non è sempre costante. In alcune incisioni viene raffigurato con lunghi pantaloni attillati sui fianchi, un corpetto aderente e una corta mantella. Indossa anche una maschera con un naso enorme sopra il quale poggiano degli occhiali smisurati. E' sempre con un mandolino. Colombina è una giovane servetta veneziana molto furba che asseconda la graziosa padrona Rosaura ed è disposta a mentire e ad organizzare imbrogli di ogni tipo. Di solito senza maschera, il suo costume è bianco con grembiule e cuffietta colorata dalla quale spuntano boccoli.

Il carattere di Flavio non è mai molto precisato, né psicologicamente, né drammaticamente, poiché era completamente affidato alle doti inventive personali degli attori che ne vestivano i panni. Il costume di scena, sempre privo della maschera, era molto elegante e modellato secondo la foggia del tempo. Isabella è il nome con cui più frequentemente appare in scena il personaggio dell'Innamorata. Il suo carattere è spesso legato alle attrici che lo impersonavano per esempio Isabella Canali Andreini, famosa per la sua bellezza e le sue doti non trascurabili di letterata, di colta e raffinata interprete. Oppure, Biancolelli che diede ad Isabella una connotazione maliziosa e ardita.

Vorrei concludere la mia tesi citando una studiosa Mirella Schino: "La commedia dell'arte è stata un fenomeno unico; benché molti uomini di teatro, nei secoli successivi, abbiano tentato di lavorare con maschere e improvvisazione, è stata irripetibile. Forse anche per questo è diventata uno dei grandi miti del teatro: un simbolo di fantasia e libertà, di vitalità e allegria, che si oppone ai modi normali di fare spettacolo, e che rinasce con particolare forza nei periodi di grande cambiamento del teatro, dal romanticismo tedesco dei primi decenni dell'Ottocento, alla nascita della regia nei primi decenni del Novecento".

Література

1. Enciclopedia online. Treccani. [Електронний ресурс] / – Режим доступу: <http://www.treccani.it/enciclopedia/maschera/>
2. Apollonio. Storia della commedia dell'arte. / Apollonio. – 2012. – 162 p.
3. Origini della Commedia Improvvisa e dell'Arte. / Torre d'Orfeo. – 2006.

DIFFERENZA TRA FAVOLA E FIABA

Benché spesso i termini siano utilizzati come sinonimi, **fiaba e favola** stanno a indicare due **diversi generi narrativi**, differenti per modalità narrative, luoghi e personaggi.

“Fiaba” e “favola” hanno una comune origine dal verbo “*farior*” che significa dire, raccontare; quindi fiabe e favole sono racconti. Queste due tipologie testuali presentano i seguenti aspetti comuni:

- affondano le loro radici storiche nella mentalità dei popoli;
- sono nate e sono state tramandate come forma di narrazione orale;
- hanno uno sviluppo narrativo breve [1].

Inoltre, pur con alcune significative differenze, in tutti e due i generi possiamo ravvisare il carattere fantastico delle ambientazioni e dei personaggi e le finalità educative della narrazione.

La **fiaba** è una narrazione di **origine popolare**, che deriva dalle storie raccontate durante impieghi comuni e automatici, come la filatura. Questi lavori, infatti, non impiegavano particolarmente la mente, essendo fortemente automatici, e permettevano quindi di concentrarsi sul ripetere queste novelle con esattezza e attenzione, facendo diventare quest'arte di raccontare una vera e propria **tradizione**. La **favola** nasce, invece, con uno scopo completamente diverso: non vuole intrattenere, come la fiaba, ma **educare**. Per questo, la favola presenta sempre, al termine del racconto, una morale, più o meno esplicita.

I personaggi e gli ambienti delle fiabe sono fantastici (principi, re, giovani contadini, umili fanciulle, fate, maghi, streghe, orchi, gnomi), mentre quelli delle favole sono realistici (animali con il linguaggio, i comportamenti e i difetti degli uomini, ma anche piante e oggetti, che agiscono, pensano e parlano) [2].

Nelle fiabe troviamo la presenza dell'elemento magico: molti degli avvenimenti narrati nella fiaba possono avvenire soltanto attraverso una magia o un prodigio. A differenza della fiaba, nella *favola* è assente l'elemento magico e la morale è formulata esplicitamente di solito alla fine della narrazione, anche in forma di proverbio. Spesso dalla favola, anche se con difficoltà, si possono trarre anche più insegnamenti. La favola non presenta una trama univoca, anzi a volte può significare anche l'opposto. Non sempre le favole si concludono con una morale espressa esplicitamente, tuttavia, quando ben spiegata, può essere desumibile dal testo. Nella fiaba c'è sempre una morale, anche se non espressa chiaramente come nella favola, che insegna a rispettare gli anziani e la famiglia, ad onorare le istituzioni (le persone che le incarnano sono degne di rispetto solo se "buone"), ad essere generosi con i poveri e gli umili, e coraggiosi con i prepotenti (fino a sfidare le autorità) per migliorare il proprio destino.

La morale fornisce spesso norme di comportamento. Il messaggio della favola è sostanzialmente pessimistico sull'umanità, e spesso nella favola si ha la vittoria del più forte sul debole. Le fiabe sono caratterizzate dal lieto fine, la cui funzione educativa è quella di fornire speranza per superare le difficoltà della vita.

Il linguaggio della fiaba è quello dei narratori del popolo, in genere molto semplice e a volte un po' sgrammaticato, ma ricco di modi di dire e di formule popolari. Viene solitamente utilizzato il discorso diretto perché le battute del dialogo permettevano al narratore di cambiare la voce e di tener viva l'attenzione di chi ascoltava. I fratelli Jacob e Wilhelm Grimm sono ricordati nel mondo soprattutto per aver raccolto e rielaborato numerose **fiabe popolari**, alcune famosissime, come “*Biancaneve*”, “*Cenerentola*”, “*Hansel e Gretel*”, “*Cappuccetto Rosso*”, “*I tre porcellini*”, “*Il gatto con gli stivali*”, “*Pollicino*” e “*La bella e la bestia*” [3].

Sono frequenti e quasi obbligatorie le ripetizioni («Cammina, cammina...», «Cerca, cerca...», «Tanto, tanto tempo fa...», «C'era una volta...») e le triplicazioni, perché raccontare tre volte lo stesso fatto aveva lo scopo di allungare la storia, di renderla più chiara e di prolungare la sensazione di mistero. Le formule d'inizio e le formule di chiusura sono quasi sempre le stesse («C'era una volta...», «In un paese lontano...», «... così vissero felici e contenti»), numerose le formule magiche e le filastrocche [4].

Come nella pubblicità, la ripetizione e la ridondanza permettono una migliore penetrazione dei contenuti ed una più persistente memorizzazione, ma, prima di questo, corrispondono ad un'esigenza propria della didattica infantile.

Il linguaggio della favola è più curato di quello della fiaba. Il più antico e noto autore di favole dell'antica Grecia e del mondo occidentale è **Esopo**: di lui si sono conservate circa 400 narrazioni appartenenti al genere letterario della favola. Molte di queste favole sono così celebri che hanno acquisito la funzione di proverbio, come "La volpe e l'uva", "La cicala e la formica", "Al lupo! Al lupo!" [5].

In conclusione possiamo dire che il termine **favola** condivide con fiaba la stessa etimologia, ma si tratta di un genere narrativo diverso. Tutte le fiabe e le favole hanno in comune numerosi tipi di personaggi e narrano fatti molto simili, ma ad una lettura attenta si scopre che esse, pur nella loro somiglianza, rivelano culture differenti. Ed ogni popolo ha infatti ambientato le proprie fiabe nel paesaggio in cui viveva e, narrandole, ha fatto continui riferimenti alle proprie abitudini, alle proprie tradizioni, alle regole della propria società. Attraverso questi due generi narrativi si possono ricavare moltissime informazioni, utili per conoscere la vita dei popoli nel passato e molto spesso anche nel presente. Ancora oggi, nelle opere degli scrittori moderni, possiamo riconoscere l'eredità delle fiabe e favole. E la principale differenza tra fiaba e favola deriva dalla motivazione per la quale vengono create: la fiaba è stata ideata per intrattenere, mentre la favola per educare.

Література

1. Panebianco B., Gineprini M., Seminara S. Letterautori. Percorsi ed esperienze letterarie/Zanichelli Editore SpA, Bologna, 2012 – 108 p.
2. Ponzzone M., Fiaba. Il testo narrativo/Maria Luisa Ponzzone, 2012 – 143 p.
3. Mito, favola e fiaba [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.skuola.net/italiano-medie/antologia-medie/mito-favola-differenze.html>
4. Fiaba [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://it.wikipedia.org/wiki/Fiaba>
5. Favola [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://it.wikipedia.org/wiki/Favola>

УДК 821.131.1-3.09(043)=131.1

Стасенко Є.А.

LO STILE LETTERARIO DI LUIGI PIRANDELLO

Prima di cominciare a parlare dello stile particolare di Luigi Pirandello, drammaturgo, scrittore e poeta italiano, insignito del Premio Nobel per la letteratura nel 1934, bisogna definire il termine "lo stile".

Siccome la parola "lo stile" è polisemantica, noi indichiamo solo le definizioni riguardanti la lingua. Secondo uno dei più recenti dizionari italiani (Devoto-Oli, Voc.), **lo stile** è, da una parte, "il complesso delle scelte e dei mezzi espressivi che costituiscono l'impronta peculiare di una tradizione letteraria e specialmente della personalità dell'autore"; dall'altra parte, "in senso più tecnico", si chiama stile "ciascuno dei modi dell'espressione letteraria che si considerano conformi o congruenti al genere o alla materia" [3, c.1].

L'altro dizionario (Cappuccini e Migliorini, Diz.) definisce **lo stile** come "il particolare modo di scrivere (o anche parlare), sia nel concepire e atteggiare il pensiero, sia nel valersi dalla lingua, che è propria d'una persona o di un gruppo, o d'uno fra i generi del discorso" [3, c.2].

Per il fatto che certi tipi di testi si collegano con certi ambienti e certi usi si parla degli **stili funzionali**, che raggruppano i testi che condividono più o meno, gli stessi tratti caratteristici. I criteri sui quali si basa la classificazione degli stili funzionali sono: la situazione comunicativa, il rapporto tra gli interlocutori, l'ambiente in cui si svolge la comunicazione, il mezzo mediante il quale la comunicazione avviene e le finalità del discorso. Esistono 5 tipi dello stile: *stile amministrativo (burocratico, ufficiale)*, *giornalistico (pubblicistico)*, *scientifico*, *comunicativo (colloquiale)*, *letterario*. Ognuno di essi ha le sue funzioni, scopi e particolarità[4].

Noi parliamo dello stile letterario e di quello di un autore. **Lo stile letterario** è l'insieme di caratteristiche formali che definisce l'espressione di un autore, o di un gruppo di autori che aderiscono insieme a delle caratteristiche comuni [7].

Le principali *funzioni* dello stile letterario sono estetica ed emotiva.

Autore nel testo è sempre un individuo concreto, si presenta sia distaccato dalla trama del testo, o ne è narratore presente nel testo.

Destinatario è sempre collettivo e anonimo, per leggere il testo non si richiede nessun livello particolare di istruzione.

A proposito della *norma linguistica* possiamo dire che ormai è libera, o addirittura inesistente, siccome si utilizzano tutti i mezzi espressivi di una lingua, cioè sia la lingua standard scritta che altre varietà diatopiche o geografiche (lingua regionale o dialetto), varietà diastratiche o sociali (lingua dei ceti colti, lingua dei parlanti non istruiti, lingua dei giovani) e quelle diafasiche o situazionali (lingua della conversazione quotidiana, lingua della pubblicità, linguaggio burocratico, linguaggio tecnico-scientifico). Ma nel passato la norma era molto rigida, legata alle convenzioni letterarie d'epoca (stile epico, stile lirico, stile drammatico) [1, 4].

La *particolarità* dello stile letterario consiste nella sua espressività. Il lessico di tale testo è stilisticamente marcato, si usano parole astratte e concrete, fattuali e simboliche, parole poetiche, antiquate, archaismi, neologismi, colloquialismi, dialettalismi, frequente è l'uso delle figure retoriche. Presenti anche tanti sinonimi, antonimi, omonimi, parole polisemantiche che spesso fanno "il gioco di parole". Sul livello strutturale del testo si può osservare la gerarchizzazione delle informazioni, contrasto tra il discorso dell'autore e dei personaggi, la presenza o meno del narratore, l'alternarsi delle linee temporali, i flash-back e le anticipazioni, le relazioni intertestuali, intratestuali e metatestuali.

Il testo può essere presentato in *forma* di monologo dell'autore, ossia dialogo dei protagonisti, narrazione o descrizione oppure combinare tutti i procedimenti.

Lo stile letterario caratterizza *testi narrativi* (fiabe, favole, racconti, romanzi, novelle ecc.), *testi poetici*, *testi espressivi* (memorie, lettere, diario) e *testi teatrali*[4, 6].

Lo stile di un autore è l'insieme di mezzi linguistici spesso usati dallo scrittore nelle sue opere. Come dice un blog dedicato all'arte di scrivere: "Uno scrittore che si rispetti deve avere un suo stile, un modo di porsi, verso il lettore, personale e individuabile. Deve essere riconosciuto anche se si legge una sua opera senza che si conosca il nome dell'autore stampato sulla copertina. Deve possedere la capacità di accattivarsi la simpatia e di affascinare chi si avvicina ai suoi libri, deve convincere, essere profondo, mantenere vivi i suoi concetti anche dopo che il suo lettore abbia chiuso le pagine. Che ci possa tornare sopra con il pensiero, se non con gli occhi. Lo stile di un autore deve essere la sua forma su ogni componimento, sia esso poesia o romanzo, o saggio. Lì si misura la sua arte, la sua sapienza e la sua bravura" [9].

Parlando dello stile di **Luigi Pirandello** è indispensabile accennare alla sua vita ed epoca. Lo scrittore ha vissuto un periodo di doppia crisi: crisi della storia d'Italia dopo il Risorgimento e quella della cultura positivista e razionalistica del 1800: infatti si è assistito al crollo del mito della ragione, della scienza, del progresso (Decadentismo). Cioè l'uomo non era più capace né di conoscere né di controllare il mondo, né di conoscere se stesso. Da tutto questo è derivato il *relativismo*, una corrente filosofica che nega l'esistenza delle verità assolute e che afferma la variazione della realtà a seconda della persona che la osserva. E Pirandello lo segue. Per lui non c'è niente di assoluto, è impossibile districare il vero dal falso, la realtà dalla finzione.

Lo scrittore desume le *idee* da tali grandi filosofi e psicologi come:

- Freud (psicanalisi, riferimenti all'incoscio e al sogno). Pirandello non ha letto le sue opere ma le opinioni simili a quelle di Freud sono presenti nei romanzi dello scrittore.
- Binet (la personalità degli uomini non è una ma molteplice). Ne deriva il tema pirandelliano della follia: i personaggi si sdoppiano, sono dissociati, sono contemporaneamente "uno, nessuno, centomila".
- Seailles (le persone percepiscono le cose non come sono ma come appaiono). Il modo in cui appaiono i personaggi è diverso in base alla cultura, alla mentalità, alla situazione di chi osserva.
- Marchesini (non esistono valori morali certi: l'idea del bene o del dovere, ecc, non è un'idea oggettiva ma solo una forma). Ne deriva in Pirandello il tema del contrasto tra forma e vita [5].

Insomma, **lo stile di Luigi Pirandello**, è uno stile personalissimo, fatto di cose, orientativo verso uno scopo preciso. Pirandello quando scrive lo fa con la naturalezza e la spontaneità di un colloquio fra amici usando gli aggettivi e i verbi. Gli scrittori e i poeti contemporanei appartenenti al Decadentismo

sono volti all'analisi e all'interpretazione del subcosciente, intesi alla creazione di un linguaggio tutto proprio, capace di esprimere quei singolari stati d'animo, che li caratterizzano.

Quella naturalezza e la singolarità del linguaggio appaiono avvolte asprezza, antiletterarietà, facilità un po' grezza e frettolosa, specialmente quando il linguaggio si frantuma nella sottigliezza dell'analisi, scarnificandosi [8].

Il livello stilistico dei romanzi di Luigi Pirandello offre una molteplicità di elementi di interesse, di caratteri che si rivelano del resto coerenti con la poetica dell'autore siciliano, e che spesso hanno la funzione di strumenti privilegiati per il suo lavoro letterario.

Tre sono i punti principali a cui si possono ricondurre, secondo la critica, i fenomeni della scrittura di Pirandello: la composizione di strutture non lineari del racconto, come nel *Il fu Mattia Pascal*; l'opzione per una particolare medietà linguistica (e cioè per una lingua non stilisticamente elevata, ed anzi con ampio ricorso alle forme dell'oralità); l'influenza del teatro, della sua lingua e dei suoi procedimenti rappresentativi nella scrittura romanzesca, strettamente connessa, com'è chiaro, con la stesura di veri e propri capolavori delle scene come *l'Enrico IV* o i *Sei personaggi in cerca di autore* [2].

Alla conclusione possiamo dire che ogni autore ha lo stile personale e bisogna leggere tra le righe le sue opere perché così possiamo vedere i suoi pensieri, lo spirito della sua epoca, i riflessi dei suoi modi di vita, le sue visioni del mondo, le sue opinioni filosofici, politici, culturali, la sua anima.

Література

1. Berruto Gaetano. Varietà [Електронний ресурс] / Gaetano Berruto // Enciclopedia dell'Italiano— 2011. — Режим доступу: [http://www.treccani.it/enciclopedia/varietà_\(Enciclopedia_dell'Italiano\)/](http://www.treccani.it/enciclopedia/varietà_(Enciclopedia_dell'Italiano)/)
2. Fumagalli Marco. Lo stile dei romanzi di Pirandello: frantumazione, oralità, teatro / Marco Fumagalli: [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.oilproject.org/lezione/luigi-pirandello-romanzi-poetica-mattia-pascal-vitangelo-moscarda-teatro-8514.html>
3. Galdi Ladislao. Introduzione alla stilistica / Ladislao Galdi. — Bologna: Patron, 1971 — 354 p.
4. Gli stili funzionali [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/131659/Books_2010_2019_077-2014-1_8.pdf
5. I MAESTRI DEL NOVECENTO: LUIGI PIRANDELLO [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.istitutolevi.it/index.php?option=com_phocadownload&view=category&download=101:pirandello&id=49:prof-ssa-boni-giulia&Itemid=307
6. Lala Letizia. Testo, tipi di [Електронний ресурс] / Letizia Lala // Enciclopedia dell'Italiano — 2011. — Режим доступу: [http://www.treccani.it/enciclopedia/tipi-di-testo_\(Enciclopedia_dell'Italiano\)/](http://www.treccani.it/enciclopedia/tipi-di-testo_(Enciclopedia_dell'Italiano)/)
7. Lo stile letterario: qualche spunto di riflessione [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://studio83.info/blog/2012/11/lo-stile-letterario-qualche-spunto-di-riflessione/>
8. Luigi Pirandello [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://members.xoom.it/salvosiena/luigi_pirandello.htm
9. Stile nello scrivere [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.softwareparadiso.it/studio/letteratura/scrittori/stile.html>

УДК 811.131.1'276.5(043)

Ангелинова И .А.

ЯЗЫКОВЫЕ ОСОБЕННОСТИ ТЕКСТОВ ИТАЛЬЯНСКИХ ФОРУМОВ

С начала XXI в. Италия активно включилась в общеевропейскую программу построения информационного общества. Особое внимание уделялось ликвидации безграмотности населения. В вопросах новых средств массовой коммуникации предполагался переход к новой цифровой эпохе – Anno Digitalis [3, с. 28]. Интернет расширил среду коммуникативного пространства и привел к появлению новых форм языкового взаимодействия, таких как форумы, чаты, блоги, социальные сети и т.д. Интернет–общение стало особым видом коммуникации, что привело к появлению новых языковых средств, способных функционировать в условиях ускоренного темпа общения и жизни. Одна из самых интенсивно развивающихся областей – человеческое общение

посредством новых технологий – постоянно воздействует не только на способ нашего общения, но и на саму письменную и даже устную речь. В связи с этим представляется актуальным и интересным исследовать лексические особенности итальянского интернет – языка на материале интернет–форумов и социальных сетей.

Интернет–форум – это самостоятельный веб–сайт или раздел сайта, являющийся асинхронным инструментом общения, не имеющим аналога в других сферах благодаря фиксированной форме речи [2, с. 128]. Типичный интернет–форум – это раздел на сайте, в котором посетитель может оставить своё сообщение, и при этом оно будет доступно для чтения другим посетителям сайта. Форум отличается от чата разделением обсуждаемых тем на ветки, или треды (от англ. thread), и возможностью общения не в реальном времени.

Тематика может быть разнообразной: форумы бывают специализированные (например, музыкальные), узкоспециализированные (посвящённые, например, одной музыкальной группе), а также без специализации, если посетители сами выбирают темы для обсуждения.

В социальных сетях обмен сообщениями является практически мгновенным, или, по меньшей мере, задержка не превышает нескольких секунд. Коммуникация в Интернете в значительной мере соответствует коммуникации лицом к лицу, несмотря на то, что пользователи удалены друг от друга. Язык существует в Интернете в основном в письменном варианте, но в условиях интерактивной сетевой коммуникации темп речи, стиль и языковые средства приближены к устной её разновидности. Вероятно, сейчас уже возможно говорить о том, что в настоящее время возникла новая форма языкового взаимодействия – письменная разговорная речь [1].

В результате исследования были выявлены следующие лексические особенности итальянского интернет–языка. Среди них использование усечений и других видов сокращений. Акронимы – вид аббревиатуры, образованной начальными звуками. Условно их можно разделить на две подгруппы: итальянские, которых большинство, и незначительные заимствования из английского языка (bf – boyfriend – парень, thx – thank you – спасибо, pls – please – пожалуйста). Примерами итальянских акронимов могут быть: asp – aspettare, cell – cellulare, cm – come, cmq – comunque, gg – giorno. Некоторые акронимы являются целой фразой, как например, CoDeFax – Cosa devo fare per, cvd – come volevasi dimostrare. Акронимы служат для сокращения времени общения, создавая эффект диалогического обмена репликами.

С той же целью нередко используются различные символы и цифры. Если для уменьшения длины лексемы используется цифра, то чтобы понять смысл, скорее всего, нужно прочитать буквы как обычно и полностью произнести название цифры: r8 – rotto, qlk1 – qualcuno, qualcuna, 6 – sei, 3no – treno и т. п. Иногда «зашифрована» целая фраза, например, сб? – ci sei в значении «Ci sei o no?» – «Ты там, на месте (у компьютера)? Читаешь, что пишу?».

Среди символов наиболее часто используемые:

– «x» – per. Например: xché, xké – zerché, xdere – zerdere –, x fv – per favore;

– «+» – в значении «да» или «более». Например: «Mi piace di + la matematica» – «Математика мне нравится большею» или «+! +! +!» – «Да! Да! Да!»;

– «-» meno– в значении «нет» или «менее». Например: «Il francese mi piace» – «Французский мне нравится меньше», «-!-!-!» – «Нет! Нет! Нет!»;

– «\$» – в значении «soldi» – «деньги».

Иногда акронимы выражают эмоциональное состояние коммуниканта, заменяя паралингвистические средства устной коммуникации. Это чаще всего английское заимствования «lol» – laughing out loud или «omg» – oh my god.

Отдельную группу составляют междометия и слова–паразиты. Междометия, как правило, основаны на звукоподражании. «Beh!» – «Нуу...», в начале предложения при выражении сомнения, неуверенности, «Mah!» – «Я не знаю», «Boh!» – «Я не знаю и мне все равно», «Bleah!» – «Фу!», «Oddio!» – «О боже!».

Обнаруженные слова–паразиты соответствуют тем, что используются при устном общении: quindi, ecco, cioè, diciamo, voglio dire, sarebbe (cioè), allora, niente, in qualche modo, nel senso che. Все эти лексические элементы являются характерными для устной коммуникации и в интернет–общении призваны максимально уподобить письменную форму коммуникации устной, как по форме, так и по содержанию.

Участники итальянских форумов прибегают и к другим единицам разговорного стиля, активно используя эмоционально-окрашенную лексику, вульгаризмы и эвфемизмы, намеренное отступление от орфографических норм («que» – «che», «qua» – «cua»), неправильный порядок слов, отсутствие вспомогательного глагола, краткие формы артикля, диалектизмы. На тематических форумах преобладает часто профессиональная лексика в соответствии с тематикой форума. Присутствуют лексические единицы книжного стиля: фразеологизмы и устойчивые выражения, клише.

Еще одной важной особенностью общения в Интернет является способность передавать эмоции, интонацию, собственное отношение к сказанному – то, что свойственно, прежде всего, устной речи и относится к сфере невербальной коммуникации. Для этого активно используются так называемые эмодзи («смайлики»), позволяющие выразить эмоции или отношение говорящего к сказанному; различные графические методы передачи интонации [1].

Можно констатировать, что с появлением Интернета в Италии: активного использования форумов, социальных сетей, различных программ для коммуникации, возникла ситуация, когда письменная речь начала использоваться для мгновенного общения. Анализируя общение итальянских пользователей на форумах, мы приходим к выводу, что сообщения, которыми они обмениваются, хотя и являются письменной речью, в реальности обладают многими особенностями устной, имеют невероятную схожесть с разговорным стилем устной речи.

Литература

1. Кузнецов А. В. Письменная разговорная речь в онлайн-коммуникации [Текст] / А. В. Кузнецов // Молодой ученый. – 2011. – №3. Т.2. – С. 24–26.
2. Патрушева Л. С. Функционально-стилистические особенности форума как жанра интернет-коммуникации // Вестник Удмуртского Университета. – 2013. – №5–4. – С. 128–134.
3. Italia. Un progetto per Italia e Europa, un contributo per la comunita internazionale // II Sole 24 Ore. – 2004. – P. 90.

УДК 811.131.1'373.7(043)=111

Гребенюк Д.И.

ITALIAN PROVERBS

Proverbs and proverbial sayings, with their universal value and appeal, the truths they embody and the messages they carry, have for centuries been equally popular with all nations. Their brevity, the teaching they give, which ranges from general truths of advice, warning and comments they offer on human experience, encourage each of us to act and behave in certain ways. Therefore, it is not surprising that through the ages proverbs which have prevailed and contributed significantly to the Italian language still form a living part of it and thus can enrich everyday conversations.

To begin with, it is necessary to define the notion of the proverb itself. Pursuant to “Dictionary of Contemporary English”, a proverb is ‘a short well-known statement that gives advice or expresses something that is generally true’ [1]. The beginning of paroemiography dates back to the 16th century when in 1515 Erasmus of Rotterdam published his first collection of proverbs and proverbial sayings. Since that time people have been interested in all kinds of proverbial locutions because, as Jerzy Glusky states quoting the English philosopher Francis Bacon, ‘The genius, wit, and spirit of a nation are discovered in its proverbs’ [2].

According to Archer Taylor, the proverb summarizes a situation, passes a judgment, or offers a course of action. It is a consolation in difficulties large and small and a guide when a choice must be made and expresses a morality suited to the common man [3]. He also pointed out that collections of proverbs are read to reflect on the world and life. For instance, Italians, which are believed to have a passionate and sensitive temperament, embody love in such proverbs: ‘*L'amore domina senza regole*’ (Love rules without rules); ‘*L'amore è nel vostro cuore, non di rimanere, ma per essere condivisa*’ (‘Love is in your heart not to stay, but to be shared’); ‘*Il bacio sta all'amore come il lampo al tuono*’ (‘The kiss is to love as lightning is to thunder’); ‘*L'amore è come l'ombra - se fuggi t'insegue, se l'inseguì scappa*’ (‘Love is like a shadow - no matter how hard you try to escape, it will chase you [and find you]’) [4].

As for family life, the mother remains the dominant figure in the Italian home. Italians themselves believe that it is the mother who keeps the family together, who creates and maintains the familial links,

who is the bond that unifies all members. She, in turn, knows she can depend on the rest of her family in her time of need. Generally speaking, the role of mother and homemaker is a much respected position in Italian society. Such attitude can be witnessed in the following proverbs: *'Amor di madre, amore senza limiti'* ('A mother's love has no limits'), *'A casa senza mamma e comu nfocu senza ciamma'* ('A house without a mother is like a fire without a flame'), *'Amore di mamma, non ti prendre in giro o inganna'* ('A mother's love does not use trickery or play mind games').

Proverbs are used to generalize the attitude and experience of previous generations mainly regarding social life. Thus, in Italy friendship is understood to be a devoted and caring kind of relations between people, which lasts a whole lifetime. The statement that true friends are highly appreciated in Italy can be supported by the following examples of proverbs: *'Amico e vino vuol esser vecchio'* ('Friend and wine need to be old'), *'Val più un amico che cento parenti'* ('A friend is worth a hundred relatives'), *'Ohi sta fermo in casi avversi - buon amico può tenersi'* ('Who stands firm in adversity, that's a good friend to keep'), *'I veri amici son come le mosche bianche'* ('True friends are like white flies [rare]'), *'Non v'a miglior specchio d'amico vecchio perchè ci dice la verità'* ('There isn't a better mirror than an old friend for he tells you the truth'), *'Chi vuol conservare un amico, osservi tre cose: l'onori in presenza, lo lodi in assenza, l'aiuti nei bisogni'* ('Who wants to keep a friend, observe three things: show him honor in his presence, in his absence praise him, and help him when he is in need'), *'Dimmi chi pratichi e ti diru chi sei'* ('Tell me who you hang out with, and I will tell you who you are'), *'Chi trova un amico trova un tesoro'* ('He who finds a friend, finds a treasure').

In Italian language are common such proverbs that reflect directly not only main kinds of relations between people with regard to mentality of Italians, but also those aspects of reality that are original basically for Italy. So, in this country such proverbs about cooking and food gain special shades of meaning: e. g. *'Chi va a letto senza cena tutta la notte si dimena'* ('He who goes to bed without eating, will regret it throughout the night' – a nourishing family supper is a good tradition in Italy); *'Amicizie e maccheroni sono meglio caldi'* ('Friendships and macaroni are best when they are warm' – friendly relations are compared with tasty dessert); *'Una cena senza vino e come un giorno senza sole'* ('A meal without wine is like a day without sunshine' – it is usual to follow Italian dinner with a glass of wine).

In conclusion it should be noted that proverbs were and are used nowadays as an effective spoken or written tool of expressing various meanings and intentions. They include wisdom, knowledge and truth which is manifested in a few colorful words. In spite of the fact the proverbs have figurative meaning, the message they carry is delivered very quickly and to the point which makes it very functional.

Literature

1. Longman P. Longman Dictionary of Contemporary English. / P. Longman. - Pearson ESL, 4 edition, 2006.
2. Taylor A. The proverb. / A. Taylor. – Cambridge, Cambridge University Press, 1931.
3. Taylor A. The Study of Proverbs. / A. Taylor. – Cambridge, Cambridge University Press, 1996.

УДК 811.131.1'373.45(043)

Кубарева А. К.

ИНОСТРАННЫЕ ЗАИМСТВОВАНИЯ В СОВРЕМЕННОМ ИТАЛЬЯНСКОМ ЯЗЫКЕ

Непрерывное изменение экстралингвистических факторов в современном мире порождает ситуации, при которых языки вступают в контакт друг с другом в сложных мультикультурных обстоятельствах, что приводит к значительным изменениям внутри самих языков и к возникновению многочисленных неологизмов-заимствований.

Заимствование лексики англо-американского происхождения и ее структурно-семантическая адаптация – закономерные явления во многих языках, в том числе в итальянском. Его лексическая система с разной степенью интенсивности пополняется новыми языковыми единицами, которые активно взаимодействуют с его исконными элементами. Итальянская Академия делла Круска посвятила целый раздел своего сайта неологизмам-заимствованиям, цитируя десятки новых образований, пополняющих лексику итальянского языка [1].

Языковые заимствования – факты, перенесенные в какой-либо язык из другого языка. Заимствоваться могут отдельные слова, их сочетания и формальные части слов, т.е. основы и аффиксы, а также синтаксические обороты. Звуки чужого языка могут усваиваться независимо от слов и переноситься на слова своего языка только в том случае, если говорящему приходится очень часто говорить на этом чужом языке. Заимствования из других языков подчиняются законам, действующим в усвоившем их языке, и подвергаются тем же изменениям [2].

Некоторые англицизмы, опосредованные латынью, появились в итальянском языке еще в XVIII в.: *adepo, colonia, costituzionale, inoculare, legislatura, parziale, petizione*. XIX и XX века принесли их в еще большем объеме, во многом благодаря появлению газет, а также популярности в Италии романов Вальтера Скотта и Джеймса Финимора Купера: *antidiluviano, autobiografia, gentleman, inflazione, milady, whisky, pellerossa* (и его калька *viso pallido*), *sceriffo* (изначально арабизм). Большая часть англицизмов, или, точнее, англо-американизмов, вошла в итальянский язык после Второй мировой войны. По словам Ивано Пакканьелла, профессора Падуанского университета, занимающегося проблемами исторического и современного языкознания, многие из этих англицизмов уже прочно укоренились в итальянской лексике и используются повсеместно итальянцами всех возрастов: *jeans, killer, kit, okay, partner, punk, puzzle, scout, spray, west*. Профессор Пакканьелла прямо называет английский язык культурным адстратом по отношению к итальянскому, отмечая, что такие факторы, как миграция населения, торговые и культурные связи, влияние средств массовой информации и Интернета обеспечивают гораздо более тесный контакт между языками, чем географическая близость [3, с. 11].

Заимствования в итальянском языке подразделяются на безальтернативные, вошедшие в язык вместе с новым референтом (*computer, mouse, display, hardware, software, driver*), и альтернативные, вошедшие в язык при имеющейся уже исконной лексеме (*ticket* – билет, талон, имеющий итальянское соответствие *biglietto, buono*; а также *show, boom, click*, имеющие итальянские эквиваленты *spettacolo, sviluppo (economico), schiacciare il puntatore*, соответственно). Данным англицизмам отдают предпочтение в современной итальянской лингвокультуре благодаря их краткости и емкости, они вошли в разговорный язык через средства массовой информации и прочно заняли место среди исконно итальянских слов.

Кроме того, проблема осложняется отсутствием специальной языковой политики в Италии, принятой и успешно функционирующей в ряде других европейских стран (во Франции, Испании) и защищающей язык от вторжения иностранных языка и культуры. Одной из вероятных причин отсутствия языковой политики в Италии считается реакция на пуристическую политику, проводимую в Италии фашизмом, направленную на чистоту и регламентацию языка и, в том числе, запрещающую заимствования [4].

Широкий пласт заимствований относится к молодежному жаргону, сленгу и связан с общением в соцсетях. Так, *i selfie* – автопортреты, сделанные при помощи мобильного телефона, или, выражаясь языком завсегдатаев соцсетей, «селфи», стали в последнее время настолько популярными, что само слово *selfie* стало главным словом 2013 г. по версии Оксфордского словаря. Появляются глаголы *riacciare* – поставить метку «*mi piace*» («лайкнуть») под фотографией, комментарием, страницей и т.д.; *amicare /amicarsi* – добавить в друзья, например, в Фейсбук «*non l'ho amicato; ci amichiamo?*»; *favvare* – отметить как понравившуюся публикацию (от англ. *favorites*) «*te l'ho favvato anch'io*», *pinnare* – поделиться фото или видео в Pinterest «прикрепив их» (*pin*) на своей странице.

Аббревиатуры бывает трудно интерпретировать, поскольку часто они представляют собой сокращения английских слов: *laser* (*Light Amplification By Stimulated Emission of Radiation*), *sos* (*Save Our Souls*), *cd* (*Compact Disc*), *dvd* (*Digital Video Disc*), *sms* (*Short Message Service*), *il ceo* (*Chief Executive Officer*), *FYI* (ит. *Per Tua conoscenza*), *aids* (*acquired immunodeficiency syndrome* (ср. исп. и фр. *sida*, т.е. сокращено переведенное словосочетание), отсюда трудности в понимании и произношении).

В заключение можно отметить, что постоянно растущие политические, экономические и культурные связи Италии со многими странами мира ведут к развитию и расширению контактов итальянского языка с другими языками. Изучение заимствований представляет собой одну из важнейших проблем в кругу лингвистических изысканий в условиях интенсивного расширения

языковых контактов. Ни один язык не может обойтись без естественного и закономерного процесса заимствования элементов из других языков.

Литература

1. Accademia della Crusca. Parole più segnalate. – Режим доступа: <http://www.accademiadellacrusca.it/it/linguaitaliana/parole-nuove/parole-piu-segnalate>
2. Словарь литературных терминов. Заимствования в языке. – Режим доступа: <http://enc-dic.com/word/z/Zaimstvovaniya-v-jazke-36426.html>
3. Paccagnella I. Avviamento alla Storia della lingua italiana. – Режим доступа: http://www.maldura.unipd.it/romanistica/paccagnella/aa2004_2005/lezione1.pdf
4. Testa A. 300 parole da dire in italiano : la lista definitiva. – Режим доступа: <http://nuovoutile.it/300-parole-da-dire-in-italiano/>

УДК 811.131.1'0(043)=131.1

Пархоменко К.В.

TAPPE DELLO SVILUPPO DELL'ITALIANO MODERNO

La lingua è un sistema dinamico, soggetto a continui mutamenti determinati dall'evolversi delle culture, delle società, delle relazioni tra i popoli. Nel corso della storia, anche l'italiano ha vissuto un processo di mutamento e definizione delle proprie regole e dei propri elementi linguistici.

Le tappe principali sono: 1) Dal latino all'italiano; 2) Il Trecento; 3) Il Quattrocento; 4) Il Cinquecento; 5) Il Seicento; 6) Il Settecento; 8) L'Ottocento; 9) Verso l'italiano commune.

In origine il latino era parlato in una zona molto limitata e fu con l'affermarsi del potere romano prima con la repubblica, poi con l'impero che il latino divenne la lingua ufficiale in tutti i territori sottomessi a Roma, pur conservando nella lingua parlata peculiarità diverse da una regione all'altra.

Con la caduta dell'Impero romano e l'arrivo in Italia di nuovi popoli (Germani, Bizantini e più tardi Arabi), la situazione economica e politica della penisola mutò profondamente: cessò l'unità politica e con essa quella linguistica. Il latino si frantumò in tante parlate diverse, dando origine ai dialetti italiani detti appunto "volgari" ovvero "lingue di uso comune" per differenziarli dal latino scritto conosciuto ormai solo dai ceti colti.

In tutto l'Occidente (detto Romània) alla fine dell'VIII secolo si era ormai concluso il processo di mutamento dal latino alle nuove lingue romanze (neolatine). La maggioranza della popolazione parlava ormai i vari volgari che però continuavano ad essere utilizzati unicamente come lingua parlata, ad essi non veniva ancora affidata nessun tipo di scrittura.

In Italia i primi documenti scritti in volgare apparvero tra il IX e X secolo: i più antichi sono il cosiddetto Indovinello veronese (VIII-IX sec.) e il Placito di Capua (960). Nel primo caso si tratta di un testo ritrovato in un antico codice della Biblioteca Capitolare di Verona e opera, si pensa, di un amanuense; mentre il secondo, ritrovato nella Biblioteca di Cassino, è un documento giudiziario che riporta una sentenza legale.

Il Trecento è l'epoca delle opere di Dante Alighieri che sceglie di scrivere la Divina Commedia utilizzando il volgare fiorentino e non la lingua latina. Siamo agli inizi del XIV secolo e i suoi studi portano il fiorentino a un tale livello di elaborazione letteraria che esso può, anche nell'uso più colto, competere con il latino. Dante riuscì ad amalgamare parole, forme, espressioni e costruzioni provenienti dalle più diverse tradizioni con la lingua popolare fiorentina, esprimendo le possibilità offerte dalla diversificata situazione linguistica italiana; e anche per questa ragione la lingua della Commedia divenne la base di una lingua letteraria nazionale.

Nel Quattrocento la riscoperta del mondo classico spinse i letterati a riproporre il latino degli antichi come lingua letteraria e a disconoscere il volgare e i poeti che di quella lingua avevano fatto il loro strumento di espressione. Si trattò comunque di un fenomeno di breve durata: già a partire dalla metà del secolo si determinò una decisa riaffermazione dei testi in volgare e con l'inizio del Cinquecento esso ottenne pari dignità con il latino.

Un contributo fondamentale all'unificazione linguistica si deve all'invenzione della stampa (1455): la possibilità di riprodurre migliaia di esemplari di uno stesso testo aumentò enormemente la diffusione di opere letterarie e fece sentire la necessità di essere compresi da un pubblico sempre più vasto. Questo processo fu alla base della definizione di una norma linguistica comune e della diffusione del volgare toscano come lingua letteraria.

Tutto il Cinquecento è animato da un acceso dibattito tra letterati per arrivare a stabilire quale tipo di volgare possa essere più adatto all'espressione letteraria. Le differenti posizioni, estremamente articolate e complesse, si possono semplificare e raggruppare in tre correnti sostenute da vari intellettuali del tempo.

Alla fine del secolo nacque l'Accademia della Crusca, un'istituzione che rivestirà un ruolo di primo piano nello studio della lingua italiana. Sotto l'impulso del filologo Leonardo Salviati, l'Accademia dette il via alla redazione di un grande vocabolario della lingua italiana, con lo scopo di fissare la norma linguistica che i letterati avrebbero dovuto seguire. Pubblicato nel 1612, è il primo dizionario della lingua italiana.

La frammentazione politica e sociale del territorio italiano continuò anche nel Seicento e ciò influì sulla lingua della maggior parte della popolazione che continuava a parlare dialetti locali, mentre il fiorentino che dopo l'unificazione linguistica del Cinquecento possiamo chiamare italiano – continuava ad essere utilizzato come lingua scritta. In questo secolo si verificarono inoltre due fatti rilevanti: la presenza spagnola in Italia e, dopo la metà del secolo, l'affermazione del francese come lingua internazionale. I due idiomi si imposero quindi come lingue d'uso e di conversazione nelle corti della penisola. Sia dal punto di vista di semplificazione della frase sia di arricchimento lessicale, un contributo determinante venne da Galileo Galilei. Egli scriveva nel toscano letterario della tradizione rinascimentale, che però ripulì dalle espressioni retoriche, dalle costruzioni implicite e dalle terminologie troppo colte, ottenendo una lingua asciutta ed esplicita più adatta alle dimostrazioni scientifiche.

Al momento dell'unità d'Italia (1861) la lingua italiana era ancora patrimonio di pochi: era conosciuta in Toscana e a Roma, mentre nel resto d'Italia la utilizzava un numero ristretto di persone e oltre il 70% della popolazione era analfabeta. Il problema della lingua italiana cessa a questo punto di essere una disputa tra intellettuali e diviene un fatto sociale e politico incentrato su due questioni principali: 1) la scuola deve assumersi il compito di insegnare l'italiano agli italiani. 2) va ridotta la distanza tra lingua parlata e lingua scritta, poiché costituisce un limite alla produzione letteraria e relega il Paese a posizioni di retroguardia rispetto alle altre nazioni.

Tra gli ultimi venti anni dell'Ottocento e i primi del Novecento la situazione linguistica del Paese cambiò radicalmente: la percentuale di coloro che nel primo decennio del Novecento conoscevano la lingua italiana era salita al 50% e circa un 20% della popolazione adulta poteva dirsi "italofona" cioè in grado di parlare la lingua italiana. È un cambiamento assai rapido che oltre ai vantaggi derivanti dalla formazione di un apparato statale unitario che esigeva la presenza di una classe dirigente – a Roma e nei capoluoghi regionali in grado di esprimersi in un'unica lingua e all'istituzione della scuola elementare obbligatoria (legge Coppino 1859).

La diffusione dell'italiano è un processo da considerarsi ormai concluso. Oggi possiamo parlare di: italiano standard (l'italiano che viene insegnato a scuola e utilizzato nelle situazioni formali) italiano regionale (l'italiano parlato comunemente che risente dell'influenza delle aree di origine) italiano popolare (l'italiano prevalentemente orale parlato dagli strati meno istruiti della popolazione).

Bibliografia

1. Marazzini C. Breve storia della lingua italiana, ed. il Mulino, 2004, Bologna
2. Marazzini C. La lingua italiana: profilo storico, Bologna, il Mulino, 1994.
3. Migliorini B. Storia della lingua italiana, ed. Bompiani, Milano, 2007 (XII edizione; originariamente pubblicato per Sansoni nel 1960)
4. Benucci E., Dardi A., Fanfani M. (a cura di), La Crusca nell'Ottocento, Firenze, Società Editrice Fiorentina, 2003.
5. Serianni L., Antonelli G. Manuale di linguistica italiana. Storia, attualità, grammatica, Ed. Pearson Italia-Bruno Mondadori, Milano-Torino, 2011.

УДК 821.131.1-312.4(043)

Поданева А.А.

ЭСТЕТИКА ПОСТМОДЕРНИЗМА НА ПРИМЕРЕ ПРОИЗВЕДЕНИЯ УМБЕРТО ЭКО «ИМЯ РОЗЫ»

Умберто Эко во всем мире является признанным писателем, а его книги становятся бестселлерами и в то же время – объектами пристального внимания и изучения литературоведов всего мира. Известность принёс У. Эко роман «Имя розы», который в 80-ые годы XX века стал

популярен не только на родине автора. Чуть позже У. Эко издал и «Заметки на полях «Имени розы», где рассказал об истории и процессе создания романа и прокомментировал свое произведение, в частности с точки зрения постмодернизма.

Залогом его популярности у широкой аудитории послужил, в том числе и детективный сюжет, как известно, пользующийся большим спросом, а внимание исследователей привлекло активное использование автором принципов эстетики постмодернизма [1].

Основные принципы постмодернизма были сформулированы в 60-70-е годы XX века теоретиками искусства, философами-структуралистами (Р. Барт, Дж. Барт, И. Хассан). По мнению Умберто Эко, «постмодернизм – не фиксированное хронологическое явление, а некое духовное состояние...» [2, с. 460].

Отличительные признаки постмодернизма (от модернизма) указал в своё время американский литературовед И. Хассан. Он насчитал тридцать один признак в ряду «модернизм – постмодернизм», наиболее характерными из которых являются: форма (единая, закрытая), цель - игра, синтез - антитеза, соединение - разъединенность, жанр/границы - текст/интертекст, метафора - метонимия, метафизика - ирония.

Умберто Эко в «Заметках на полях «Имени розы» разъясняет основные понятия постмодернизма, его исторические и эстетические истоки. Автор замечает, что он видит средневековье «в глубине любого предмета, даже такого, который вроде не связан со средними веками, а на самом деле связан. Всё связано» [2].

В литературе постмодернизма писатель цитирует или обращается к уже известным сюжетам, образам, приёмам, но теперь с тем, чтобы пародировать или переоценивать их. По мнению Р. Барта, интертекстуальность «не может быть сведена к проблеме источников и влияний; она представляет собой общее поле анонимных формул, происхождение которых редко можно обнаружить, бессознательных или автоматических цитаций, даваемых без кавычек» [3].

Иными словами, автору только кажется, что творит он сам, на самом же деле это сама культура творит посредством него, используя как свое орудие. Интертекстуальность, по словам У. Эко, присутствует в любом тексте, его эхо будет услышано в процессе работы над произведением, так как «материал проявит свои природные свойства, но одновременно напомнит и о сформировавшей его культуре» [2].

Многоуровневое повествование постмодернистов - это такой текст, которому подходит «вертикальный и горизонтальный тип чтения». Согласно Барту, горизонтальный способ чтения «учитывает лишь протяженность текста и не обращает внимание на функционирование самого языка... При втором способе чтения я не пропускаю ничего: такое чтение побуждает смаковать каждое слово, в любой точке текста оно подмечает асиндетон, рассекающий отнюдь не интригу, а само пространство языков: при таком чтении мы пленяемся уже не объемом (в логическом смысле слова) текста, расслаивающегося на множество истин, а слоистостью самого акта означивания...» [3].

Так, например, детективный план «Имени розы», расследование убийства и поиски таинственной книги соответствует горизонтальному способу чтения, а прослеживание взаимоотношений культурных цитат и образования текста - вертикальному. Роман «Имя розы» - это многоплановая структура, своеобразный лабиринт, в котором взаимосвязаны и детектив, и исторический роман, и литературная игра с символами и цитатами [4].

«Так или иначе, я шел к этой работе сквозь леса символов, населенные единорогами и грифонами. Я соотносил зубчатую и квадратную архитектуру соборов с хитроумными смыслами, запрятанными в четырехсложных формулах «Сумм», - пишет У. Эко [2].

«Сумма» (от лат. «вершина») в средневековье – компендиум некоей науки, например, «Сумма теологии» Фомы Аквинского. В них явления рассматривались на четырех уровнях: буквальном, аллегорическом, моральном и анагогическом [2].

Роман «Имя розы» сочетает в себе основные принципы, характерные для эстетики постмодернизма: обращаясь к такому жанру массовой литературы, как детектив в средневековых декорациях, автор вступает в литературную игру, в «игру» с читателем и обманом его ожиданий. Иронически переосмысливается детектив, в котором «сыщик терпит поражение», а разгадка истины заключается в природе смеха и в «смехе над истиной». Средневековье оказывается не просто декорациями; это не просто время действия, в котором живут герои, но и образ их

мыслей, определенный набор законов и культурная среда, которую автор обеспечивает буквально пронизывающими текст цитатами и аллюзиями на средневековую литературу, хотя и не только на нее. Благодаря этому повествование идет на нескольких уровнях: и в сюжетном пространстве, и в пространстве литературного языка.

Как это характерно для постмодернизма, автор не делает конкретных выводов, как бы самоустраняясь и позволяя читателю самому интерпретировать произведение, так реализована концепция «смерти автора». Мир в этом романе - это и аббатство, и библиотека-лабиринт, и книга в частности, все это неразрывно связано с текстом, а все книги, утверждает автор, связаны между собой [5].

Благодаря столь органическому сочетанию и взаимодействию принципов эстетики постмодернизма, роман «Имя розы», по мнению многих исследователей, можно назвать «библией постмодернизма».

Литература

1. Понятие "постмодерн" и "Постмодернизм" в современном литературоведении. Идеиная направленность произведений Зюскинда и Дж. Фаулза. [Электронный ресурс] / mylektsii – Режим доступа: <http://mylektsii.ru/4-35056.html>
2. Эко У. Заметки на полях "Имени розы" //Имя розы. - М: Книжная палата, 1989. – 460 с.
3. Барт Р. Избранные работы. Семиотика. Поэтика. — М., 1989.
4. Травина, Е. Умберто Эко. Реальность – фантазия, в которую верят [Электронный источник] / idelo – Режим доступа: www.idelo.ru/315/23.html
5. Лотман, Ю. Выход из лабиринта [Текст]/ Ю. Лотман // У. Эко. Имя розы. - М.: Книжная палата, 1989.

УДК 811.131.1'(043)

Попова А.М.

ЛИНГВИСТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ГАЗЕТНОГО ТЕКСТА КАК ОТРАЖЕНИЕ СОВРЕМЕННОГО ЭТАПА РАЗВИТИЯ ИТАЛЬЯНСКОГО ЯЗЫКА

Итальянский язык (*lingua italiana*) — официальный язык Италии, Ватикана. Также распространен на территории Сан-Марино, Швейцарии (наряду с немецким, французским и швейцарским ретороманским). Признан вторым официальным языком в нескольких округах Хорватии и Словении. [1]

Итальянский язык относится к индо-европейской семье языков и входит в романскую группу.

Становления итальянского языка — это длительный исторический процесс. Итальянский язык базируется на латыни. Не случайно итальянцы, в отличие от других романских народов, называли себя *homines latines*.

Самый ранний из сохранившихся текстов, которые можно с уверенностью назвать итальянским (в отличие от своего предшественника вульгарной латыни), является юридический документ из области Беневенто, датируемый примерно 960-963 г.

К десятому столетию также можно отнести такие памятники: свидетельские показания на суде по поводу земельных тяжб, которые вел монастырь Монтекассино и его филиалы, в частности женский монастырь св. Марии в местности Ченгла (*Cengla*). Всех «формул» четыре: первая хранится в одной капуанской хартии (960 г.); вторая и третья (из Теано) — 963 г.; четвертая (из Сесса Аурунка) датирована тем же 963 г. Хотя они по объему невелики, но для них характерная связная итальянская речь [3].

К двенадцатому столетию возрастает число документов делового порядка. К 1186 г. относится грамота из Фабриано, к 1193 г. - так называемая, *Carta picena*.

В Средние века, когда Италия была политически разъединена, общего литературного языка не существовало, хотя сохранились письменные памятники различных диалектов. Начиная с эпохи Ренессанса, наиболее престижным становится диалект Тосканы, а точнее — Флоренции, на котором писали Данте, Петрарка и Боккаччо. Тем не менее, высокообразованные люди продолжали называть итальянский язык «простонародным» — *volgare*, по контрасту с классической чистой латынью [3].

Данте Алигьери (1265—1321) — великий итальянский поэт-юрист, автор «Комедии» (1307—1321), названной в последствии «Божественной», горячий патриот и верный сын Флоренции. С его именем связано начало итальянской культуры в том новом для средневекового сознания качестве, которое определяется впоследствии как национальная традиция — традиция, очерченная кругом своего языка и литературы на этом языке [2].

Данте сформулировал свое понимание общепитальянского языка, и этот *vulgare latium* он определяет четырьмя эпитетами: *illustre, cardinale, aulicum, curiale* [2].

Большой лингвистический интерес представляет собой также знаменитый контраст «*Rosa fresca aulentissima*», строка из которого приводится у Данте в *De Vulgari Eloquentia* (I, XII, 6) как образчик грубой сицилийской речи. Автор контраста некий *Cielo D'Alcamo*, пародируя традиционные мотивы любовной лирики, заставляет двух влюбленных изъясняться на смеси куртуазного жаргона и простонародной лексики:

«*Rosa fresca aulentissima c'appari inver la state
Le donne ti disiano pulzelle e maritate;
Trajimi d'este focora se t'este a bolontate*» [4].

У Данте в трактате «О народном красноречии» приводятся в качестве примеров «блестящего языка» (*volgare illustre*) начальные строки канцон трех сицилийских поэтов — глава сицилийской школы Якопо да Лентино, Ринальдо д'Аквино и Гвидо де ле Колонне:

«*Madonna dir vi voglio como l'amor m'à preso
inver lo grande orgoglio
ke voi, bella, mostrate, e no m'aita.
Oi lasso, lo meo core ch'è 'n tanta pena miso,
ke vede che si more
per ben amare, e' tenelosi in vita*» [4].

В 1612 г. выходит первый словарь, созданный лексикографами флорентийской *Accademia della Crusca* — важнейшего центра изучения итальянского языка. Его составители ориентировались на язык великих флорентийцев 14 в., принятый за норму для культурных говорящих и пишущих. Словарь предопределил отрыв литературного языка от живой диалектной речи (даже в самой Флоренции), сохранявшийся вплоть до середины 20 в., когда распространение средств массовой информации повлияло как на демократизацию норм литературного языка, так и на формирование его живого разговорного варианта.

Немаловажное влияние на развитие итальянского языка оказало творчество Алессандро Мандзони. Различия между разговорным и литературным итальянским были большие. Для решения данной проблемы миланский писатель написал три версии своего шедевра «Обрученные» (1827) [5].

50 лет назад значительная часть населения страны говорила преимущественно на местных диалектах, которые нельзя отнести к итальянскому языку как таковому. В последние десятилетия развитие и распространение средств массовой информации кардинально изменило ситуацию: практически все владеют общенациональным итальянским языком [6].

Литература

1. Итальянский язык. – [Электронный ресурс] Режим доступа: <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%98%D1%82%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D1%8F%D0%BD%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B9%D1%8F%D0%B7%D1%8B%D0%BA>
2. Alighieri, il Poeta [Электронный ресурс] – Режим доступ а: <http://dante-a.com/>
3. Шишмарев В.Ф. История итальянской литературы и итальянского языка. Избранные статьи. Л., 1972
4. Алисова Т. Б., Черданцева Т. З. Итальянский язык. – в кн.: Языки мира. М., 1962
5. Isa Dardano Basso, Massimo Palermo, Maurizio Trifone. *Grammatica italiana Zanichelli*. Milano, 1999. - 789 p.
6. Все об Италии. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.italcult.ru/social.php>

РАЗВИТИЕ СОВРЕМЕННОГО ИТАЛЬЯНСКОГО ХУДОЖЕСТВЕННОГО ИСКУССТВА

Сегодня термин «современное искусство» (contemporary art) не просто обозначает искусство, создаваемое в наше время. Скорее, сегодняшнее современное искусство демонстрирует способ, которым современность представляет свою сущность, – акт презентации настоящего.

Итальянцы не только лелеют искусство прошлого, но и активно поддерживают нынешние таланты. Подтверждение тому – многочисленные вечера, фестивали, целые недели, посвященные чествованию известных деятелей искусства. Новости, связанные с современным искусством, приходят из Италии одна за другой. Современная мировая живопись, как бы далеко она ни ушла в своих поисках выразительных средств, не может не испытывать влияние итальянской школы, великого культурного и исторического наследия, которым пропитан сам воздух итальянских городов и это сопричастность задает определенный уровень художественных произведений.

Яркой представительницей современного итальянского искусства является Ванесса Бикрофт (Vanessa Beecroft), которая работает в жанре перформанса. Её произведения – это экзистенциальные столкновения моделей и аудитории, их стыда и их ожиданий. Каждый перформанс задумывается для определенного места, в него закладываются политические, исторические, социальные ассоциации. Работы Бикрофт обманчиво просты в своем исполнении, провоцировании вопросов, связанных с идентификацией и вауеризмом, которые проявляются в комплексных отношениях моделей, аудитории и контекста. Первичный материал перформансов Ванессы Бикрофт – это женское тело. Женщины, часто обнаженные, унифицируются благодаря таким деталям как цвет волос, обувь, неподвижная поза. Концептуально творчество Ванессы Бикрофт ближе всего к живописи: она создает современные вариации тех сложных фигуративных композиций, от которых отказались наследники Ренессанса. Более поздние работы Ванессы Бикрофт отличает определенная театральность. Иногда в них используется униформа, некоторые перформансы устраиваются с едой, в других появляются мужчины в военной форме.

Ещё один представитель современного искусства Джовани Ансельмо (Giovanni Anselmo) – итальянский художник и скульптор, представитель направления «арте повера», возникшее в Европе во второй половине 20 века. Смысл арте повера заключается визуализации диалога между природой и индустрией, посредством промышленных или нехудожественных материалов, свобода творчества без ограничений традиционных форм искусства и художественного пространства. Объектом исследования в творчестве Ансельмо были преимущественно основные физические процессы, чей долгосрочный эффект аудитории предлагалось представить. В своих работах Ансельмо использовал естественные и искусственные материалы, обращаясь к тематике природных сил и внутренних свойств материалов, затрагивая вопросы конечного и бесконечного, микрокосма и макрокосма, законы и силы природы — гравитацию, напряжение, магнетизм, энергию. Широкий спектр органических и неорганических материалов, используемых художником, включал овощи, воду, электричество, гранит, железо и пластик в сочетаниях, которые наглядно демонстрировали эти силы. В «Torsion» (1968), например, кожаная петля в бетонном блоке жестко перекручена и закреплена при помощи деревянной планки.

Лучио Амитрано (Amitrano Lucio), один из самых известных художников в мире современного итальянского изобразительного искусства, родился в 1950 году, в Неаполе. Образы женщин всегда в центре его работ. По замыслу художника, их нужно рассматривать не как портреты, а как собирательные, абстрактные образы - воплощающие женскую красоту. Картины, написанные с живых натурщиц, показывают выдающееся мастерство Амитрано как техничного художника. Ему удается создавать произведения, поражающие гармоничностью композиции, излучающие удивительные контрасты и теплоту цвета.

Женские образы занимают определённую нишу в творчестве художника, их следует рассматривать не как портреты, а чистые образы женской красоты. Фигура натурщицы демонстрирует выдающееся мастерство Амитрано и как рисовальщика, и как колориста. Героиня словно входит в пространство картины. Мастеру удаётся создать произведение, поражающее гармонией композиции лучшей теплотой цвета и удивительными контрастами. Лучио

Амитрано по праву займає особе місце в плеяді самих відомих майстрів сучасної живописи.

На протязі всієї своєї багатовікової історії Італія неухайно дарувала світу талановитих митців, імена яких не забутий і по сей день. Але сучасне італійське мистецтво, як і взагалі, будь-якої іншої країни, не завжди зрозуміло простому людині. Отже, часом мистецтвознавці годинами пояснюють «звичайним» зміст якого-небудь незвичайного арт-об'єкта або інсталяції. На щастя для нас, бувають сучасні митці, які не тільки шокують глядача, але і можуть приємно здивувати, розвеселити, змусити задуматися і побачити щось більше, ніж просто холст і фарби – зрозуміти зміст, почуття і душу митця.

Література

1. Зінгерман Б. Сучасне мистецтво. Італія: Кіно, театр, живопис, скульптура, архітектура. – Москва : Букиніст, 1970. – 228 с.
2. Вікіпедія. Стаття про Ванессу Бікрофт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://artaktivist.org/theatre/vanessa-bikroft-krasota-porozhdaet-styd/>
3. Вікіпедія. Стаття про Ансельмо Джованні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ru.wikipedia.org/wiki/Ансельмо,_Джованні
4. Чилвер Я. Путівник по мистецтву. – Москва : Радуга, 2004. – 688 с.

УДК 82-222(043)

Савицька Ю.О.

КОМЕДІЯ ДЕЛЬ АРТЕ, ІСТОРІЯ ТА ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ЖАНРУ

Термін «Відродження», або Ренесанс (франц. renaissance – відродження) вперше увів у культурний обіг італійський живописець, архітектор і історик мистецтва Джорджо Вазарі (1511 – 1574). Він зводив зміст цього історичного явища до орієнтації на досвід і авторитет шедеврів античного мистецтва.

Зоря Ренесансу блиснула першими променями в Італії і поступово освітлила всі західноєвропейські країни. Найважливішою ідеєю великих гуманістів була ідея про людину як господаря своєї долі, незалежну від божественного свавілля, що живе власним розумом, власними пристрастями і волею. Природно, що в центрі нової ідеології став образ людини, вільної у своїх думках, у своїй вірі, у своїх почуттях і пристрастях, що володіє всією повнотою знань свого часу.

Місце аскета і фанатика в суспільній свідомості зайняла особистість сильної, вільної і розумної людини. В цій перемозі гуманістичного ідеалу над церковним полягав факт величезного історичного значення. Великою мірою риси народності ренесансного мистецтва позначилися в галузі театру. Не пориваючи зв'язку з народними середньовічними видовищами, розвиваючи наявні в старих жанрах здорові реалістичні паростки, театр став виразником визвольних гуманістичних устремлень.

Метою цієї роботи є визначення шляхів виникнення і розвитку комедії дель арте як театрального жанру. Для досягнення мети слід розглянути культурологічні основи зародження епохи Відродження, визначити риси комедії дель арте, детально розглянути маски комедії дель арте.

Гуманістичний театр – це театр, де вчені люди грають для вчених людей, це досить штучне утворення, підказане не життям, а власними умоглядними правліннями гуманістів. Але в епоху Відродження в театральному культурі Італії з'явився і народний низовий жанр, який, власне, і народився завдяки розділенню гуманістичної та народної культурами. Втім, цей жанр користувався успіхом не тільки у простої людини, але і у вчених-гуманістів.

Імена Арлекіна, П'єро або Коломбіні відомі всім, але мало хто знає, що герої народного театру мають свої прототипи в персонажах комедії дель арте, театральному жанрі, сформованому в Італії в другій половині 19 ст. Його основною особливістю була наявність постійних типів, «масок». Під «маскою» розуміється в даному випадку не тільки спеціальне пристосування, яке надівається на особу, але і певний соціально-психологічний тип: самовпевнений невіглас, спритний слуга, залюблений старий і т. д. [1].

Були сценарії, які являли собою лише схему основних подій.

Сценарії були дуже різні. 99 відсотків становили комедії, але зустрічалися і трагедії, і пасторалі. Сценарій представляв собою лише канву основних подій. Відсутність текстів зумовило ще одну рису комедії дель арте – імпровізацію. Текст акторам доводилося придумувати на ходу у відповідності з характером і психологічними особливостями тієї «маски», яка стала їх сценічним alter ego.

Комедія дель арте і стала, власне, першою формою професійного європейського театру. Він зробив величезний вплив на Лопе де Вега, Шекспіра, Мольєра (останній навіть брав у італійських комедіантів уроки акторської майстерності). В самій назві «комедія дель арте» закладено протиставлення ренесансному «вченому» театру, який був аматорським. La commedia - по-італійськи не тільки «комедія» у нашому розумінні, але і театр взагалі, видовище, arte - мистецтво, але так само і ремесло, професія. Іншими словами, мова йде про видовище, яке розігрується професіоналами.

У комедії дель арте було два основних центри: Венеція і Неаполь. Відповідно до цього склалися і два основних квартети масок: північний, або венеціанський (Панталоне, Арлекін, Брігелла, Доктор) і південний, або неаполітанський (Тарталья, Скарамуччо, Ков'єлло, Пульчинелло). В обох квартетах часто брали участь Капітан, Фантеска (або Серветта), Закохані. Взагалі кількість масок, що з'явилися на сцені комедії дель арте за два століття її існування, перевищує сотню. Але всі вони були модифікаціями основних масок, перерахованих вище.

Маски комедії дель арте можна поділити не тільки на північний і південний квартали, але і на функціональні групи: перша - сатиричні маски (люди похилого віку); друга - комедійна (слуги); третя – закохані [5].

Підсумовуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що маски і сюжети комедії дель арте схожі на дорійський фарс (сценку з примітивно комічними типами), що склався задовго до народження стародавньої античної комедії, і ателлани, театральний жанр, що сформувався в Стародавньому Римі в III ст. до н. е. (його характерними особливостями також була наявність постійних типів-масок і відсутність фіксованого драматичного тексту). Виникла версія, що італійська комедія дель арте і є відроджена римська ателлана. Правильніше було б говорити не про пряме наслідування, а про те, що всі ці жанри виростають із надр архаїчного народного видовища, естетична мова якого схожа і єдина у всій театральній традиції. Актор в комедії дель арте не просто одягав на себе чужу личину як на карнавалі, але підкреслював різницю між собою і маскою як предметом гри. У цій іронічній естетичній дистанції між творцем і твореним складається момент рефлексії, який виводить комедію дель арте далеко за рамки народного жанру низового і робить її частиною ренесансної, а точніше кажучи, постренесансної культури.

Література

1. Давыдова М. «Комедия Дель Арте». – Электронные ресурсы [Режим доступа] : http://www.ashtray.ru/main/texts/del_arte.htm
2. Маски театра Дель Арте. – Электронные ресурсы [Режим доступа] : <http://www.livemaster.ru/topic/80540-maski-teatra-del>
3. Культурно - образовательный портал .Маски комедии дель арте. – Электронные ресурсы [Режим доступа] : http://orpheusmusic.ru/publ/teatr_ehpokhi_renessansa/
4. Википедия. Комедия Дель Арте. – Электронные ресурсы [Режим доступа] : http://ru.wikipedia.org/wiki/commedia_dell'arte/678-09-8909
5. Алпатов М. В. Этюды по истории западноевропейского искусства. М., 1993.

УДК 821.131.1`06(043)

Скрыпова В.С.

АНАЛИЗ ИТАЛЬЯНСКОГО ЯЗЫКА В ПРОИЗВЕДЕНИЯХ АЛЬБЕРТО МОРАВИА

Альберто Моравиа — один из самых известных итальянских писателей XX в., произведения которого широко распространены и известны во всем мире. Он по праву считается одним из выдающихся мастеров современной итальянской прозы. А. Моравиа написал семнадцать романов и около трехсот рассказов, несколько пьес («Бог Курт», 1968; «Жизнь — игра», 1969 и др.), множество очерков, которые составили книги «Месяц в СССР» (1958), «Культурная революция в Китае» (1968), «Какого ты племени?» (1972), «Письма из Сахары»

(1981) и др., статьи по вопросам литературы, идеологии, политики, разоружения — сборники «Человек как цель и другие очерки» (1963), «Ангажированность поневоле» (1981), «Ядерная зима» (1986). Он был деятельным, неутомимым человеком, занимавшим активную жизненную позицию. Ему было 76 лет, когда он был избран депутатом Европарламента (по спискам Итальянской компартии). Моравиа прочно завоевывает одно из ведущих мест в итальянской литературе, чему немало способствует ошеломительный успех «Римских рассказов» (1954), романа «Чочара» и «Новых римских рассказов» (1959) [1].

Критическая оценка произведений Альберто Моравиа превратила его в одного из наиболее значимых представителей неореализма XX века. Но этим направлением не исчерпывается все его творчество. ...» [2].

Для всей итальянской литературы 60-х годов он стал своеобразным символом, точкой отсчета в рассмотрении тех или иных вопросов. А для общества в целом он стал примером свободного творца, имеющим всегда свое исключительное мнение. Моравиа никогда не отступал от собственных принципов, стараясь всегда придерживаться своей позиции, которая, в свое время, зачастую была очень спорна. Но заслуга Моравиа не только в его общественных действиях, но и в мастерстве письма.

Также у Моравии можно встретить целые абзацы номинативных экзистенциальных предложений с пропуском артикля: «Borgata, fogni, rifiuti. Barracca, letto, seggiole. Madre, padre, sorella. Scuola, grotta, seminterrato. Negozio, banco, gioielli. Prigione, prigione».

Avrei potuto dirvi che sono nata e cresciuta in una borgata in cui le fagne stavano allo scoperto e I mucchi dei rifiuti giungevano ai tetti» (A. Moravia. Boh.) [3].

В центре всех произведений Моравиа стоит человек, но в то же время он часто прибегает к абстракции, иногда даже к столь популярному в середине века абсурду. Его творчество всегда неординарное: он то тяготеет к сюрреализму, то к неореализму. Его короткие рассказы отличаются насыщенностью описаний и в то же время глубоким смыслом, скрытым в общем фабуле произведения. Моравиа не сделал каких-либо значимых скачков в плане литературы, но он стал одним из самых значительных писателей всего мира в XX веке [4].

Литература

1. Богемский Г. Горькие парадоксы Альберто Моравиа. — Иностр. лит., 1969, № 8, с. 255—258;
2. Хлодовский Р. Альберто Моравиа. — Иностр. лит., 1958, М» 1, с. 198—210;
3. Pardini G. Invito alla lettura di Alberto Moravia. — Milano: Mursia, 1973. — 156 p.;
4. Потапова З. М., Неореализм в итал. лит-ре, М., 1961;

УДК 811.131.1'373.7(043)

Терехова В.

СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ИТАЛЬЯНСКИХ ПОСЛОВИЦ (НА ПРИМЕРЕ ЖИВОТНЫХ)

Пословица — малая форма народного поэтического творчества, облаченная в краткое, ритмизованное изречение, несущее обобщенную мысль, вывод, иносказание с дидактическим уклоном. В. И. Даль определял пословицу как «коротенькую притчу, суждение, приговор, поучение, высказанное обиняком и пущенное в оборот, под чеканом народности» [3, с. 16]. Тематика пословиц безгранична. Они являются своеобразным отражением действительности, жизни и мировоззрения каждого отдельного народа, передают их бытовые, религиозные, морально-этические и эстетические взгляды во всем многообразии.

Пословицы с зооморфическим компонентом представляют довольно разнообразный и самобытный пласт фразеологических единиц в каждом отдельном языке. Здесь животные, играя символическую роль, выступают как носители характеристик людей. Итальянский и русский языки также обладают богатой системой этих фразеологических единиц.

Основное назначение пословиц — придание речи особой выразительности, меткости и образности. Как правило, пословицы с зооморфическими компонентами имеют отрицательную коннотацию.

Они гиперболичны, содержат иронию (A buon cavallo non manca sella. — Хорошего коня не подгоняют), совет (Non svegliare il can che dorme. — Не буди спящую собаку), высмеивают такие пороки человека (Can da pagliaio abbaia e sta discosto. — Лает, а сам хвост поджимает).

В русском языке есть множество пословиц с зооморфизмами, имеющих рифму (Кошка да баба в избе, мужик да собака на дворе. Любовь зла - полюбишь и козла). Это явление характерно и для итальянского языка (A cattivo cane, corto legname. — Злой собаке - короткую цепь. Moglie e buoi dei paesi tuoi. — Жену и быка не бери издалека.).

Некоторые пословицы в итальянском языке, содержащие зооморфические компоненты, лишены их в русском (итал. Far mettere i denti alle ranocchie (Ждать, пока у лягушек зубы вырастут) — рус. Жди, когда сатана сдохнет, а он еще и хворать не собирался). И наоборот (рус. Соловья баснями не кормят — итал. Le chiacchiere non fanno farina (Слухи не делают муки)).

Все пословицы итальянского и русского языков можно разделить на три типа:

- явное сравнение с использованием союзов (как – come):
итал. Le donne hanno sette spiriti come i gatti. — Женщины как кошки живучи.
рус. Добрался, как волк до овчарни..

- скрытое сравнение:
итал. Cento oche ammazzano un lupo. — Сто гусей могут убить волка.
рус. Кошка из дому – мышкам раздолье.

- с одинаковым смыслом и переводом
итал. Il pesce comincia a puzzare dal capo
рус. Рыба гниет с головы

Для русского и итальянского языков характерна богатая система пословиц, содержащих зооморфический компонент. Наделение животных характеристиками людей происходит благодаря различным художественным и эмоционально-экспрессивным средствам. Зооморфизмы приносят в пословицу элемент образности и выразительности, тем самым формируют национальную картину мира отдельного народа.

Литература

1. Даль В. И. Пословицы русского народа. — М.: ЗАО изд-во ЭКСМО, 2000. — 16 с.
2. <http://penisola.org/kultura/lingua/ital-yanskie-poslovitsy-pogovorki.html>
3. http://linterprete.ru/slova-i-vyrazheniya/news_post/italyanskie-poslovicy-i-pogovorki-olyubvi-druzhbe-dome-vkuse-i-o-zhivotnyh

СЕКЦІЯ
ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ МОВНИХ ОДИНИЦЬ РІЗНИХ РІВНІВ НОВОГРЕЦЬКОЇ
ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ

Іванюк П.М. ДИНАМІКА СЕМАНТИЧНОЇ СТРУКТУРИ СЛОВА ЯК МЕХАНІЗМ НЕОЛОГІЗАЦІЇ МОВИ (НА МАТЕРІАЛІ НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ)	2
Никифоренко Н.І. ЖАНРОВО-СТИЛЬОВІ ОСОБЛИВОСТІ ТЕКСТУ ІНСТРУКЦІЇ ДО ПОБУТОВОГО ПРИЛАДУ	4
Горбенко Ю.О. ТЕРМІНОСИСТЕМА БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ	5
Бойцова А.В. ТЕРМІНОЛОГІЯ ДОКУМЕНТАЦІЇ КРЮІНГОВИХ КОМПАНІЙ	7
Копиченко А.В. МЕДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ ЯК СКЛАДОВА ТЕРМІНОСИСТЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	8
Гаврилова О.М. ДЕФІНІЦІЇ ПОНЯТТЯ «ДИДАКТИКА» У НОВОГРЕЦЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	10
Сковородка Т.Я. ОСОБЛИВОСТІ ЕКОНОМІЧНИХ ТЕРМІНІВ В НОВОГРЕЦЬКІЙ МОВІ	12
Маліч Е.М. СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ	13
Покорєєв В.В. ПЕРЕКЛАД ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ З НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ	14
Палинка В.С. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНОЛОГІЇ НА ПОЗНАЧЕННЯ ОЛІМПІЙСЬКИХ ВИДІВ СПОРТУ	16

СЕКЦІЯ

МІЖКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ

Рубан Н.Ф. ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ТВОРІВ ГРЕЦЬКИХ АВТОРІВ В УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ	18
Клепар А.В. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ В ГАЛУЗІ МЕДИЦИНИ НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ ТА НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВ	19
Зубочек В.С. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ З НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ	20
Романенкова С.В. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ ОФІЦІЙНОГО МОВЛЕННЯ З НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ	22
Максаєва А.В. АДЕКВАТНІСТЬ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ В СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ НА НОВОГРЕЦЬКУ МОВУ	23
Стукало Н.О. МЕДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА УКРАЇНСЬКОЇ ЛЕКСИКИ	24
Паскал Н.Ю. ПРОБЛЕМИ АДЕКВАТНОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЕКОНОМІЧНИХ ТЕРМІНІВ НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ	26
Руденко І.В. ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ У ХУДОЖНЬОМУ ПЕРЕКЛАДІ (НА МАТЕРІАЛІ ГРЕЦЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ)	28
Челах І.О. ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ (НА МАТЕРІАЛІ ГРЕЦЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ)	30
Єнакієва Г.В. ЛЕКСИКО – СЕМАНТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ В АСПЕКТІ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА (НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ ТА НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВ)	31
Сандульська А.В. ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПОЕЗІЙ ЙОРГОСА СЕФЕРИСА	33
Супрун О.В. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЛЕКСИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ В ГРЕЦЬКІЙ МОВІ	35

СЕКЦІЯ

НОВОГРЕЦЬКА МОВА ТА ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Білоцерковець В.В. СЛЕНГ В ІНТЕРНЕТ КОМУНІКАЦІЯХ	37
Дубова Ю.С. МІФОНІМИ ТА ТЕОНІМИ ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ САМОБУТНЬОЇ КУЛЬТУРИ ГРЕКІВ	38

Тарасова Я.А. ФРАЗЕОЛОГІЗМИ У МОВІ ЗМІ	39
Качанова Н.С. ВИКОРИСТАННЯ ЛЕКСИКИ З НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНИМ КОМПОНЕНТОМ ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ ВПЛИВУ РЕКЛАМНИХ ПОВІДОМЛЕНЬ	41
Попова Т.С. ДО ПИТАННЯ НЕВЕРБАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ	42
Проценко А.В. МАНПУЛЯТИВНА ПРИРОДА РЕКЛАМНИХ ПОВІДОМЛЕНЬ У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ	44

СЕКЦІЯ

ПРОЯВИ СЛОВА: ЛЕКСИКОЛОГІЧНІ ТА ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧІ СТУДІЇ

Шастун О.О. СФЕРИ ВЖИВАННЯ СЛОВ'ЯНІЗМІВ В ГРЕЦЬКІЙ МОВІ	45
Мозговий В.Ю. ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ З НАЦІОНАЛЬНО-МАРКОВАНИМ КОМПОНЕНТОМ У НОВОГРЕЦЬКІЙ МОВІ	46
Скідан Р.С. ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ «РОДИННІ ВІДНОСИНИ» У ГРЕЦЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ ПАРЕМІЯХ	47
Сагірова Н.В. ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ РОМАНУ НІКОСА КАЗАНДЗАКІСА «ЛИХІ ТА КУМЕДНІ ПРИГОДИ АЛЕКСІСА ЗОРБАСА»	49
Кондрат'єва В.Д. НЕОЛОГІЗМИ В НОВОГРЕЦЬКІЙ МОВІ	50
Новикова А.О. СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФО З КОМПОНЕНТОМ «ВОДА» В НОВОГРЕЦЬКІЙ МОВІ	52
Цивиль К.М. ЗІСТАВЛЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З ТОПОНІМНИМ КОМПОНЕНТОМ НЕБЛИЗЬКОСПОРІДНЕНИХ МОВ	53
Ершова К.А. ОСОБЕННОСТИ АДЪЕКТИВНЫХ ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИХ ЕДИНИЦ В НОВОГРЕЧЕСКОМ ЯЗЫКЕ	54
Семівол А.О. АДВЕРБАЛЬНІ ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ	55
Куциянова А. Г. СЛАВЯНСКИЕ ЗАИМСТВОВАНИЯ В НОВОГРЕЧЕСКОМ ЯЗЫКЕ	56
Мавроді К.С. ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВЕСІЛЬНИХ ПОБАЖАНЬ У НОВОГРЕЦЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	58
Романова А.В. АДВЕРБАЛЬНІ ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ В ГРЕЦЬКІЙ МОВІ	59
Семенова М.Б. ХАРАКТЕРИСТИКА ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ З НУМЕРОЛОГІЧНИМ КОМПОНЕНТОМ У НОВОГРЕЦЬКІЙ МОВІ	60

СЕКЦІЯ

ФУНКЦІОНАЛЬНО-ПРАГМАТИЧНІ ТА КОГНІТИВНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ ТА ЇЇ ДІАЛЕКТІВ

Пирог О.О. СЛЕНГ ЯК МОВНЕ ЯВИЩЕ	62
Липская А.Э. КОНЦЕПТ КАК БАЗОВОЕ ПОНЯТИЕ КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ	63
Кулинич В.Ю. ТЕМА БАТЬКІВЩИНИ В ПОЕЗІЇ ГРЕКІВ ПРИАЗОВ'Я	65
Гудим К.І. ОСОБЛИВОСТІ СЛОВОТВІРНОЇ СТРУКТУРИ СКЛАДНИХ СЛІВ В НОВОГРЕЦЬКІЙ МОВІ	66
Жданова К.В. ФУНКЦІОНУВАННЯ ПОРІВНЯНЬ У ТЕКСТАХ НАРОДНИХ ПІСЕНЬ	68
Зацепина В.С. КОРПУС НЕОЛОГИЗМОВ В НОВОГРЕЧЕСКОЙ ИНТЕРНЕТ-КОММУНИКАЦИИ	69
Рибіна А.Ю. СИНТАКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ХУДОЖНІХ ЗАСОБІВ У ТЕКСТАХ СУЧАСНИХ ГРЕЦЬКИХ ПІСЕНЬ	71

СЕКЦІЯ

ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА ГРЕЦІЇ

Герман К.В. ФИЛИКИ ЭТЕРИЯ – ГРЕЦИЯ	73
Харасахал П.Ю. ВЛИЯНИЕ АНТИЧНЫХ ТРАДИЦИЙ НА СОВРЕМЕННЫЙ ГРЕЧЕСКИЙ СТИЛЬ	74
Буряк Р.В. ФЕСТИВАЛЬ «МЕГА ЙОРТЫ»	76
Шабан А.В. ПАНАГИЯ СУМЕЛА – СВЯТЫНЯ ПОНТИЙСКИХ ГРЕКОВ	77
Курганская А.С. ГЕНОЦИД ПОНТИЙСКОГО ЭЛЛИНИЗМА (1916-1923)	79
Аверкіна В.Д. ЖАНРОВО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ	80

РЕКЛАМНИХ ТЕКСТІВ	
Акініна Т. М. АВТОРСЬКІ НЕОЛОГІЗМИ ЯК ЛІНГВІСТИЧНЕ ЯВИЩЕ ТА ОБ'ЄКТ ПЕРЕКЛАДУ В УКРАЇНСЬКІЙ, АНГЛІЙСЬКІЙ ТА НОВОГРЕЦЬКІЙ МОВАХ	82
Войтенко Г.В. ЗНАЧЕННЯ ГЕНДЕРНИХ МАРКЕРІВ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ОФІЦІЙНО-ДІЛОВИХ ПРОМОВ	84
Ворончук П. І. ЗАСОБИ ВІДТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО КОЛОРИТУ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ НА АНГЛІЙСЬКУ МОВУ	86
Женєнкова А. І. ЗАСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ПАРЕМІЙ, ЩО МІСТЯТЬ МЕТАФОРИЧНЕ ПОЗНАЧЕННЯ ЛЮДИНИ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ)	88
Іванова В.Е. ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ	89
Качура Д.Е. ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В НАУКОВО-ТЕХНІЧНОМУ ТЕКСТІ	91
Коваль В.В. ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗАСОБІВ ПОЛІТКОРЕКТНОСТІ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ	93
Пахоменко Ю.О. ЖАНРОВО – СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ПОЕТИЧНИХ ТВОРІВ	94
Подкопасєва Г. М. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ БАЗОВИХ МЕТАФОРИЧНИХ НОМИНАЦІЙ НА ПОЗНАЧЕННЯ ЧОЛОВІКА НА МАТЕРІАЛІ РЕЛІКТОВИХ ТЕКСТІВ АНГЛІЙСЬКОЇ, УКРАЇНСЬКОЇ ТА НІМЕЦЬКОЇ МОВ	96
Работіна В.М. ВИЗНАЧЕННЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ЛЕКСИКИ	98
Юркова К.О. СТРУКТУРА ТА ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ	100
Дика К. М. ЕТНОКУЛЬТУРНА СПЕЦИФІКА АНГЛОМОВНИХ ІДІОМ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ	101
Ісікова А. О. ПАРЕМІОЛОГІЧНЕ ПОЛЕ КОНЦЕПТУ ЖІНКА НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ, АНГЛІЙСЬКОЇ ТА НІМЕЦЬКОЇ МОВ	103
Коновалова Т.А. ЛАКУНИ ЯК ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН	105
Косєй І. В. ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ АНАЛІЗ ОБРАЗНОГО КОМПОНЕНТУ КОНЦЕПТУ КОХАННЯ (НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ, АНГЛІЙСЬКОЇ ТА НІМЕЦЬКОЇ МОВ)	106
Лопатіна Є.В. АКСИОЛОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СУЧАСНОГО АНГЛІЙСЬКОГО ПАРЕМІОФОНДУ	108
Мільченко О.О. ВЖИВАННЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ У МОВІ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ	110
Пилипшанова К.В. ДЖЕРЕЛА ВИНИКНЕННЯ, СТРУКТУРА ТА ФУНКЦІЇ АНГЛОМОВНИХ ПРИСЛІВ'ІВ	112
Рожкова В.Я. КАТЕГОРІАЛЬНИЙ СТАТУС ПАРЕМІЙ В АСПЕКТІ ДИСКУРСИВНО-ПРАГМАТИЧНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ	113
Руденко М.О. ВАРІЮВАННЯ ПАРЕМІЙ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ТА ЕТНІЧНОМАРКОВАНИЙ ФАКТОР РОЗВИТКУ ПАРЕМІОФОНДУ	115
Шарунова А.В. ІСТОРІЯ ПОХОДЖЕННЯ, СТРУКТУРА ТА ФУНКЦІЇ АНГЛОМОВНИХ ВЕЛЕРИЗМІВ	116
Шпак С. С. СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКИХ ПАРЕМІЙ	117
СЕКЦІЯ	
ІТАЛІЙСЬКА МОВА: ЕТНОКУЛЬТУРНИЙ ТА ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ АСПЕКТ	
Албул Ю. IL PRIMO ROMANZO EPISTOLARE IN ITALIA	119
Антоненко К. В. ІТАЛІЙСЬКА КОМУНІКАТИВНА ПОВЕДІНКА: ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ	120
Ахремцева А. LO SLANG GIOVANILE	122
Бриштен В.В. LA COMMEDIA DELL'ARTE E LE SUE MASCHERE	124
Кот С.П. DIFFERENZA TRA FAVOLA E FIABA	126
Стасенко Є. LO STILE LETTERARIO DI LUIGI PIRANDELLO	127
Ангелинова И .А. ЯЗЫКОВЫЕ ОСОБЕННОСТИ ТЕКСТОВ ИТАЛЬЯНСКИХ	129

ФОРУМОВ	
Гребенюк Д.І. ITALIAN PROVERBS	131
Кубарева А.К. ИНОСТРАННЫЕ ЗАИМСТВОВАНИЯ В СОВРЕМЕННОМ ИТАЛЬЯНСКОМ ЯЗЫКЕ	132
Пархоменко К.В. TAPPE DELLO SVILUPPO DELL'ITALIANO MODERNO	134
Поданева А.А. ЭСТЕТИКА ПОСТМОДЕРНИЗМА НА ПРИМЕРЕ ПРОИЗВЕДЕНИЯ УМБЕРТО ЭКО «ИМЯ РОЗЫ»	135
Попова А.М. ЛИНГВИСТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ГАЗЕТНОГО ТЕКСТА КАК ОТРАЖЕНИЕ СОВРЕМЕННОГО ЭТАПА РАЗВИТИЯ ИТАЛЬЯНСКОГО ЯЗЫКА	137
Рябика Н.С. РАЗВИТИЕ СОВРЕМЕННОГО ИТАЛЬЯНСКОГО ХУДОЖЕСТВЕННОГО ИСКУССТВА	139
Савіцька Ю.О. КОМЕДІЯ ДЕЛЬ АРТЕ, ІСТОРІЯ ТА ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ЖАНРА	140
Скрыпова В.С. АНАЛИЗ ИТАЛЬЯНСКОГО ЯЗЫКА В ПРОИЗВЕДЕНИЯХ АЛЬБЕРТО МОРАВИА	141
Терехова В. СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ИТАЛЬЯНСКИХ ПОСЛОВИЦ (НА ПРИМЕРЕ ЖИВОТНЫХ)	142

Збірник тез доповідей студентів
Факультету грецької філології

ДЕБЮТ

У збірнику публікуються тези українською, російською, італійською, новогрецькою
мовами

Технічні редактори: Новицька О.А., Пічахчи О.В.
Комп'ютерна верстка: Новицька О.А.